

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1984/85: 13

om regionalpolitiken

I betänkandet behandlas

- proposition 1984/85: 100 bilaga 14 anslagpunkterna C 1–C 6,
- proposition 1984/85: 115 bilaga 1 om regional utveckling och utjämning,
- proposition 1984/85: 125 bilaga 9 (industridepartementet) avsnittet C. Regional utveckling,
- riksdagens revisorers förslag 1984/85: 13 angående effektiviseringsproblem vid utlokaliseringen av statliga och civila myndigheter,
- 121 motioner om regionalpolitiken, av vilka 60 väckts under allmänna motionstiden i januari 1985 och 62 med anledning av propositionerna 115, 125 och 186.

I ärendet har yttrande inhämtats från näringsutskottet (bilaga 1).

Sammanfattning

Propositionerna har i regeringen föredragits av statsrådet Peterson. Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen. Beträffande dispositionen av framställningen i övrigt hänvisas till den innehållsförteckning som avslutar betänkandet.

Mål och riktlinjer

Utskottet instämmer inledningsvis i regeringens förslag att målen för regionalpolitiken skall vara oförändrade. Dessa mål innebär att människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö.

Utskottet avstyrker motioner som förordar en omläggning inom andra politikområden för att påverka förutsättningarna för regionalpolitiken. Moderata samlingspartiets och vpk:s företrädare i utskottet har reserverat sig i anslutning härtill. Regeringens förslag om den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken tillstyrks och motioner i samma ämne avstyrks. Centerpartiets företrädare förordar i en reservation en mera decentralistisk inriktning av regionalpolitiken. Folkpartiet yrkar att insatserna skall koncentreras till de mest utsatta områdena.

Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken

Med anledning av ett antal motioner understryker utskottet den offentliga sektorns roll i regionalpolitiken. Vpk kräver i en reservation att denna

roll skall utökas, medan moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet i skilda reservationer lägger tyngdpunkten vid utvecklingen inom det enskilda näringslivet. De tre senare partierna reserverar sig också mot utskottets avstyrkande av motioner som rör telekommunikationernas roll i regionalpolitiken.

Teknik- och kunskapsspridning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om teknik- och kunskapsspridning innebärande bl. a. att det s. k. länsanslaget får användas för stöd till sådana ändamål. Vpk har i anslutning härtill lämnat en reservation. Vidare tillstyrker utskottet att länsstyrelserna inom stödområdena får besluta om s. k. utvecklingskapital åt utvecklingsfonderna. Centerpartiets företrädare förordar att utvecklingsfonderna får sådana medel över ett särskilt anslag.

Regeringens förslag om utbyggande av forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion tillstyrks av utskottet. Sammanlagt föreslås att 33 milj. kr. anvisas. Medlen avser insatser i Umeå, Luleå och Kiruna.

Regionalpolitiskt stöd

Regeringens förslag att nuvarande medel skall utgöra grunden för det fortsatta regionalpolitiska arbetet tillstyrks av utskottet. Moderata samlingspartiet föreslår att nuvarande lokaliseringsbidrag, offertstöd och selsättningsstöd avvecklas och ersätts av riskgarantilån. Samma parti liksom centerpartiet och folkpartiet anser att lokaliseringslånen skall avskaffas. De båda senare partierna vill ersätta dessa lån med statliga kreditgarantier.

I Norrbottens län används nedsättning av socialavgifterna som regionalpolitiskt medel. Nedsättningen omfattar vissa branscher och gäller i hela länet. Utskottet anser liksom regeringen att det inte är aktuellt med några förändringar. Vänsterpartiet kommunisterna vill helt slopa avgiftsnedsättningen och använda de medel som kan frigöras härigenom till bl. a. satsningar i Malmfälten. Moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet föreslår i skilda reservationer vissa branschmässiga och geografiska utvidgningar beträffande avgiftsnedsättningen. Ett gemensamt drag är att nedsättningen i dessa reservationer avses omfatta hela stödområde A, dvs. även vissa inlandskommuner i Västerbotten och Jämtland.

Insatser i glesbygd

Regeringen har bl. a. föreslagit att högsta beloppet för stöd till företag i glesbygd höjs till 260 000 kr. och för avskrivningslån för uthyrningsstugor till 39 000 kr. Dessa förslag tillstyrks av utskottet. Centern och folkpartiet föreslår i en gemensam reservation att dessa belopp ökas till 300 000 kr. resp. 50 000.

Medelsanvisning

När det gäller anslagen till regionalpolitiken framgår utskottets förslag och innebörden av resp. partiets reservationer av efterföljande sammanställning. Utskottets förslag sammanfaller med regeringens på samtliga punkter. I de fall de skilda partiernas förslag överensstämmer med utskottets görs inga markeringar i tabellen nedan.

Regionalpolitiskt stöd 1985/86 i milj. kr.

Anslag	Utskottet	m	c	fp	vpk
Visst regionalpolitiskt stöd	86				
Lokaliseringsbidrag	362	0		332	
Lokaliseringslån	300	0	1 ¹	0 ¹	
Riskgarantilån	0	155			
Regionala utvecklingsinsatser	488	505	600	518	658
Nedsättning av socialavgifter	360	560	420	460	0
Sysselsättningsstöd	120	0	140	0	
Expertgruppen för forskning om regional utveckling	4				
Uddevallaregionen (fr. o. m. budgetåret 1984/85):					
Lokaliseringsbidrag	225	0			
Lokaliseringslån	25	0			
Särskilda utvecklingsinsatser	35	6			
Riskgarantilån	0	25			
Malmfälten					
Särskilda insatser	0				200

¹ Ersätts av kreditgarantier för lån genom det reguljära bankväsendet.

Stödområdesindelningen

Nu gällande stödområdesindelning har tre nivåer: A, B och C. Stödområde A omfattar de regionalpolitiskt sett mest utsatta delarna av landet. I detta område utgår också det högsta stödet. Regeringen föreslår att nuvarande stödområdesindelning skall ligga fast. Utskottet har samma mening och avstyrker yrkandena i 26 motioner som förordar översyn av eller ändringar i nuvarande indelning.

Utvecklingen i länet

Utskottet tar avslutningsvis upp utvecklingsproblem i skilda landsdelar och behandlar därvid yrkanden i en rad motioner om insatser av skilda slag för att främja utvecklingen i län och regioner. I sammanhanget tar utskottet också ställning till proposition 125 bilaga 9 med förslag till åtgärder i Uddevallaregionen. De anslagsmässiga konsekvenserna framgår av ovanstående sammanställning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om vilka kommuner som skall omfattas av de särskilda åtgärderna dvs. Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner.

Särskild uppmärksamhet ägnas utvecklingen i Bergslagen och Malmfälten. I den senare frågan tillstyrker utskottet regeringens förslag om fullföljandet av planerade åtgärder. Centerpartiet och vpk har avgivit reservationer på denna punkt.

I anslutning till utskottets ställningstaganden till utvecklingen i länen har reservationer avlämnats av moderata samlingspartiet, av centerpartiet och av vpk.

Regeringens förslag

Proposition 1984/85: 100, bilaga 14

I propositionen (s. 80) föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Peterson att riksdagen i avvaktan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1985/86 under punkterna C 1–C 6 skall beräkna

1. till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* ett förslagsanslag av 350 000 000 kr.,

2. till *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.* ett reservationsanslag av 264 000 000 kr.,

3. till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.,

4. till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* ett reservationsanslag av 398 250 000 kr.,

5. till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.*, ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

6. till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* ett förslagsanslag av 330 000 000 kr.

Proposition 1984/85: 115, bilaga 1

I propositionen föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Peterson att riksdagen

dels godkänner vad som förordats om

1. stöd till teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt prioriterade regioner (avsnitt 3.3.2),

2. insatser för utveckling av bioteknisk forskning och utbildning vid universitetet i Umeå, för datateknisk forskning och utbildning vid högskolan i Luleå samt för rymdteknisk forskning och högskoleutbildning i Kiruna (avsnitt 3.3.3 och 4.2.2),

3. regionalpolitiska insatser för nyföretagande, företagsförnyelse, företagsservice, utbildning samt produktutveckling och marknadsföring (avsnitt 3.4.2),

4. verksamheter som bör vara berättigade till regionalpolitiskt stöd (avsnitt 3.4.3),

5. den högsta andelen lokaliserings- och investeringsbidrag som skall kunna lämnas i samband med en investering (avsnitt 3.4.3),

Behandlas i
utskottets
yttr.s. hemst.p.

57 41

60 43

62 50

72 66

74 70

6. beloppsgräns för beslut om lokaliseringsstöd och investeringsbidrag som bör kunna fattas av länsstyrelse (avsnitt 3.4.3),	74	71
7. länsstyrelsens möjligheter att lämna lokaliseringsstöd i orter eller kommuner utanför stödområdet vilka regeringen anger skall tillfälligt komma i fråga för regionalpolitiskt stöd (avsnitt 3.4.3),	75	71
8. lån till regionala investmentbolag med huvudsaklig verksamhet i orter eller kommuner utanför stödområdet vilka regeringen anger skall tillfälligt komma i fråga för regionalpolitiskt stöd (avsnitt 3.4.3),	75	72
9. sysselsättningsstödet storlek i stödområdena A, B och C (avsnitt 3.4.3),	79	77
10. stödberättigad verksamhet och högsta beloppsgräns för stöd till företag i glesbygd (avsnitt 3.5.2),	85, 86	82, 84
11. högsta beloppsgräns för stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (avsnitt 3.5.2),	87	85
12. möjligheten att lämna stöd till företag eller ekonomisk förening för vissa godstransporter i glesbygd (avsnitt 3.5.2),	84	82, 89
<i>dels bereds tillfälle att del av vad i propositionen anförts om</i>		
13. målen för och inriktningen av regionalpolitiken (avsnitt 2.1 och 2.2),	30	2
14. den geografiska inriktningen av det regionalpolitiska arbetet (avsnitt 2.3),	33, 105	4, 135
15. ansvarsfördelningen och samverkan mellan olika myndigheter i genomförandet av regionalpolitiken samt inriktningen av den regionala projektverksamheten (avsnitt 3.2.1 och 3.2.2),	38	10
16. inriktningen av åtgärder för kunskaps- och teknikspridning (avsnitt 3.3.1),	57	41
17. inriktningen av regionalpolitiska åtgärder för företagsutveckling, stöd i samband med nyetablering och expansion samt lokaliseringssamråd (avsnitt 3.4.1, 3.4.3 och 3.4.6),	62	50
18. nedsättningen av företagets socialavgifter (avsnitt 3.4.4),	77	74
19. verksamheten vid Stiftelsen Industricentra (avsnitt 3.4.5),	80	78
20. inriktningen av glesbygdstödet och övriga insatser i glesbygd (avsnitt 3.5.1, 3.5.2 och 3.5.3),	85	81
21. insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten (avsnitt 4.2.2),		138
22. inriktningen av det nordiska regionalpolitiska samarbetet (avsnitt 5),	43	15
<i>dels anvisar på tolfte huvudtiteln under</i>		
C 1. till <i>Visst regionalpolitiskt stöd</i> för budgetåret 1985/86 ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.,	91	92
C 2. till <i>Lokaliseringsbidrag m.m.</i> för budgetåret 1985/86 ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.,	93	93

	Behandlas i utskottets yttr.s. hemst.p.	
C 3. till <i>Lokaliseringsslån</i> för budgetåret 1985/86 ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,	94	94
C 4. till <i>Regionala utvecklingsinsatser m. m.</i> för budgetåret 1985/86 ett reservationsanslag av 488 000 000 kr.,	95	95
C 5.1. medger att statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet före utestående garantier räknat från den 1 juli 1985 uppgår till högst 52 000 000 kr.,	99	109
2. till <i>Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.</i> för budgetåret 1985/86 ett förslagsanslag av 1 000 kr.,	99	110
C 6. till <i>Ersättning för nedsättning av socialavgifter</i> för budgetåret 1985/86 ett förslagsanslag om 360 000 000 kr.,	100	111
C 7. till <i>Sysselsättningsstöd</i> för budgetåret 1985/86 ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,	100	112
C 8. till <i>Expertgruppen för forskning om regional utveckling</i> för budgetåret 1985/86 ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.	101	113
Slutligen föreslås att riksdagen skall under å t t o n d e huvudtiteln		
1. till <i>Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett i förhållande till prop. 1984/85: 100 bil. 10 punkt D 23 med 20 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 431 273 000 kr.,	62	45
2. till <i>Tekniska fakulteterna</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett i förhållande till prop. 1984/85: 100 bil. 10 punkt D 24 med 8 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 406 974 000 kr.,	62	46
3. till <i>Lokala och individuella linjer och enstaka kurser</i> anvisa ett i förhållande till prop. 1984/85: 100 bil. 10 punkt D 13 med 1 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 379 005 000 kr.,	62	47
4. till <i>Kiruna geofysiska institut</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett i förhållande till prop. 1984/85: 100 bil. 10 punkt D 38 med 4 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 19 678 000 kr.	62	48

Proposition 1984/85: 125, bilaga 9

I propositionen föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet R. Carlsson att riksdagen skall

dels godkänna att lokaliseringsbidrag i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner skall kunna lämnas med högst 30 % av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier i enlighet med vad som förordats i propositionen.

dels på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa under

	Behandlas i utskottets yttr.s.	hemst.p.
C 9. till <i>Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen</i> ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.,	123	157
C 10. till <i>Lokaliseringslån i Uddevallaregionen</i> ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,	123	158
C 11. till <i>Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen</i> ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.	124	159

Riksdagens revisorers förslag 1984/85:13

I förslaget föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört om effektivitetsproblem vid utlokaliseringen av statliga civila myndigheter.	52	22
---	----	----

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1984/85

<i>1984/85:331</i> av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c)	55	31
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.		
<i>1984/85:366</i> av John Andersson (vpk)	110	142
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga regionala och lokala myndigheter i Västerbottens län.		
<i>1984/85:367</i> av Bo Lundgren m. fl. (m)	54	24
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att motverka regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar.		
<i>1984/85:450</i> av Hugo Bergdahl (fp)	105	121, 122
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att kommunerna Fagersta, Skinnskatteberg, Norberg, Surahammar och Hallstahammar utplaceras i stödområde B.		
<i>1984/85:546</i> av Ingemar Konradsson m. fl. (s)	55, 71,	26, 64
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till Bergslagslän.	84	80, 145
<i>1984/85:646</i> av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunnel Jonäng (c)	134	169
I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen beaktar vad som anförts i motionen om en sammanhållen skärgårdspolitik.		

	Behandlas i utskottets	
	yttr.s.	hemst.p.
<i>1984/85:648</i> av Kerstin Göthberg (c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att kommunerna Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Hallstahammar och Surahammar inplaceras i stödområde B.	105	121, 122
<i>1984/85:650</i> av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att samordna skärgårdspolitikerna.	134	169
<i>1984/85:657</i> av Sten Svensson m. fl. (m) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till ett utvecklingsprogram för en levande landsbygd i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.	37	7
<i>1984/85:773</i> av Ove Eriksson m. fl. (m) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att de fyra bergslagskommunerna Filipstad, Storfors, Hagfors och Munkfors i Värmlands län skall inlemmas i stödområde B.	105	119, 120
<i>1984/85:778</i> av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Kerstin Andersson (c) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid fördelning av regionalpolitiska medel särskilt beakta utvecklingen i Dalsland.	99	98
<i>1984/85:902</i> av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Kalmar län i första hand bör komma i fråga för utlokalisering av i budgetpropositionen omnämnd statlig verksamhet.	55	31
<i>1984/85:906</i> av Agne Hansson m. fl. (c) I motionen yrkas 1. att riksdagen beslutar att till regionalpolitiska utvecklingsinsatser i inre Småland och södra Östergötland anvisa ett anslag på 20 milj. kr. Yrkande 2 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 11.	130	99
<i>1984/85:908</i> av Oswald Söderqvist (vpk) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär garantier för att tillverkningen av bilglas i Svappavaara inte medför att bilglasindustrierna i Landskrona, Uppsala och Eslöv slås ut.	71	65
<i>1984/85:918</i> av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) I motionen yrkas 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statlig verksamhet i större utsträckning placeras i Sjuhäradsbygden. Yrkande 1 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 17.	55	34

	Behandlas i utskottets	
	ytr. s.	hemst. p.
<i>1984/85: 1103</i> av John Andersson (vpk)	111	141
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om ett åtgärdsprogram för Västerbotten med beaktande av motionens synpunkter och förslag.		
<i>1984/85: 1104</i> av Sven Aspling m. fl. (s)	55, 119	35, 146
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Värmlands behov av särskilda insatser.		
Delar av motionen behandlas i betänkandet AU 1984/85: 11.		
<i>1984/85: 1114</i> av Torsten Karlsson m. fl. (s)	55	29
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omlokalisering av statlig verksamhet till Östergötlands län.		
<i>1984/85: 1123</i> av Gunnar Thollander m. fl. (s)	54	25
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet i Uppsala län.		
	67	54
<i>1984/85: 1125</i> av Lars Werner m. fl. (vpk)		
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att socialförsäkringsavgifter bör uttas efter samma regler i hela landet.		
	67	55
<i>1984/85: 1195</i> av Gunhild Bolander (c)		
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att samma tillämpning sker inom samtliga stödområden när det gäller ianspråktagande av medel vid företagsutbyggnad.		
	55, 71,	26, 64,
<i>1984/85: 1443</i> av Olle Göransson m. fl. (s)	84, 105	80, 121,
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till Bergslagslänen.		129
	119	150
<i>1984/85: 1445</i> av Inger Hestvik m. fl. (s)		
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Kopparbergs län utses till projektlän för ökad kvinnoysselsättning enligt riktlinjer i motionen.		
	45	16
<i>1984/85: 1453</i> av Ove Karlsson m. fl. (s)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Mittskandinavien som ett angeläget område för regionalt svensk-norskt samarbete.		
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en plan för utveckling av Mittskandinavienregionen.		

	Behandlas i utskottets ytr.s. hemst.p.	
<i>1984/85: 1459</i> av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s)	36, 55	6, 33
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts rörande insatser för att främja sysselsättningen och näringslivets utveckling i Malmöområdet.	133	166
Delar av motionen behandlas i betänkandet AU 1984/85: 11.		
<i>1984/85: 1461</i> av Kerstin Nilsson m. fl. (s)	109	136
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att extraordinära arbetsmarknadspolitiska åtgärder vidtas dels för att förhindra en fortsatt befolkningsminskning i Pajala, Övertorneå och Haparanda kommuner, dels för att skapa nya arbetstillfällen för kvinnor i dessa kommuner.		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder bör sättas in för att öka den totala förvärvsfrekvensen för kvinnor i Norrbotten.		
<i>1984/85: 1465</i> av Mats Olsson m. fl. (s)	130	165
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild delegation med företrädare för berörda departement och myndigheter bör tillsättas i syfte att ge förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning inom Blekinge län.		
<i>1984/85: 1467</i> av Håkan Stjernlöf (m) och Rolf Dahlberg (m)	40	11
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning angående etablering av regionkontor för handläggning av regionalpolitiska ärenden.		
<i>1984/85: 1469</i> av Olle Westberg m. fl. (s)	99, 105	100, 131
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.	114	132, 144
<i>1984/85: 1470</i> av Iréne Vestlund m. fl. (s)	119	149
I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ytterligare insatser för att behålla sysselsättningen i bruksorterna i södra Dalarna.		
<i>1984/85: 1471</i> av Olle Östrand m. fl. (s)	99	100
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om större tilldelning av medel för regionala utvecklingsinsatser i Gävleborgs län.		

Behandlas i
utskottets
yttr.s. hemst.p.

1984/85:1519 av Arne Fransson m. fl. (c)

34 4

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ansluta sig till de riktlinjer för en decentralistisk samhällsutveckling som förordas i motionen.

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1984/85: 1516.

1984/85:1520 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av kraftigt ökade anslag för regionalt utvecklingsarbete, lokaliseringsslån och bidrag i Värmlands län i förhållande till innevarande års anslag.

99 101

2. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en kraftig uppräknings av glesbygdstödet för Värmlands län.

99 101

3. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av obundet bidrag för byggandet av industrilokaler i Värmlands län.

71 62

Yrkande 4 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 14.

1984/85:2095 av Nils Berndtson (vpk)

130 162

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ för utformning av ett åtgärdsprogram för utveckling och sysselsättning i Östergötland i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:2097 av Görel Bohlin m. fl. (m)

121 151

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen i Stockholmsregionen.

1984/85:2098 av Karl Boo m. fl. (c)

99 102

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att länsanslaget för Kopparbergs län skall uppräknas med 12,3 milj. kr. till 40 milj. kr.

1984/85:2104 av Pär Granstedt m. fl. (c)

134 169

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en utredning om samhällets stöd till skärgårdsnäringsarna med beaktande av vad som anförts i motionen.

1984/85:2117 av Börje Nilsson m. fl. (s)

99 103

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om anslaget för regionala utvecklingsinsatser för Kristianstads län.

	Behandlas i utskottets	
	ytr.s.	hemst.p.
<i>1984/85:2119</i> av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en utvecklingsplan för Västmanlands län framläggs enligt de riktlinjer som beskrivs i motionen.	55	36, 148
<i>1984/85:2121</i> av Olle Svensson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts om behövliga insatser för att skapa en positiv utveckling i fråga om sysselsättning och befolkningstillväxt i Södermanlands län.	121	152
<i>1984/85:2123</i> av Alf Wennerfors m. fl. (m) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för regionalpolitiken.	31, 41	3, 12
<i>1984/85:2130</i> av Rune Ångström (fp) och Börje Stensson (fp) I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen begär åtgärder enligt vad i motionen anförts beträffande inordnandet av jordbruksföretag inom stödområdet i de lokaliseringpolitiska stödformer som finns tillgängliga för andra typer av företag.	69	58
<i>1984/85:2163</i> av Christer Skoog (s) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att inom ramen för anslaget Regionalpolitiskt stöd i regionala utvecklingsinsatser medel avsätts för utvecklingsinsatser inom pälsdjursnäringen i Blekinge län. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1984/85: 2162.	70	59
<i>1984/85:2164</i> av Per Israelsson (vpk) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett åtgärdsprogram för ökad sysselsättning i Örebro län i enlighet med vad i motionen anförts.	119	147
<i>1984/85:2187</i> av Jan-Erik Wikström (fp) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadsinsatser i Gävleborgs län.	114	144
<i>1984/85:2205</i> av Tommy Franzén m. fl. (vpk) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande sysselsättningsprogram för Stockholms län.	121	151
<i>1984/85:2238</i> av Stig Josefson m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län.	133	166, 168

1984/85:2253 av Sigvard Persson (c)

I motionen yrkas

1. angelägenheten av en allsidig utvärdering av den s. k. Landskronamodellen,

133 168

2. behovet av att regeringen beaktar angelägenheten av att Landskrona-regionen tillförs konkreta sysselsättningsskapande miljövänliga verksamheter.

133 166

1984/85:2269 av Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om vikten av ett kraftigt förbättrat regionalt stöd till Västerbotten,

99 104

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en ändring av de regionalpolitiskt motiverade sänkningarna av arbetsgivar- och sjukförsäkringsavgifterna i enlighet med vad som förordas i motionen.

78 74

3. att riksdagen beslutar att växthus för grönsaksproduktion kan uppföras med stöd enligt de regler som gäller för kommunala industrilokaler.

69 56

Yrkande 4 har behandlats i betänkandet AU 1984/85: 11.

1984/85:2642 av Gösta Andersson (c) och Agne Hansson (c)

97 96

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts angående ekonomiskt stöd till lokala projektgrupper vars syfte är att skapa nya arbetstillfällen i småföretag eller göra insatser för att förbättra den lokala servicen.

1984/85:2652 av Olof Johansson (c) och Karin Andersson (c)

53 23

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att vidtagna åtgärder för att begränsa lokalkostnaderna m. m. samt planerna för statens lokalanvändning inom Storstockholms kärnområde redovisas för riksdagen i enlighet med vad som anförs i motionen.

1984/85:2654 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)

99 100

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en mer rättvis och ökad fördelning av medel till regionala utvecklingsinsatser till Gävleborgs län i den kommande regionalpolitiska propositionen.

1984/85:2660 av Bertil Måbrink (vpk)

55 37, 144

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om en utvecklingsplan för Gävleborgs län.

1984/85:2667 av Rune Ångström m. fl. (fp)

34, 54 4, 24

I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen framhåller vad i motionen anförts beträffande den framtida regionalpolitiken.

	Behandlas i utskottets yttr.s. hemst.p.	
1984/85:2696 av Karl-Erik Svartberg m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om möjligheterna till glesbygdsstöd åt fiskerinäringen i mellersta och norra Bohuslän.	88	90
1984/85:2697 av Martin Olsson (c) och Sven-Erik Nordin (c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att överföra ytterligare uppgifter till de statliga verk o. d. som är lokaliserade till Västernorrlands län.	55	38
1984/85:2703 av Eric Jönsson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet till Skåne. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1984/85: 2700.	55	32
1984/85:2744 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) I motionen yrkas 1. att riksdagen hos regeringen begär att särskilda insatser vidtas i Gävleborgs län för att skapa sysselsättning, 2. att riksdagen hos regeringen begär att stödområdesindelningen i Gävleborgs län ses över i syfte att skapa en mer rättvis regional fördelning. 3. att riksdagen hos regeringen begär att produktutveckling och marknadsföring i större utsträckning kan främjas med lokaliseringstöd, 4. att riksdagen hos regeringen begär att övriga synpunkter beaktas vid kommande statliga satsningar i Gävleborgs län. Yrkandena 4 och 5 har behandlats i betänkandet AU 1984/85: 11.	114	144
1984/85:2746 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) I motionen yrkas 2. att riksdagen hos regeringen begär att länets nya utvecklingsbolag Ventex får tillgång till särskilda lånemöjligheter. Yrkandena 1, 3 och 4 behandlas av näringsutskottet. Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1984/85: 2744.	105	114
1984/85:2768 av Ingemar Eliasson (fp) och Karin Söder (c) I motionen yrkas att riksdagen också i övrigt ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förbättrade villkor för ett expanderande näringsliv i Värmland. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1984/85: 2766.	69	57
	55	37
	114	143
	119	146

Behandlas i
utskottets
yttr.s. hemst.p.

<i>1984/85:2769</i> av Göthe Knutson m. fl. (m)	119	146
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av sysselsättningsfrämjande åtgärder i Värmlands län.		
Motion från allmänna motionstiden 1983/84		
<i>1983/84:2409</i> av Per-Ola Eriksson m. fl. (c)	37	7
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att skyndsamt utarbeta ett utvecklingsprogram för en levande landsbygd.		
Motioner med anledning av proposition 1984/85: 115		
<i>1984/85:2910</i> av Per-Ola Eriksson (c) och Börje Hörnlund (c)	109	139, 140
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ny datorutrustning till den demografiska databasen i Haparanda samt permanentning av dess filialer i Jörn, Jokkmokk och Pajala.		
<i>1984/85:2911</i> av Kersti Johansson (c) och Arne Fransson (c)	64	51
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att utvecklingsfondernas utlåningsvillkor förändras i enlighet med vad som anförts i motionen.		
<i>1984/85:2912</i> av Arne Fransson (c) och Kersti Johansson (c)	99	105
I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala att ytterligare medel ställs till förfogande för insatser i Jönköpings län.		
<i>1984/85:2913</i> av Anna Wohlin-Andersson (c)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att godstransportstöd i skärgården skall utgå permanent,	88	98
2. att riksdagen beslutar hos regeringen begära att möjligheter skapas att utnyttja glesbygdssstöd till avskrivningslån på s. k. mjuka investeringar i enlighet med det anförda.	86	84
<i>1984/85:2914</i> av Bo Forslund m. fl. (s)	61	43
I motionen yrkas att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1984/85:115 som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts		
1. om att utbildningen inom tekniksektorn vid högskolan i Sundsvall–Härnösand förstärks inom angivna områden.		

2. om att ekonomiutbildningen vid högskolan i Sundsvall–Härnösand förstärks inom angivna områden,

3. om att informationsutbildningen vid högskolan i Sundsvall–Härnösand förstärks på angivet sätt,

4. om att högskolan i Sundsvall–Härnösand ges organisatoriska förutsättningar för en uppbyggnad av en industrihögskola.

1984/85:2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar uttala att politiken på alla samhällsområden utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,	33, 36	4, 5
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om arbetsmarknadspolitiska och andra regler som verkar hindrande vid rekrytering av kvalificerad arbetskraft till stödområdet,	43	13
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om att televerket i sin utvecklingsverksamhet underordnar sig regionalpolitiska mål,	49	19
4. att riksdagen beslutar att anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. i sin helhet fördelas till resp. länsstyrelse utan reservation av medel för regeringens disposition,	98	95
5. att riksdagen beslutar att till nytt anslag, Produktutveckling inom det trätekniska området, för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag om 10 000 000 kr. i enlighet med det anförda,	59	42
6. att riksdagen beslutar att till Stöd till industriellt utvecklingsarbete anvisa ett reservationsanslag om 130 000 000 kr. till de regionala utvecklingsfonderna,	66	49
7. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om omfattningen av den regionalpolitiskt stödbemyndade verksamheten,	63, 70	56, 60
8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om bankernas roll vid lokaliseringsslån och att till Lokaliseringsslån anvisa ett förslagsanslag om 1 000 000 kr.,	66	53, 94
9. att riksdagen beslutar att den 10-procentiga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna skall gälla hela stödområdet A och stödområde B i Norrbottens län och omfördela det särskilda bidraget till socialavgifter i Norrbottens län enligt vad som anförts samt att till Ersättning för nedsättning av socialavgifter anvisa ett förslagsanslag av 420 000 000 kr.,	77	74, 111
10. att riksdagen beslutar att till Sysselsättningsstöd, med den utformning av stödet som angivits i motionen, anvisa ett förslagsanslag av 140 000 000 kr.,	79	77, 112

	Behandlas i utskottets yttr.s. hemst.p.	
11. att riksdagen beslutar att den s. k. frizonsmodellen för Svappavaara utvidgas till att gälla hela Kiruna kommun med undantag för centralorten,	78	75
12. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdssstödet höjs till 300 000 kr. och för uthyrningsstugor till 50 000 kr.,	86	82, 83
13. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt att högsta stödbelopp höjs till 50 000 kr.,	86, 87	85, 86
14. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser anvisa ett reservationsanslag om 600 000 000 kr. att ställas till länsstyrelsernas förfogande att användas i enlighet med vad som anförts i motionen,	97	95
15. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om lokaliseringssamrådets framtida inriktning,	82	79
16. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om den långsiktiga omfattningen av teknikutvecklingen i Kiruna, Luleå och Umeå.	61	43
<i>1984/85:2917</i> av Stina Gustavsson (c) och Rune Gustavsson (c) I motionen yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska insatser i Kronobergs län.	58	41, 97
<i>1984/85:2918</i> av Lennart Bladh m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att medel för teknikspridning skall komma hela landet till del.	98	97
<i>1984/85:2919</i> av Ingemar Konradsson (s) 1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om att länsstyrelseanslagen ges inriktning av ramanslag till fackmyndigheter, 2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om försök med integrerad industri- och regionalpolitik inom frikommunförsökens ram, 3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett utökat lokaliseringssamråd med de större industrikoncernerna, 4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att påverka statliga företags och affärsdrivande verks utfokalisering av olika verksamheter, 5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om den tekniska utvecklingen i Bergslagslän.	47 39 82 71 116	17 9 79 63 145

	Behandlas i utskottets ytr.s. hemst.p.	
<i>1984/85:2920</i> av Sven Aspling m. fl. (s)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att Kristinehamns kommun permanent tillförs stödområde C samt att Hagfors, Munkfors och Filipstad flyttas från stödområde C till B,	105	119, 128
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att centrala verk och myndigheter ges direktiv att belysa och främja förutsättningar för omlokalisering och decentralisering av statlig verksamhet i syfte att skapa arbetstillfällen i bl. a. Värmlands län,	55	35
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt i motionen anförts om Värmlands behov av särskilda insatser.	119	146
<i>1984/85:2921</i> av Stig Olsson m. fl. (s)		
I motionen yrkas att riksdagen anhåller att regeringen noggrant följer effekterna av de lägre bidragsnivåerna och snarast vidtar eventuellt erforderliga åtgärder i syfte att anpassa reglerna till en åsyftad positiv regionalpolitisk utveckling.		
	73,	68
<i>1984/85:2922</i> av Arne Nygren (s) och Sten-Ove Sundström (s)		
I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala att vid Umeå universitet bör inrättas ett centrum för bioteknik och medicinteknik som i samarbete med tekniska högskolan i Luleå skall ha till främsta uppgift att bedriva forskning, utveckling och utbildning samt medverka i klinisk utvärdering av olika hjälpmedel inom forskning och vård.		
	61	43
<i>1984/85:2923</i> av Arne Nygren (s)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att med ändring av proposition 1984/85:115 placera Umeå kommun i stödområde C,	105	134
2. att riksdagen beslutar att med ändring av proposition 1984/85:115 placera Malå kommun i stödområde A.	105	116
<i>1984/85:2924</i> av Yngve Nyquist m. fl. (s)		
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av att inom propositionens ram vidta särskilda åtgärder för Bergslagen.		
	55, 76	26, 73, 145
<i>1984/85:2925</i> av Olle Göransson m. fl. (s)		
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till Bergslagen.		
	105, 118	121, 129, 145
<i>1984/85:2926</i> av Bengt Wiklund m. fl. (s)		
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att Härnösands, Timrå och Sundsvalls kommuner varaktigt placeras i stödområdet.		
	105	133

Behandlas i
utskottets
yttr.s. hemst.p.

1984/85:2927 av Åke Gustavsson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande prioriteringen av Jönköpings län vid fördelningen av medel för regionalt utvecklingsarbete.

99 105

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering av export av trähus inom Swebex ansvarsområde,

130 163

3. att riksdagen beslutar hos regeringen begära utredning om ett samlat investeringsprogram inom den statliga sektorn, inkl. de affärsdrivande verken, för den östra delen av Jönköpings län,

55 30

4. att riksdagen beslutar att inom ramen för budgetpropositionen föreslagna medel omfördela inom de slutliga ramarna för gymnasieutbildning så att de utökas för östra kommunerna i Jönköpings län i enlighet med vad som anförts i motionen.

130 163

1984/85:2928 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s)

55, 83 39, 79,
114, 137

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den regionala utvecklingen i Norrbotten.

1984/85:2929 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beträffande socialavgifter för verksamheter i Norrbottens län beslutar att 15 000 kr. per årsarbetare lämnas i form av bidrag till kostnader för arbetsgivaravgifter för nyttillkommande sysselsättning inom företag belägna i stödområdena A och B och 5 000 kr. inom stödområde C i enlighet med vad som anförts i motionen,

77 74

2. att riksdagen beträffande socialavgifter för verksamheter i Norrbottens län beslutar att bidrag lämnas till kostnader för egenavgifter för företagare verksamma inom stödområdena A och B i enlighet med vad som anförts i motionen.

77 74

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om särskilda insatser i malmfältskommunerna i enlighet med vad som förordas i motionen.

108 138

1984/85:2930 av Per-Ola Eriksson (c)

43 13

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med frivillig samtaxering inom stödområde A som ett regionalpolitiskt instrument.

1984/85:2931 av Rune Ångström (fp)

60 42

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser för produktutveckling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdet.

	Behandlas i utskottets ytr.s. hemst.p.	
<i>1984/85:2932</i> av Per-Richard Molén m. fl. (m)	29	1
I motionen yrkas		
1. att riksdagen avvisar regeringens förslag till regionalpolitiska åtgärder,		
2. att riksdagen begär att regeringen återkommer våren 1986 med ett nytt regionalpolitiskt förslag,		
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts.		
<i>1984/85:2933</i> av Anders Högmark (m) och Ingrid Hemmingsson (m)	43	13
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning om villkorad avskrivningsrätt för studielån som regionalpolitiskt instrument.		
<i>1984/85:2934</i> av Ingrid Hemmingsson (m) och Anders Högmark (m)	43	13
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en differentierad statsskatt som regionalpolitiskt instrument.		
<i>1984/85:2935</i> av Olle Svensson m. fl. (s)	55	28, 153
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskilda insatser i Eskilstuna kommun.		
<i>1984/85:2936</i> av Bengt-Ola Rytter (s)	105	130
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att Gagnefs kommun placeras i stödområdet.		
<i>1984/85:2937</i> av Rune Ångström m. fl. (fp)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som framförs i motionen,	34, 38	4, 8, 12
2. att riksdagen beslutar att socialförsäkringsavgifterna skall sättas ned med 10 procentenheter i de kommuner som tillhör stödområde A för all verksamhet utom den som bedrivs av stat, kommun och försäkringskassa,	78	74
3. att riksdagen beslutar att befrielse från socialavgifter i Svappavaara omfattar all verksamhet utom den som bedrivs av stat, kommun och försäkringskassa,	78	76
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utjämnade teletaxor för rikssamtal i enlighet med motionens riktlinjer,	49	19
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett system med statliga kreditgarantier som ersätter lokaliseringslånen,	66	53
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den kommunala kompetensen.	39	9

Behandlas i
utskottets
ytrr.s. hemst.p.

8. att riksdagen beslutar att till anslaget C 6 Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag om 460 milj. kr.	100	111
9. att riksdagen avslår förslaget om 300 milj. kr. till Lokaliseringslån (anslaget C 3),	94	94
10. att riksdagen anvisar ett reservationsanslag om 332 milj. kr. för Lokaliseringsbidrag m. m. (anslaget C 2),	93	93
11. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdsstödet skall vara 300 000 kr.,	86	82
12. att riksdagen beslutar att högsta belopp för uthyrningsstugor inom glesbygdsstödet skall vara 50 000 kr.,	86	83
13. att riksdagen beslutar att högsta belopp för IKS-stöd till enskilda projekt skall vara 50 000 kr.,	87	85
14. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m.m. anvisa ett reservationsanslag om 518 milj. kr.	97	95
Yrkande 4 behandlas av trafikutskottet i betänkande 1984/85: 20.		
<i>1984/85:2939</i> av Ingvar Karlsson i Bengtsfors m. fl. (c)	105	126
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att kommunerna Färgelanda, Orust, Sotenäs, Tanum och Strömstad bör ingå i stödområde C.		
<i>1984/85:2940</i> av Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c)	34	4
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prövning av hur propositionerna på skilda områden påverkar de regionala målen och den regionala utvecklingen.		
<i>1984/85:2941</i> av Lars-Ove Hagberg (vpk)	116	145
I motionen yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen om ett regionalpolitiskt program för Dalarna och Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.		
<i>1984/85:2942</i> av John Andersson (vpk)	56	40, 44,
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i anledning av regeringens proposition om regional utveckling och utjämning.	97, 100	95, 111,
	111	141
<i>1984/85:2943</i> av Lars Werner m. fl. (vpk)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar avskaffa de nedsättningar i socialavgifter som förekommer i vissa Norrbottenskommuner,	67	54, 111
2. att riksdagen beslutar anslå 200 milj. kr. till Norrbottens län för insatser i malmfältsområdena.	108	138

	Behandlas i utskottets yttr. s. hemst. p.	
3. att riksdagen beslutar öka det allmänna länsanslaget med 170 milj. kr., motsvarande mellanskillnaden mellan 200 milj. kr. och den totala nuvarande kostnaden för nedsatta socialavgifter,	97	95
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande ett samlat långsiktigt grepp på regionalpolitiken.	31, 41	3, 12
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande löntagarfondernas roll i regionalpolitiken.	56	40
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande den samhälleliga sektorns roll för regional utveckling.	48	18
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om teknologins utveckling och spridning.	58	41
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande den allmänna levnadsmiljöns betydelse i regionerna.	48	18
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande glesbygdspolitiken,	85	81
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande Bergslagsregionen, Västskåne och Blekinge.	116, 133	145, 167
<i>1984/85:2944</i> av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s)	44	14
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av en studie av de statliga insatserna i några delar av stödområdet.		
<i>1984/85:2945</i> av Jan Fransson m. fl. (s)	105	127
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att kommunerna Gullspång, Töreboda och Karlsborg inplaceras i stödområde C.		
<i>1984/85:2946</i> av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	105	115, 123
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hänföra kommunerna Bräcke, Härjedalen, Åre och södra delarna av Krokoms kommun till stödområde A samt Östersunds kommun till stödområde B.		
<i>1984/85:2947</i> av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	99	106
I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ökade medel för regionala insatser inom Jämtlands län.		
<i>1984/85:2948</i> av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	99	107
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om komplettering av utvecklingsresurser för näringslivets förnyelse och utveckling i Jämtlands län.		
<i>1984/85:2949</i> av Margareta Winberg (s) och Nils-Olof Gustafsson (s)	60	42
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen		

till känna vad som i motionen anförts om att utreda möjligheterna att på sikt påverka lokalisering av förädling av skogsråvaran.

1984/85:2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående regionalpolitikens mål,	31, 41	3, 8, 12
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om spridning av teknik och utbildningsmöjligheter,	58	41
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om den demografiska databasen i Haparanda,	109	139
4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ändring av lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län i enlighet med vad som i motionen anförts,	77	74
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om glesbygdsstöd,	85	81
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringslån, lokaliseringsbidrag, offertstöd och sysselsättningsstöd,	65, 66	52, 53
7. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om riskgarantilån,	65	52
8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Stiftelsen Industricentra,	81	78
9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringssamråd,	82	79
10. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att till <i>Lokaliseringsbidrag m. m.</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.,	93	93
11. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att till <i>Lokaliseringslån</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,	94	94
12. att riksdagen beslutar att till <i>Regionala utvecklingsinsatser m. m.</i> för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 505 000 000 kr.,	97	95
13. att riksdagen till <i>Ersättning för nedsättning av sociala avgifter</i> för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 560 000 000 kr.,	100	111
14. att riksdagen avslår regeringens förslag att till <i>Sysselsättningsstöd</i> för budgetåret 1984/85 anslå ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,	101	112
15. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansiering av gjorda åtaganden för sysselsättningsstöd,	101	112
16. att riksdagen till <i>Riskgarantilån</i> anvisar ett reservationsanslag av 155 000 000 kr.	94	93

1984/85:2952 av Gunhild Bolander (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande att färjetrafiken måste anpassas till riksdagsbeslutet 1974 avseende taxesättningen.	122	154
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande att det gotländska jordbruket måste undantas från generella begränsningsåtgärder,	122	154
3. att riksdagen beslutar uttala att Roma Sockerbruk garanteras fortsatt drift,	122	154
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande att turistnäringen på Gotland i stödhänseende bör tillhöra stödområde A,	122	154
5. att riksdagen beslutar uttala att Gotlands län måste ges en fast resurs för högskoleutbildning.	122	154
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande inplacering av de norra och södra delarna av Gotlands kommun enligt bifogad karta i stödområde B.	105	118
7. att riksdagen beslutar att lokaliseringsslån bör i stödområde C kunna utgå med 30%.	73	67

1984/85:2953 av Gunilla André m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionalpolitiskt stöd till företags-etableringar i Gullspångs, Töreboda och Karlsborgs kommuner.

105 127

1984/85:2954 av Arne Nygren m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen måtte besluta att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts

1. om behovet av starkare styrning av såväl företagens som myndigheternas utvecklingsplanering,	53, 84	23, 80
2. om ytterligare forsknings- och utvecklingsarbete i skogslänen,	61	44
3. om behovet av utbildningsinsatser i regionalpolitiskt syfte,	51	21
4. om teknikspridningsinsatser till skogslänen,	58	41
5. om satsning på s. k. avknopnings- och groddföretag med lokaliseringsstöd.	70	61

1984/85:2955 av Per Petersson (m) och Barbro Nilsson i Visby (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om snabba förbättringar i regionalpolitiskt syfte av kommunikationer i norra Sverige.

49, 51 19, 20

1984/85:2956 av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att riksdagens beslut angående lokalisering av statlig verksamhet till sydöstra Sverige snarast skall fullföljas,	55	27
2. att regionalpolitiskt utvecklingskapital bör få lämnas även i kommunerna Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona.	63	49
3. att det regionalpolitiska stöd som utgår i stödområde C bör få tillämpas i Olofströms kommun budgetåret 1985/86.	105	125
4. att regionalpolitiskt stöd, som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena, bör ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamn och Sölvesborgs kommuner.	130	165

1984/85:2957 av Roland Brännström m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en satsning för att stimulera produktutveckling och vidareförädling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena.

60 42

1984/85:2958 av Barbro Nilsson i Visby (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att hänföra Gotland till stödområde B,	105	117
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett för turismen sektorsvis differentierat regionalpolitiskt stöd i enlighet med vad som anförts i motionen.	122	154

Yrkande 3 behandlas av trafikutskottet i betänkandet TU 1984/85: 20.

1984/85:2959 av andre vice talman Anders Dahlgren m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att Valdemarsviks, Kinda och Ydre kommuner inplaceras i stödområde C.

105 124

1984/85:2960 av Kerstin Nilsson (s)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att göra upprustningen av äldre byskolor i glesbygderna till ett led i den regionalpolitiska satsningen.

87 87

1984/85:2961 av Kenth Skårvik (fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att kommunerna Färgelanda och Orust skall tillföras det särskilda stödområdet,	123	156
2. att riksdagen beslutar att regeringen ägnar särskild uppmärksamhet åt de arbetsmarknadspolitiska problem som redovisas för Lysekils kommun och vidtar erforderliga åtgärder,	125	161
3. att riksdagen beslutar begära att regeringen tidigarelägger polishusbygget i Uddevalla,	125	161

	Behandlas i utskottets yttr.s.	hemst.p.
4. att riksdagen beslutar begära att regeringen snabbt påbörjar vägutbyggnad Uddevalla–Trollhättan–Vänersborgsregionen.	125	161
<i>1984/85:2962 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c)</i>		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar uttala att politiken på alla samhällsområden utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,	36	5
2. att riksdagen beslutar att till <i>Regionala utvecklingsinsatser</i> anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 112 milj. kr. förhöjt förslagsanslag.	97	95
3. att riksdagen beslutar att godstransportstödet i skärgården permanentas.	88	88
4. att riksdagen beslutar att stödet för <i>Regionala insatser för företagsutveckling</i> skall gälla alla län,	63	49
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförs om ökade behov av regionalpolitiskt stöd till Kalmar län.	130	164
<i>1984/85:2963 av Karl-Anders Petersson (c)</i>	130	165
I motionen yrkas att riksdagen beslutar om specialinriktade industri- och regionalpolitiska satsningar i Karlskrona, Ronneby, Olofströms, Karlshamns och Sölvesborgs kommuner i Blekinge län i enlighet med vad som anförts i motionen.		
<i>1984/85:2964 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s)</i>	105	131
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Sandvikens kommun temporärt inplaceras i stödområde C.		
<i>1984/85:2965 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c)</i>		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar anslå 250000 kr. ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser m. m. för stöd till teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt prioriterade regioner för anställning av en forskningsassistent vid rikssågverksskolan i Skoghall,	99	108
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om lägre kostnader för lantmäteriförrättning i glesbygd och behovet av större tomtyta.	88	91
<i>1984/85:2966 av Nils Åsling (c)</i>		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar sänka arbetsgivaravgifterna med 10% i stödområde A,	78	74
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen kräva skyndsamt utredning beträffande de allmänna villkoren på arbetsmarknaden inom stödområde A	43	13

och särskilt beträffande sådana regionalpolitiskt motiverade förändringar i reglerna för beskattning av fysisk person att rekrytering av kvalificerad arbetskraft och möjligheterna att teckna aktiekapital underlättas, enligt med vad som i motionen anförts.

3. att riksdagen beslutar att den föreslagna satsningen på bioteknisk utveckling i Umeå delvis förläggs till Östersund och att för ändamålet 5 av de föreslagna 20 miljonerna reserveras för dessa insatser.

61 43

Yrkande 4 behandlas i utskottets betänkande AU 1984/85: 14.

Motioner med anledning av proposition 1984/85: 125

1984/85:3032 av Siri Häggmark (m) och Jens Eriksson (m)

123 156

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att även Orust och Färgelanda bör ingå i de områden som erhåller tillfälligt regionalpolitiskt stöd.

Yrkande 2 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 19.

1984/85:3035 av Rune Johansson m. fl. (s)

123 156

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att de åtgärder som proposition 1984/85: 125 omfattar även gäller Färgelanda.

1984/85:3038 av Alf Wennerfors m. fl. (m)

I motionen yrkas

11. att riksdagen avslår regeringens förslag till regler för lokaliseringsbidrag i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner,

123 155

12. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att till Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.,

124 157

13. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att till Lokaliseringsslån i Uddevallaregionen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

124 158

14. att riksdagen beslutar att på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr. för riskgarantilån i enlighet med vad som i motionen och i motion 1984/85: 2950 anförts,

123 157, 158

15. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen,

125 159

16. att riksdagen beslutar att till Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförts.

125 159

Yrkandena 1–8 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 19. Yrkandena 9–10 behandlas av näringsutskottet, yrkande 17 av finansutskottet samt yrkandena 18–19 av utbildningsutskottet.

1984/85:3043 av Arne Fransson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att de i propositionen 1984/85: 125 föreslagna åtgärdsprogrammen för såväl arbetsmarknadspolitiska som industri- och regionalpolitiska insatser i Uddevallaregionen skall omfatta Lysekils, Munkedals, Uddevalla, Orusts, Färgelanda, Sotenäs, Strömstads och Tanums kommuner,	123	156
2. att riksdagen beslutar att ansluta till vad som anförs i motionen angående reglerna för tillfälligt regionalpolitiskt stöd till orter och kommuner utanför stödområdet,	123	156
3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilda insatser i orter och regioner utanför stödområdet med lokala och regionala sysselsättningsproblem till följd av strukturförändringar inom näringslivet.	124	160

Motion med anledning av proposition 1984/85: 186

1984/85:3159 av Arne Fransson m. fl. (c)

53 23

I motionen yrkas

2. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om villkoren för expansion och utvidgning av uppgifter inom den statliga förvaltningen.

Yrkande 1 behandlas i betänkandet AU 1984/85: 13.

Utskottet

Inledning

Regionalpolitik i egentlig mening har nu bedrivits i vårt land i 20 år. Under den tiden har såväl målen som medlen utvecklats. Regionalpolitiken har byggts ut från en politik som främst syftade till att påverka industrins lokalisering till en allmän regional välfärdspolitik. För att ge regionalpolitiken erforderligt underlag finns ett särskilt planeringssystem – länsplaneringen – inom vilket samordningen mellan olika samhällssektorer särskilt uppmärksammas.

I nedanstående sammanställning anges några för regionalpolitikens utveckling viktiga årtal.

- 1965 Statligt lokaliseringsstöd till framför allt industrin införs.
- 1967 Den första länsplaneringen genomförs.
- 1968 Särskilda stödåtgärder i glesbygderna introduceras.
- 1970 Beslut tas om sysselsättningsstöd i inre Norrland.
- 1971 Den första etappen i omlokaliseringen av statlig verksamhet beslutas.
- 1971 Transportstöd införs.
- 1972 Riksdagen tar ställning till ett regionalpolitiskt handlingsprogram.
- 1975 Vissa beslut om regionalpolitiskt stöd decentraliseras till länsstyrelserna.
- 1976 Samråd med de största industriföretagen i lokaliseringsfrågor inleds.
- 1979 Det s. k. länsanslaget för regionalpolitiska insatser som beslutas av länsstyrelserna tillkommer.
- 1982 Nedsättning av socialavgifter införs som regionalpolitiskt medel.

Regionalpolitiken har varit föremål för en fortlöpande uppföljning och översyn. Under den senaste tioårsperioden har beslut om regionalpolitikens inriktning och omfattning tagits åren 1976, 1979 och 1982. Besluten föregicks i samtliga dessa fall av ett omfattande utredningsarbete. Regeringen lägger i proposition 1984/85: 115 fram förslag som rör regionalpolitiken under de närmaste fyra budgetåren. Även detta förslag har föregåtts av en utredning som tillsatts med anledning av ett riksdagsuttalande år 1982 (AU 1981/82: 23).

Fråga om avslag på proposition 1984/85: 115

Innan utskottet tar upp förslag i propositionen och motionerna om utformningen av regionalpolitiken de närmaste åren behandlar utskottet motion 2932 av Per-Richard Molén m. fl. (m) i vilken görs gällande att regeringens proposition i sin nuvarande form inte kan läggas till grund för ett riksdagsbeslut. I stället föreslås att en ny utredning tillsätts som skyndsamt omprövar stödformernas effekter så att en ny proposition om regionalpolitiken kan läggas fram våren 1986. I motionen lämnas vidare förslag till inriktning av det begärda utredningsarbetet. I den delen anförs att lokaliseringsslånen med fördel kan ersättas av lån, beviljade av kreditinstitutet. Anslagen till övrigt lokaliseringsstöd – offertstöd, lån till regionala investmentbolag, investeringsbidrag, sysselsättningsstöd, nedsatta socialavgifter med undantag för malmfältskommunerna – kan enligt motionärerna ersättas av ett utvidgat stöd för att underlätta generationsväxlingen inom jordbruket, sänkta energikostnader och genom att man underlättar rekrytering av personer för nyckelbefattningar.

Utskottet konstaterar att frågan om utformningen av den framtida regionalpolitiken förberetts av en parlamentariskt sammansatt utredning sedan år 1983. Efter sedvanlig remissbehandling har regeringen nu presente-

rat sina förslag. Varken underlaget för propositionen eller förslagen i densamma ger anledning för utskottet att följa motionens förslag om avslag på propositionen och begäran om ny utredning. Motion 2932 avstyrks därför av utskottet.

Mål och riktlinjer för regionalpolitiken

De allmänna målen för regionalpolitiken

Regeringen föreslår att de allmänna målen för regionalpolitiken skall vara oförändrade. Dessa mål innebär att alla människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö.

Det poängteras i propositionen att glesbygdspolitikerna utgör en viktig del av den samlade regionalpolitiken samt att det i glesbygderna krävs kompletterande insatser med en delvis annan utformning och inriktning än i regionalpolitiken i övrigt.

Även de motioner som behandlar riktlinjer för regionalpolitiken, dvs. 2123, 2667, 2915, 2937, 2943 och 2951, synes utgå ifrån att de allmänna målen skall vara oförändrade. Utskottet har ingen annan mening och föreslår att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i denna del.

Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning

När det gäller *förutsättningarna för regionalpolitiken* gör industriministern den bedömningen i propositionen att de senare årens tendenser när det gäller näringslivets utveckling kommer att fortsätta samt att uppbromsningen av tillväxten inom den offentliga sektorn kommer att bestå och att dess tidigare stabiliserande inflytande på sysselsättningen därmed minskar. Industrins nedgång har samtidigt upphört och förbytt i ökning. Det kan vidare noteras att tillväxten inom industrin har en regionalt förhållandevis jämn fördelning. En ny tendens, av potentiellt stor betydelse, är enligt propositionen den snabba tillväxten inom främst företagsinriktade privata tjänster.

Vidare framhålls att strukturomvandlingen inom industrin kommer att fortsätta också inom ramen för den utveckling mot en totalt sett bättre balans i ekonomin som numera kan förutses. Detta kan leda till regionalt koncentrerade obalanser på grund av främst ojämn regional fördelning av olika branscher.

I propositionen anges som en viktig utgångspunkt för regionalpolitiken att utvecklingen i enskilda regioner på ett avgörande sätt påverkas av den samlade ekonomiska politikens inriktning. I det sammanhanget anförs att den sedan några år förda politiken har lett till att situationen i den svenska ekonomin i dag är avsevärt bättre än för några år sedan. Bl. a. framhålls att industrins konkurrensförmåga har förstärkts samt att produktion, sysselsättning och investeringar åter ökar.

Alf Wennerfors m. fl. (m) anför i motionerna 2123 och 2951 att ett fullföljande av de regionalpolitiska målen förutsätter en dynamisk utveckling av det fria näringslivet. En näringslivsvänlig politik och en minskande offentlig sektor ger enligt motionärerna de bästa förutsättningarna för regional balans och utveckling.

Förändringar inom näringslivet måste enligt motionärerna få ske och statsmakterna kan underlätta omställningsprocessen. Det ligger i hela landets intresse att de nödvändiga regionala förändringarna kan genomföras utan alltför omfattande befolkningsändringar. Det bör finnas en aktiv yrkesverksam befolkning i alla regioner. Detta är väsentligt från försvarssynpunkt och medverkar också till att vårt svenska kulturarv kan vidmakthållas.

Det framhålls vidare i motionen att statsmakterna måste ge "svaga" regioners näringsliv en möjlighet att utvecklas. Personer som förlorar sina arbeten på grund av strukturella förändringar bör kunna ha ett alternativ till att flytta. Därför bör offentliga medel användas till att minska de "regionala" handikapp som näringslivet i dessa delar av landet har att brottas med. Genom en sådan kompensation kan näringslivet få bättre möjlighet att utvecklas.

Motionärerna påpekar vidare att åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt leder till en sysselsättningsexpansion som kommer att sprida sig till bl. a. Norrlandslänen. I det sammanhanget erinras om de förslag moderata samlingspartiet i sådant syfte lagt fram i andra sammanhang rörande t. ex. sänkt skattetryck och en mer flexibel arbetsmarknadspolitik. I motionen nämns också förslag som lagts fram på utbildningsområdet och när det gäller jord- och skogsbruket. I det senare fallet hänvisas till krav på sänkning av skogsvårdsavgifterna och på en översyn av jordförvärvslagen.

Även vpk tar i motion 2943 upp samhällsekonomin i stort som utgångspunkt för förslag om regionalpolitikens inriktning och framhåller att regionala obalanser är det geografiska uttrycket för motsättningar och tendenser inom det kapitalistiska systemet. Det leder därför enligt motionen fel när man ger regionala obalanser ytliga förklaringar som t. ex. dåligt företagsklimat, bristande företaganda, högre produktionskostnader eller långa avstånd. Enskilda företagens reaktionsmönster är snarare följder av än orsaker till regional svaghet. Produktionskostnader är inte givna vare sig geografiskt eller i tiden. Avstånd mellan regioner har i moderna industriella ekonomier numera knappast någon självständig betydelse. Depressiva och eftersatta regioner har för övrigt ofta en geografisk belägenhet, som helt utesluter förklaringar av de båda senare typerna. Vpk sammanfattar läget för regionalpolitiken i framtiden på följande sätt:

- För att bekämpa regionala obalanser kommer att krävas ökade och inte minskade resurser.
- De regionala kriserna har sammanvävts med den allmänna krisen och därmed blivit ett större problem.

- Regionala problem av för Sverige ny typ kan väntas uppträda utanför stödområdet.
- Den nya, starkt arbetsbesparande tekniken kommer – så som den nu utvecklas – snarast att skärpa motsättningarna mellan ekonomiska metropol- resp. satellitområden och därmed totalt verka till de utsatta regionernas nackdel.
- Den utbyggnad av den offentliga sektorn, som varit så betydelsefull för problemregionerna, har stagnerat.
- Regionalpolitiken i egentlig mening är under stark press av budgetpolitiska skäl.
- Läget hotar framkalla skärpta motsättningar mellan norr och söder – en konflikt som norra Sverige i längden riskerar förlora på grund av sin gradvis försvagade politiska och parlamentariska position.

Det finns enligt utskottets mening anledning att hysa stark tveksamhet till påståendet i motion 2951 att den politik som moderata samlingspartiet förordar inom områden utanför regionalpolitiken skulle ge förbättrade förutsättningar för att nå regional balans. Utskottet vill t. ex. erinra om att ett skäl till att en mera aktiv regionalpolitik infördes i mitten av 1960-talet var en följd av att den fria marknadsekonomin – vars rörelsefrihet moderaterna nu vill öka genom att t. ex. försvaga arbetstagarnas rättigheter och anställningstrygghet – hade lett till de stora regionala obalanser som man ingrep mot. Det finns inget som talar för att ökad frihet för marknadskrafterna i dag skulle få andra konsekvenser än under 1950- och 1960-talen. Tvärtom skulle de regionala obalanserna snarare öka än minska.

Samma parti förordar vidare en politik som minskar den offentliga sektorns omfattning. Vilka delar av den som skall minskas framgår inte av här aktuella motioner. Utskottet vill emellertid erinra om att den offentliga sektorns tillväxt är en viktig förklaring till de senaste 15 årens förbättrade regionala balans. Den lägre tillväxt som nu förutses inom denna sektor är en förklaring till de tendenser till ökade regionala obalanser som finns i länsstyrelsernas prognoser för utvecklingen under 1980-talet. En långtgående privatisering av denna sektor som är ett moderat krav skulle innebära att denna samhällets service mer än nu skulle behöva anpassas till de skilda lokala marknadernas efterfrågan. Det betyder i sin tur sämre service i glest befolkade områden och i områden med låg ekonomisk bärkraft och som en följd därav också sämre sysselsättningsmöjligheter i dessa regioner. Utskottet återkommer senare i betänkandet till den offentliga sektorns roll i regionalpolitiken.

Utskottet vill tillägga att sådana samhällssystem i västvärlden som kännetecknas av de förhållanden som moderaterna enligt motioner på skilda områden synes vilja uppnå utmärks av stora standardskillnader mellan individer och regioner i fråga om de huvudfaktorer som omfattas av målet om regional balans, dvs. tillgången på arbete, service och god miljö. Den regionala obalansen är alltså större än i vårt land.

Det anförda innebär att utskottet är övertygat om att den samlade politik moderata samlingspartiet förordar kommer att försämra förutsättningarna för regionalpolitiken och öka riskerna för regional obalans. Detta innebär emellertid inte att utskottet skulle vara negativt till att näringslivet, som nu sker, stöds för att bl. a. förbättra sysselsättningsmöjligheterna. Utskottet vill dock samtidigt peka på nödvändigheten av att upprätthålla styrkan i de åtgärder som syftar till att korrigera marknadskrafternas i vissa lägen klart negativa konsekvenser. Det innebär t. ex. att den arbetsrättsliga lagstiftningen inte får försvagas och heller inte regionalpolitiken, vilket enligt utskottets mening blir följderna av förslagen i de båda moderata kommittémotionerna. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2123 och 2951 i aktuella delar.

Utskottet delar i och för sig den syn på de regionala problemen utveckling som förs fram i vpk:s partimotion 2943. Utskottet ser emellertid i motsats till motionärerna positivt på möjligheterna att genom lämpligt utformade regionalpolitiska åtgärder påverka företagens reaktionsmönster. Påståendet i motionen att regionalpolitiken i egentlig mening är under stark press av budgetpolitiska skäl och att resurserna för denna politik nu minskar finner utskottet oriktigt. Tvärtom menar utskottet att med den omfattning av de regionalpolitiska åtgärderna som utskottet senare avser tillstyrka är regionalpolitiken, med beaktande av det kärva ekonomiska läget, ett prioriterat område. Motion 2943 i denna del avstyrks mot den bakgrunden.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad som anförs i denna del av propositionen.

I fråga om *den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken* anförs i propositionen att denna politik skall främja en positiv utveckling av näringsliv, sysselsättning m. m. i alla delar av landet. Vidare framhålls att insatserna bör geografiskt fördelas så att alla län tilldelas resurser för vissa allmänt utvecklingsfrämjande insatser och i övrigt med hänsyn till problemens omfattning i skilda delar av landet.

Fyra motioner är aktuella i detta sammanhang. I centerpartiets motion 2915 framhålls att om de allmänna målen för regionalpolitiken skall kunna tillgodoses måste en ny helhetssyn på samhällsutvecklingen bryta igenom. Utan detta förblir regionalpolitiken den "rännil" som försöker motverka den stora koncentrationsströmmen. Särskilt tydligt syns enligt motionärerna detta när det gäller den nya tekniken, elektronikens och bioteknikens snabba genombrott i koncentrationsområdena.

Vidare anförs att regeringen dåligt förmått utnyttja de senaste årens högkonjunktur för att på ett varaktigt sätt skapa en bättre regional balans. Enligt centerpartiets mening måste varje region ges förutsättningar till utveckling och ha full tillgång till samhällets resurser på olika områden och all den moderna teknik som utvecklas. Sker inte detta läggs grunden för en

ny koncentrationsvåg, med mer förödande sociala och ekonomiska konsekvenser än 1950- och 1960-talens utveckling.

Anknytning till regionalpolitikens geografiska inriktning har också motion 1519 av Arne Fransson m. fl. (c) som kräver att konkreta politiska ställningstaganden på alla områden skall utgå från ett decentralistiskt synsätt. Motionärerna menar att de krafter som förespråkar och arbetar för en ökad centralisering och koncentration i samhället har ett starkt stöd för denna inriktning hos en politisk majoritet i riksdagen. Majoriteten företräder en politik som från skilda ideologiska utgångspunkter leder till koncentrationsinriktade lösningar på olika politiska sakområden. Socialdemokraterna har enligt motionen en förkärlek för att planera och administrera fram centralistiska lösningar. Också moderaternas politik som sägs alltmer ensidigt inriktad mot en långtgående och renodlad ekonomisk liberalism och försvar av de starkaste i samhället riskerar att förstärka utvecklingen mot koncentration i samhället.

För att motverka vad som beskrivs som en koncentrationsinriktad regeringspolitik föreslår Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) i motion 2940 att det i varje proposition skall anges hur den bedöms påverka de regionalpolitiska målen.

Rune Ångström m. fl. (fp) anför i motion 2667 att det är viktigt att de regionalpolitiska insatserna sätts in i de områden av landet som har de svåraste problemen. Det finns i dag en tendens att vidta regionalpolitiska åtgärder så snart en region råkar i svårigheter t. ex. genom branschkriser. Denna sammanblandning av temporära sysselsättningskriser, som kan drabba precis vilken region som helst i landet, och bestående konkurrensskillnader, som främst har sin grund i klimat och avstånd, gör att de stora regionala obalanserna består. I motion 2937, liksom av Rune Ångström m. fl. (fp), framhålls att en jämnare regional fördelning av arbetstillfällen bör uppnås genom att förutsättningarna för produktionen förbättras i områden med långvarig undersysselsättning.

Gemensamt för de tre motionerna 1519, 2915 och 2940 av företrädare för centerpartiet är att de förordar en utveckling mot ett decentralistiskt samhälle. Utskottet kan först konstatera att centerpartiet, i varje fall i ett regionalpolitiskt sammanhang, hittills inte definierat vad man menar med ett decentralistiskt samhälle. Det är därför svårt att värdera påståendet i motionen om att andra partier driver en politik som medvetet leder till ökad koncentration. Skillnaderna mellan centerpartiets och t. ex. det socialdemokratiska partiets syn på den regionalpolitiska medelsarsenalens utformning och tillämpning har under de gångna åren enligt utskottets mening inte varit så stora att effekterna av resp. partiets förslag till åtgärder i det ena fallet skulle motivera påståendet att de skulle leda till decentralisering och i det andra fallet till koncentration. I själva verket har Ortsstrukturen i vårt land i modern tid i huvudsak utvecklats utan någon egentlig styrning sett från regionalpolitiska utgångspunkter. Sannolikt är

det så att ett decentralistiskt samhälle som innebär en stark spridning av sysselsättning och bosättning endast är möjligt i en agrar samhällstyp av förgånget slag där de areella näringarna som drivs över stora ytor ger stöd för en spridd lokalisering av service och småindustri. När ett samhälle av vårt nuvarande slag växer fram, där det framför allt är industrin och andra näringar som svarar för sysselsättningen, följer också automatiskt en ökad koncentration inom den regionala strukturen. Detta är marknadsekonomins sätt att fungera. Denna förändring fick sina särskilt hårda konsekvenser i de delar av landet där sysselsättningen i de areella näringarna har haft stor omfattning i sen tid och där befolkningstätheten är ringa. Det var denna utveckling som ledde fram till introduktionen av den aktiva regionalpolitiken under 1960-talet.

Utskottet vill i sammanhanget stryka under den politiska enighet som råder om det regionalpolitiska målet om en balanserad regional utveckling – vilket bl. a. kräver särskilda insatser i glesbygderna. Direktiv om att politiken på olika områden skall utgå från ett decentralistiskt synsätt vilket föreslås i motion 1519 finner utskottet däremot inte meningsfullt. Innebörden av ett sådant uttalande skulle i avsaknad av en definition av uttrycket "decentralistisk" bli mycket diffus och inte ge någon vägledning vid konkreta beslut utöver vad de nuvarande regionalpolitiska målen ger.

I fråga om kravet i motion 2940 att det i varje proposition skall anges hur den påverkar förutsättningarna att nå de regionalpolitiska målen utgår utskottet från att en bedömning i detta hänseende ingår i det förberedelsearbete inom regeringskansliet som föregår regeringens förslag till riksdagen. Detta synsätt är ju också huvudanledningen till att samordningsansvaret inom regionalpolitiken på central nivå inte lagts på en central myndighet utan ligger hos regeringen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1519, 2915 i aktuell del och 2940.

Kravet i motionerna 2667 och 2937 att de regionalpolitiska insatserna skall sättas in i de områden som har de svåraste problemen ligger i linje med den förda regionalpolitiken och återspeglas i den gällande stödområdesindelningen. Utskottet delar emellertid inte motionernas kritik av att insatser även gjorts på andra håll i samband med kriser inom en viss industribransch. Som föreslås i propositionen bör regeringen liksom hittills kunna förklara orter/regioner som drabbas av regionala problem i samband med strukturförändringar som tillfälliga stödområden eller på annat sätt ge särskilt stöd till sådana orter/regioner. Motionerna 2667 och 2937 i motsvarande del avstyrks med det anförda.

Utskottet föreslår att riksdagen med det anförda godkänner vad som anförs i motsvarande del av propositionen.

Bortsett från motioner som rör stödområdesindelningen och som utskottet behandlar senare i betänkandet aktualiseras vissa mera preciserade frågor om den geografiska inriktningen i fem motioner.

Utskottet tar först upp två motioner som rör utvecklingen i storstadsområdena. I motion 2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) föreslås att riksdagen – som ett led i ansträngningen att minska koncentrationstendenser – skall uttala att politiken på samtliga samhällsområden bör utformas så att *orstädernas andel av befolkningen* långsiktigt hålls *oförändrad*. Det innebär enligt motionärerna bl. a. att de gemensamma samhällsresurserna för vård, omsorg och service fördelas så att människor i alla delar av landet på ett rättvist sätt har tillgång till den gemensamma kakan utifrån de skilda förutsättningar som råder. Här aktuellt yrkande återfinns också i motion 2962 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c).

En helt annan uppfattning om utvecklingsmålen i storstadsområdena förs fram i motion 1459 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) som mot bakgrund av utvecklingen i Malmöregionen föreslår att regeringen snarast låter göra en kartläggning av utvecklingspotentialen i storstadsområdena och de åtgärder som är nödvändiga för att vända utvecklingen mot tillväxt och förnyelse. Ett sådant arbete bör kunna bedrivas inom ramen för en *särskild storstadsdelegation* och ske i nära samråd med regionala organ och berörda kommuner.

Motionärerna framhåller att alla internationella erfarenheter talar för att storstadsområdena driver på utvecklingen inom stora, angränsande områden och att om denna dynamiska utveckling avstannar, drabbas hela den omkringliggande regionen av tillbakagång. Detta är vad som enligt deras mening hänt i Malmö och sydvästra Sverige liksom i andra storstadsområden.

Kravet i motionerna 2915 och 2962 om en sådan politik på skilda samhällsområden att *orstädernas andel av befolkningen* långsiktigt hålls *oförändrad* innebär i praktiken angivande av nya planeringstal som vägledning för planeringen i dessa områden. Utskottet vill här erinra om att industriministern avser att i särskild ordning ta fram erforderligt faktaunderlag för att senare lägga fram förslag i fråga om sådana tal. Utskottet är i avvaktan härpå inte berett att nu göra några uttalanden om utvecklingsmålen för storstäderna. De båda motionerna avstyrks därför.

När det gäller förslaget i motion 1459 om en särskild storstadsdelegation som skall bl. a. kartlägga utvecklingsförutsättningarna i storstadsområdena utgår utskottet från att i motionen aktualiserade problemställningar tas upp i länsplaneringen för resp. län. Utskottet vill när det gäller kunskapsunderlaget i detta sammanhang också hänvisa till det samarbete som sker inom Nordiska ministerrådet inom det s. k. storstadsprojektet. Utskottet anser det väsentligt att de regionalpolitiska problem som otvivelaktigt finns i storstadsområden behandlas i den löpande verksamheten, på central myndighetsnivå och i länen, men kan inte se att det för närvarande finns behov av en delegation av det slag som föreslås i motion 1459. Motionen avstyrks därför i refererad del.

Utvecklingsprogram för landsbygden krävs i två motioner. 1983/84: 2409

av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) och 1984/85: 657 av Sten Svensson m. fl. (m). I den senare motionen anförs att det är genom att öka människors frihet – att skapa utrymme för enskilda initiativ – som en levande landsbygd kan skapas. Människors rätt att slå sig ner och söka försörjning där de själva önskar måste respekteras. Det fria initiativet och landsbygdens rika möjligheter till utveckling skall inte undervärderas utan stimuleras till utnyttjande. Ytterligare styrning och planering av samhället tillbakavisas. I stället föreslås systemförändringar, vilka bl. a. innebär avreglering av näringslivet, skattesänkningar för företag och privatpersoner och avveckling av de offentliga servicemonopolen. En sådan politik skulle enligt motionärerna avsevärt förbättra situationen på landsbygden. Sysselsättning skulle främjas genom företagande och serviceutbudet öka genom att privata alternativ till de offentliga satsningarna i tätorterna öppnas. Vidare sägs att en positiv befolkningsutveckling inte skall hämmas genom långtgående mark- och byggnadsregleringar eller snävt sektorstänkande i samhällsplaneringen.

Per-Ola Eriksson m. fl. framhåller i motion 2409 att ålderspyramiden för landsbygdsbefolkningen på grund av den tidigare stora utflyttningen är sådan att tusentals personer måste flytta till landsbygden för att ett oförändrat befolkningstal skall upprätthållas. För detta krävs enligt motionen – att kommunerna ger förtur till bostadsbyggande på landsbygden före exploatering i tätorternas utkanter,
– en satsning på småjordbruk och deltidjordbruk,
– utveckling av kommunikationerna,
– stimulans för utveckling av småskalig teknik,
– förstärkt sektorssamordning.

Begreppet landsbygd är enligt utskottets mening mycket heterogent. Till landsbygden räknas områden som har helt skilda förutsättningar att ge invånarna arbete och service. Dit hör isolerade områden i Norrlands inland med liten lokal arbetsmarknad och ett smalt serviceutbud men också storstadsnära områden med en stor och väldifferentierad arbetsmarknad inom räckhåll och med tillgång till ett brett serviceutbud. Såväl problemanalys som åtgärdsförslag kan därför förutsättas vara så olika för skilda delar av landsbygden att ett samlat utvecklingsprogram inte blir meningsfullt. I stället bör som utskottet tidigare förordat förekommande problem behandlas i utvecklingsplaneringen i resp. län. Resultatet av denna planering får sedan visa om det finns behov av åtgärder som är gemensamma för en större eller mindre del av landsbygden. Utskottet vill här också erinra om glesbygdsdelegationens arbete som kommer att behandlas senare i betänkandet.

Som framgått av det anförda finns det redan en etablerad ordning för att hantera de problem som tas upp i motionerna 1984/85: 657 och 1983/84: 2409. De behöver därför inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Ansvarsfördelningen i regionalpolitiken

Nuvarande ansvarsfördelning i regionalpolitiken innebär att tyngdpunkten i det regionalpolitiska utvecklingsarbetet ligger på länsstyrelsen i resp. län. Det gäller t. ex. regionala prioriteringar som underlag för konkreta lokaliseringsbeslut, samordning av de olika statliga sektorernas verksamhet i länet, beslut om glesbygdsstöd och flertalet beslut om regionalpolitiskt stöd. I propositionen framhålls särskilt den s. k. projektverksamhetens stora betydelse när det gäller att ge det regionala utvecklingsarbetet en mer konkret inriktning och förbättra sektorssamordningen. Bland centrala myndigheter intar statens industriverk (SIND) en särställning genom sina uppgifter i fråga om det regionalpolitiska stödet. Det övergripande samordningsansvaret på central nivå tillkommer regeringen.

Avslutningsvis pekas i denna del av propositionen på att kommunerna har viktiga uppgifter om de regionalpolitiska målen skall nås. Industriministern framhåller samtidigt att det är nödvändigt att de kommunala aktiviteterna sker inom ramen för den kommunala kompetensen.

SIND:s roll i regionalpolitiken behandlas i motion 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m). Motionärerna framhåller att ett väsentligt inslag i den socialdemokratiska regionalpolitiken har varit att stärka SIND vilket enligt deras mening är fel. De menar att regionalpolitiken med nödvändighet måste arbeta även utanför industripolitiken. SIND:s inriktning leder till en felaktig betoning av industrifrågor. Även det förhållandet att SIND är ett ämbetsverk på samma nivå som andra statliga verk, såsom AMS, UHÄ, STU m. fl., vars verksamhet också får konsekvenser för den regionala utvecklingen, leder till problem. De uppgifter som åvilar SIND inom regionalpolitiken bör enligt motionen i stället fördelas till departement och länsorgan.

Samma fråga tas upp i motion 2937 av Rune Ångström m. fl. (fp) varvid framhålls att det regionalpolitiska stödet enligt regeringens förslag är alltför ensidigt inriktat på industriell verksamhet. En aspekt av detta är den centrala roll som SIND tilldelas i propositionen. Motionärerna har tidigare i annat sammanhang pekat på de risker detta kan medföra. Dessa kommer sannolikt att bli alltmer uppenbara eftersom tjänstesektorn i framtiden kan beräknas svara för en allt större del av sysselsättningstillfällena. Regionalpolitiken bör inte bara vara en regional industripolitik utan en generell politik för att ta vara på och utveckla de naturliga förutsättningarna för näringslivet inom olika regioner i landet.

Utskottet vill med anledning av vad som sägs i motionerna 2937 och 2951 om SIND:s roll i regionalpolitiken hänvisa till det yttrande som utskottet avgav till näringsutskottet (AU 1982/83: 4 y) i anslutning till beslutet om överföring av beslut om regionalpolitiskt stöd m. m. till SIND. Utskottet framhöll då att syftet med denna ändring var att uppnå samordning när det gäller handläggning av regional- och industripolitiskt stöd. Utskottet förne-

kade inte att det kunde finnas målkonflikter i förhållandet mellan industri- och regionalpolitiken men framhöll att det med den dåvarande ordningen – enligt vilken AMS beslutade om regionalpolitiskt stöd – också fanns sådana konflikter mellan arbetsmarknads- och regionalpolitiken. Utskottet drog slutsatsen att målkonflikterna skulle bli annorlunda med den nya ordningen men inte större än när besluten om regionalpolitiskt stöd togs av AMS. De erfarenheter som kan dras av den regionalpolitiska stödverksamheten sedan SIND tilldelades ansvar i sammanhanget leder inte till att utskottet skulle ändra sin då redovisade uppfattning. Utskottet ansluter sig till vad som anförs i propositionen i denna del och avstyrker motionerna 2937 och 2951 i aktuella delar.

Kommunernas medverkan i regionalpolitiken tas upp i motionerna 2937 av Runc Ångström m. fl. (fp) och 2919 av Ingemar Konradsson (s).

I den förra motionen anförs att många kommuner under senare år har engagerat sig i näringslivs- och sysselsättningspolitiska frågor samt att sådana kommunala insatser i viss omfattning inneburit direkta och indirekta subventioner till enskilda företag och industriella projekt.

Motionärerna anser att kommunernas insatser inom näringspolitiken bör begränsas till att skapa goda förutsättningar för företagsamheten genom allmänna insatser för service, transporter, arbetsplatsområden, boende m. m. Någon förändring av den allmänna kompetensregeln i kommunallagens fjärde kapitel bör enligt deras mening inte ske.

En annan syn på kommunernas medverkan redovisas i motion 2919. Motionären menar att i de län som omfattas av frikommunförsöken, dvs. Örebro län, Göteborgs och Bohus län samt Jämtlands län, bör under den kommande perioden möjligheter skapas till försök med integrerad industri- och regionalpolitik. Försöksverksamheten kan bedrivas inom nuvarande kostnadsram, men medge försök både vad gäller organisatoriska former och utformning av medlen. En sådan försöksverksamhet ses av motionären som ett led i att vidareutveckla industri- och regionalpolitik och skulle kunna bli ett underlag för framtida reformer på området.

Utskottet vill i denna fråga hänvisa till redogörelsen i propositionen. Av den framgår att de kommunala insatserna för att stödja och utveckla näringslivet är av skiftande slag. På länsnivån är landstingskommunerna tillsammans med staten huvudmän för de regionala utvecklingsfonderna. Huvudparten av de landstingskommunala insatserna för att främja näringslivsutvecklingen kanaliseras genom fonderna. I flera län medverkar även landstingskommunerna i och stödjer andra utvecklingsorgan som växt fram under senare år.

Kommunerna svarar för väsentlig samhällsservice såsom utbildning, social omsorg och bostäder som indirekt påverkar näringslivets utveckling. Det kommunala ansvaret för kommunalteknisk service, industriområden och lokaler för småindustri är andra exempel på verksamheter som i detta sammanhang har stor betydelse. Den kommunala verksamheten har

därför stor betydelse för de statliga industri- och regionalpolitiska insatserna.

Statens industriverk har på regeringens uppdrag kartlagt omfattningen och inriktningen av kommunernas engagemang i näringspolitiska frågor. Av rapporten (SIND 1984: 8) framgår att kommunerna i viss omfattning subventionerat näringslivet genom bl. a. mark- och lokaliseringsinsatser, lån och borgen samt aktiv medverkan i s. k. utvecklingsbolag. Nettokostnaden för år 1982 beräknas till 340 milj. kr. SIND bedömer att de hittillsvarande insatserna haft marginell betydelse för konkurrensituationen i enskilda branscher och för regionalpolitiken.

Eftersom frågan om en allmän översyn av kommunernas befogenheter på näringslivsområdet har tagits upp i olika sammanhang har regeringen givit ståt-kommunberedningen (C 1983: 02) i uppdrag att utreda kommunernas och landstingskommunernas roll i närings- och sysselsättningspolitiken. Beredningen skall bl. a. analysera erfarenheterna av de kommunala näringslivsinsatserna och belysa konsekvenserna av olika kommunala kompetensgränser inom näringslivsområdet. I beredningens uppdrag ingår vidare att pröva formerna för ökad samverkan mellan kommunerna, landstingskommunerna och olika statliga organ samt företag och fackliga organisationer.

Utskottet godtar vad som redovisas i denna del av propositionen. Motionerna 2919 och 2937 i aktuella delar behöver inte föranleda någon åtgärd utan kan avslås av riksdagen

Vad som i övrigt anförs i propositionen om *ansvarsfördelningen i regionalpolitiken och om inriktningen av den regionala projektverksamheten* ger inte anledning till någon kommentar från utskottets sida.

Utskottet behandlar i detta sammanhang också motion 1467 av Håkan Stjernlöf (m) och Rolf Dahlberg (m) om *regionkontor för handläggning av ärenden om regionalpolitiskt stöd*. En nackdel med den nuvarande ordningen är enligt motionärerna att de beslutande myndigheterna har sina verksamheter knutna till residensstäderna och att det ofta är långt avstånd till de regioner där stödet skall användas. De menar att det är önskvärt att länsstyrelse och utvecklingsfond etablerar regionkontor ute i länen.

Utskottet konstaterar att de regionala utvecklingsfonderna om de finner behov av det inte är förhindrade att upprätta regionkontor ute i länen av det slag som föreslås i motionen. Vissa utvecklingsfonder har byggt upp lokal företagservice. På andra håll har särskilda personella resurser avdelats för vissa länsdelar. Detta ligger helt i linje med de regionalpolitiska strävandena. När det gäller länsstyrelserna avses som framgår av civilministerns redovisning i årets budgetproposition (1984/85: 100 bilaga 15) försök komma till stånd i Norrbottens län om en samordnad länsförvaltning med en mindre sektorisering än den nuvarande. Frågor av det slag som tas upp i motionen bör enligt utskottets mening vara möjliga inslag i en sådan försöksverksamhet. Motionen behöver därför inte föranleda någon åtgärd.

De regionalpolitiska medlens inriktning

Industriministern anför i propositionen att de nuvarande medlen – i form av bl. a. regionalpolitisk planering, sektorssamordning och projektverksamhet, lokaliseringstöd i samband med investeringar, sysselsättningsstöd, nedsatta socialavgifter, glesbygdsstöd samt transportstöd – bör utgöra grunden för de regionalpolitiska insatserna också i fortsättningen. Vissa förändringar och kompletteringar förordas dock med hänsyn till delvis ändrade förutsättningar och för att i övrigt öka slagkraften i de insatser som görs. Vidare föreslås att länen skall tillföras ökade medel för utvecklingsinsatser och också ges ökade beslutsbefogenheter när det gäller dessa medel. Användningsmöjligheterna för dessa medel bör vidgas så att förstärkt företagsservice och ökat stöd till nyföretagande och investeringar i produkt-, teknik- och marknadsutveckling kan lämnas till företag i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Samtidigt bör subventionsnivån sänkas något vad gäller stöd i samband med investeringar i byggnader och maskiner. Ökade insatser föreslås också för att allmänt förbättra näringslivsmiljön i de sysselsättningssvaga delarna av landet. Regionalpolitiskt stöd bör således även kunna användas för att initiera och främja kunskaps- och teknikspridning till dessa delar av landet. I det sammanhanget nämns också de förslag om persontransportstöd till företagen i de norra delarna av landet som kommunikationsministern lagt fram och som behandlas av trafikutskottet.

I de båda kommittémotionerna 2123 och 2951 från moderata samlingspartiet anfördes följande i fråga om åtgärdernas inriktning:

- utnyttja marknadsekonomin funktion,
- huvudsakligen baseras på generella medel,
- ta hänsyn till fler faktorer och nyttja flera medel än traditionell regionalpolitik,
- ha enkla och fasta regler för stöd,
- beslut skall i större utsträckning fattas på regional nivå.

I motion 2937 av Rune Ångström m. fl. (fp) framhålls att det regionalpolitiska stödet i högre grad bör vara generellt. Det skall vara lätt att administrera och lätt för den enskilde näringsidkaren att veta vilka förutsättningar som gäller. Stödformer som förutsätter långtgående förhandlingar mellan företag och staten eller innehåller betydande inslag av godtycke bör enligt motionärerna undvikas.

Vpk framhåller i motion 2943 i fråga om åtgärdernas inriktning att en politik vars tyngdpunkt ligger i att söka locka enskilda företagare och enstaka företag att lokalisera i områden som de i grund betraktar med skepsis inte löser de regionala problemen. Vad som krävs enligt motionen är en mobilisering av en bred potential som möjliggör både kvantitativt stora insatser och en allsidig regional samhällsutveckling. Till denna potential hör såväl de nuvarande regionalpolitiska insatserna som löntagarfon-

derna, de samhällsägda företagen och verken samt länens och kommunernas verksamhet.

Underlag och organisatoriska förutsättningar för en sådan medveten samordning existerar enligt motionärerna redan i länsplanering och länsprogram samt i kommunala utvecklingsunderlag och planer i vilka den konkreta problematiken är belyst och lämpliga åtgärder utredda. Vad som återstår är att samordna och verkställa insatser, vilka tillsammans är starka nog att ändra strukturen och utvecklingsriktningen region för region. Kring sådana program kan sedan lokala och privata insatser gruppera sig.

Utskottet delar industriministerns uppfattning när det gäller de *regionalpolitiska medlens allmänna inriktning* och utformning. De nuvarande regionalpolitiska medlen – regionalpolitisk planering, sektorssamordning och projektverksamhet, lokaliseringsstöd i samband med investeringar, sysselsättningsstöd, nedsatta socialavgifter, glesbygdsstöd och transportstöd – bör utgöra grunden för det fortsatta regionalpolitiska arbetet. Medlen bör emellertid i ökad grad inriktas på att stödja företagsutveckling och nyföretagande på ett sätt som är anpassat till regionernas egna resurser. Det anförda innebär att de selektiva åtgärderna kommer att spela en huvudroll även i den framtida regionalpolitiken. Vid sidan av transportstödet är nedsättningen av socialavgifterna det viktigaste generella medlet. Utskottet vill med anledning av vad som yrkas i motionerna 2123, 2937 och 2951 att medlen i huvudsak bör vara generella framhålla att någon utvidgning av användningen av sådana medel inte bör ske förrän erfarenheterna av nedsättningen av socialavgifterna i Norrbotten har utvärderats, vilket kan ske först om några år.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att utvecklingen internationellt sett innebär en gradvis övergång från generella till selektiva medel i regionalpolitiken. Utskottet finner denna utveckling naturlig mot bakgrund av de allt högre krav på effektivitet i medelsanvändningen som reses under nuvarande kärva ekonomiska förhållanden i flertalet länder.

När det gäller kravet i motionerna 2123 och 2951 att medlen skall utnyttja marknadsekonomins funktionssätt vill utskottet peka på att regionalpolitikens framväxt sedan mitten av 1960-talet som tidigare sagts är en reaktion mot regionala obalanser som följd av marknadsekonomins utveckling. I det perspektivet har de regionalpolitiska medlen varit ändamålsenliga och effektiva. Det finns inte anledning att som sker i motion 2943 underkänna dem. När det gäller inriktningen av det regionalpolitiska arbetet som det beskrivs i motion 2943 vill utskottet peka på att den utvecklingsplanering som bedrivs på länsnivå och den omständigheten att tyngdpunkten i hanteringen av de regionalpolitiska medlen ligger i länen gör det möjligt att angripa de regionalpolitiska problemen på det sätt som anförts i motionen.

Utskottet återkommer senare i betänkandet till förslag rörande de olika medlens utformning. Motionerna 2123, 2937, 2943 och 2951 avstyrks i aktuella delar. Propositionen tillstyrks i motsvarande del.

Utskottet tar i detta sammanhang också upp en rad motioner som lämnar förslag till *åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft* till stödområdena. I motion 2934 av Ingrid Hemmingsson (m) och Anders Högmark (m) föreslås i detta syfte en differentiering av den statliga inkomstskatten som regionalpolitiskt instrument. Samma motionärer föreslår i motion 2933 en utredning av möjligheten att helt eller delvis skriva av studieskulder vid arbete och bosättning inom stödområdena. Per-Ola Eriksson (c) i motion 2930 och Nils Åsling (c) i motion 2966 förordar en *frivillig samtaxering* inom stödområde A för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft. I centerpartiets motion 2915 yrkas en mera allmän utredning om arbetsmarknadspolitiska och andra regler som kan utgöra hinder i sammanhanget.

Frågan om rekrytering av kvalificerad arbetskraft ligger primärt inom arbetsmarknadspolitiken. Utskottet vill här hänvisa till att flyttningsbidrag får lämnas enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966:368) till arbetstagare med kvalificerad yrkesutbildning som har fått stadigvarande anställning i yrket vid ett nyetablerat eller utvidgat företag inom stödområde. Utskottet vill också erinra om att på försök utgår under innevarande och nästa budgetår ett särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande. Regeringen har nyligen beslutat om vissa ändringar i villkoren för det senare stödet för att göra det mera effektivt (se prop. 1984/85:125 bilaga 7).

Utskottet utesluter inte behovet av ytterligare åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft. Frågan har tidigare i år berörts av utskottet i AU 1984/85:11 s. 69–70. I detta sammanhang anser sig utskottet böra uttala att en differentiering av statsskatten eller andra regionala skillnader i reglerna för beskattningen är en olämplig metod. Utskottet vill här hänvisa till vad skatteutskottet vid upprepade tillfällen tidigare anfört om sådan differentiering (senast i SkU 1983/84:9), nämligen att regionala skattelättnader från rent tekniska utgångspunkter endast bör komma i fråga i rena undantagsfall. Det finns inte anledning för arbetsmarknadsutskottet att ha någon annan uppfattning. Motionerna 2930, 2934 och 2955 avstyrks mot denna bakgrund. Utskottet avstyrker också motion 2915 eftersom utskottet inte kan se att reglerna för de arbetsmarknadspolitiska insatserna – som ju bl. a. syftar till en ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet inom arbetskraften – utgör hinder mot rekrytering av kvalificerad arbetskraft. Utskottet är heller inte berett att tillstyrka förslaget i motion 2933 om nedsättning av studieskulder under vissa villkor.

Forskning och nordiskt samarbete

I propositionen beskrivs det forskningsprogram som enligt industriministerns mening bör ligga till grund för verksamheten inom expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU). Fyra huvudområden anges – nya metoder för att beskriva pågående samhällsförändringar

- drivkrafter och anpassningsmöjligheter i fråga om näringslivets strukturförändringar
- konsekvensanalyser av olika utvecklingsalternativ nationellt och internationellt
- politikanalys och utvärdering.

I ett inledande avsnitt i propositionen om regionalpolitikens medel anmäls dessutom att ERU kommer att få i uppdrag att genomföra en studie av de statliga insatserna i några olika delar av stödområdena. Studien bör omfatta sådana resurser som mera direkt är avsedda att påverka sysselsättning och infrastruktur. Syftet med studien bör enligt propositionen vara att kartlägga nuvarande omfattning och användning av sådana resurser samt att analysera effekterna av olika insatser. Vidare skall, inom ramen för nuvarande totala resursnivå, förändringar i avvägningen mellan olika ändamål och förändringar i reglerna för medelsanvändningen diskuteras samt de sannolika effekterna av sådana förändringar analyseras.

Detta senare uppdrag tas upp i motion 2944 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s) som stryker under behovet av underlag för en politisk diskussion kring de avvägningsproblem som nämns i uppdraget. Motionärerna anför att det är angeläget att ERU finansiellt ges möjlighet att snabbt komma i gång med detta uppdrag och att arbetet kan genomföras på en hög ambitionsnivå samt redovisas inom en tvåårsperiod.

Utskottet har ingen erinran mot vad som anförs i propositionen om den regionalpolitiska forskningen och anser – med anledning av vad som anförs i motion 2944 – att det är angeläget att det beskrivna utredningsarbetet kan genomföras på det sätt som beskrivs i motionen. Någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen är emellertid inte påkallad.

För riksdagens information redovisas i propositionen det *nordiska samarbete på det regionalpolitiska området* som pågår inom ramen för verksamheten i Nordiska ministerrådet (de för regionalpolitiken ansvariga ministerna).

Ett konkret och praktiskt samarbete bedrivs inom ett antal gränsområden. De samsarbetsområden som erhåller nordisk finansiering är Nordkalotten, Västnorden (Island, Färöarna och Grönland), Öresund, Kvarken, Mittnorden, Skärgårdsområdet (Stockholms skärgård, Åland och Åbolands skärgård), Arvika/Kongsvingerregionen (ARKO), Østfold–Norra Bohuslän, Bornholm–Sydöstra Skåne samt det s.k. Norra försöksområdet (gränskommunerna i Sverige, Norge och Finland på Nordkalotten) och Södra försöksområdet (gränskommuner i Jämtlands län samt Nord- och Sør-Trøndelags fylken i Norge) för gränskommunalt samarbete i glesbygden. Högst prioritet har insatser på Nordkalotten och i Västnorden.

Vid sidan av gränssamarbetet nämns i propositionen tre projekt:

- Sammanställning och analys av grundläggande information om regionala problem och utvecklingstendenser, bl. a. redovisas årligen en rapport om den regionalpolitiska situationen i Norden.

- Demografisk utveckling, teknologiutveckling, arbetskraftstillgångar och arbetskraftsefterfrågan samt levnadsvillkor i storstadsområdena i Norden, det s. k. storstadsprojektet.
- Kunskaps- och erfarenhetsutbyte om åtgärder som påverkar utvecklingen i glesbygderna i Norden.

I sammanhanget kan också nämnas det samarbete som sker rörande det regionalpolitiska forskningsarbetet inom Nordiska institutet för regionalpolitisk forskning (NordREFO).

Vidare redovisas den s. k. regionallåneordning som finns inom Nordiska investeringsbankens verksamhet. Syftet med denna är att öppna möjligheter att finansiera investeringsprojekt av nordiskt regionalpolitiskt intresse i utvecklingsområden i hela Norden. Medlen kan utnyttjas dels i de områden som i resp. land har högst regionalpolitisk prioritet, dels i de gränsregionala samarbetsområdena. För perioden 1985–1986 har låneramen fastställts till ca 400 miljoner norska kronor. Av låneramen har Nordiska ministerrådet fördelat 40% till Västnordenområdet (Färöarna, Grönland och Island med en tredjedel vardera) samt till Finland, Norge och Sverige med 20% till resp. land.

Regionallånen innebär att nationella utvecklingsorgan kan uppta lån hos Nordiska investeringsbanken och därigenom öka sin egen utlåningskapacitet för berörda projekt. I Sverige har Norrlandsfonden utnyttjat regionallåneordningen.

I motion 1453 av Ove Karlsson m. fl. (s) framhålls att vad som benämns Mittskandinavien och som består av Akershus, Hedmarks och Østfolds fylken i Norge samt Bohuslän, Dalarna, Norra Älvsborg och Värmland i Sverige är ett angeläget område för regionalt svensk-norskt samarbete. Motionärerna föreslår att en plan skall utarbetas för utvecklingen av detta område.

Utskottet noterar med tillfredsställelse den successiva utbyggnad av det regionalpolitiska samarbetet i Norden som skett under senare år. Både det allmänna erfarenhetsutbyte i regionalpolitiska frågor som sker och det samarbete kring konkreta projekt som äger rum i gränsregionerna bör enligt utskottets mening vara till fördel för den nationella regionalpolitiken. Utskottet föreslår att regeringens redogörelse läggs till handlingarna utan erinran.

När det gäller yrkandet i motion 1453 om en *plan för utvecklingen av Mittskandinavien* bör först påpekats att flera av de frågor som i motionen beskrivs som viktiga för gränssamarbetet har observerats och bearbetas inom nordiska samarbetsorgan. Om det därutöver finns behov av mera permanenta samarbetsformer inom det geografiska område som i motionen benämns Mittskandinavien får bli beroende av de samarbetsanledningar som finns i området. Utskottet vill här hänvisa till det sätt på vilket samarbetet byggts upp inom vad som benämns Nordkalotten och Mittnorden. Samarbetet har här inletts kring vissa konkreta projekt och genomfö-

randet av dem har underlättats genom medel från Nordiska ministerrådet. Efter hand har man i resp. region funnit att samverkansanledningarna varit så många att samarbete i fasta former varit motiverat. Stöd har därefter lämnats även för viss administration av det gemensamma arbetet. Samma tillvägagångssätt bör följas i detta fall och något initiativ från riksdagens sida av det slag som begärs i motion 1453 synes därför inte påkallat. Motionen avstyrks sålunda med det anförda.

Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken

Allmänt

Arbetet med att nå de mål som gäller för regionalpolitiken kräver beslut och insatser inom en rad samhällssektorer. För att effekterna skall bli de eftersträlvade krävs samverkan och samordning mellan sektorerna. Ansvaret för denna samordning ligger på central nivå hos regeringen och på regional nivå hos länsstyrelserna.

Förutsättningarna för länsstyrelsernas samordningsuppgifter ges främst i länsstyrelseinstruktionen (1971: 460) och förordningen (1982: 877) om regionalt utvecklingsarbete. Länsstyrelserna tilldelas här befogenheter på en rad områden som är betydelsefulla för länens utveckling. Samtidigt åläggs andra statliga länsorgan och andra myndigheter att efter sina förutsättningar verka för att de regionalpolitiska målen uppnås och att lägga resultatet av länsplaneringen till grund för sin egen planering av sådan verksamhet.

I förordningen om regionalt utvecklingsarbete föreskrivs att länsstyrelsen för samverkan i sysselsättningsfrågor mellan länsstyrelsen, länsarbetsnämnden och den regionala utvecklingsfonden skall utse en beredningsgrupp. Industriministern anför i propositionen att arbetet i denna grupp är en viktig del av den eftersträlvade samordning som är nödvändig för att åstadkomma en effektiv användning av de resurser som de berörda länsorganen förfogar över. I gruppen bör därför, utöver beredningen av enskilda ärenden, även sysselsättnings- och näringslivsfrågor i vidare mening kunna tas upp.

Vidare framhålls i propositionen att regionalpolitikens sektorspåverkan bygger på ett förtroende för sektorsorganens kompetens inom resp. område och utgår från att de är beredda att efter förmåga samverka med andra organ i arbetet för att utveckla en region. Sektorsmyndigheten har huvudansvaret och den regionalpolitiska påverkan av verksamheten avser i alla normala fall en marginell del av resursanvändningen. Utgångspunkten för en regionalpolitisk påverkan kan vara de långsiktiga strukturella effekterna av vissa insatser, behovet av olika åtgärder i en eftersatt landsdel/länsdel eller möjliga samordningsvinster i ett konkret projekt.

Kraven på ett samlat uppträdande i länen från statens sida har ökat under de senaste åren. Mot denna bakgrund har länsstyrelsens samordningsroll successivt utvecklats och förstärkts, bl. a. i takt med att länssty-

relsen har fått ett ökat ansvar i fråga om de regionalpolitiska medlens användning. Av särskild betydelse har här varit medlen för regionalt utvecklingsarbete, de s. k. projektmedlen. Det konkreta samarbetet mellan olika regionala och lokala organ i projekt har skapat förutsättningar för en mera effektiv *samordning av resursanvändningen inom olika sektorer*.

Här berörda samordningsfrågor tas upp i motion 2919 av Ingemar Konradsson (s) som menar att det ligger en fara för effektivitetsförluster i nuvarande oklara ansvarsfördelning. Förslagen om samverkan och samordning mellan myndigheterna är sannolikt nödvändiga men kan samtidigt vara ett utslag av brister i organisationen. Samordningssammanträden i ökad omfattning skapar i sig inga nya arbetstillfällen. Sådan tid kan användas på ett bättre sätt genom arbete tillsammans med och direkt i de enskilda företagen. Mot den här bakgrunden finns det enligt motionären starka skäl som talar för att de medel som ställs till länsstyrelsernas förfogande replieras på fackmyndigheterna vad gäller såväl program, åtgärder som genomförande. Länsstyrelsernas samordning bör således vara av ramkaraktär och begränsa sig till angivande av riktlinjer för verksamheten.

Som framgått av det föregående har utskottet anslutit sig till vad som anförs i propositionen om riktlinjerna för regionalpolitiken. Det innebär bl. a. att arbetet på detta område skall ha en bred inriktning samt att mål och riktlinjer måste vägas in i betydelsefulla samhällssektorer. I propositionen föreslås ingen ändring i nuvarande ordning när det gäller den samordning mellan sektorerna som är en viktig del i genomförandet av regionalpolitiken. Tyngdpunkten i detta arbete kommer även fortsättningsvis att ligga i länen. Utskottet godtar regeringens synsätt i dessa frågor.

Den oro som förs fram i motion 2919 om att samordningen skulle vara för omfattande delas inte av utskottet. Som sägs i propositionen avser den regionalpolitiska påverkan i normalfallet endast en marginell del av resursanvändningen inom resp. sektor. I flertalet fall är länsstyrelsens samordning – som är huvudfrågan i motionen – just av det slag som motionären förordar. Den är nämligen av ramkaraktär och ger riktlinjer för resp. sektor från regionalpolitiska utgångspunkter.

Utskottet föreslår att riksdagen med det anförda avslår yrkandet i motion 2919 och godkänner vad som anförs i propositionen i denna del.

Sambandet mellan regionalpolitiken och enskilda samhällssektorer tas i övrigt inte upp i propositionen och motionerna på ett sådant sätt att några kommentarer från utskottets sida är motiverade här utom i fråga om den offentliga sektorn. Utskottet återkommer till vissa frågor rörande bl. a. industrin och den privata service- och tjänstesektorn vid behandlingen av det regionalpolitiska stödets utformning m. m. i det följande.

Offentlig sektor

Denna sektor behandlas i en rad motioner dels när det gäller den sysselsättning som dessa aktiviteter direkt ger, dels i fråga om de effekter för näringslivets utveckling och befolkningens serviceförsörjning som resp. verksamhet har.

Utskottet tar först upp *den offentliga sektorns roll för sysselsättningen*. Lars Werner m. fl. (vpk) anför i motion 2943 att de regionala problemen måste lösas genom att samhällssektorn får ett vidgat utrymme. Det framhålls att samhälleliga investeringar och samhällelig konsumtion spelar en viktig roll också som marknad för annan regionalt orienterad produktion och serviceverksamhet. Ett vidgat utrymme för samhällssektorn är därför enligt motionen en viktig form av allmänt verkande regionalpolitik som överför resurser till de eftersatta regionerna utan särskilda administrativa styråtgärder. Tre delsektorer beskrivs som särskilt betydelsefulla, nämligen utbildning, transporter samt hälsovård och socialtjänst.

Utskottet vill inleda sitt resonemang om den offentliga sektorns roll i regionalpolitiken med några kommentarer till nedanstående tabell som har hämtats ur propositionen.

Den offentliga sektorns betydelse för sysselsättningsutvecklingen i landsdelar/kommungrupper under perioden 1970–1990

Landsdel/kommungrupp	Sektorns syssels år 1980 som andel av: sektorn			Sysselsättningsförändringar (1000-tal)			
	totalt i riket	antalet invånare	av tot. syssels	1970–1980 sektorn	1980–1990 totalt	1980–1990 sektorn	totalt
Stockholmsregionen	20,8	15,9	30,0	74,4	97,1	23,1	56,2
Göteborgsregionen	8,4	13,7	28,0	36,2	38,3	8,2	3,1
Sydvästra Skåne	6,2	15,5	30,9	25,2	19,3	7,3	7,2
Stödjepunkter i Syd- och Mellansverige	23,2	15,1	31,2	100,9	104,5	20,1	7,7
Stödjepunkter i skogslänen	11,8	15,0	31,0	54,3	73,	14,5	3,8
Medelstora/mindre regioner i Syd- o. Mellansverige	15,1	10,6	24,4	71,2	62,0	18,1	- 4,4
Sjuhäradsbygden	1,7	11,1	23,8	7,8	-0,5	2,6	- 0,4
Östra Småland	1,1	10,6	24,4	4,4	1,6	1,1	- 1,8
Gotland	0,7	14,9	30,5	2,8	3,9	0,6	0,5
Bergslagen	2,9	10,5	23,4	11,9	5,1	1,4	-11,1
Medelstora/mindre regioner i norr	3,9	11,8	27,9	17,6	17,0	5,3	- 0,6
Norra inlandet	3,9	11,9	29,1	16,3	10,5	4,2	- 4,7
Riket totalt	100,0	13,7	28,7	424,9	439,0	107,3	55,5

Källor: FoB år 1970 resp. 1980 samt 1984 års länsstyrelseprognoser (avser såväl hel- som deltidssamarbetande).

Som vägledning för studium av tabellen kan nämnas att "Norra inlandet" i stort sett motsvarar stödområdena A och B samt att stödområde C främst omfattar kommuner i "Medelstora/mindre regioner i norr" och i Bergslagen samt Gotland.

Av tabellen framgår att den offentliga sektorn i flertalet av de redovisade regionerna svarade för hela nettoökningen av sysselsättningen under 1970-talet och i vissa fall som t. ex. i Norra inlandet och Bergslagen kompenserade en kraftig tillbakagång av sysselsättningen inom näringslivet i övrigt. Vidare framgår att länsstyrelserna i sina prognoser för 1980-talet väntar en svag tillväxt av offentlig sektor under den perioden. Tillsammans med en fortsatt tillbakagång inom det enskilda näringslivet innebär detta att sysselsättningen totalt sett skulle komma att minska i de båda regionerna, dvs. i större delen av stödområdet. Vidare framgår av tabellen att inemot 30% av de sysselsatta arbetar inom den offentliga sektorn i denna del av landet. Självfallet måste mot den här bakgrunden den offentliga sektorn spela en stor roll för regionalpolitiken även i framtiden. Man kan emellertid inte – vilket är innebörden av förslagen i motion 2943 – stimulera fram en tillväxt inom denna sektor oberoende av de samhällsekonomiska konsekvenserna.

Utskottet drar för sin del därför slutsatsen att en stark offentlig sektor som förändras i takt med den ekonomiska utvecklingen är en grundförutsättning för att en balanserad sysselsättningsutveckling skall kunna uppnås i de regionalpolitiskt mest utsatta delarna av landet. Det är också en förutsättning för att en tillfredsställande serviceförsörjning skall kunna erbjudas i detta område. Den service som stat och kommun beslutar om kan nämligen lokaliseras och dimensioneras så att regionala jämställdhetsaspekter kan tillgodoses i betydligt högre grad än om marknadens efterfrågan skall vara styrande i dessa hänseenden. Utskottet har redan i det föregående berört de problem som skulle inträffa för regionalpolitiken om den offentliga sektorn trycks tillbaka och väsentliga delar av dess service privatiseras.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2943 i aktuell del.

I en rad motioner stryks under en viss sektors regionalpolitiska betydelse eller krävs anpassning av vissa sektorer till regionalpolitiska mål. I motionerna 2915, 2937 och 2955 behandlas *telekommunikationernas roll i regionalpolitiken*. I motion 2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) anfördes att datateknikens tillgänglighet som regionalpolitiskt instrument avgörs av två faktorer: tillgång till ledningar och kostnaderna för att utnyttja dessa. Motionärerna vill att riksdagen beslutar om ett direkt åläggande till televerket att i dessa frågor underordna sig regionalpolitiska mål. Exempelvis bör en enhetstaxa för hela landet tillämpas för datakommunikationstjänster. Vidare framhålls att det från regionalpolitiska utgångspunkter kan finnas skäl att i vissa regioner tillämpa 0-taxa.

Bra och billiga kommunikationer förs i motion 2937 av Rune Ångström m. fl. (fp) fram som en viktig förutsättning för expansion av näringslivet. För att åstadkomma "ett rundare Sverige" är det därför angeläget att

förutsättningarna förbättras inte bara för direkta personkontakter utan även för personkontakter via telefon. I takt med att utnyttjandet av data-tjänster ökar kommer kostnaderna för telefonkontakter att bli alltmer betydelsefulla. Motionärerna anser därför att det generella regionalpolitiska stöd som de förespråkar bör inkludera en utjämning av taxorna för rikssamtal inom landets olika delar.

Även i motion 2955 av Per Petersson (m) och Barbro Nilsson i Visby (m) berörs telekommunikationernas betydelse för näringslivets utveckling med hänvisning till kapacitetsproblem i dessa hänseenden i norra Sverige.

Utskottet vill först peka på att statliga myndigheter enligt förordningen (1982: 877) om regionalt utvecklingsarbete efter sina förutsättningar skall dels i sin planering ta hänsyn till verksamhetens betydelse för sysselsättningen, servicen och miljön i resp. regioner, dels även i övrigt verka för att de regionalpolitiska målen uppnås.

När det sedan gäller sambanden mellan regionalpolitiken och telekommunikationerna vill utskottet hänvisa till ett uttalande av kommunikationsministern i proposition 1984/85: 158 om vissa telefrågor. Han konstaterar inledningsvis att utvecklingen på telcområdet ger regionalpolitiska fördelar och anför att den stora satsning på utbyggnad av telekommunikationerna som nu sker innebär att vi kommer att få mycket stor telekapacitet – även för datakommunikation – varhelst i landet där efterfrågan finns. Den som efterfrågar det kommer att få tillgång till alla sorters teletjänster kort tid efter att de har begärts. De fasta avgifterna kommer liksom nu att vara lika i hela landet. Ingenstans i landet kommer bristen på telekommunikationer att hindra etablering och drift av en verksamhet. Telenätet kommer att ha så stor kapacitet att ett enskilt abonnemang kan användas för exempelvis datavision, textöverföring och telefon samtidigt. Den teknik som väljs vid utvecklingen av nätet – optiska fibrer, koaxialkablar, radiolänk eller annan teknik – blir beroende av vad som bedöms tekniskt och ekonomiskt bäst i det enskilda fallet. För att kapaciteten i telenätet skall kunna ökas krävs således inte att en och samma teknik används i alla lägen.

Vidare framhålls i proposition 158 att fullgoda tele- och datakommunikationer utgör en nödvändig förutsättning för att näringsliv och förvaltning skall kunna utvecklas på ett önskvärt sätt. Det finmaskigt utbyggda telenätet innebär redan i dag att produktionsbetingelserna i detta avseende är betydligt mera likvärdiga i alla delar av landet än vad som gäller för t. ex. fysiska transporter. Den tekniska utvecklingen på telekommunikationsområdet gör också att de skillnader som finns successivt minskar. Överföringskostnaderna blir t. ex. mindre beroende av avståndet. Utvecklingen av telekommunikationerna innebär sammanfattningsvis att möjligheterna att välja lokalisering av olika verksamheter inom näringsliv och förvaltning ökar. Däremot har denna utveckling i sig vare sig decentraliserande eller centraliserande effekt.

När det gäller förslaget i motion 2937 om att i regionalpolitiskt syfte göra en utjämning av teletaxorna vill utskottet erinra om att en successiv utjämning har skett. Den senaste taxereformen genomfördes i januari 1983 och innebär att televerkets telefontaxa har sju avståndsintervall. Gränsen för den högsta telefontaxan går vid 27 mil. Telefonsamtal över längre avstånd betingar således samma taxa som gäller för avståndet 27 mil. Taxan på allmänna datanätet har tre intervall.

Utskottets slutsats av det anförda är att den utveckling som sker på teleområdet för närvarande är fördelaktig från regionalpolitiska utgångspunkter. Tillsammans med den ovan beskrivna utjämningen av teletaxorna innebär detta att lokaliseringsförutsättningarna när det gäller telekommunikationer är goda i hela landet. Motionerna 2915, 2937 och 2955 i aktuella delar avstyrks mot den bakgrunden av utskottet.

Förbättrade kommunikationer i norra Sverige – utöver teleområdet – behandlas också i nyss nämnda motion 2955 av Per Petersson och Barbro Nilsson i Visby. De föreslår därvid bättre och billigare kommunikationer mellan övre Norrland och Sverige i övrigt i fråga om järnväg och flyg.

Utskottet kan i och för sig vitsorda behovet av förbättringar av kommunikationerna med övre Norrland. En sådan förbättring sker också successivt. När det gäller förbilligandet av transporter vill utskottet hänvisa till de förslag rörande transportstödet som läggs fram i bilaga 2 till proposition 115. Med det anförda avstyrks motion 2955 i aktuell del.

När det gäller *utbildningsinsatser i regionalpolitiskt syfte* erinrar Arne Nygren m. fl. (s) i motion 2954 om att näringslivets sammansättning i skogslänen är annorlunda än i övriga landet. Den stora andelen mindre och medelstora företag medför ett stort behov av fort- och vidareutbildningsinsatser. Inom det obligatoriska skolväsendet bör enligt motionärerna större uppmärksamhet ägnas åt behovet att främja övergång till naturvetenskapliga och tekniska linjer i gymnasieskolan i norrlänen.

Tillgång till utbildning är enligt utskottets mening en viktig lokaliseringsfaktor för näringslivet men också en viktig förutsättning för att medborgarna skall kunna få den samhällsservice de har rätt att fordra. Utbildningsfrågorna spelar därför stor roll i de regionalpolitiska övervägandena. Detta var en anledning till att länsstyrelserna på regeringens uppdrag har medverkat i utbildningsplaneringen i länen. En avrapportering av arbetet har skett i anslutning till 1984 års länsrapport. Arbetet syftar främst till att förbättra planeringsunderlaget och utveckla samverkan inom länen. Det redovisade materialet innefattar emellertid även sådan information som är av betydelse för utbildningsplaneringen på central myndighetsnivå och inom regeringen. Industriministern anmäler därför i propositionen sin avsikt att senare återkomma till regeringen med förslag om att uppdra åt skolöverstyrelsen, universitets- och högskoleämbetet och arbetsmarknadsstyrelsen att sammanställa och bearbeta det redovisade materialet samt överväga om erfarenheterna från det hittills genomförda arbetet

föranleder några förändringar i fråga om formerna för och inriktningen av planeringen av den yrkesinriktade utbildningen m. m.

Vad som anförs i motion 2954 i denna del bör mot den bakgrunden inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Lokalisering av statlig verksamhet

Några frågor som rör lokalisering av statlig verksamhet och som föranleder något uttalande från utskottets sida tas inte upp i propositionen. Däremot finns det anledning för utskottet att något kommentera det förslag (1984/85: 13) angående *effektivitetsproblem vid utlokaliseringen av statliga civila myndigheter* som riksdagens revisorer har lagt fram.

Revisorernas granskning bygger på uppgifter från 15 myndigheter. Tre myndigheter, nämligen statens provningsanstalt, statens löne- och pensionsverk och skogsvetenskapliga fakulteten vid Sveriges lantbruksuniversitet, har ägnats en utförligare studie. Revisorerna hemställer att riksdagen skall ge regeringen till känna vad de anfört om effektivitetsproblemen vid utlokaliseringen av statliga civila myndigheter.

Inledningsvis påpekar revisorerna att deras granskning avsett att belysa de omlokaliserade myndigheternas möjligheter att effektivt fullgöra sina uppgifter på de nya orterna och sålunda inte utgör en samlad utvärdering av de kommunal- och regionalekonomiska effekterna.

Omlokaliseringen ledde enligt revisorerna till att ett nytänkande kom till stånd vid många myndigheter vilket verkade utvecklande på deras verksamhet, men problemen i sammanhanget har underskattats. Det gäller i fråga om bl. a. rekryteringen av kvalificerad personal i nyckelbefattningar och möjligheterna att samverka och hålla nära kontakt med verksamheter av betydelse för de egna uppgifterna.

Utskottet har för sin del att göra en mera allsidig bedömning än riksdagens revisorer har gjort i fråga om omlokaliseringen av statliga myndigheter. Utskottet vill inte förneka att vissa myndigheter kan ha effektivitetsproblem i samband med omlokalisering och att dessa svårigheter kan ha blivit mera långvariga än som förutsattes vid besluten i dessa frågor i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Utskottet uttalade i slutet på 1970-talet att en ny omlokalisering av statlig förvaltning av det slag som tidigare genomförts inte är aktuell. Men utskottet drog inte då slutsatsen – och gör heller inte så med anledning av revisorernas rapport – att omlokalisering av statliga myndigheter skulle vara en olämplig regionalpolitisk åtgärd. Tvärtom uttalade utskottet (AU 1981/82: 23) att man målmedvetet bör pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning. Utskottet vill tillägga att därvid får effektivitetsproblem av det slag revisorerna pekar på vägas mot omlokaliseringens eftersträlvade regionalpolitiska effekter. Utskottet föreslår att regeringen ges till känna vad utskottet här anfört med anledning av förslag 1984/85: 13.

Ett betydande antal motioner rör lokaliseringen av statlig verksamhet.

En del yrkanden gäller lokaliseringen av den tidigare beslutade nya centrala myndigheten för arbetsmarknadsutbildningen (AU 1984/85:9). Utskottet kommer att ta upp dessa yrkanden när regeringens nyligen avlämnade förslag i denna fråga (prop. 1984/85: 186) behandlas.

TVå motioner rör *fortsatt arbete med omlokalisering av statlig verksamhet*. Olof Johansson (c) och Karin Andersson (c) tar i motion 2652 upp frågan om lokaliseringen av statlig verksamhet med utgångspunkt i statens lokalanvändning i Storstockholm. Motionärerna erinrar om att hyrestak numera gäller i samband med förhyrning av lokaler för myndigheterna och föreslår att regeringen skall redovisa erfarenheterna av den verksamheten för riksdagen. De kräver samtidig redovisning av statens fortsatta lokalanvändning inom Storstockholms kärnområde och resultatet av uppdraget till vissa myndigheter att föreslå decentralisering av minst 10% av årsarbetena.

Arne Nygren m. fl. (s) anför i motion 2954 att centrala myndigheter måste påskynda det planeringsarbete som regeringen initierat i syfte att åstadkomma utflyttning av statliga arbetsuppgifter från centrala organ ut till länsnivån.

I anslutning till regeringens proposition (1984/85: 186) om lokalisering av central myndighet för AMU-organisationen föreslår Arne Fransson m. fl. (c) i motion 3159 att ökad omlokalisering skall åstadkommas genom att det ställs krav på statliga myndigheter att expansion och utvidgning av nya uppgifter endast kan tillåtas om man är beredd att samtidigt diskutera en utlokalisering av verksamheten eller delar av denna.

I fråga om här aktuella yrkanden vill utskottet hänvisa till vad chefen för civildepartementet anför i årets budgetproposition (bilaga 15). Av anförandet framgår att regeringen våren 1984 gav ett tjugotal statliga myndigheter med huvudkontor i Stockholm eller Solna i uppdrag att tillsammans med statskontoret undersöka möjligheterna att ytterligare decentralisera sin verksamhet. Syftet är att myndigheterna i decentraliseringsplaner skall föreslå decentraliseringar som innebär att minst 10% av årsarbetena vid modern myndigheterna i Stockholms/Solnaområdet skall kunna flyttas till existerande eller nya statliga organ ute i landet. Myndigheterna skall därvid särskilt pröva hur den moderna kommunikations- och datatekniken skall kunna utnyttjas för att decentralisera funktioner eller verksamheter. Arbetet följs av civildepartementets arbetsgrupp för decentralisering av statlig verksamhet och kommer att slutföras i vår. Utskottet vill tillägga att en decentralisering av beslutsfunktioner från central nivå är ett effektivt sätt att nå konkreta resultat i arbetet med att omlokalisera den statliga verksamheten. Effekterna sprids härigenom till ett större antal orter vilket är fördelaktigt sett ur regionalpolitisk synvinkel. Som framgår av det anförda har de frågor som tas upp i motionerna redan uppmärksamats. Motionerna 2652, 2954 och 3159 i aktuella delar behöver mot den bakgrunden inte föranleda någon åtgärd.

Effekterna av rationaliseringar inom statlig administrativ verksamhet tas upp i två motioner. I motion 2667 av Rune Ångström m. fl. (fp) anförs att den hittillsvarande effekten av sparaktioner inom den offentliga sektorn i huvudsak drabbat den decentraliserade verksamheten medan organisationsdelen vid de centrala förvaltningarna lokaliserade till Stockholm och ett mindre antal andra centralorter i landet inte drabbats. Detta har haft en menlig inverkan på kvaliteten på servicen till allmänheten och bidrar till att den offentliga sektorn får dåligt rykte som servicorgan. Det betyder också att personalstyrkan inom den offentliga sektorn relativt sett minskat mest ute i de svaga regionerna.

Bo Lundgren m. fl. (m) framhåller i motion 367 att organisationsförändringarna inom den offentliga sektorn tenderar till att kvarvarande enheter koncentreras till vissa orter. Sett isolerat kan varje sådan lokalisering till en viss ort i en större region förefalla naturlig och motiverad. De sammantagna effekterna kan emellertid komma att innebära en allvarlig obalans inom berörd region. Motionärerna framhåller därför som viktigt att vid varje organisationsförändring ha ett vidare perspektiv så att det sammantagna resultatet motverkar regional obalans.

Utskottet vill när det gäller problem av det slag som aktualiseras i motionerna 367 och 2667 hänvisa till det samordningsansvar som åvilar länsstyrelsen vid lokaliseringsförändringar inom resp. län. Om konsekvenserna av dessa förändringar påverkar förutsättningarna att nå de regionalpolitiska målen skall länsstyrelsen enligt länsstyrelseinstruktionen (1971:460) hos resp. myndighet eller hos regeringen föreslå de åtgärder som är påkallade. Vidare har länsstyrelsen möjlighet att enligt samma instruktion hos regeringen begära omprövning av ett beslut av en central myndighet om länsstyrelsen anser att det strider mot de regionalpolitiska målen för länet. Några ytterligare åtgärder är utskottet inte berett föreslå. De båda motionerna avstyrks alltså.

Gunnar Thollander m. fl. (s) tar i motion 1123 främst upp *lokaliseringen av statlig verksamhet inom Uppsala län*. Utgångspunkt för motionen är den ojämna utvecklingen inom länet och ett förslag utarbetat inom länsstyrelsen som rör omlokaliseringar inom länet.

Utskottet behandlade förra året (AU 1983/84: 23) en motion med liknande inriktning och påpekade därvid att den offentliga sektorn i Uppsala län till övervägande del är lokaliserad till Uppsala kommun. Ca 80% av länets statligt anställda finns i denna kommun. Det finns fler skäl till att denna koncentration har uppkommit. Som utskottet har anfört ovan har frågor som rör inomregionala förhållanden i huvudsak anförts trots länsstyrelserna. I Uppsala län har som också framgår av motionen bedrivits viss försöksverksamhet med decentralisering inom länet. Utskottet är samtidigt på det klara med att länsstyrelsens möjligheter att själv påverka den offentliga sektorns fördelning i länet är begränsade. Mer omfattande åtgärder kräver således beslut av statsmakterna. Utskottet vill här hänvisa till

det arbete på central nivå som beskrivits i det föregående. Motion 1123 avstyrks.

Flertalet motioner om lokaliseringen av statlig verksamhet gäller förläggningen av sådan verksamhet till en viss landsdel eller ett visst län. Som motiv för dessa förslag anförs över lag sysselsättningsproblemen på den föreslagna orten och de lokaliseringsförutsättningar som denna erbjuder. Yrkandena framgår av nedanstående sammanställning.

331	Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c)	Kalmar län
546	Ingemar Konradsson m. fl. (s)	Bergslagen
902	Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m)	Kalmar län
918	Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c)	Sjuhäradsbygden
1104	Sven Aspling m. fl. (s)	Värmlands län
1114	Torsten Karlsson m. fl. (s)	Östergötland
1443	Olle Göransson m. fl. (s)	Bergslagen
1459	Lars-Erik Lövdén m. fl. (s)	Malmö
2119	Hans Petersson i Hallstahammar (vpk)	Västmanlands län
2660	Bertil Måbrink (vpk)	Gävleborgs län
2697	Martin Olsson (c) och Sven-Erik Nordin (c)	Västernorrlands län
2703	Eric Jönsson m. fl. (s)	Skåne
2744	Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)	Gävleborgs län
2920	Sven Aspling m. fl. (s)	Värmlands län
2924	Yngve Nyquist m. fl. (s)	Bergslagen
2927	Åke Gustavsson m. fl. (s)	Östra Jönköpings län
2928	Sten-Ove Sundström m. fl. (s)	Malmfälten
2935	Olle Svensson m. fl. (s)	Eskilstuna
2956	Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s)	Sydöstra Sverige

Riksdagen antog i anslutning till 1982 års regionalpolitiska beslut följande prioriteringsordning som skall gälla vid fortsatt omlokalisering och decentralisering av statlig verksamhet:

1. Skogslänen
2. Sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden

Utskottet är inte berett att på grundval av motionerna förorda tillägg eller omkastningar i denna ordning. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de aktuella yrkandena.

Åtgärder för att främja utbildning, forskning, teknikutveckling och teknikspridning

Grunden för det nuvarande regionalpolitiska stödet, som infördes i mitten av 1960-talet, utgörs av lokaliseringstöd i form av lån och bidrag till investeringar. Beslut härom togs till en början på central nivå och stöd har i

huvudsak tillfallit industriföretag för investeringar i byggnader och maskiner. På senare år har emellertid vissa förändringar gjorts bl. a. med hänsyn till att nya faktorer fått ökad betydelse för näringslivets utveckling och lokalisering. Sådana faktorer är bl. a. förbättrade förutsättningar för teknisk forskning och utveckling i olika delar av landet. Vidare har länen getts ökade möjligheter att besluta om regionala åtgärder. Denna inriktning förstärks i den regionalpolitiska propositionen med förslag om ökade satsningar på kunskaps- och teknikspridning i främst regionalpolitiskt prioriterade områden samt ökat länsanslag innefattande nya former för länsstyrelserna att använda medlen.

Innan utskottet behandlar ett antal motioner som rör teknikutveckling m. m. tar utskottet upp två motioner som behandlar *löntagarfonderna i regionalpolitiken*.

I vpk:s partimotion 2943 framhålls att löntagarfonderna kan göra betydelsefulla insatser för uppbyggnaden av nya och mindre ensidiga näringsstrukturer i länen. Vidare framhålls att fondernas engagemang också kan bidra till att minska beroendet av de stora privatföretagen och de ekonomiska maktecentra utanför de egna regionerna. I motion 2942 av John Andersson (vpk) påpekas att i Västerbotten och övriga Norrlandslän finns stora investeringsbehov för en utveckling av näringslivet och att de nödvändiga formerna måste skapas så att norra löntagarfonden får en aktiv roll för utvecklingen härav.

Utskottet avgav hösten 1983 ett yttrande till finansutskottet (1983/84: 1 y) angående löntagarfonderna och den regionala utvecklingen och har i dag inte någon annan uppfattning än den utskottet då framförde. Detta innebär i huvudsak att utskottet anser löntagarfondernas regionala anknytning som mycket viktig men att fonderna i sin placeringspolitik inte skall ha några uttalade regionalpolitiska mål även om verksamheten i sig inte saknar regionalpolitisk betydelse. Mot bakgrund härav bör motionerna 2942 och 2943 i motsvarande delar avslås.

Teknik- och kunskapsspridning

Som inledning till utskottets behandling av förslag om teknik- och kunskapsspridning redovisas nedan hur företagens kostnader för olika investeringar utvecklats under de senaste åren.

Enligt uppgifter från statistiska centralbyrån (SCB) har industrins investeringar i maskiner och byggnader ökat med ca 20% under år 1984. I löpande priser innebär detta investeringar på nära 24 miljarder kronor, och företagen väntar en fortsatt uppgång under år 1985. De 16 största investerarna svarade för 30% av industrins totala insatser för dessa ändamål, och ca en tredjedel av investeringarna var koncentrerade till storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö.

Investeringskvoten – investering i procent av förädlingsvärdet – är dock lägre nu än under 1970-talets första hälft. En förklaring till detta är att

stora investeringstunga branscher som järn, stål och gruvdrift minskat något i betydelse och att inom den långsiktigt växande industrin ersätts materiella investeringar delvis av immateriella investeringar i bl. a. forskning och utveckling.

Industriföretagens utgifter för forskning och utveckling har ökat från ca 7 miljarder kronor år 1981 till ca 11 miljarder kronor år 1983. Räknat i antalet årsverken har insatserna under den senaste 10-årsperioden ökat med ca 30%. Om man sedan ser på utgifter för forskning och utveckling i relation till investeringar i maskiner och anläggningar har andelen ökat från 21% år 1973 till 52% år 1983. I vissa branscher som transportmedels-, elektro-, maskin- och instrumentindustri är företagens satsningar i forskning och utveckling större än i investeringar i maskiner och anläggningar. Resurser för forskning och utveckling är emellertid starkt koncentrerade till de största företagen. Företag med fler än 500 anställda svarade för 95% av sådana utgifter.

Styrelsen för teknisk utveckling (STU) som bl. a. disponerar medel för teknikspridning och teknikutveckling till tillverkningsföretag, utvecklingsbolag och enskilda redovisar för budgetåret 1982/83 att över 50% av medlen eller ca 80 milj. kr. utbetalades till storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, medan de fyra nordligaste länen tillsammans erhöll ca 4,5% eller ca 7 milj. kr.

Industriministern gör i den regionalpolitiska propositionen den bedömningen att de närmaste åren kommer att präglas av en snabb teknikutveckling som starkt kommer att förändra betingelserna för den långsiktiga industriella verksamheten. Teknikutveckling rymmer flera regionalpolitiskt viktiga aspekter. Det är enligt industriministern angeläget att stimulera spridning av ny teknik och ny kunskap till redan existerande företag. Vidare har framväxten av s. k. nya teknikbaserade företag stor betydelse. Dessutom kommer den omfattande utbyggnaden av tele- och datakommunikationsnätet att spela en viktig roll. Vidare pågår en rad åtgärder inom utbildningsområdet för att stärka den regionala utvecklingen.

En väsentlig del av det regionala utvecklingsarbetet är enligt industriministern att bygga upp nätverk av kontakter mellan företag, regionala organ och utbildningen/forskningen. För att främja teknikutveckling och teknikspridning har olika former av teknikcentra vuxit fram. Med teknikcentra avses sådana organ som inrättas för att på olika sätt underlätta spridning av ny teknik till främst små och medelstora företag. Industriministern ser tillkomsten av teknikcentra som ett av flera viktiga inslag i teknikspridningsprocessen där relationerna mellan teknikcentra och utvecklingsfonderna kan utformas så att resp. teknikcentrum blir en av fondens huvudresurser i den teknikbaserade företagsservicen.

För att kunna stödja särskilt angelägna projekt där medelsfrågan inte kan lösas på enbart regional nivå eller om projektet är av länsövergripande karaktär eller försöksverksamhet med speciellt intresse föreslår industri-

ministern att regeringen får disponera vissa medel av anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Stöd skall kunna lämnas till projekt som framför allt främjar utvecklingen inom stödområdet och i östra Småland, Blekinge och Sjuhäradsbygden samt i de delar av Bergslagen som inte tillhör stödområdet.

Fyra motioner tar upp frågor som rör *teknik- och kunskapsutbredning*.

Moderata samlingspartiet framhåller i sin kommittémotion 2951 att Sveriges förmåga att bibehålla sin ställning som ett högt utvecklat industriland alltid har varit beroende av en hög utbildningsnivå. Denna faktor kommer enligt motionärerna att bli allt viktigare och för att vidmakthålla och förbättra kvaliteten på såväl högre utbildning som forskning måste resurserna koncentreras till ett begränsat antal orter. När det gäller uppbyggnaden av s. k. teknikcentra innebär detta enligt motionärerna en risk att låsa sig till en viss institutionell ram för kontakterna. Vidare föreligger en avsevärd risk att ifrågavarande centra kommer att kräva permanenta subventioner från stat och kommun. Erfarenheterna av teknikcentra bör därför löpande utvärderas samtidigt som andra former för att sprida ny teknik tas till vara.

I vpk:s partimotion 2943 varnas för att data- och elektronikområdet bär på tendenser som kan leda till skärpta regionala skillnader. Den tekniska utbildningen bör därför ges en rörlig och självständig karaktär som möjliggör en anknytning till regionernas egna villkor och behov. Detta menar vpk kan understödja en teknikutveckling i delvis ny riktning. De fackliga organisationernas inflytande på teknikutvecklingen framstår som särskilt betydelsefullt.

Arne Nygren m. fl. (s) anser i motion 2954 att bristen på kompetent arbetskraft i skogslänen inom framför allt data- och elektronikområdet kräver särskilda insatser. Koncentrationen till storstadsområdena inom dessa områden är väl dokumenterad varför det är viktigt att bl. a. viss ingenjörsutbildning förläggs till de nordligaste delarna av landet.

I motion 2917 av Stina Gustavsson (c) och Rune Gustavsson (c) framhålls att det är angeläget att verksamheten vid teknikcentret i Växjö kan vidareutvecklas och att staten även fortsättningsvis tar sin andel av kostnaderna.

Med anledning av ifrågavarande del av propositionen och motioner har näringsutskottet avgivit ett yttrande (1984/85:9 y) som biläggs betänkandet.

Näringsutskottet ansluter sig från sina utgångspunkter till vad som anförs i propositionen om de regionala högskolornas betydelse för teknikspridningen och finner vidare att de farhågor beträffande teknikcentra som kommer till uttryck i motion 2951 är överdrivna. De principer för statens insatser för bildandet av teknikcentra som anges i propositionen och som riksdagen föreslås ansluta sig till bör enligt näringsutskottet skapa full klarhet hos berörda intressenter om att verksamheten efter ett uppbygg-

nadsskede måste kunna bedrivas utan statligt stöd. Sålunda ser näringsutskottet ingen anledning för riksdagen att uttala sig i enlighet med yrkandet i motionen.

Näringsutskottet erinrar vidare med anledning av motion 2943 om att regeringen, sedan riksdagen på förslag av utskottet (NU 1983/84:11) i december 1983 begärt ett samlat program på informationsteknologins område, har låtit berörda myndigheter utarbeta ett underlag för ett sådant program. Regeringen väntas komma att redovisa detta underlag jämte sina egna bedömningar i en skrivelse till riksdagen under nästa riksmöte och utskottet räknar med att frågor av det slag som tas upp i motion 2943 kommer att bli belysta i denna skrivelse. Med hänvisning härtill avstyrker näringsutskottet motionen i denna del. När det sedan gäller motionerna 2917 och 2954 hänvisar näringsutskottet till att det får ankomma på regeringen och berörda länsstyrelser att utifrån regionalpolitiska överväganden fördela de resurser som riksdagen ställer till förfogande för ändamålet.

Arbetsmarknadsutskottet vill för egen del tillägga att utskottet ser positivt på den inriktning av åtgärder för kunskaps- och teknikspridning som framförs i propositionen. För att få till stånd en god teknikanvändning i landets olika delar är enligt arbetsmarknadsutskottets mening just regionalt baserade insatser ett effektivt medel. Det är därför angeläget som anförs i propositionen att regionala utvecklingsprogram inom data- och teknikområdet där samordningsfrågor särskilt bör betonas kommer att tas fram av länsstyrelserna. Sådana program bör tillsammans med olika centrala myndigheters medverkan i teknikspridningsinsatser i viss mån kunna utjämna regionala skillnader genom bl. a. samordning över länsgränserna. Programmen bör även kunna innebära att olika organisatoriska former av teknikspridning som är anpassade efter de regionala och lokala förutsättningarna kan växa fram. När det gäller teknikstöd till projekt som har länsövergripande karaktär kommer utskottet i det följande att tillstyrka ett förslag att regeringen skall förfoga över särskilda medel härför inom anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Med hänvisning till vad utskottet nu anfört och vad som framförts i näringsutskottets yttrande bör motionerna 2917, 2943 och 2951 i aktuella delar avslås.

För att motverka den koncentration som finns inom data- och elektronikområdet till storstadsområdena kommer utskottet att i det följande tillstyrka regeringens förslag om ytterligare medel till Umeå högskoleregion för just forskning och utbildning inom teknikområdet. Dessa insatser bör på sikt kunna leda till en fortsatt allmän höjning av tekniknivån i regionen och bidra till näringslivets utveckling i norra Sverige. Mot bakgrund härav avstyrks även motion 2954 i aktuell del.

I anslutning till teknikutveckling m. m. tar utskottet upp fyra motioner som rör *sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena*.

Centerpartiet framhåller i motion 2915 att större delen av de sågade trävarorna levereras i oförädlad skick trots att de är lämpade för vidareför-

ädling. Kommersiella möjligheter till vidareförädling finns på många områden, och för att stimulera produktutvecklingen hos sågverks- och träförädlingsföretag i stödområdena bör 10 milj. kr. anvisas för ändamålet under nästa budgetår och i ytterligare två år.

I motion 2957 av Roland Brännström m. fl. (s) framhålls att produktutveckling och vidareförädling hos sågverks- och träförädlingsföretag bör stimuleras och påskyndas i stödområdena samt att konkreta utvecklingsprojekt finns vid trätekniskt centrum i Skellefteå. Rune Ångström (fp) framhåller liknande synpunkter i motion 2931.

Margareta Winberg (s) och Nils-Olof Gustafsson (s) anser i motion 2949 att det bör utredas vilka möjligheter det finns att på sikt påverka lokaliseringen av förädlingen av skogsråvaror så att denna i större utsträckning än för närvarande kommer att ske i norra inlandet.

Näringsutskottet upplyser i anledning av motion 2915 om att det branschprogram för träindustrin som inleddes budgetåret 1972/73 innefattar stöd till bl. a. utbildning, utredningar, omställningsåtgärder och kollektiva exportfrämjande åtgärder. Inom den treårsram för statens industriverks verksamhet som riksdagen fastställde år 1984 har medelsförbrukningen för branschprogrammet beräknats till ca 14 milj. kr. om året. Utskottet har i betänkandet NU 1984/85: 3 (s. 13–15) närmare redogjort för programmet och för de övriga statliga insatserna, bl. a. genom STU, för den träarbetande industrin. Bl. a. framgår att insatserna till stor del kommer företag inom de regionalpolitiska stödområdena till godo. Mot bakgrund härav avstyrker näringsutskottet motion 2915.

Arbetsmarknadsutskottet anser för sin del att det är angeläget – inte minst ur regionalpolitisk synpunkt – att kunna vidareförädla skogsråvaror inom stödområdena. För att påskynda utvecklingen och stimulera sådana insatser har statens industriverk som framgått ovan inom verkets branschprogram för träindustrin resurser härför. Utskottet anser mot bakgrund härav i likhet med industriministern att några ytterligare medel inte behöver anvisas. Det bör emellertid ankomma på länsstyrelserna att prioritera sådana insatser och tillsammans med industriverket samordna centrala och regionala resurser. Vidare har statens industriverk i uppdrag att utreda framtida vidareförädlingsmöjligheter för sågverks- och skivindustrin. Motionerna 2915 i motsvarande del, 2931, 2949 och 2957 bör mot bakgrund av vad arbetsmarknadsutskottet nu anfört och med hänvisning till näringsutskottets yttrande över motion 2915 avslås.

Forskning och utveckling i Umeå högskoleregion

Industriministern bedömer att forsknings- och utvecklingsinsatser har en särskild betydelse i norra Sverige beroende på dels närings- och sysselsättningsstrukturen inom regionen, dels att kunskaps- och utvecklingscentra utanför högskolan är få.

För att främja forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion

föreslår industriministern efter samråd med chefen för utbildningsdepartementet att universitetet i Umeå tillförs 20 milj. kr. att disponeras för en intensifiering av en påbörjad satsning inom det biotekniska området, att högskolan i Luleå tillförs 8 milj. kr. att disponeras för en förstärkning av datateknisk forskning och utbildning, att regionstyrelsen i Umeå tillförs 1 milj. kr. för att utreda förutsättningarna och formerna för en högskoleutbildning inom det rymdtekniska området i Kiruna och genomföra sådan utbildning samt att Kiruna geofysiska institut tillförs 4 milj. kr. att disponeras för en utvidgning av forskningsverksamheten vid institutet mot rymdteknologiskt intressanta tillämpningsområden. Medlen är i samtliga fall avsedda att utnyttjas under en fyraårsperiod.

Fyra motioner behandlar *forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion*.

I centerpartiets partimotion 2915 påpekas att det inte är möjligt att efter fyra år inordna de föreslagna verksamheterna vid de olika högskolorna inom de ordinarie anslagen utan att dessa måste räknas upp. Centerpartiet anser därför att ifrågavarande åtgärder måste ha en uppföljning redan nu.

Bo Forslund m. fl. (s) anser i motion 2914 att norrländskt näringsliv inte har likartade förutsättningar som övriga Sverige och att infrastrukturen är en annan vad gäller tillgången på kvalificerad forskning och utveckling. I takt med den omfattande strukturomvandlingen ökar också behovet av utveckling av ny produktion och ny produktionsteknik i Västernorrlands län vilket visar sig genom att efterfrågan på forskning och utvecklingsservice snabbt ökat vid högskolan i Sundsvall/Härnösand. Emellertid kan högskolan inte för närvarande svara mot det efterfrågade behovet av utbildning. Högskolan behöver därför förstärkas inom teknik, ekonomi och information. Vidare bör högskolan ges organisatoriska förutsättningar för en uppbyggnad av en industrihögskola i länet.

Nils Åsling (c) anser i motion 2966 att den föreslagna satsningen på bioteknisk utveckling i Umeå delvis bör förläggas till Östersund för att insatserna inte skall bli så koncentrerade till, visst område. Motionären anser att 5 av de föreslagna 20 milj. kr. bör anvisas härför.

I motion 2922 framhåller Arne Nygren (s) och Sten-Ove Sundström (s) att ett centrum för bioteknik och medicinteknik bör inrättas vid Umeå universitet och att universitetet när det gäller den datatekniska kompetensen samarbetar med Luleå tekniska högskola för att på så sätt skapa nya utvecklingsförutsättningar inom den medicinska sektorn i Umeå.

I anslutning härtill behandlar utskottet också två motioner som rör *forskning och utveckling i allmänhet*.

Arne Nygren m. fl. (s) påpekar i motion 2954 att ytterligare statliga satsningar på forsknings- och utvecklingsarbete i skogslänen är en angelägen åtgärd för att åstadkomma ny högteknologisk industri och bidra till förnyelse av de befintliga basnäringarna i de sju skogslänen. I motion 2942 av John Andersson (vpk) framhålls att när det gäller forskning och utveck-

ling satsas det mindre på detta i övre Norrland än i resten av landet. För att utveckla näringslivet i Västerbotten och övriga Norrlandslän måste därför industrins forskning och utvecklingsverksamhet inriktas mot en mera differentierad industristruktur, och åtgärder bör vidtas härför.

Näringsutskottet hänvisar med anledning av motionerna 2942 och 2954 till att betydande insatser har gjorts bl. a. genom Norrlandsfonden för att bredda basen för näringslivet i de nordligaste länen. Fonden har sålunda lämnat stöd till forskning och teknikutveckling, i första hand inom områden som ger möjligheter till utveckling av Norrlands egna naturresurser men även inom bioteknik, medicinsk teknik och elektronik och data. Vidare har Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) nyligen avsatt 10 milj. kr. för ett teknikcentrum vid högskolan i Luleå.

Arbetsmarknadsutskottet som delar industriministerns uppfattning att forsknings- och utbildningsinsatser ur regionalpolitisk synpunkt har en särskild betydelse för näringslivets utveckling i norra Sverige tillstyrker propositionens förslag och ser dessa särskilda åtgärder som ett viktigt tillskott för en intensifiering av en påbörjad satsning inom teknikområdet inom Umeå högskoleregion. Dessa åtgärder som på sikt bör bidra till en allmän höjning av tekniknivån inom regionen bör även kunna stimulera olika företag att satsa på forskning och utveckling. Mot bakgrund härav anser arbetsmarknadsutskottet att inriktningen och omfattningen av de åtgärder som industriministern föreslagit bör ligga fast. Inte heller anser arbetsmarknadsutskottet att man redan nu bör räkna upp de ordinarie anslagen för högskolan utan det får ankomma på regeringen att efter fyraårsperiodens utgång i så fall återkomma till riksdagen härom. Mot bakgrund av vad som nu anförts avstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna 2914, 2915, 2922 och 2966 i förekommande fall i motsvarande delar och tillstyrker i propositionen föreslagna medelsanvisningar avsedda för Umeå högskoleregion.

Av samma skäl och med hänvisning till näringsutskottets yttrande avstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna 2942 och 2954 i motsvarande delar.

Regionala insatser för företagsutveckling

Länsstyrelsen disponerar för närvarande vissa medel för att stimulera bl. a. nyföretagande, produktutveckling och marknadsföring samt företagsserviceinsatser, och de regionala utvecklingsfonderna svarar i flertalet fall för genomförandet av åtgärderna. Industriministern föreslår att denna verksamhet intensifieras genom att länsstyrelserna får möjligheter att satsa ytterligare regionalpolitiska medel på sådana åtgärder.

Regionalpolitiska medel bör därför enligt industriministern kunna användas för företagsutveckling genom

– att stimulera nyföretagande och företagsförnyelse

- att i form av utvecklingskapital stödja bl. a. produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt
- att underlätta företagens löpande verksamhet genom företagserviceåtgärder och utbildningsinsatser.

Vad beträffar utvecklingskapital skall sådana medel användas inom stodområdena eller i orter eller kommuner som regeringen beslutat tillfälligt skall komma i fråga för regionalpolitiskt stöd.

Tre motioner behandlar det *regionalpolitiska utvecklingskapitalet*.

Centerpartiet anser i partimotion 2915 att länsstyrelserna inte bör ha möjligheter att ge utvecklingskapital till de regionala utvecklingsfonderna utan ett särskilt anslag på 130 milj. kr. bör upprättas härför att disponeras av fonderna.

I motion 2962 anser Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) att regionalpolitiskt utvecklingskapital inte bör vara förbehållet stodområdena utan utgå i hela landet. Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) framhåller i motion 2956 att det stora behovet av satsningar inom småföretagssektorn i Blekinge län gör att regionalpolitiskt utvecklingskapital även bör lämnas i kommunerna Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona vilka kommuner inte ingår i stodområdet.

Näringsutskottet förordar regeringens förslag om regionalpolitiska insatser för företagsutveckling. Erfarenheterna av de regionala utvecklingsfondernas motsvarande verksamhet har i huvudsak varit goda. En intensifiering av insatserna inom de regionalpolitiskt prioriterade områdena kan mot bakgrund härav väntas bidra till utvecklingen av ett konkurrenskraftigt näringsliv i dessa delar av landet.

Näringsutskottet kan inte biträda förslaget i motion 2915 om att medel för regional företagsutveckling skall tillföras utvecklingsfonderna direkt. Avvägningen av olika insatser på regional nivå synes lämpligen böra ske genom länsstyrelserna, i all synnerhet som möjligheterna att öka insatserna för företagsutveckling kan variera mellan länen. Beträffande frågan om anslag till utvecklingsfonderna hänvisar utskottet till sitt ställningstagande i betänkandet NU 1984/85: 22. Motionen avstyrks alltså i ifrågavarande del.

Beträffande motionerna 2956 och 2962 pekar näringsutskottet på att regeringen, oberoende av stodområdesindelningen, kan ta hänsyn till förhållandena inom varje län vid fördelningen av länsanslaget. Samma gäller vid statens industriverks fördelning av medel till de regionala utvecklingsfondernas företagservice och administration. Näringsutskottet finner alltså inga skäl att biträda motionsyrkandena.

Arbetsmarknadsutskottet anser för sin del att industriministerns förslag om regionalpolitiskt utvecklingskapital är ytterligare en åtgärd varmed länsstyrelserna kan ta till vara de utvecklingsförutsättningar som finns i länet genom att bl. a. kunna stödja företagsutveckling och nyföretagande. Denna inriktning mot nya och delvis andra former för länsstyrelserna att

utnyttja länsanslaget ser arbetsmarknadsutskottet positivt på. Det bör emellertid enligt utskottets mening på sätt industriministern föreslagit begränsas till regionalpolitiskt prioriterade regioner. I andra delar av landet får utvecklingsfonderna utnyttja egna medel för sådana insatser. Mot bakgrund härav och med hänvisning till näringsutskottets yttrande bör motionerna 2915, 2956 och 2962 i motsvarande delar avslås. Propositionen tillstyrks i motsvarande del.

Utvecklingsfonderna

Kersti Johansson (c) och Arne Fransson (c) anser i motion 2911 att *utvecklingsfondernas lånevillkor* bör ändras för att underlätta för mindre företag inom industrin att investera i nya och ändamålsenliga lokaler. Detta motiveras av att lokalkostnaden i nyproduktionen är två till tre gånger högre än jämförbara lokaler uppförda för ca tio år sedan.

Näringsutskottet anför att såvitt utskottet kan finna avser motionärerna införandet av en generell stödform utan särskilt regionalpolitiskt syfte. Med hänsyn bl. a. till angelägenheten av att antalet stödformer begränsas avstyrker utskottet motionen. Arbetsmarknadsutskottet instämmer i vad näringsutskottet anfört och avstyrker sålunda motionen.

Regionalpolitiskt stöd till företagen

Den allmänna utformningen

I detta avsnitt behandlas de former av regionalpolitiskt stöd som riktar sig direkt till företagen. Dessa stödformer utgörs av lokaliseringsbidrag, lokaliseringslån, offertstöd, lån till regionala investmentbolag, investeringsbidrag, sysselsättningsstöd, nedsatta socialavgifter och transportstöd.

Företagsstöd kan lämnas även inom ramen för glesbygdssstödet. Detta behandlas i det följande avsnittet om insatser i glesbygd. Transportstödet behandlas som förut nämnts av trafikutskottet i betänkandet TU 1984/85:20. Industriministern anför i propositionen att det är hans allmänna bedömning att det regionalpolitiska stödet i huvudsak har fungerat bra och att det har bidragit till en positiv industriutveckling i stödområdeslänen. Några mer långtgående förändringar i stödets utformning sägs det därför inte finnas skäl att göra. Det förutsätts sålunda att de ovannämnda stödformerna skall användas även i fortsättningen. Vissa förändringar föreslås dock med hänsyn till att nya faktorer här fått ökad betydelse för näringslivets utveckling och lokalisering och att en starkare tonvikt har kommit att läggas vid åtgärder som stimulerar befintligt näringsliv och nyföretagande i regionerna. Härmed sammanhängande frågor om stöd till marknads-, teknik- och produktutveckling m. m. har redovisats i det föregående avsnittet om teknikspridning och företagsutveckling. I det följande behandlas andra förändringar, bl. a. lokaliseringsstödet bidragsnivå.

Industriministern anser således att det inte är påkallat med ingrepp i

själva uppbyggnaden av stödsystemet. En avvikande uppfattning kommer till uttryck i de föreliggande motionerna. Moderata samlingspartiet förordar att lokaliseringsbidragen samt offert- och sysselsättningsstöden ersätts av riskgarantilån. Dessutom förespråkar samma parti i likhet med centerpartiet och folkpartiet att lokaliseringslånen slopas. Vänsterpartiet kommunisterna föreslår att nedsättning av socialavgifter skall slopas som stödmedel. Utskottet tar först upp till övervägande dessa skilda ståndpunkter när det gäller behovet av systemförändringar.

Moderata samlingspartiet hänvisar i kommittémotion 2951 till att den enligt partiets mening yviga floran av stödformer till industrin bör reduceras såväl till omfattning som till antal stödtyper. När det gäller de regionalpolitiska stödformerna sägs varken utredningen eller propositionen ha gjort några allvarliga försök att minska antalet stödformer. Med hänsyn härtill och då ambitionen bör vara att minska det selektiva stödet till förmån för ett generellt stöd föreslås en sammanslagning av vissa stödformer på så sätt att lokaliseringsbidrag, offertstöd och sysselsättningsstöd slopas och ersätts av en ny, marknadsanpassad låneform benämnd *riskgarantilån*. Vidare föreslås att lokaliseringslånen avskaffas.

Riskgarantilånen skall enligt motionen utgöra en delfinansiering av projekten och kompensera den högre risk som motiveras av lokalisering till ett stödområde. I övrigt förutsätts att projekten blir finansierade med eget kapital och normala bankkrediter. Det skall vara möjligt att avskryva lånen eller skjuta upp återbetalningen om inte tillräckligt stora intäkter genereras av projektet.

Motionärerna föreslår dessutom att riskgarantilånen maximeras till 50, 35 och 20 % av projektkostnaden i stödområdena A, B resp. C. Länsstyrelserna förutsätts kunna besluta om lån till projekt med en total kostnad upp till 9 milj.kr. I dessa delar överensstämmer motionsförslaget med motsvarande förslag i propositionen beträffande lokaliseringsbidraget.

Industriministerns ovan redovisade uppfattning att det inte är motiverat med några mer långtgående ingrepp i stödsystemet sammanfaller med den bedömning som har gjorts av den regionalpolitiska utredningen. Denna har inte heller funnit anledning till mer ingripande förändringar i själva systemuppbyggnaden. Enligt utskottets mening har motionärerna inte lagt fram skäl som gör det befogat att frångå den bakomliggande bedömningen att det nuvarande systemet i huvudsak har fungerat väl.

Motionsförslaget utgör en vidareutveckling av de tankar på en sammanslagning av stödformerna som skisserats i en reservation till utredningens betänkande och i några remissyttranden över detsamma. Men även i föreliggande form utgör förslaget ett otillräckligt underlag för att, som motionärerna begär, utan ytterligare överväganden genomföra en så radikal omgestaltning av det regionalpolitiska stödet som det här är fråga om. Motionsförslaget kan sägas innebära att de aktuella stödformerna ersätts av en modifierad form av det nuvarande offertstödet. Samtidigt tar man i

huvudsak bort de kostnadsreducerande bidragsinslag som syftar till att påverka företagens benägenhet att göra regionalpolitiskt önskvärda lokaliseringar.

Utskottet ifrågasätter om det är möjligt att uppnå några mer påtagliga regionalpolitiska effekter av ett stödsystem med den uppläggning som anges av motionärerna. Med hänsyn härtill och till vad som anförts i övrigt avstyrker utskottet motion 2951 i nu berörd del.

Den för moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet gemensamma uppfattningen att *lokaliseringsslånen bör avskaffas* behandlas, förutom i den nyss behandlade motionen 2951 (m), i partimotion 2915 (c) och kommittémotion 2937 (fp). Den långivning det här gäller bör enligt motionerna kunna hanteras av banker eller andra kreditinstitut, dvs. på den ordinarie kreditmarknaden. Från centerpartiets och folkpartiets sida förordas att denna långivning skall underlättas av statliga kreditgarantier.

Frågan om att ersätta lokaliseringsslånen med lånegarantier har berörts av den regionalpolitiska utredningen (betänkandet s. 294). Enligt utredningen finns både för- och nackdelar med långivning resp. lånegarantier. Utredningen tog dock inte ställning i frågan med hänsyn till att regeringen hade uppdragit åt riksrevisionsverket (RRV) att utreda om det är lämpligt att ersätta vissa statliga låneformer med en garantigivning. Vid denna utredning har RRV beträffande lokaliseringsslånen kommit fram till att dessa tillhör de låneformer som kan omvandlas till kreditgarantier.

För egen del anser utskottet att man tills vidare bör behålla lokaliseringsslånen som komplement till lokaliseringsbidragen. Det är möjligt att lånen, såsom sägs i propositionen (s. 77), kommer att spela en ökad roll till följd av den sänkning av lokaliseringsbidragen som behandlas i det följande.

Som utskottet ser det kan det vara väsentligt att med långivning ge det ytterligare stöd som behövs för att säkerställa att anlagda projekt kommer till stånd, inte minst i de regionalpolitiskt mest utsatta delarna av stödområdet. En annan fördel är att en långivning från anslag på statsbudgeten inte påverkas av åtstramningar på den allmänna kreditmarknaden.

Till detta kan fogas en invändning som gjorts av riksbanken i anslutning till RRV:s utredning. Vid en långivning har staten ett odelat ansvar för att lånen återbetalas. Vid kreditgarantigivning splittras däremot ansvaret mellan staten och kreditinstituten. Detta försvagar kreditprövningen och kreditkontrollen.

Lokaliseringsslånen innehåller inte längre några subventionsinslag. Räntan på lånen är för närvarande 4,25 procentenheter högre än diskontot. Den tidigare möjligheten till temporär räntebefrielse har slopats. Från statsfinansiell synpunkt gör det ingen principiell skillnad om man tillgriper långivning eller kreditgarantier. Kostnader för staten uppstår i båda fallen endast om låntagaren inte kan fullgöra sina förpliktelser. Vid kreditgarantier får staten betala utestående belopp till kreditinstitutet, vid långivning uppstår förlusten genom att det tidigare utbetalade lånet inte längre amor-

teras. Vad amorteringarna beträffar kan tilläggas att de belopp som tillfaller staten som avbetalningar på tidigare beviljade lokaliseringsslån numera är större än summan av de nya lån som årligen beviljas.

Vad ovan sagts innebär sammanfattningsvis att utskottet inte har kunnat övertygas om att det är förenat med några egentliga fördelar att övergå från långivning till kreditgarantier inom lokaliseringsstödet. Utskottet avstyrker således yrkandena härom i centerpartiets och folkpartiets motioner, 2915 resp. 2937, i motsvarande delar. Av detta ställningstagande följer att utskottet avstyrker även yrkandet i moderaternas motion 2951 om att avskaffa lokaliseringsslånen utan att samtidigt ersätta dem med ett kreditgarantisystem. Detta skulle dessutom innebära en kraftig försvagning av lokaliseringsstödet som utskottet inte kan medverka till.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motionerna 1125 och 2943 att *nedsättning av socialavgifter skall avskaffas* som regionalpolitiskt medel. Den nedsättning som nu tillämpas i Norrbotten drar avsevärda kostnader, anför vpk, utan att ge något verkligt utbyte åt länet. De anslagsmedel som kan frigöras genom att man slopar avgiftsnedsättningen vill vpk omdisponera för insatser i malmfälten och för att öka det s. k. länsanslaget.

Vpk har motsatt sig den avgiftsnedsättning det här gäller alltsedan frågan första gången aktualiserades. I ett senare avsnitt kommer att redovisas andra skiljaktiga uppfattningar. Dessa gäller dock närmast de geografiska och branschvisa användningsområdena för avgiftsnedsättningen. I övrigt får konstateras att det råder en bred politisk enighet om att nedsättning av socialavgifter bör ingå bland de regionalpolitiska medlen för att främja företagsutveckling. Utskottet har samma uppfattning och avstyrker sålunda de förevarande yrkandena i motionerna 1125 och 2943.

I propositionen (s. 56–57) påpekas att förutom det direkta stödet till företagen har vissa statliga organ och deras verksamhet stor regionalpolitisk betydelse, såsom de regionala utvecklingsfonderna, Norrlandsfonden etc. Även systemet med allmänna *investeringsfonder* sägs ha ett uttalat regionalpolitiskt syfte. Det upplyses att regeringen avser att förbättra möjligheterna att utnyttja investeringsfonderna i regionalpolitiskt syfte. Sålunda bör temporära stödorter och stödkommuner kunna jämföras med stödområdet vid ianspråktagande av fonderna. Regeringen avser även att mer generellt tillåta kombination av fondutnyttjande och regionalpolitiskt stöd.

Vad nu upptagits får anses tillgodose yrkandet i motion 1195 av Gunhild Bolander (c) om en mer enhetlig tillämpning av systemet med lokaliseringsstöd i kombination med utnyttjande av investeringsfond. Motionen bör sålunda inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Villkor för regionalpolitiskt stöd

Som allmänna villkor för regionalpolitiskt stöd gäller bl. a.

att stöd får lämnas endast till verksamheter som bedöms få tillfredsställande lönsamhet och ge de anställda en varaktig sysselsättning.

att minst 40% av det antal arbetsplatser som tillkommer genom stödet skall förbehållas vardera könet,

att stöd får beviljas endast om de anställda uppbär lön och andra anställningsförmåner som är minst likvärdiga med dem som utgår enligt det kollektivavtal som är tillämpligt,

att stödmottagaren skall ha en auktoriserad eller godkänd revisor.

Dessa grundläggande villkor bör enligt propositionen gälla även i fortsättningen. Någon ändring har inte heller aktualiserats vid utskottets behandling av frågan.

Vid fastställandet av vad som skall anses som stödberättigad verksamhet är den principiella utgångspunkten att alla verksamheter som kan påverkas i fråga om lokalisering eller omfattning kan få stöd. Som stödberättigade enligt för närvarande gällande regler anses följande verksamheter:

1. Industriell och industriliknande verksamhet.
2. Verksamhet med huvudsaklig inriktning på tjänster för den industriella produktionsprocessen.
3. Partihandel och uppdragsverksamhet med väsentlig betydelse för näringslivets, främst industrins, utveckling inom en region.
4. Turistverksamhet som bedrivs inom stödområdena A och B eller, om särskilda skäl föreligger, sådan verksamhet som bedrivs i primärt rekreationsområde i stödområde C.
5. Framställning av fasta bränslen (torv och flis) inom stödområdena A och B.
6. Industrielokaler som uppförs i privat eller kommunal regi på mindre orter med tillfredsställande förutsättningar för den verksamhet som skall bedrivas i lokalerna eller som uppförs av Stiftelsen Industricentra.
7. Verksamhet i form av regionala investmentbolag.
8. Annan verksamhet som bedöms få väsentlig betydelse för näringslivet i regionen eller annars bedöms ha särskild regionalpolitisk betydelse.

I propositionen föreslås att den stödberättigade verksamheten vidgas i följande avseenden.

Stöd bör kunna ges till all uppdragsverksamhet, dvs. nuvarande begränsningar att den skall vara inriktad mot industriföretag, ha mer än lokal betydelse etc. slopas. Vidare skall pälssjursuppfödning och fiskodling bli stödberättigade verksamheter.

I fråga om turistverksamhet förordas i propositionen att stöd skall kunna beviljas även om det gäller en anläggning som skall arrenderas ut. Slutligen crinras om att det genom regionala och centrala initiativ skapas olika

former av teknikinriktade institut. Kommuner som är engagerade som ägare – helt eller delvis – i teknikcentra av denna typ bör kunna få stöd vilket inte är möjligt med de regler som i dag gäller för det regionalpolitiska stödet.

Regeringens förslag beträffande vidgning av den stödberättigade verksamheten har inte mött invändningar i de föreliggande motionerna. I dessa förespråkas i stället att omfattningen av denna verksamhet vidgas ytterligare.

Centerpartiet, som uttryckligen tillstyrker de aktuella regeringsförslagen, föreslår i motion 2915 att *trädgårdsnäringen* skall bli stödberättigad. Vidare föreslår Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) i motion 2269 att stöd skall kunna lämnas till växthus för grönsaksproduktion enligt de regler som gäller för bidrag till kommunala industrihus.

Trädgårdsnäringen tillhör inte de verksamheter som är särskilt angivna som stödberättigade. Därmed är inte sagt att näringen är utesluten från stöd. Detta kan nämligen ges med tillämpning av den allmänna regeln att stöd kan beviljas en verksamhet oavsett dess inriktning, om den bedöms ha särskild regionalpolitisk betydelse. Även glesbygdsstöd kan bli aktuellt. I praktiken har stöd också lämnats till företag inom trädgårdsnäringen. Att generellt inbegripa denna näring som berättigad till regionalpolitiskt stöd är dock mindre lämpligt. Staten lämnar nämligen redan ett reguljärt stöd till trädgårdsnäringen finansierat från två anslag på jordbrukshuvudtiteln. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m. och Främjande av trädgårdsnäringen. Konkurrerande stödformer på ett så pass begränsat näringsområde som det här gäller, därtill finansierade från skilda huvudtitlar, bör undvikas. Utskottet avstyrker motionerna 2269 och 2915 i de nu redovisade delarna.

I anslutning härtill bör behandlas ett yrkande i motion 2744 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) om ökat *stöd till produktutveckling och marknadsföring även inom den areella sektorn*. Motionärerna gör gällande att inom den industriella delen av denna sektor, varmed de avser t. ex. äggproduktion, tomatodling och fiskodling, kan stöd utgå men att så inte är fallet med odlingsdelen. De menar att stödmöjligheterna bör vidgas i sådana fall.

Stöd till produktutveckling och marknadsföring kan i dag lämnas framför allt i form av offertstöd och lokaliseringsslån. Stödmöjligheterna kommer att öka med det regionalpolitiska utvecklingskapital som behandlats i det föregående och som tar sikte på delfinansiering av aktiviteter av just detta slag. Därmed är motionsyrkandet till viss del tillgodosett. Med hänsyn härtill och då utskottet inte är berett att tillmötesgå motionärerna i den mån deras yrkande innefattar en ytterligare vidgning av begreppet stödberättigad verksamhet bör motion 2744 i denna del lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Rune Ångström (fp) och Börje Stensson (fp) föreslår i motion 2130 att

jordbruksföretag i Norrland skall kunna åtnjuta regionalpolitiskt stöd med hänvisning bl. a. till att förutsättningarna för jordbruksdrift är helt andra i Norrland än i de södra och mellersta delarna av Sverige. Samtidigt åberopas att jordbruket fortfarande spelar en stor roll för sysselsättningen i Norrland.

Utskottet instämmer med motionärerna i att jordbruket har stor betydelse för befolkning, sysselsättning, service och miljö i norra Sverige. Jordbruket är med andra ord av väsentlig regionalpolitisk betydelse för Norrland. Men det är just av detta skäl som det inom jordbrukspolitikens ram har utvecklats ett särskilt, regionalpolitiskt motiverat stöd till jordbruket i norra Sverige i form av prisstöd och rationaliseringsstöd. Detta föreslås bli förstärkt i regeringens proposition om livsmedelspolitiken, 1984/85: 166, och därtill anslutande motioner. Det ärendet är under behandling i jordbruksutskottet. Parallellt härmed bör inte initiativ tas för att införa nya regionalpolitiska stödformer till jordbruket i norra Sverige, varför utskottet avstyrker motion 2130.

Som ovan nämnts föreslås i propositionen att *pälsdjursuppfödning* i fortsättningen skall anses som stödberättigad verksamhet. Vid bifall härtill tillgodoses i det väsentliga syftet med motion 2163 av Christer Skoog (s) om att regionalpolitiska medel skall avsättas för utvecklingsinsatser inom pälsdjursnäringen i Blekinge län. Motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I den nyssnämnda partimotionen 2915 pekar centerpartiet på de svårigheter med gränsdragningen som kan uppstå vid bestämningen av stödberättigad verksamhet. Avgörande bör vara om en verksamhet långsiktigt främjar arbetsmarknadens struktur och utveckling i den berörda regionen. Med utgångspunkt häri anser centerpartiet att det bör vara möjligt att med en generös tillämpning tillgodose exempelvis företag på *mjukvarusidan inom dataområdet*. Detta bör enligt motionen ges regeringen till känna.

I det föregående har betonats att i princip all verksamhet kan ges stöd om den i det enskilda fallet framstår som angelägen från regionalpolitisk synpunkt. Redan med dagens regler bör det alltså vara möjligt att bevilja stöd för sådan konsultverksamhet som det här är fråga om under de förutsättningar som ges i motionen. Denna stödmöjlighet bör öka med den vidgning av begreppet uppdragsverksamhet som föreslås i propositionen och som utskottet för sin del är berett att godta. Som förut nämnts innebär denna vidgning att i princip all uppdragsverksamhet som har betydelse för näringslivet utan dagens begränsningar skall kunna få stöd under samma förutsättningar som gäller för annan stödberättigad verksamhet. Enligt utskottets uppfattning bör den i motionen önskade tillämpningen därmed kunna uppnås utan det begärda tillkännagivandet till regeringen. Motionen i denna del påkallar sålunda inte någon riksdagens åtgärd.

I motion 2954 av Arne Nygren m. fl. (s) föreslås stöd till lokaler för utthyrning till s. k. *avknopnings- och gröddföretag*.

Frågan har berörts i den regionalpolitiska utredningens betänkande (s. 271–272). Vad som ligger till grund för motionen är den verksamhet som bedrivs av stiftelserna Centek och UMINOVA, bildade av tekniska högskolan i Luleå resp. Umeå universitet. Stiftelsernas ändamål är lokalan-skaffning till små teknikföretag. Utskottet anser att man i första hand bör pröva de nya stödmöjligheter för teknikcentra som behandlats i det föregående, i den mån de stödbestämmelser som redan finns inte är tillämpliga. Till följd härav är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2954 i denna del.

Lokaliseringsstöd kan enligt särskilda regler lämnas för uppförande av industrilokaler för uthyrning till företag. Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) begär i motion 1520 ett *obundet bidrag för industrilokaler i Värmland* med åberopande av brist på lämpliga lokaler i länet för nystartade företag.

Ett genomförande av motionsförslaget förutsätter att länet tilldelas ett särskilt anslag som kan användas för ändamålet. Som antyds i motionen har länet vid ett tidigare tillfälle på utskottets initiativ tilldelats ett sådant anslag. Utskottet är inte berett att på nytt föreslå en liknande extraordinär åtgärd och avstyrker motion 1520 i den föreliggande delen.

Enligt motion 2919 av Ingemar Konradsson (s) bör prövas om inte lokaliseringsstöd vore en bra form för att påverka lokaliseringen av den verksamhet som bedrivs inom de statliga *affärsdrivande verken*.

Ett liknande förslag som framförts av den regionalpolitiska utredningen avvisas i propositionen (s. 70) med hänsyn till att statsmakterna har andra möjligheter att påverka affärsverken att ta regionalpolitiska hänsyn. Utskottet är av samma mening och avstyrker därmed yrkandet i motion 2919.

I motionerna 546 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) och 1443 av Olle Göransson m. fl. (s) förordas att en särskild del av lokaliseringsstödet avsätts för *lokalisering av statliga verk och myndigheter till Bergslagen*.

Förslaget är inte närmare utvecklat i någon av motionerna. Utskottet tror inte att den föreslagna avsättningen av medel leder till effekter av åsyftat slag. Motionerna 546 och 1443 avstyrks för den skull i de aktuella delarna.

I sammanhanget tar utskottet upp yrkandet i motion 908 av Oswald Söderqvist (vpk) om *garantier för tidigare etablerade bilglastillverkare*. Bakgrunden till yrkandet är det lokaliseringsstöd som statens industriverk beviljat Eurosun AB för att starta en bilglastillverkning i Svappavaara. Motionären menar att detta kan leda till en överetablering som drabbar de tre redan befintliga bilglasindustrierna i Eslöv, Landskrona och Uppsala. Dessa föreslås bli garanterade fortsatt verksamhet.

Stödet till Eurosun AB tillkom genom beslut av industriverket den 25 januari 1984. Dessförinnan hade projektet tillstyrkts av den parlamentariskt sammansatta nämnden för regionalpolitiska frågor. Det ankommer på de beslutande organen att tillse att det regionalpolitiska stöd som lämnas

inte medverkar till överetablering i branscher som redan tidigare har särskilda svårigheter. Samtidigt bör framhållas att om man vill uppnå resultat med det regionalpolitiska stödet, dvs. främja sysselsättningen i utsatta orter och regioner, så kan man inte generellt avstå från att stödja nyetableringar eller utvidgningar av företag därför att åtgärderna leder till en ökad konkurrens inom branschen. Än mindre kan man tänka sig att lokaliseringstöd till ett företag skall leda till någon form av statsgaranti till övriga företag i branschen. På grund härav avstyrker utskottet motion 908.

I propositionen återstår några *övriga frågor om stödberättigad verksamhet* som inte har redovisats i det föregående. Det gäller stöd till gruvor, partihandel m. m. Några ändringar av nuvarande regler föreslås ej. och utskottet har inte funnit anledning till invändningar mot vad som anförs.

Lokaliseringstöd

Lokaliseringstöd är den gemensamma benämningen på de två ursprungliga formerna för regionalpolitiskt stöd, lokaliseringsbidrag och lokaliseringsslån. Regeringen föreslår beträffande detta stöd två förändringar, varav den ena gäller bidragsnivån och den andra handläggningsordningen.

Storleken på lokaliseringsbidraget grundas på totalkostnaderna i samband med investeringar i byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier. En allmän regel är att bidraget inte skall vara större än vad som behövs för att investeringen skall komma till stånd. Dessutom maximeras bidraget till vissa procentandelar av de nyssnämnda totalkostnaderna. Regeringen förordar i enlighet med den regionalpolitiska utredningens förslag att dessa bidragsandelar skall sänkas på följande sätt:

	Nuvarande högsta bidragsandel, %	Föreslagen högsta bidragsandel, %
Stödområde A	70	50
Stödområde B	50	35
Stödområde C	30	20

Som en konsekvens härav föreslår regeringen även en sänkning av procentandelarna för bidrag som beviljas utanför stödområdet eller för vissa särskilda verksamheter.

Utanför stödområdet kan enligt regeringens bestämmande en kommun eller del av en kommun tillfälligt få komma i fråga för regionalpolitiskt stöd. Bidragsandelen bestäms i sådana fall till antingen 30 eller 20%. Dessa procentsatser föreslås sänkta till 20 resp. 15.

Det särskilda bidraget till markberedning för torvproduktion, som för närvarande är högst 30% i stödområde A och högst 15% i stödområde B, avses bli minskat till högst 25 resp. 10%.

Investeringsbidraget, dvs. det bidrag som länsstyrelserna har rätt att bevilja till investeringar utanför stödområdet, föreslås bli sänkt från 20 till 15%. Till den frågan återkommer utskottet i ett särskilt avsnitt.

Det förutsätts att lokaliseringsbidraget till industrilokaler för uthyrning liksom hittills skall vara 10 procentenheter lägre än det bidrag som skulle kunna utgå till de berörda företagen om de bygger egna lokaler.

Slutligen förutsätts att det även i fortsättningen skall vara möjligt för regeringen att bevilja högre bidrag än som följer av reglerna om högsta bidragsandel i det enskilda fallet. Om det finns synnerliga skäl skall regeringen i likhet med vad som nu gäller kunna medge att bidragsandelen får uppgå till 70% oavsett var i landet den tilltänkta verksamheten skall bedrivas.

Den nivå-sänkning regeringen föreslår beträffande lokaliseringsbidraget godtas av centerpartiet enligt motion 2915 och folkpartiet enligt motion 2937. En uppföljning av effekterna av bidragssänkningen begärs av Stig Olsson m. fl. (s) i motion 2921. Gunhild Bolander (c) anser i motion 2952 att nuvarande bidragsandel skall behållas i stödområde C.

Bidragssänkningarna överensstämmer, som redan nämnts, med den regionalpolitiska utredningens förslag. Som utredningen påpekat framstår den nuvarande subventionsnivån som hög vid en internationell jämförelse. I propositionen anförs även flera andra skäl för att sänka bidragsnivåerna, bl. a. att riskkapitalförsörjningen i stödområdena förbättrats, till vilket tillkomsten av både statliga och privata regionala investmentbolag har bidragit. Utskottet anser att de motiv som åberopats för att sänka bidragsnivåerna är bärande, och regeringens förslag härom bör alltså genomföras.

Yrkandet i Gunhild Bolanders motion 2952 att man på en punkt skall frångå regeringsförslaget, så att man får en *oförändrad bidragsandel med högst 30% i stödområde C* kan utskottet inte biträda. Skillnaden i stödhänseende mellan stödområdena B och C skulle med motionsförslaget komma att utjämnas på ett sätt som inte är motiverat.

I motion 2921 av Stig Olsson m. fl. (s) sägs att reduceringen av lokaliseringsbidraget innebär att man försvagar ett väsentligt medel för regional utveckling och mellanregional utjämning i en situation då behovet av stödformen framstår som än mer angeläget. Motionärerna föreslår att regeringen skall få i uppdrag att noggrant följa *effekterna av de lägre bidragsnivåerna* och snarast vidta erforderliga åtgärder så att reglerna anpassas till syftet att nå en positiv regional utveckling.

Utskottet har samma uppfattning som motionärerna att det är angeläget att man uppmärksammat följer utvecklingen av den nedtrappning av bidragsnivåerna som nu är aktuell. Det ligger emellertid i sakens natur att en sådan uppföljning sker inom regeringens kansli, bl. a. därför att regeringen själv är inbegripen i ärendehandläggningen i vissa fall och därigenom får praktisk erfarenhet av hur de nya reglerna kommer att verka. Med hänsyn härtill samt till vad som nedan anförs om lokaliseringsstödet sysselsättningsskapande uppgift anser utskottet det inte vara påkallat med ett särskilt uppdrag åt regeringen såsom begärs i motion 2921. Denna bör alltså av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Storleken av ett lokaliseringsbidrag bestäms i det enskilda fallet av antalet nya arbetstillfällen, investeringens storlek och inriktning samt angelägenheten från samhällssynpunkt av att projektet kommer till stånd. Vid myndigheternas tillämpning av bestämmelserna har utvecklats vissa riktvärden för bidragsbeloppet. Dessa riktvärden anger den maximala subventionen per nytt arbetstillfälle och är i stödområde A 450 000 kr., i stödområde B 350 000 kr. och i stödområde C 200 000 kr. I temporära stödkommuner uppgår riktvärdena till 200 000 eller 150 000 kr. beroende på om regeringen har medgivit att lokaliseringsbidrag får beviljas med högst 30 eller högst 20 %.

Den regionalpolitiska utredningen (betänkandet s. 293) uttalade att det inte är motiverat att ange några bidragsbelopp per nytt arbetstillfälle, utan det bör avgöras från fall till fall vilket belopp som är rimligt. I stället bör den maximala bidragsandelen vara styrande.

Industriministern betonar för sin del (prop. s. 74) att bidraget per nytt arbetstillfälle är ett kriterium som bör användas som endast en bland flera bedömningsfaktorer. Det viktigaste kriteriet, fortsätter industriministern, bör även i fortsättningen vara att stödet inte är större än som behövs för att en investering skall komma till stånd. De högsta procentandelarna bör liksom hittills vara maximigränser för den statliga stödinsatsen.

Det bör, som industriministern anför, vara en given utgångspunkt att de högsta procentandelarna skall utgöra den övre gränsen för subventionerna via lokaliseringsbidraget; i annat fall får ju procentsatserna inte någon styrande funktion. Att regeringen i enstaka fall har rätt att medge högre bidrag rubbar inte denna allmänna princip.

När det sedan gäller den regionalpolitiska utredningens förslag att man skall frånga användningen av riktvärden för nya arbetstillfällen bör påpekas att det förslaget har som förutsättning att lokaliseringsbidrag skall kunna lämnas utan krav på att projekten ger någon sysselsättningsökning. I propositionen förs dock inte fram något förslag om ändring i huvudregeln att lokaliseringsstöd lämnas endast om det leder till ökad sysselsättning. Tvärtom anses att denna grundregel med de möjligheter till avsteg från den som nu finns är väl avvägd. Detta ställningstagande, till vilket utskottet ansluter sig, innebär att man håller fast vid att det grundläggande motivet för lokaliseringsstödet är att skapa ny sysselsättning.

Det är vidare som industriministern framhåller angeläget att lokaliseringsstödet i de enskilda fallen inte är större än som behövs för att en investering skall komma till stånd. Detta är inte någon ny princip, utan den är inskriven i gällande förordning om regionalpolitiskt stöd. Vad utskottet i detta sammanhang vill understryka är att tillämpningen av principen inte får leda till en restriktivitet i stödgivningen som gör regionalpolitiskt önskvärda etableringar mindre intressanta för sådana företag som i och för sig har resurser nog att klara etableringen utan särskilt stöd från det allmänna. Det är ett klart intresse för dem som lever i stödområdena att verksamhet

etableras där av stabila företag. Vidare gäller det att så långt möjligt förebygga den risk som finns inbyggd i det regionalpolitiska stödet, nämligen att stödgivningen verkar attraherande på mindre seriösa företag, för vilka det inte är lokaliseringen utan ett så stort ekonomiskt stöd som möjligt som är avgörande för den egna verksamheten. I båda fallen kan det grundläggande *sysselsättningsmotivet* ge en värdefull vägledning vid *bedömningen av stödärendena*.

Vid bedömningen av lokaliseringsbidraget i de enskilda ärendena har man alltså att ta hänsyn till en rad olika faktorer. I den tidigare framställningen har nämnts andra faktorer än de som ovan särskilt berörts, bl. a. de aktuella investeringarnas storlek och inriktning samt angelägenheten från samhällets synpunkt av att de genomförs. Såsom anförs i propositionen bör lokaliseringsbidragen beviljas efter en sammanvägning av alla dessa faktorer. Med understrykande härav föreslår utskottet att vad utskottet därutöver har anfört i denna fråga godkänns av riksdagen.

Vad sedan beträffar *handläggningsordningen* föreslår regeringen två ändringar. Länsstyrelserna har för närvarande som regel rätt att besluta om stöd till projekt med ett totalt kapitalbehov av högst 7 milj. kr. Denna beloppsgräns föreslås höjd till 9 milj. kr. Vidare är det avsett att länsstyrelserna skall få rätt att besluta om lokaliseringsstöd till verksamheter i sådana kommuner eller delar av kommuner som regeringen utser som temporära stödområden. Även i dessa fall begränsas länsstyrelsernas beslutanderätt till projekt med en total kostnad av högst 9 milj. kr.

Utskottet tillstyrker dessa förslag. Vad som i övrigt anförs i propositionen i avsnittet om lokaliseringsstöd föranleder inte något särskilt yttrande från utskottets sida.

Investeringsbidrag

Detta bidrag får lämnas av länsstyrelserna till etableringar utanför stödområdena på i huvudsak samma villkor som gäller för lokaliseringsbidraget. Bidragsandelen är dock lägre, högst 20 % mot högst 30 % i stödområde C.

Med hänsyn till den sänkning som föreslagits av procentandelarna för lokaliseringsbidraget föreslår regeringen att även den maximala procentsatsen för investeringsbidraget sänks, till 15 %. Bidraget får enligt nu gällande regler beviljas för projekt med en total kostnad av högst 7 milj. kr. Den beloppsgränsen föreslås höjd till 9 milj. kr.

Utskottet lämnar förslagen utan erinran.

Lån till privata regionala investmentbolag

Regeringen har rätt att bevilja lån till privata regionala investmentbolag. Syftet med långivningen är att främja expansion av främst små och medelstora företag, att öka tillgången på riskvilligt kapital och att tillföra företagen kapacitet i form av ledningskunnande. Bolagen skall huvudsakligen

vara inriktade på företag som är verksamma inom stödområdena. Regeringen föreslår att lån skall kunna ges även till investmentbolag som huvudsakligen engagerar sig i verksamheter i orter eller kommuner som temporärt ifrågakommer för regionalpolitiskt stöd. Utskottet biträder förslaget.

Offertstöd

Offertstöd är en inte i förväg preciserad stödform, utan de närmare villkoren avgörs från fall till fall. Det är avsett att användas när andra stödformer inte är tillämpliga. I propositionen sägs att offertstödet främst lämnas för framtidsinriktade åtgärder som produktutveckling, marknadsföring och utbildning. Vidare är stödformen lämplig när det gäller projekt inom den privata tjänste- och servicesektorn där investeringarna i byggnader och maskiner ofta är små och sålunda inte utgör nämnvärt underlag för lokaliseringstöd.

Offertstöd kan lämnas som villkorligt lån varvid återbetalningen görs beroende av det ekonomiska utfallet av projektet. En variant härav är att stödet lämnas med villkor om andel i värdetillväxt.

Stödformen får ifrågakomma för alla verksamheter som är stödberättigade utom industrilokaler för uthyrning och investmentbolag.

Yngve Nyquist m. fl. (s) föreslår i motion 2924 en utredning om nya former av offertstödet. Som uppslag för utredningsarbetet pekar motionärerna på möjligheter att köpa forsknings- och utvecklingskapacitet hos goda företag och lokalisera projekten till företag i krisregioner, att ge offertstöd till kommunala utvecklingsprogram och att ge sådant stöd till organisationer och exempelvis folkhögskolor för insatser av särskilt regionalpolitiskt intresse.

Vad motionärerna åsyftar synes närmast gälla nya användningsområden för offertstödet. Förslaget kan därmed sägas anknyta till den nyss behandlade frågan om de verksamheter som skall anses stödberättigade. Vad motionärerna anfört om teknikspridning genom köp av ledig forsknings- och utvecklingskapacitet bör enligt utskottets mening kunna tillgodoses på de vägar som angetts i samband med redovisningen av den särskilda frågan om teknik- och kunskapsspridning i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna. Därutöver anser utskottet att det är tveksamt om man skall ta upp till övervägande att lämna offertstöd till verksamheter som är främmande för övrigt regionalpolitiskt stöd. Det förefaller som om vissa av de aktiviteter motionärerna vill främja bör finansieras av de medel som ställs till förfogande för projektverksamhet i länen via anslaget till Regionala utvecklingsinsatser. Med hänsyn härtill och till vad som anförts i övrigt anser utskottet att det inte är befogat att av regeringen begära en utredning om offertstödet med den i motionen angivna inriktningen. Utskottet avstyrker därmed motion 2924 i förevarande del.

Nedsättning av företagens socialavgifter

Enligt lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län sker en nedsättning av den procentsats med vilken dessa avgifter utgår med 10 procentenheter. Nedsättningen gäller samtliga kommuner (de särskilda reglerna för Svappavaara samhälle i Kiruna kommun behandlas i det följande). Det förutsätts att avgifterna kan hänföras till följande verksamheter: gruvor, tillverkning, produktionsinriktad partihandel, uppdragsverksamhet samt hotell-, pensions- eller campingverksamhet. Redovisar verksamheten en nettoökning av antalet selsatta har arbetsgivaren rätt att utöver avgiftsnedsättningen få bidrag till att täcka kostnaderna för arbetsgivaravgiften med 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Består nettoökningen kan bidrag erhållas under ytterligare två år. De beskrivna reglerna gäller även för egenföretagare.

Den principiella frågan om man över huvud taget skall ha avgiftsnedsättning som ett regionalpolitiskt medel, aktualiserad i motioner av vänsterpartiet kommunisterna, har behandlats i det tidigare, avsnittet om det regionalpolitiska stödets allmänna utformning.

Av den regionalpolitiska utredningen förordades att avgiftsnedsättningen skulle utvidgas att omfatta även de delar av stödområde A som ligger utanför Norrbottens län. Glesbygdsdelegationen föreslog därutöver en branschmässig utökning till alla näringsgrenar utom den offentliga sektorn.

Regeringen anser att nuvarande system för avgiftsnedsättningen bör behållas oförändrat vad gäller både geografisk och branschmässig omfattning. Däremot föreslås utvidgningar i olika hänseenden i motioner av företrädare för moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet. I de motioner som är parti- eller kommittémotioner finns så till vida en gemensam ståndpunkt att man i dessa förespråkar att avgiftsnedsättningen utsträcks att gälla hela stödområde A, vilket samtidigt innebär en inskränkning av åtgärdens omfattning i Norrbotten.

Alf Wennerfors m. fl. (m) uttalar i motion 2951 att de områden som för närvarande har de största problemen måste prioriteras i första hand och att en avgiftsnedsättning med 10 procentenheter därför bör genomföras i hela stödområde A. Nedsättningen bör gälla all verksamhet utom den offentliga. För att minska uppkommande tröskeeffekter gentemot angränsande områden bör företas en avgiftsnedsättning med 3 procentenheter i stödområde B.

Centerpartiet förordar i partimotion 2915 att den nuvarande avgiftsnedsättningen skall gälla hela stödområde A och därutöver de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. I motion 2929 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c), till vilken hänvisas i partimotionen, förordas dels att den nuvarande begränsningen beträffande typer av företag som ifrågakommer för avgiftsnedsättningen skall slopas, dels att bidraget till Norrbottenföretagen för arbetsgivaravgifter skall höjas till 15 000 kr. såvitt gäller företag belägna i de kommuner i länet som tillhör stödområdena A eller B

och, å andra sidan, sänkas till 5 000 kr. såvitt gäller företagen i de kommuner i länet som ligger i stödområde C. Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) föreslår i motion 2269 att avgiftsnedsättningen skall utgöra 10 procentenheter i inlandskommunerna och 5 procentenheter i angränsande kommuner tillhörande stödområde B. Nils Åsling (c) yrkar i motion 2966 en avgiftsnedsättning med 10 procentenheter i stödområde A.

Rune Ångström m. fl. (fp) begär i motion 2937 att avgiftsnedsättningen skall omfatta alla kommuner i stödområde A och gälla all verksamhet utom den som bedrivs av stat, kommun eller försäkringskassorna.

Av de skäl som i propositionen anförs mot en geografisk utökning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län skall här nämnas att åtgärden är en del av de extraordinära insatserna i detta län för att öka konkurrenskraften hos länets näringsliv. De svåra problem som finns i andra delar av Norrland, bl. a. de kommuner utanför Norrbotten som tillhör stödområde A, får mötas med intensifierade insatser av andra regionalpolitiska medel, bl. a. den förstärkning av sysselsättningsstödet som behandlas i nästföljande avsnitt.

När det gäller en branschvis utvidgning beträffande avgiftsnedsättningen hänvisas i propositionen framför allt till att kostnaderna är alltför höga för en sådan åtgärd. En utvidgning till alla näringsgrenar utom den offentliga sektorn, såsom föreslagits i de aktuella parti- och kommittémotionerna, skulle fördubbla nuvarande kostnader, från ca 350 till ca 700 milj. kr. per år.

Utskottet ställer sig bakom dessa och övriga invändningar som görs i propositionen (s. 83–85) och föreslår att riksdagen med godkännande av vad som anförs i propositionen i förevarande avsnitt avslår motionerna 2269, 2915, 2929, 2937, 2951 och 2966 i motsvarande delar.

För verksamhet som etableras i *Svappavaara samhälle* i Kiruna kommun gäller särskilda regler. Sådan verksamhet kan helt befrias från arbetsgivaravgiften och den allmänna löneavgiften. Ett villkor är att verksamheten är av något av de slag som omfattas av den allmänna avgiftsnedsättningen i Norrbotten.

Centerpartiet anser i motion 2915 att den avgiftsbefrielse som gäller Svappavaara bör utsträckas att omfatta hela Kiruna kommun utom centralorten.

Liknande förslag har tidigare avslagits av riksdagen på framställning av utskottet. Det finns inte nu skäl till ändrat ställningstagande, varför det aktuella yrkandet i motion 2915 avstyrks.

Rune Ångström m. fl. (fp) förordar i motion 2937 att avgiftsbefrielsen i Svappavaara skall utvidgas att gälla all verksamhet utom den som bedrivs av staten, kommunen eller försäkringskassan.

Utskottet har ovan redovisat som sin uppfattning att man inte bör göra en branschvis utvidgning av den allmänna avgiftsnedsättningen i Norrbotten. Som en konsekvens av denna inställning avstyrker utskottet även detta yrkande i motion 2937.

Sysselsättningsstödet

Sysselsättningsstödet har till syfte att ge särskild stimulans till företag som ökar sin sysselsättning och därmed ge en kompensation för de inkörskostnader detta medför. Stödet kan ges till företag etablerade i de tre stödområdena. Om det är fråga om turistverksamhet eller verksamhet för framställning av fasta bränslen lämnas dock stöd endast inom stödområdena A och B.

Bidragsgivningen är flerårig på så sätt att sysselsättningsstödet lämnas som förstaårsstöd och därefter som fortsatt stöd. Förstaårsstöd lämnas för det antal årsarbetskrafter som sysselsättningen har ökat med under ett år jämfört med det av de tre närmast föregående kalenderåren som har haft den högsta sysselsättningen mätt i antal årsarbetskrafter. Fortsatt stöd lämnas för det antal årsarbetskrafter som kvarstår av sådan sysselsättningsökning som berättigar till förstaårsstöd.

Regionalt administreras sysselsättningsstödet av länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen, centralt av statens industriverk.

Regeringen föreslår att sysselsättningsstödet belopp höjs enligt sammanställningen nedan:

	Nuvarande stödbelopp per årsarbetskraft	Regeringens förslag
Stödområde A	130 000 kr.	180 000 kr.
Stödområde B	80 000 kr.	110 000 kr.
Stödområde C	40 000 kr.	55 000 kr.

Vad gäller förstaårsstöd och fortsatt stöd föreslår regeringen att fördelningen görs på sätt som framgår av nedanstående tabell.

	Stödområde A	Stödområde B	Stödområde C
Förstaårsstöd	40 000 kr.	30 000 kr.	25 000 kr.
Fortsatt stöd för			
andra året	35 000	25 000	20 000
tredje året	30 000	25 000	10 000
fjärde året	25 000	20 000	—
femte året	20 000	10 000	—
sjätte året	20 000	—	—
sjunde året	10 000	—	—
Sammanlagt	180 000 kr.	110 000 kr.	55 000 kr.

Centerpartiet yrkar i motion 2915 att sysselsättningsstödet belopp fastställs i enlighet med den regionalpolitiska utredningens förslag. Detta innebär att beloppen skall utgöra i stödområde A 160 000 kr., i stödområde B 120 000 kr. och i stödområde C 60 000 kr.

Som framgår av motionen har regeringen när det gäller sysselsättningsstödet belopp avvikit från utredningens förslag. Detta sammanhänger med de ställningstaganden som redovisats i det föregående avsnittet om nedläggningen av företagens socialavgifter. Regeringen har i motsats till

utredningen inte velat förorda att den i Norrbottens län tillämpade avgiftsnedsättningen skall utökas att omfatta hela stödområde A. I gengäld har sysselsättningsstödet räknats upp, varvid särskild hänsyn tagits till att inlandskommunerna i Västerbottens och Jämtlands län tillhörande stödområde A inte kommer i fråga för avgiftsnedsättningen.

Utskottet har anslutit sig till regeringens ståndpunkt när det gäller avgiftsnedsättningen, till vilken föreliggande förslag om sysselsättningsstödet är att se som ett komplement. Det tillstyrks därför av utskottet, som samtidigt avstyrker det motsvarande förslaget i motion 2915.

Även i övrigt godtar utskottet vad som anförts i propositionen om sysselsättningsstödet.

Industricentra

Uppförande och drift av statliga industricentra tillkom som regionalpolitiskt medel i samband med antagandet av nya riktlinjer för regionalpolitiken på hösten 1972. Vid det tillfället fattades också principbeslut om att uppföra de två första anläggningarna, de i Lycksele och Strömsund. Tanken med industricentra var då och är fortfarande att staten skall stimulera ny industrisysselsättning på strategiskt viktiga orter i regionalpolitiskt högt prioriterade regioner – i verksamhetens början avsågs härmed s. k. regionala centra i det dåvarande inre stödområdet. Stimulansmomentet ligger däri att lokaler tillhandahålls genom uthyrning på förmånliga villkor. Med nu gällande riktlinjer skall hyran ligga på en nivå som motsvarar företagens kostnader för att bygga egna lokaler med regionalpolitiskt stöd.

Enligt propositionen har investerats sammanlagt 350 milj. kr. i industricentraanläggningarna, som är åtta till antalet. Beloppet utgörs till den helt övervägande delen av bidrag och kapitaltillskott.

Verksamheten med statliga industricentra administreras av en stiftelse med kansli i Skellefteå.

Av de lokaler anläggningarna erbjuder är för närvarande ungefär två tredjedelar uthyrda. Situationen varierar kraftigt de olika centra emellan. Problemet med outhyrda lokaler har varit ständigt återkommande alltifrån verksamhetens start. Läget vid slutet av år 1984 framgår av följande tabell som hämtats från propositionen och dessutom ger kompletterande information om de enskilda centra:

Ort	Uppförd lokalyta m ²	Uthyrd yta		Antal hyresgäster	Antal sysselsatta
		m ²	%		
Lycksele (1973)	14 440	11 400	79	11	152
Strömsund (1973)	25 530	20 190	79	8	85
Ljusdal (1976)	14 940	13 740	92	7	126
Haparanda (1978)	15 860	9 970	63	6	73 ¹
Vilhelmina (1980)	6 750	3 430	51	23	63
Ånge (1980)	6 310	2 680	42	4	23
Gällivare (1982)	4 730	970	21	2	15
Sveg (1982)	3 710	140	4	1	4
	92 270	62 520	68	62	541

¹ Dessutom 90 AMU-elever.

I propositionen utgår industriministern från att verksamheten med statliga industricentra skall fortsätta som en regionalpolitisk satsning och redovisar vissa överväganden om vilka åtgärder som kan vidtas för att minska den stora andelen tomma lokaler.

Sålunda bör inte byggas några nya centra och befintliga lokaler bör inte utvidgas förrän man med större säkerhet än hittills kan få dem uthyrda. Vid rekryteringen av hyresgäster bör man inte längre ställa samma krav som tidigare på att sysselsättningen på orten skall öka. På orten befintliga företag skall med andra ord få större möjligheter att hyra lokaler i anläggningarna. Dessa bör vidare öppnas i större utsträckning än nu för olika typer av serviceföretag. I övrigt pekar industriministern på angelägenheten av ett vidgat samarbete med olika organ, bl. a. kommunerna och de regionala utvecklingsfonderna.

Problemet med de outhyrda lokalerna aktualiseras även i motion 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m). I denna föreslås att riksdagen skall ge regeringen till känna att det är nödvändigt att under de kommande åren kraftigt höja uthyrningsgraden och öka hyresintäkterna. Möjligheterna bör undersökas att avyttra delar av stiftelsens anläggningar.

Som framgår av det ovan lämnade referatet av propositionen är det i motionen påtalade problemet med de outhyrda lokalerna uppmärksammat av industriministern, som också redovisat sin syn på möjliga åtgärder för att avhjälpa problemet. Vad därvid anförts bör godtas av riksdagen. Med hänsyn härtill och då utskottet betraktar det uppslag motionärerna tillfört diskussionen – en partiell avyttring av anläggningarna – som alltför defensivt är det inte påkallat att göra det tillkännagivande till regeringen som begärs i motion 2951. Denna avstyrks sålunda i den nu behandlade delen.

Lokaliseringssamråd

Sedan år 1976 finns ett system för s. k. lokaliseringssamråd som bygger på överenskommelser mellan regeringen och industriföretagens organisationer – Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet och Lantbrukarnas riksförbund. Samrådet sker direkt mellan regeringen och de större industriföretagen och omfattar för närvarande ca 170 företag/koncerner med mer än 500 anställda. Syftet med samrådet är att skapa förutsättningar för att de av statsmakterna fastställda riktlinjerna för regional- och sysselsättningspolitiken kan beaktas på ett tidigt stadium i planeringen av investeringarna inom industrin.

Riksdagen har senare beslutat att systemet med lokaliseringssamråd skall utvidgas till att också gälla den privata service- och tjänstesektorn (AU 1978/79: 23). Detta samråd handhas numera av SIND.

I propositionen anförts nu att industrins utveckling under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet inneburit en försämring av förutsättningarna att uppnå lokaliseringssamrådets ursprungliga syfte. Samrådet har därför i regionalpolitiskt hänseende främst kommit att avse frågor med

anknytning till investeringar vid befintliga arbetsställen; omlokaliseringar och företagsrekonstruktioner. Antalet fall av rena nyetableringar eller filialutläggningar i gruppen av samrådsföretag har under årens lopp varit mycket ringa. I praktiken har också det regelbundna samrådet kommit att koncentreras till ett urval av de företag som berörs av överenskommelsen.

Under år 1984 skedde en ökning av antalet anställda inom industrin. I propositionen påpekas att i de större industriföretagen inträffade ökningen av antalet anställda i huvudsak i befintliga anläggningar. En eventuell fortsatt uppgång av sysselsättningen inom de större företagen bedöms komma att främst tillföra arbetstillfällen till företagens redan existerande produktionsenheter. Även investeringar inom nya produktområden förväntas ske i anslutning till befintliga arbetsställen. För detta talar enligt propositionen såväl effektivitetsskäl som företagets strävan att långsiktigt trygga sysselsättningen på orter där de redan är etablerade. Den slutsats som dras är att trots en allmänt sett gynnsammare utveckling inom industrin kan inte några mera betydande nyetableringar eller omlokaliseringar förväntas bland de företag som är föremål för samråd.

Vidare framhålls i propositionen att samrådet också inneburit att överläggningarna med företagen gällt ett vidare industripolitiskt och branschorienterat perspektiv.

Med hänsyn till att förutsättningarna för verksamheten med lokaliseringssamråd med industriföretagen har förändrats avsevärt sedan den påbörjades samt att inriktningen successivt förändrats anser industriministern att det är befogat att göra en översyn av systemet med lokaliseringssamråd. Därvid kommer också att övervägas frågan om att koncentrera samrådsverksamheten med industriföretagen till ett mer begränsat antal företag.

Sex motioner, nämligen 546, 1443, 2915, 2919, 2928 och 2951, har yrkanden som avser lokaliseringssamrådet.

Utskottet tar först upp motioner som rör *lokaliseringssamrådets framtida inriktning*. I sammanhanget behandlas också ett yrkande om avveckling av samrådet. Det senare yrkandet återfinns i motion 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m). Motionärerna menar att regering och riksdag skall styra näringslivet genom generella lagar och förordningar och inte genom ospecificerade förhandlingar.

I centerns partimotion 2915 finner man en översyn av samrådet motiverad men stryker under att översynens syfte måste vara att fördjupa och effektivisera samrådet, inte att avveckla det. Detta skulle bl. a. kunna ske genom att man i samrådet särskilt beaktar den privata tjänstesektorns snabba tillväxt. Vidare föreslår motionärerna att den s. k. offertprincipen skall användas på ett kraftfullt sätt för att åstadkomma angelägna lokaliseringar.

Med anledning av att samrådet kommit att röra sig om branschfrågor och enskilda företagskriser förordas i motion 2919 av Ingemar Konradsson (s)

att de ursprungliga intentionerna med samrådet bör kvarstå. Samrådet bör enligt motionären fortsättningsvis avse hur de största industriföretagen i landet skall bevara och medverka till att skapa nya arbetstillfällen i de områden där det är mest angeläget.

Sten-Ove Sundström m. fl. (s) kräver i motion 2928 också att lokaliseringsområdet skall vara kvar och få en mer regionalpolitisk inriktning. Motionärerna tar också upp lokaliseringsområdet med företag inom den privata service- och tjänstesektorn. De noterar att regeringen har givit SIND i uppdrag att utveckla metoder och medel för att påverka utbyggnaden och lokaliseringen av företag och verksamheter inom den privata service- och tjänstesektorn till stödområdena. Motionären anser att det är angeläget att styra delar av den ökande sysselsättningen inom denna sektor till sysselsättningssvaga regioner. De menar att erfarenheterna av de lokaliseringar som skett de senaste åren till Norrbotten av företag av detta slag visat att utbildningsinsatser inom arbetsmarknadsutbildningens ram varit ett mycket viktigt medel och att det reguljära regionalpolitiska stödet inte passat in för verksamheten. Mot denna bakgrund föreslår de att samarbetsformerna mellan SIND och AMS när det gäller lokaliseringsområdet för denna sektor bör utformas så att behovet av arbetsmarknadsutbildningen i sammanhanget kan tillgodoses på ett smidigt sätt.

Som utskottet framhållit i det föregående medför bl. a. den minskande sysselsättningstillväxten inom den offentliga sektorn risker för en ökad regional obalans. Den regionalpolitiska åtgärdsarsenalen får mot den bakgrunden inte försvagas. Som anförs i motionerna 2919 och 2928 är det därför angeläget att samrådet även efter den i propositionen aviserade översynen bibehåller sitt regionalpolitiska syfte. Utskottet utgår ifrån att detta också är regeringens avsikt. Motionerna behöver därför inte föranleda någon åtgärd i den delen. Av vad här sagts följer också att utskottet inte kan godta att lokaliseringsområdet avvecklas enligt vad som föreslås i motion 2951. Motionen avstyrks därför.

Lokaliseringsområdet med företag och motsvarande inom den privata service- och tjänstesektorn tas upp i motionerna 2915 och 2928. I båda motionerna görs uttalanden om förstärkning av detta samråd. Utskottet behandlade vid förra riksmötet utvecklingen inom den privata service- och tjänstesektorn och anförde att sysselsättningstillväxten enligt tillgängliga prognoser under 1980-talet främst kommer att ske inom denna sektor. Mot bakgrund av den ojämna geografiska fördelningen av dessa verksamheter – här kan nämnas att ca 50 % av de sysselsatta fanns i storstadsområdena år 1980 – och den risk för försämrad regional balans som en expansion enbart på nuvarande lokaliseringsorter kan innebära, framhöll utskottet att det är mycket angeläget att utveckla metoder som kan påverka deras lokalisering. Utskottet vill tillägga att detta framstår som särskilt viktigt om den privata service- och tjänstesektorn skulle växa till ytterligare till följd av eventuell privatisering av den offentliga sektorn. Som utskottet

framhållit i det föregående är en sådan privatisering emellertid till nackdel för den regionala utvecklingen och måste därför avvisas även av regionalpolitiska skäl.

Mot bakgrund av vad här sagts är det angeläget att lokaliseringssamrådet med företag och motsvarande inom den privata service- och tjänstesektorn fullföljs med ökad kraft. Utskottet utgår från – med hänsyn till den redovisning av den regionala problembilden som lämnas i propositionen – att detta också är regeringens avsikt. Utskottet noterar i sammanhanget det uppdrag SIND har att särskilt analysera och utveckla metoder och medel för att påverka utbyggnad och lokalisering av nämnda verksamheter till stödområdena. Det är angeläget att detta arbete fullföljs så snabbt som möjligt så att resultaten kan nyttiggöras i det praktiska arbetet. Det kan enligt utskottets mening vara lämpligt att i sammanhanget uppmärksamma vad som sägs i motion 2928 om samverkan mellan SIND och AMS. Riksdagen föreslås godkänna vad utskottet här anfört med anledning av motionerna 2915, 2919 och 2928.

Tre motioner tar upp frågan om *regionala prioriteringar i samband med lokaliseringssamrådet*. Styrning av de större företagens lokalisering till skogslänen förordas i motion 2954 av Arne Nygren m. fl. (s). I motion 546 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) föreslås att etableringsdelegationen – dvs. den enhet inom industridepartementet som biträder regeringen med samrådet – i sitt arbete skall ta upp frågan om storföretagens utbyggnader och nyetableringar i Bergslagen. Samma önskemål framförs i motion 1443 av Olle Göransson m. fl. (s).

Som utskottet återkommer till i det följande är den regionalpolitiska situationen i delar av Bergslagen allvarlig. Utskottet utgår från att regeringen använder de regionalpolitiska instrumenten inkl. lokaliseringssamrådet för att underlätta lösningen av dessa problem. Utskottet anser det emellertid olämpligt att binda regeringen vid en viss regional prioritering vid detta samråd. Utskottet avstyrker därför motionerna 546 och 1443 i aktuella delar. Kravet i motion 2954 om en styrning av företagslokaliseringen till skogslänen behöver inte föranleda någon åtgärd eftersom en sådan effekt är lokaliseringssamrådets huvudsyfte.

Insatser i glesbygd

Glesbygdstöd kan enligt SFS 1979:638 lämnas till

- investeringar i företag
- kommersiell service
- intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS)
- samhällelig service och
- hemarbete.

I storleksordningen 130 milj. kr. per år har under de senaste två åren lämnats glesbygdstöd. Av dessa medel har ca 75% utbetalats i de fem

nordligaste länen. Medlen, som disponeras av länsstyrelserna, ingår i anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. För riket totalt användes under samma tid ca 45 % av detta anslag till glesbygdsinsatser.

Enligt glesbygdsdelegationens uppskattningar har glesbygdsstödet givit ca 1 000 arbetstillfällen per år under de senaste åren. De flesta arbetstillfällena har varit av bestående art. Kostnaden per arbetstillfälle har uppskattats till i genomsnitt ca 90 000 kr. i de fall bidrag i form av stöd till företag har utgått. Kostnaderna per arbetstillfälle vid t. ex. lokaliseringsbidrag ligger betydligt högre.

Genom stödet till kommersiell service har enligt konsumentverket under en tioårsperiod drygt 200 000 glesbygdsbor och ca 30 000 fritidsboende fått en tryggad varuförsörjning genom att de har kvar en dagligvarubutik inom rimligt avstånd.

Jordbruket har stor betydelse för sysselsättningen i glesbygden. Utöver regionalpolitiken är därför jordbrukspolitiken viktig för glesbygdens utvecklingsmöjligheter. Detta gäller främst norra Sverige. Stöd till jordbruket i norra Sverige utgår i form av prisstöd och rationaliseringsstöd. Även om jordbruket i denna del av landet har liten omfattning i förhållande till områdets geografiska storlek kan det ha stor lokal betydelse för sysselsättningsmöjligheterna och som bas för kombinationssysselsättning. Inkomster från jordbruket kan ge ett väsentligt sysselsättnings- och inkomsttillskott som tillsammans med andra försörjningsmöjligheter bidrar till upprätthållande av befolkningsunderlag, näringsliv, service m. m. i denna del av landet. Som en följd av detta förbättras även landets beredskapssituation.

Som tidigare nämnts har regeringen i proposition 1984/85: 166 lämnat förslag till riksdagen om riktlinjer för en samlad livsmedelspolitik. Förslaget innebär bl. a. att stödet till jordbruket i norra Sverige förstärks. Medelsbehovet för prisstödet till skogsläna vid oförändrad produktionsvolym beräknas enligt propositionen bli ca 352 milj. kr. för budgetåret 1985/86. Propositionen bereds för närvarande inom jordbruksutskottet.

I den nu föreliggande propositionen 1984/85: 115 framhålls att *insatserna i glesbygd bör inriktas* på att ta till vara glesbygdens resurser och utvecklingsmöjligheter. Vidare bör insatserna intensifieras med förstärkt inriktning på offensiva och utvecklingsinriktade åtgärder.

Glesbygdspolitikens inriktning behandlas i två motioner. I en partimotion från vpk, 2943, framhålls bl. a. att det är nödvändigt med ett grundläggande politiskt ställningstagande i glesbygdspolitik. För att motverka koncentrationen till riks- och länscentra blir det enligt vpk nödvändigt med en styrke- och resurskoncentration inom varje glesbygd. I motion 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anges att en översyn av det nuvarande regelsystemet inom flera områden bör göras i syfte att genom förenklingar under-

lätta glesbygdens utveckling. Motionärerna understryker vikten av att glesbygdstödet är flexibelt och kan anpassas efter de olika förhållanden som råder i olika län.

Utvecklingen i glesbygderna är i hög grad beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen samt av olika samhälleliga beslut och av beslut inom näringslivet. Utskottet instämmer i de bedömningar som görs i propositionen om att inriktningen av glesbygdstödet och övriga insatser i glesbygden bör vara att ta till vara dessa områdets resurser och utvecklingsmöjligheter. Utvärderingar av glesbygdstödet visar på betydande sysselsättningseffekter av de insatser som gjorts hittills. Det bör dock vara en uppgift för glesbygd delegationen att fortlöpande följa tillämpningen av glesbygdstödet och till regeringen lämna förslag till förenkling och anpassning av stödet till rådande förhållanden samt att i övrigt ge förslag till åtgärder inom andra områden som har betydelse för glesbygdens utveckling. Utskottet anser därför att någon ytterligare översyn av nuvarande regelsystem inte är aktuell. Motion 295 i i motsvarande del bör således inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Såväl glesbygd delegationen som remissinstanserna anser att glesbygdspolitiken i huvudsak fungerar väl. Utskottet delar i stort denna uppfattning och stödjer den inriktning av glesbygdspolitiken som anges i propositionen. Motion 2943 i motsvarande del avstyrks av utskottet.

I propositionen föreslås att *högsta belopp för stöd till företag i glesbygd* för avskrivningslån höjs från 200 000 till 260 000 kr. samt att stödet till hemarbete inordnas som en del av stödet till företag. I motionerna 2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) och 2937 av Rune Ångström m. fl. (fp) föreslås att högstbeloppet höjs till 300 000 kr.

Högsta belopp för *avskrivningslån för uthyrningsstugor* föreslås i propositionen höjas från 30 000 till 39 000 kr. Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) och Rune Ångström m. fl. (fp) föreslår i ovan nämnda motioner att högsta belopp för uthyrningsstugor skall utgöra 50 000 kr.

Utskottet noterar att förslagen i motionerna om högstbelopp överensstämmer i stort med glesbygd delegationens förslag. Beloppsgränserna för avskrivningslån räknades upp kraftigt år 1982. I propositionen föreslås nu dessutom en 30-procentig uppräknings av beloppen. Större investeringsobjekt kan även erhålla lokaliserings- eller investeringsbidrag. Av dessa skäl anser utskottet att den i propositionen föreslagna uppräknings är tillfredsställande och föreslår således att riksdagen godkänner regeringens förslag. Utskottet avstyrker motionerna 2915 och 2937 i motsvarande delar.

I motion 2913 anför Anna Wohlin-Andersson (c) att *de stödberättigade ändamålen vid stöd till företag i glesbygd* bör utvidgas så att avskrivningslån för s. k. mjuka investeringar skall få lämnas även utanför regionalpolitiskt prioriterade områden. I motionen hänvisas till ett förslag i denna riktning från glesbygd delegationen. Det är angeläget att investeringar i

produktutveckling, marknadsföring m. m. sker. Sådana investeringar bör, enligt propositionen, inte vara stödberättigade inom glesbygdsstödet. Utskottet instämmer i denna bedömning. Glesbygdsföretag i regionalpolitiskt prioriterade områden bör emellertid kunna få del av det regionalpolitiska utvecklingskapital som utvecklingsfonderna kan disponera. Riksdagen bör avslå motion 2913 i motsvarande del.

I propositionen föreslås att *högsta belopp för stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser* (IKS-stödet) höjs från 30 000 kr. till 39 000 kr. för enskilda arbetsobjekt. I motionerna 2915 och 2937 föreslås att beloppet höjs till 50 000 kr. vilket också föreslogs av glesbygdsdelegationen.

Den höjning som förordas i propositionen innebär även i detta fall en 30-procentig ökning. Beloppet räknades upp kraftigt även år 1982. Utskottet finner för närvarande inte skäl till någon uppräkningsutöver den av regeringen föreslagna. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag och avslår aktuella delar av motionerna 2915 och 2937.

Nuvarande regler om att *IKS-stödet skall reserveras för företrädesvis äldre arbetslösa* bör slopas enligt motion 2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c). Enligt motionärerna är det angeläget att IKS-verksamheten på ett mer offensivt och långsiktigt sätt kan användas som ett regionalpolitiskt instrument.

Enligt utskottets mening bör IKS-stödet som förordas i propositionen även fortsättningsvis reserveras för äldre arbetslösa. Dessa är ofta lokalt bundna och har svårt att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. För andra grupper med hög arbetslöshet, exempelvis ungdomar, görs särskilda insatser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2915 i motsvarande del.

I motion 2960 lämnar Kerstin Nilsson (s) förslag till *upprustning av byskolor i glesbygd* som ett led i den regionalpolitiska satsningen. Byskolorna skulle kunna användas som t. ex. turisthem för återvändande ortsbor, samlingslokal för den bofasta befolkningen eller mindre tillverkningsindustri.

Möjligheten att rusta upp byskolor i glesbygd, vilket föreslås i motion 2960, finns redan inom glesbygdsstödet. Stödet till samhälllig service används av kommunerna för att rusta upp bl. a. byggnader och samlingslokaler. Likaså kan IKS-stödet användas i detta syfte. Enskilda eller företag som köper äldre byggnad kan också få glesbygdsstöd till upprustning av lokal för företagsverksamhet, turism m. m. Motion 2960 bör således inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I propositionen föreslås vidare att om särskilda skäl föreligger skall stöd till vissa godstransporter få lämnas direkt till företag eller ekonomisk förening inom ramen för stödet till samhälllig service. Industriministern stryker under att här aktuellt godstransportstöd även i fortsättningen bör

vara ett initialstöd, som får lämnas under högst tre år. I två motioner, 2913 av Anna Wohlin-Andersson (c) samt 2962 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c), framhålls att *godstransportstödet bör kunna utgå permanent*. I motion 2913 tas upp förhållandena i Östergötlands skärgård där försöksperioden på tre år utgår i slutet av år 1985. Motionärerna anför att de särskilda merkostnaderna för transporter som uppstår vid näringsverksamhet för boende på öar utan landförbindelser är i princip permanenta. I motion 2962 anges också att det aktuella stödet har visat sig vara mycket effektivt och ökar förutsättningarna för att behålla en levande skärgård.

Utskottet anser att försöksverksamheten med stöd till kommuner för skärgårdstransporter har varit angelägen men är inte berett att förorda att stödet efter detta initialskede permanentas. Utskottet avstyrker motionerna 2913 och 2962 i motsvarande delar. Förslaget i propositionen om att även företag eller ekonomiska föreningar skall kunna komma i fråga för det aktuella stödet om särskilda skäl föreligger är enligt utskottets mening ändamålsenligt. En sådan ordning innebär ökade förutsättningar för företag och ekonomiska föreningar att starta verksamheter. Glesbygdens möjligheter och resurser kan därmed bättre tas till vara.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om *möjligheten att lämna stöd till företag eller ekonomiska föreningar för vissa godstransporter i glesbygd*.

Möjligheterna till *glesbygdssöd åt fiskerinäringen i mellersta och norra Bohuslän* tas upp i motion 2696 av Karl-Erik Svartberg m. fl. (s). Ovan har utskottet tillstyrkt regeringens förslag att stöd till vissa godstransporter får lämnas direkt till företag eller ekonomiska föreningar om särskilda skäl föreligger. Denna stödmöjlighet bör enligt utskottets mening även i viss utsträckning komma fiskerinäringen i mellersta och norra Bohuslän till del. Vissa kommuner inom detta område har även av regeringen utpekats som tillfälligt stödområde. Därmed kan regionalpolitiskt stöd bli aktuellt för exempelvis fiskodling. Vidare har förslag lämnats till enklare bidragssystem till yrkesfisket och rationalisering av fiskdistributionen i proposition 1984/85: 143 om vissa frågor på fiskets område. Nämda proposition bereds för närvarande inom jordbruksutskottet. Motion 2696 bör inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

I motion 2965 yrkar Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) lägre kostnader för *lantmäteriförrättningar i glesbygd*. Motionärerna påtalar även behovet av att kunna avstycka större tomtor så att de boende har möjlighet att driva en verksamhet i anslutning till sin bostad.

Lantmäteritaxan regleras i särskild förordning (1984:926). Taxan är enhetlig för hela riket. En lantmäteriförrättning i glesbygd innebär i allmänhet större kostnader än i tätort beroende bl. a. på större avstånd och på att förrättningsställena är mer spridda än i tätort. Den enskilde står dock inte för den faktiska kostnaden utan betalar samma belopp oavsett var förrättningsstället är beläget.

Beträffande behovet av större tomtyta får utskottet hänvisa till bostadsutskottets betänkande BoU 1984/85:2 vari med anledning av ett likartat motionsyrkande framhållits att någon ändring i fastighetsbildningslagen inte fordras i detta sammanhang eftersom det torde vara möjligt att inom ramen för nu gällande lag ta sådana hänsyn som efterlyses i motionen.

I propositionen framhåller industriministern att det är viktigt att det finns möjlighet att bedriva kombinationsföretag i glesbygd. Utskottet instämmer i denna bedömning och anser i likhet med industriministern att de möjligheter bör utnyttjas som gällande lagar ger utrymme för. Det är en fråga för lantbruksnämnden att i samråd med länsstyrelsen verka för en sådan tillämpning av jordförvärvslagen som underlättar bedrivandet av kombinationsjordbruk i de prioriterade glesbygdsområdena. Med hänsyn till vad som här anförts finner utskottet att motion 2965 i motsvarande del inte bör föranleda någon åtgärd.

Anslagsfrågor

Innevarande budgetår anvisas medel till regional utveckling under följande anslag och till följande huvudändamål:

Anslag	Huvudändamål
C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet	Äldre avskrivningslån/lokaliseringsbidrag Syssestättningssstöd Offertstöd Centrala konsult- och utredningsinsatser
C 2. Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliserings- bidrag m. m.	Lokaliseringsbidrag (centrala beslut) Lån till regionala investmentbolag
C 3. Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån	Lokaliseringslån
C 4. Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser	Lokaliseringsbidrag (länsstyrelsebeslut) Investeringsbidrag Glesbygdsstöd Regionalt utvecklingsarbete
C 5. Täckande av förluster på grund av kredit- garantier till företag i glesbygder m. m.	Infriande av garantier
C 6. Ersättning för nedsättning av social- avgifter	Täckande av bortfall av socialavgifter i Norrbottens län
C 7. Särskilda utvecklings- insatser i Bergslagen	Näringslivsfrämjande åtgärder, teknikspridning m. m.
C 8. Särskilda glesbygds- insatser i skogslänen	Stöd till företag och lokala utvecklingsprojekt i glesbygd

För nästa budgetår föreslår regeringen vissa ändringar i anslagsgivning-
en. Anslaget C 1 får enbart funktionen att bekosta tidigare beviljade men
inte utbetalade bidrag och lån, vilket medför att finansieringen av vissa
åtgärder från det anslaget flyttas till andra anslag. Sysselsättningsstödet får
häriigenom ett eget anslag. Också för ERU:s verksamhet tillkommer ett
nytt anslag. C 7 och C 8 är engångsanslag och utgår. På grund av omdispo-
sitionen men också till följd av förslagen i det föregående kommer anslaget
C 4 i fortsättningen att bekosta nya utgiftsändamål.

De anslag som föreslås för budgetåret 1985/86 framgår av följande över-
sikt:

Anslag	Huvudändamål
C 1. Visst regionalpolitiskt stöd	Äldre lokaliseringsbidrag/avskrivningslån Äldre offertstöd
C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.	Lokaliseringsbidrag (centrala beslut) Offertstöd Lån till regionala invest- bolag
C 3. Lokaliseringslån	Lokaliseringslån
C 4. Regionala utvecklings- insatser m. m.	Lokaliseringsbidrag (läns- styrelsebeslut) Investeringsbidrag Företagsutveckling Glesbygdsstöd Regional projektverksamhet Teknikspridning m. m. Centrala konsult- och utredningsinsatser
C 5. Täckande av förluster p. g. a. kreditgarantier till företag i gles- bygder m. m.	Infriande av garantier
C 6. Ersättning för nedsätt- ning av socialavgifter	Täckande av bortfall av socialavgifter i Norrbottens län
C 7. Sysselsättningsstöd	Sysselsättningsstöd
C 8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU)	Initiering och genomförande av regionalpolitisk forskning m. m.

Alltsedan den regionalpolitiska stödverksamhetens början för 20 år se-
dan har fastställts fleråriga beslutsramar för de viktigare stödformerna.
Senast antogs år 1979 en femårig ram med giltighet budgetåren 1979/80-
1983/84. Den förlängdes förra året att gälla även innevarande budgetår.

Beslutsramen 1979 var från början på 7 400 milj. kr. och vidgades senare
med 821 milj. kr., vartill kommer utnyttjat utrymme från tidigare besluts-
ramar. De disponibla ramarna har utnyttjats endast till hälften. Delramarna
för lokaliseringsbidrag och de tidigare avskrivningslånen har dock utnytt-
jats fullt ut och t. o. m. överskridits. Utnyttjandegraden visas mer i detalj i

en tabell i förra årets regionalpolitiska betänkande (AU 1983/84: 23 s. 48). Minskande industriinvesteringar och skärpta stödregler anges där liksom i den nu föreliggande propositionen (s. 147) som förklaring till att efterfrågan på regionalpolitiskt stöd har blivit mindre än väntat.

Avsikten med fleråriga beslutsramar var att ge de stödgivande myndigheterna möjlighet att planera verksamheten långsiktigt men också att sätta en övre gräns för stödverksamhetens omfattning, eftersom medel till stödformerna till stor del anvisades som förslagsanslag. Man kan också uttrycka saken så, att tekniken med flerårsramar gav regeringen och myndigheterna möjlighet att bevilja regionalpolitiskt stöd utan att vara bundna av de anslag som årligen beviljades (jfr AU 1980/81: 23 s. 90). I propositionen (s. 67) anförs att bortsett från sysselsättningsstödet så styrs numera stödverksamheten i högre grad än tidigare av tillgången på medel. Länsstyrelsernas beslut om lokaliseringssöd och investeringsbidrag skall rymmas tillsammans med andra ändamål inom anslaget för regionala utvecklingsinsatser (C 4). Regeringens och industriverkets beslut om lokaliseringsbidrag och lån till investmentbolag skall rymmas inom ett och samma anslag. För lokaliseringsslånen finns ett gemensamt anslag för alla beslut. Dessa tre anslag är dessutom reservationsanslag och fungerar därmed i praktiken som beslutsramar. Den tidigare ramtekniken har därmed kommit att successivt förlora i betydelse.

Industriministern lägger inte heller fram förslag till ny beslutsram i den tidigare formella meningen. Med tanke på planeringen av stödverksamheten anmäler han att han räknar med följande belopp och ramar för fyraårsperioden 1985/86–1988/89 (belopp i milj. kr.).

	1985/86	1985/86– 1988/89
C 1. Visst regionalpolitiskt stöd	86	—
C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.	362	1 448
C 3. Lokaliseringsslån	300	1 200
C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m.	488	1 952
C 5. Täckande av förluster p. g. a. kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	0,001	—
C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter	360	1 440
C 7. Sysselsättningsstöd	120	480
C 8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling	4,3	17
Summa	1 720,4	6 537

Därtill kommer de i propositionen redovisade insatserna på kommunikations- och utbildningsdepartementens områden.

C 1. Visst regionalpolitiskt stöd

1983/84 Utgift	320 745 049 ¹
1984/85 Anslag	350 000 000 ¹
1985/86 Förslag	86 000 000

¹ Avser anslaget C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet

Detta nya anslag skall täcka en del av de utgifter som innevarande och tidigare budgetår bekostats från anslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet. Utgifterna under det hittillsvarande anslaget och aktuella förändringar framgår översiktligt av följande tabell:

Stödform	1983/84	1984/85	1985/86 Beräknad ändring	
	Utgift	Anslag	SIND	Föredraganden
Lokaliseringsbidrag/ avskrivningslån	2 12 995 000	218 000 000	- 138 000 000 ¹	- 133 000 000 ¹
Utbildningsstöd	5 774 000	2 000 000	- 1 000 000 ²	- 1 000 000
Sysselsättningsstöd	76 573 000	79 000 000	+ 16 000 000	- 79 000 000 ³
Offertstöd	8 910 000	40 000 000	-	- 40 000 000 ⁴
Infriande av statliga garantier för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital m. m.	192 000	1 000 000	- 1 000 000	- 1 000 000
Regionala utvecklings- bolag	10 000 000	-	-	-
Centrala konsult- och utredningsinsatser	6 301 000	10 000 000	+ 5 000 000	- 10 000 000 ⁵
Summa	320 745 000	350 000 000	- 119 000 000	- 264 000 000

¹ Utgifter för lokaliseringsbidrag som beviljas av statens industriverk och regeringen efter den 1 juli 1984 belastar innevarande budgetår anslaget C 2. Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. (fr. o. m. budgetåret 1985/86 anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.)

² Under förutsättning att nuvarande regler inte ändras

³ Utgifterna för sysselsättningsstöd föreslås fr. o. m. budgetåret 1985/86 belasta anslaget C 7. Sysselsättningsstöd

⁴ Utgifterna för offertstöd som beviljas efter den 1 juli 1985 föreslås fr. o. m. budgetåret 1985/86 belasta anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

⁵ Utgifterna för centrala konsult- och utredningsinsatser föreslås fr. o. m. budgetåret 1985/86 belasta anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m.

Regeringen föreslår under punkt C1 (s. 148–150) att riksdagen skall till Visst regionalpolitiskt stöd för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.

Som inledningsvis nämnts ingår i regeringens förslag att anslaget uteslutande skall användas för utbetalningar av lokaliseringsbidrag m. m. enligt tidigare beslut.

Vad först beträffar lokaliseringsbidragen och avskrivningslånen, som var bidragens motsvarighet åren 1979–1982, är att märka att stöd i dessa former, om det beviljats av länsstyrelserna efter den 1 juli 1982, betalas ut från anslaget Regionala utvecklingsinsatser (C 4). Lokaliseringsbidrag som beslutas av regeringen eller industriverket finansieras fr. o. m. den 1 juli 1984 från nästföljande anslag (C 2). De lokaliseringsbidrag/avskrivningslån som skall bekostas från detta nya anslag är således dels ännu icke utbetalat stöd som före den 1 juli 1982 har beslutats av länsstyrelserna, dels stöd av samma slag som före den 1 juli 1984 har beslutats av regeringen eller industriverket.

Offertstödet flyttas till anslaget C 2. Stöd i denna form som beslutas före den 1 juli 1985 är dock avsett att täckas av förevarande anslag, som därutöver skall finansiera tidigare beviljade men inte utbetalade lån till investmentbolag samt kvarstående utbetalningar enligt vissa äldre stödformer som utbildningsstöd m. m.

Av det nya anslagets belopp, 86 milj. kr., beräknas den helt övervägande delen eller 80 milj. kr. falla på lokaliseringsbidrag, avskrivningslån och offertstöd.

Det föreslagna anslaget och dess konstruktion har inte föranlett några invändningar i de föreliggande motionerna. Utskottet godtar för sin del att anslaget anvisas för de ändamål regeringen angivit liksom beräkningen av medelsbehovet.

C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

1984/85 Anslag	264 000 000 ¹
1985/86 Förslag	362 000 000

¹ Avser anslaget C 2. Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.

Regeringen föreslår under punkten C 2 (s. 150–151) att riksdagen skall till Lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.

Det föreslagna anslaget motsvarar det för innevarande budgetår anvisade anslaget Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. Det senare anslaget används huvudsakligen för att finansiera de lokaliseringsbidrag som beviljats av regeringen eller industriverket efter den 1 juli 1984. Dessutom bekostas lån till investmentbolag, likaledes beviljade efter den 1 juli 1984.

Regeringen föreslår att det nya anslaget dessutom skall tillgodose följande ändamål:

- offertstöd beslutade efter den 1 juli 1985,
- kapitaltillskott m. m. till Stiftelsen Industricentra,
- ersättning till banker för administration av regionalpolitiskt stöd,
- eventuella medel för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter i Kiruna.

Dessa ändamål bekostas för närvarande från anslaget Regionalpolitisk bidragsverksamhet (C 1).

Det sammanlagda medelsbehovet under det nya anslaget beräknas i propositionen till 362 milj. kr. Därvid har regeringen bedömt att offertstöd under nästa budgetår kommer att lämnas med 40 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 2951 att regeringens anslagsframställning på denna punkt skall avslås i enlighet med motionärernas förslag att lokaliseringsbidragen avskaffas och ersätts med riskgarantilån. För det senare ändamålet föreslår motionärerna ett nytt reservationsanslag

om 155 milj. kr. Från det nya anslaget bör det vara möjligt att övergångsvis bevilja stöd enligt nu gällande regler tills det nya systemet med riskgarantilån hinner träda i kraft.

Rune Ångström m. fl. (fp) föreslår i motion 2937 ett anslag om 332 milj. kr. Motionärerna anser det vara till fyllest att för offertstöd beräkna 10 milj. kr. med hänsyn till den faktiska medelsåtgången budgetåret 1983/84 liksom till det nya stöd till teknikcentra som kommer att införas.

Utskottet har i det föregående motsatt sig moderaternas förslag beträffande riskgarantilån och avstyrker till följd härav förslagen i motion 2951 beträffande medelsanvisningen i motsvarande delar. När det gäller offertstödet är det regeringens avsikt att i ökad utsträckning lämna stöd i denna form med villkor om återbetalningsskyldighet eller andel i värdetillväxt. Stödformen får därmed också ökad volym. Med hänsyn till det anförda och då utskottet även i övrigt godtar propositionens medelsberäkning bör anslaget föras upp med det belopp regeringen har begärt i följd varav utskottet avstyrker även anslagsyrkandet i motion 2937.

Hinder bör inte möta att överföra kvarstående behållning på innevarande budgetårs anslag Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. till det nya anslaget Lokaliseringsbidrag m. m.

C 3. Lokaliseringslån

1983/84 Utgift	171 128 215 ¹	Reservation	2 275 781 438 ¹
1984/85 Anslag	500 000 000 ¹		
1985/86 Förslag	300 000 000		

¹ Avser anslaget Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån

Regeringen föreslår under punkten C 3 (s. 151–152) att riksdagen skall till Lokaliseringslån för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 2951 och Rune Ångström m. fl. (fp) i motion 2937 yrkar att regeringens begäran om anslag skall avslås. Centerpartiet föreslår i motion 2915 att förevarande reservationsanslag ersätts av ett förslagsanslag om 1 milj. kr. med uppgift att täcka eventuella förluster genom det kreditgarantisystem som enligt motionen bör ersätta lokaliseringslånen.

Yrkanden i de tre aktuella motionerna om att avskaffa lokaliseringslånen har avstyrkts av utskottet i den föregående framställningen. I enlighet härmed avstyrker utskottet även anslutande yrkanden i motionerna beträffande anslagsgivningen. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

Den behållning som vid innevarande budgetårs utgång finns på anslaget Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån bör få överföras till det anslag som för nästa budgetår anvisas med den nya benämningen Lokaliseringslån.

C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m.

1983/84 Utgift	184 597 268 ¹	Reservation	264 534 017 ^{1,2}
1984/85 Anslag	398 250 000 ¹		
1985/86 Förslag	488 000 000		

¹ Avser anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser

² De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till ca 33 milj. kr.

Från anslaget bestrids kostnaderna för av länsstyrelserna beslutade lokaliserings- och investeringsbidrag enligt förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd (omtryckt 1983:702, ändrad 1984:608). Vidare bestrids från anslaget kostnaderna för stöd i glesbygder till investeringar vid företag, kommersiell service, intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS), samhällelig service samt hemarbete enligt förordningen (1979:638) om statligt stöd till glesbygd (omtryckt 1982:678, ändrad 1983:678 och 1984:609). Kostnaderna för regionalt utvecklingsarbete, t. ex. projektverksamhet och åtgärder för regionalt nyföretagande, bestrids också från detta anslag.

Medlen disponeras av länsstyrelserna som fördelar medlen mellan de olika ändamålen. Samtliga länsstyrelser har tilldelats medel från anslaget.

Av anslaget för budgetåret 1984/85 har 5 milj. kr. avsatts till regeringens förfogande för fördjupad samverkan mellan småföretag och högskola (prop. 1983/84:135, NU 42 och rskr. 379).

De för budgetåret 1984/85 anvisade medlen under förevarande anslag har följande fördelning över länsstyrelserna:

1. länsstyrelsen i Stockholms län	5 000 000
2. länsstyrelsen i Uppsala län	5 000 000
3. länsstyrelsen i Södermanlands län	5 000 000
4. länsstyrelsen i Östergötlands län	4 000 000
5. länsstyrelsen i Jönköpings län	4 500 000
6. länsstyrelsen i Kronobergs län	4 500 000
7. länsstyrelsen i Kalmar län	5 500 000
8. länsstyrelsen i Gotlands län	6 500 000
9. länsstyrelsen i Blekinge län	7 200 000
10. länsstyrelsen i Kristianstads län	1 500 000
11. länsstyrelsen i Malmöhus län	2 400 000
12. länsstyrelsen i Hallands län	2 200 000
13. länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län	8 000 000
14. länsstyrelsen i Älvsborgs län	10 000 000
15. länsstyrelsen i Skaraborgs län	2 000 000
16. länsstyrelsen i Värmlands län	31 000 000
17. länsstyrelsen i Örebro län	11 000 000
18. länsstyrelsen i Västmanlands län	12 000 000
19. länsstyrelsen i Kopparbergs län	29 000 000
20. länsstyrelsen i Gävleborgs län	28 000 000
21. länsstyrelsen i Västernorrlands län	41 850 000
22. länsstyrelsen i Jämtlands län	54 100 000
23. länsstyrelsen i Västerbottens län	54 000 000
24. länsstyrelsen i Norrbottens län	59 000 000
Summa kr.	393 250 000

Regeringen föreslår under punkt C 4 (s. 152–154) att riksdagen skall till Regionala utvecklingsinsatser m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 488 000 000 kr.

Av medlen avses länsstyrelserna disponera 457 milj. kr. för följande ändamål.

– Lokaliseringsbidrag i stödområde A–C och i områden där, enligt regeringens beslut, regionalpolitiskt stöd tillfälligt skall kunna lämnas.

- Investeringsbidrag utanför nämnda områden.
- Företagsutveckling (nytt ändamål).
- Statligt stöd till glesbygd.
- Regional projektverksamhet.

Vidare avses att regeringen skall disponera 31 milj. kr. för följande ändamål.

– Teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt prioriterade regioner (enligt den föregående framställningen).

– Centrala konsult- och utredningsinsatser (Hittills bekostade från anslaget C 1).

Av de föreslagna medlen till länsstyrelserna beräknas att högst 80 milj. kr. skall användas för regional projektverksamhet.

I sex motioner hävdas att regeringens medelsförslag till anslaget *Regionala utvecklingsinsatser* är otillräckligt.

I motion 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls betydelsen av att handläggningen av selektiva åtgärder sker på regional nivå och att det nu sker en tyngdpunktsförändring härvidlag. Motionärerna föreslår mot bakgrund härav ett i förhållande till regeringen med 17 milj. kr. höjt anslag vilket innebär totalt 505 milj. kr. Av beloppet bör ungefär 40% användas för de av moderata samlingspartiet föreslagna s. k. riskgarantilånen och resten för projektstöd och glesbygdssöd.

Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) uttalar i motion 2915 att hela anslaget bör ställas till länsstyrelsernas disposition och att anslaget bör ökas med 112 milj. kr. till 600 milj. kr.

I motion 2937 av Rune Ångström m. fl. (fp) föreslås ytterligare 30 milj. kr. till anslaget eller totalt 518 milj. kr. Motionärerna anser att regionalpolitikens genomförande till stor del kan och bör decentraliseras till länsnivå.

I motion 2943 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att anslaget höjs med 170 milj. kr. eller totalt 658 milj. kr. att finansieras med medel som föreslagits av regeringen för anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter.

John Andersson (vpk) föreslår i motion 2942 att hela det föreslagna anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter om 360 milj. kr. överförs till ifrågavarande anslag som totalt blir 848 milj. kr. att fördelas mellan olika län varvid Norrbottens län bör erhålla en större del.

I motion 2962 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) föreslås att

anslaget höjs med 112 milj. kr. utöver regeringens förslag för att de regionalpolitiska åtgärderna skall få avsedd effekt i Kalmar län.

Utskottet vill först framhålla betydelsen av ifrågavarande anslag som inneburit en kraftig decentralisering och utökning av länsstyrelsernas möjligheter att ta sig an de regionalpolitiska problemen även utanför stödområdena. Länsstyrelserna kan själva inom givna ekonomiska ramar prioritera de insatser som de bedömer mest angelägna för länet i fråga i ansträngningarna att skapa nya arbetstillfällen. Det finns emellertid vissa beslut som bör fattas på central nivå och som avser samma ändamål som länsanslaget. Det kan gälla t. ex. åtgärder som griper över flera län eller försöksverksamheter med speciellt intresse. En del av här aktuellt anslag bör därför avsättas för beslut som tas av regeringen.

Ifrågavarande anslags stora regionalpolitiska betydelse avspeglar sig också i att industriministern föreslår att anslaget skall ökas med nära 80 milj. kr. för nästa budgetår. Vidare har 10 milj. kr. förts till detta anslag från anslaget C 1. Mot bakgrund av det ansträngda budgetläget innebär uppräknigen en klar prioritering av regionalpolitiken vid regeringens samlade budgetprövning, vilket utskottet noterar med tillfredsställelse. Mot bakgrund härav anser utskottet att anslaget är väl avvägt, varför motionerna 2915, 2937, 2942, 2943, 2951 och 2962 i motsvarande delar avstyrks. Vad särskilt gäller motionerna 2942 och 2943 bör tilläggas att den uppräknig av anslaget som föreslås i dessa motioner är avsedd att finansieras genom att man slopar nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län. Utskottet har i det föregående motsatt sig dessa motionsförslag. Konsekvensen av utskottets ståndpunkt är att den finansiella förutsättningen för motionärernas förslag därmed inte längre föreligger.

Därefter tar utskottet upp en motion som behandlar *ekonomiskt stöd till lokala projektgrupper*.

I motion 2642 av Gösta Andersson (c) och Agne Hansson (c) framhålls att lokalbefolkningen på senare år insett att de inte kan vänta på att staten och myndigheterna kommer och löser deras problem. De har helt enkelt insett att deras möjligheter ligger i att starta småföretag och utveckla de företag som finns kvar i bygden. Det borde därför enligt motionärerna vara naturligt att ge ekonomiska förutsättningar för olika projektgrupper som arbetar med en sådan inriktning och som på egen hand vill skapa något nytt och konstruktivt i sin bygd. Ekonomiskt stöd bör därför enligt motionärerna utgå till lokala projektgrupper vars syfte är att skapa nya arbetstillfällen i småföretag eller göra insatser för att förbättra den lokala servicen.

Utskottet vill erinra om att länsstyrelsen har möjlighet att via ifrågavarande anslag ge stöd för olika lokala projektgrupper. Motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vidare tar utskottet upp två motioner som rör *reglerna för regeringens medelsdisposition*.

I motion 2917 av Stina Gustavsson (c) och Rune Gustavsson (c) framhålls att kommunerna Lessebo och Tingsryd bör ingå i begreppet Östra Småland som industriministern bl. a. nämnt som regionalpolitiskt prioriterad region. Lennart Bladh m. fl. (s) anser i motion 2918 att de särskilda medel för teknik och kunskapspridning som föreslås stå till regeringens disposition bör vara tillgängliga för hela landet.

Utskottet konstaterar först att även om regeringen ges möjligheter att disponera vissa medel för bl. a. teknikspridning så kommer länsstyrelserna även i fortsättningen kunna använda länsanslaget för sådana åtgärder. Detta innebär att medel för teknikspridningsprojekt i princip finns att tillgå över hela landet. Eftersom regeringen också avser att höja ramen för länsstyrelsernas möjligheter att stödja regional projektverksamhet med 20 milj. kr. till 80 milj. kr. kommer det under nästa budgetår att finnas än större möjligheter för olika länsstyrelser att prioritera sådana projekt. Mot bakgrund härav och med hänsyn till att det får antas vara störst behov av teknikspridningsprojekt i regionalpolitiskt prioriterade regioner ser utskottet inte något skäl att frångå industriministerns förslag varför motionerna 2917 i aktuell del och 2918 bör avslås.

I ett antal motioner finns förslag om förstärkta insatser i olika län via förevarande anslag. I vissa motioner har storleken på den begärda resursökningen angivits, medan andra motioner allmänt pläderar för utökad länsanslag. De aktuella motionerna redovisas nedan.

778	Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Kerstin Andersson (c)	ökat länsanslag till Älvsborgs län (Dalsland)
906	Agne Hansson m. fl. (c)	särskilt anslag på 20 milj. kr. för utvecklingsinsatser i inre Småland och södra Östergötland
1469	Olle Westberg m. fl. (s)	ökat länsanslag till Gävleborgs län
1471	Olle Östrand m. fl. (s)	ökat länsanslag till Gävleborgs län
1520	Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c)	kraftig ökning av länsanslaget till Värmlands län
2098	Karl Boo m. fl. (c)	+ 12,3 milj. kr. till Kopparbergs län
2117	Börje Nilsson m. fl. (s)	ökat länsanslag till Kristianstads län
2269	Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c)	ökat länsanslag till Västerbottens län
2654	Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)	ökat länsanslag till Gävleborgs län
2912	Arne Fransson (c) och Kersti Johansson (c)	ökat länsanslag till Jönköpings län
2927	Åke Gustavsson m. fl. (s)	ökat länsanslag till Jönköpings län
2947	Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	ökat länsanslag till Jämtlands län

Därutöver tas i motion 2948 upp förslag om ett *industriellt utvecklingscentrum i Östersund*. Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s) framhåller i motionen att resurser motsvarande etablering av en filial i Östersund till industriellt utvecklingscentrum i Skellefteå bör ställas till Jämtlands läns förfogande för att komplettera de utvecklingsresurser som håller på att byggas upp i länet. Förslag om ett industriellt utvecklingscentrum i Östersund finns med i den regionalpolitiska utredningen. Vidare föreslås i motion 2965 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) att av länsanslaget skall tas 250 000 kr. för *anställning av en forskningsassistent vid Rikssågverksskolan i Skoghäll*.

Utskottet har tidigare tillstyrkt att ifrågavarande anslag skall föras upp med ett belopp av 488 milj. kr., vilket är en höjning från innevarande budgetår med nära 80 milj. kr. Härigenom kommer även anslagen till de olika länen att kunna få ökade medel i förhållande till innevarande budgetår, och yrkanden i flera motioner kommer att kunna tillgodoses. Det bör emellertid som hittills ankomma på regeringen att fördela anslaget mellan länen. Utskottet utgår ifrån att regeringen i detta arbete beaktar de olika förhållanden och skilda problem i resp. län som bör vara avgörande för medlens fördelning. Några särskilda anvisningar från riksdagens sida bör därutöver inte ges i detta sammanhang. Som följd härav avstyrker utskottet motionerna i aktuella delar.

C 5. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.

1983/84 Utgift	4 442 185
1984/85 Anslag	1 000
1985/86 Förslag	1 000

Regeringen föreslår under punkt C 5 (s. 154–155) att riksdagen skall

1. medge att statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garantier räknat från den 1 juli 1985 uppgår till högst 52 000 000 kr.,

2. till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Utskottet noterar att en viss förändring har skett av ifrågavarande anslag så att riksdagen som hittills fastställt storleken på den ekonomiska ram som för varje budgetår anger utrymmet för att teckna nya kreditgarantier i fortsättningen skall besluta om en flerårig ram som successivt skall byggas upp till 290 milj. kr. Utskottet utgår ifrån att detta gäller kreditgarantier som beslutas efter den 1 juli 1985 och att de kreditgarantier som för närvarande finns utestående inte räknas in i ramen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under denna anslagspunkt.

C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter

1983/84 Utgift	205 289 278
1984/85 Anslag	330 000 000
1985/86 Förslag	360 000 000

Regeringen föreslår under punkten C 6 (s. 156) att riksdagen skall till Ersättning för socialavgifter för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 360 000 000 kr.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2951 ett anslag av 560 milj. kr., centerpartiet i motion 2915 ett anslag av 420 milj. kr. och folkpartiet i motion 2937 ett anslag av 460 milj. kr.

Vänsterpartiet kommunisterna motsätter sig i motion 2943 att anslag anvisas för ändamålet. Av samma uppfattning är John Andersson (vpk) i motion 2942.

I det särskilda avsnittet om ifrågasatta systemförändringar i vad gäller de regionalpolitiska stödformerna har utskottet avstyrkt vpk:s yrkanden om att nedsättning av socialavgifter skall slopas som regionalpolitiskt medel. Föreliggande yrkanden om avslag på regeringens anslagsframställning i motionerna 2942 och 2943 avstyrks med hänvisning till det ställningstagandet.

Yrkandena i motionerna 2915, 2937 och 2951 om anslag med högre belopp än regeringen föreslagit ansluter till motionernas förslag om vidgad användning geografiskt och branschmässigt av avgiftsnedsättningen. Frågan har behandlats i ett tidigare avsnitt, och utskottet har därvid avstyrkt motionernas förslag i dessa avscenden.

Med hänsyn till de redovisade ställningstagandena och då propositionens medelsberäkning lämnas utan erinran tillstyrker utskottet att anslagen anvisas i enlighet med regeringens framställning. Motionsyrkandena om högre anslagsbelopp avstyrks.

C 7. Sysselsättningsstöd

Nytt anslag (förslag) 120 000 000

Kostnaderna för sysselsättningsstödet bestrids som förut nämnts innevarande budgetår från anslaget C 1 Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.

Regeringen föreslår under punkten C 7 (s. 156–157) att riksdagen skall till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.

I regeringens förslag innefattas att medlen för sysselsättningsstöd i fortsättningen anvisas under ett nytt anslag av förslagskaraktär. Det nya anslaget skall även bekosta det särskilda bidrag till arbetsgivaravgiften som utgår parallellt med nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län.

Dessa kostnader betalas redan nu med medel som avsatts till sysselsättningsstöd.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 2951 att regeringens anslagsframställning skall avslås i enlighet med motionens förslag om att slopa sysselsättningsstödet. Redan beviljat stöd bör övergångsvis kunna bekostas från anslaget Sysselsättningskapande åtgärder på arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel.

Centerpartiet yrkar i motion 2915 ett anslag av 140 milj. kr. med hänsyn till den i motionen föreslagna utformningen av sysselsättningsstödet.

I det föregående har utskottet avvisat yrkandena såväl i motion 2951 om slopande av sysselsättningsstödet som i motion 2915 om annan utformning av stödet. Med hänvisning härtill och då utskottet biträder vad som föreslagits i propositionen under denna punkt bör det nya anslaget uppföras på sätt regeringen hemställt, och de båda motionerna avslås i de aktuella delarna.

C 8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling

Nytt anslag (förslag) 4 300 000

Regeringen föreslår under punkten C 8 (s. 157) att riksdagen skall till Expertgruppen för forskning om regional utveckling för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att det för rubricerade ändamål anvisas ett nytt anslag med det begärda beloppet.

Stödområdesindelningen

För att fördela det regionalpolitiska stödet och i övrigt styra samhällets regionalpolitiska insatser har vissa delar av landet klassats som stödområden. Denna metod har använts alltsedan det regionalpolitiska stödet infördes. Villkoren för regionalpolitiskt stöd är sedan olika beroende på omfattningen och karaktären av kommunens/ortens problem. För närvarande finns tre stödområden, A, B och C där stödområde A innebär de förmånligaste regionalpolitiska stöden. Utöver detta kan emellertid regeringen peka ut orter/regioner med omfattande strukturförändringar inom näringslivet som tillfälliga stödområden och besluta om stöd till företag utanför stödområdet samt om synnerliga skäl föreligger också lämna högre bidrag än normalt. Vid beslut om regionalpolitiskt stöd gäller sedan den 1 juli 1982 (SFS 1982: 677) följande:

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
<i>Gotlands län</i>			
Gotland	C	Holms och Lidens församlingar	C
<i>Älvsborgs län</i>		Ånge	B
Bengtstors	C	Örnsköldsvik, såvitt avser Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö församlingar	B
Dals Ed	C	Örnsköldsvik, såvitt avser övriga församlingar	C
Åmål	C	<i>Jämtlands län</i>	
<i>Värmlands län</i>		Berg	A
Arvika	C	Bräcke	B
Eda	C	Härjedalen	B
Filipstad	C	Krokoms, såvitt avser Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås församlingar	C
Hagfors	C	Krokoms, såvitt avser övriga församlingar	A
Munkfors	C	Ragunda	A
Storfors	C	Strömsund	A
Sunne	C	Åre	B
Säffle	C	Östersund	C
Torsby	B	<i>Västerbottens län</i>	
Årjäng	C	Bjurholm	B
<i>Örebro län</i>		Dorotea	A
Hällefors	C	Lycksele	B
Lindesberg, såvitt avser Guldsmedshyttans och Ramsbergs församlingar	C	Malå	B
Ljusnarsberg	C	Nordmaling	C
<i>Västmanlands län</i>		Norsjö	B
Fagersta	C	Robertfors	C
Norberg	C	Skellefteå, såvitt avser Fällfors, Jörns och Kalvträsk församlingar	B
Skinnskatteberg	C	Skellefteå, såvitt avser övriga församlingar	C
<i>Kopparbergs län</i>		Sorsele	A
Avesta	C	Storuman	A
Ludvika	C	Vilhelmina	A
Malung	B	Vindeln	B
Mora, såvitt avser Venjans församling	B	Vännäs	C
Orsa	C	Åsele	A
Smedjebacken	C	<i>Norrbottnens län</i>	
Vansbro	B	Arjeplog	A
Älvdalen	B	Arvidsjaur	B
<i>Gävleborgs län</i>		Boden	C
Hofors	C	Gällivare	A
Hudiksvall, såvitt avser Bjuråkers församling	C	Haparanda	A
Ljusdal	B	Jokkmokk	A
Nordanstig	C	Kalix	A
Söderhamn	C		
<i>Västernorrlands län</i>			
Kramfors	C		
Sollefteå	B		
Sundsvall, såvitt avser			

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
Kiruna	A	Älvsbyn	B
Luleå	C	Överkalix	A
Pajala	A	Övertorneå	A
Piteå	C		

Förutom inom de stödområden som anges ovan får statens industriverk efter särskilt beslut av regeringen för budgetåret 1984/85 bevilja lokaliseringssbidrag med högst 30% av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier i följande kommuner eller delar av kommuner: Olofströms kommun, Delsbo församling i Hudiksvalls kommun, Hörnefors församling i Umeå kommun, Lysekils kommun, Munkedals kommun, Uddevalla kommun och Timrå kommun. I följande kommuner får lokaliseringssbidrag beviljas med högst 20% av nämnda totalkostnader: Tierps kommun, Östhammars kommun, Kristinehamns kommun, Degerfors kommun och Karlskoga kommun. Utskottet har i det föregående under avsnittet Regionalpolitiskt stöd till företagen föreslagit att ifrågakvarnande procentsatser fr. o. m. den 1 juli 1985 sänks till 20 resp. 15%.

Vidare får industriverket bevilja lokaliseringsslån med högst 35% av det godkända totala kapitalbehovet i de ovannämnda kommunerna och församlingarna.

En fördelning av det regionalpolitiska stödet under budgetåret 1983/84 på stödområden framgår av följande tabell.

Stödom- område	Antal arbets- ställen	Investe- ringskost- nad (milj. kr.)	Beviljat stöd		Beräknad syssel- sättnings- ökning	Subvention per nytt arbetstill- fälle (tkr) ²
			Bidrag ¹ (milj. kr.)	Lokalise- ringslån (milj. kr.)		
A	55	230,4	116,7	29,2	339	327
B	96	315,6	116,3	40,7	453	234
C	103	848,6	76,3	215,5	634	108
Tillfälligt	29	123,3	31,9	6,6	162	73
Utanför	77	140,6	24,6	8,6	548	45
Summa	360	1 658,5	365,8	300,7	2 136	151

¹ Lokaliseringssbidrag, investeringsbidrag och offertstöd.

² I beloppet ingår inte stöd till industrilokaler för uthyrning.

I propositionen anförs att de stora och långsiktiga balansproblemen fortfarande återfinns i de regioner som omfattas av de nuvarande stödområdena, dvs. skogslänen, Bergslagen, norra Dalmland och Gotland. Det framhålls att det i detta avseende inte skett några större förändringar sedan nu gällande indelning beslutades av riksdagen våren 1982. Vidare poängteras att det är viktigt att inte ändra stödområdesindelningen för ofta utan

låta den ligga fast över en längre tid. Slutsatsen blir att inga utökningar eller ändringar i övrigt nu bör göras enligt industriministerns bedömning.

En översyn av stödområdesindelningen för vissa län föreslås i två motioner, nämligen 2744 från den allmänna motionstiden och 2928. I motion 2744 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslås att stödområdesindelningen i Gävleborgs län ses över i syfte att skapa en mer rättvis regional fördelning. Sten-Ove Sundström (s) föreslår i motion 2928 att stödområdesindelningen i Norrbottens län ses över varvid kommunerna Boden, Piteå och Luleå bör kunna komma i fråga för en ändrad inplacering i stödområde.

I ett stort antal motioner varav flera från den allmänna motionstiden föreslås ändringar i den gällande stödområdesindelningen. Yrkandena i motionerna tas upp kommunvis grupperade efter det stödområde till vilket de föreslås bli hänfödda.

Två motioner tar upp *kommuner eller delar av kommuner* som bör hänföras till stödområde A. Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s) föreslår i motion 2946 att Bräcke, Härjedalen och Åre kommuner samt södra delarna av Krokoms kommun förs till stödområde A. I motion 2923 av Arne Nygren (s) yrkas att Malå kommun ingår i stödområde A.

I nio motioner varav fyra från den allmänna motionstiden föreslås att vissa *kommuner eller delar av kommuner* bör ingå i stödområde B. De aktuella motionerna redovisas nedan.

Nr	Motionär(er)	Kommun eller del av kommun
2958	Barbro Nilsson i Visby (m)	Gotland
2952	Gunhild Bolander (c)	Norra och södra Gotland
773	Ove Eriksson m. fl. (m)	Filipstad, Hagfors och Munkfors
2920	Sven Aspling m. fl. (s)	Filipstad, Hagfors och Munkfors
773	Ove Eriksson m. fl. (m)	Storfors
450	Hugo Bergdahl (fp)	Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg
648	Kerstin Göthberg (c)	Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg
1443	Olle Göransson m. fl. (s)	Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg
2925	Olle Göransson m. fl. (s)	Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg
450	Hugo Bergdahl (fp)	Surahammar och Hallstahammar
648	Kerstin Göthberg (c)	Surahammar och Hallstahammar
2946	Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	Östersund

I 13 motioner föreslås att *kommuner eller delar av kommuner* bör placeras i *stöd område C* eller på annat sätt kunna erhålla regionalpolitiskt stöd.

Nr	Motionär(er)	Kommun eller del av kommun
2959	Anders Dahlgren m. fl. (c)	Valdemarsvik, Kinda och Ydré
2956	Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s)	Olofström (1985/86)
2939	Ingvar Karlsson i Bengtsfors m. fl. (c)	Färgelanda, Orust, Sotenäs, Tanum och Strömstad
2945	Jan Fransson m. fl. (s)	Gullspång, Töreboda och Karlsborg
2953	Gunilla André m. fl. (c)	Gullspång, Töreboda och Karlsborg
2920	Sven Aspling m. fl. (s)	Kristinehamn
1443	Olle Göransson m. fl. (s)	Hallstahammar och Surahammar
2925	Olle Göransson m. fl. (s)	Hallstahammar och Surahammar
2936	Bengt-Ola Rytting (s)	Gagnef
1469	Olle Westberg m. fl. (s)	Sandviken
2964	Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s)	Sandviken
1469	Olle Westberg m. fl. (s)	Östra delarna av Hudiksvall
2926	Bengt Wiklund m. fl. (s)	Härnösand, Timrå och Sundsvall
2923	Arne Nygren (s)	Umeå

Utskottet konstaterar först att varken den parlamentariskt sammansatta regionalpolitiska utredningen eller industriministern föreslagit några förändringar i den nuvarande stödområdesindelningen eller principerna härför. Som industriministern framhåller är det viktigt att inte ändra stödområdesindelningen för ofta utan låta den ligga fast över en längre tid. Regeringen har nyligen beslutat att Timrå kommun som behandlas i motion 2926 tillfälligt skall kunna erhålla lokaliseringsstöd. Detta gäller sedan tidigare också Kristinehamns kommun som tas upp i motion 2920. Motionerna 2920 och 2926 i motsvarande delar får anses vara tillgodosedda.

I övrigt anser utskottet på skäl som industriministern framfört att den nuvarande stödområdesindelningen och principerna härför bör ligga fast varför de övriga i sammanhanget upptagna motionerna bör avslås.

Emellertid vill utskottet erinra om den möjlighet som regeringen har att utanför stödområdet ange vissa orter eller kommuner i vilka under en begränsad övergångstid till följd av svåra strukturomvandlingsproblem lokaliseringsstöd bör komma i fråga i vissa fall. Regeringen har under innevarande budgetår utnyttjat denna befogenhet beträffande de tolv orter eller kommuner som nämnts i det föregående. Regeringen har härutöver möjlighet att lämna regionalpolitiskt stöd även utanför stödområdet.

Utskottet återkommer i det följande till utvecklingsproblem i en del av de i motionerna nämnda kommunerna.

Utvecklingsproblem i landsdelar och län

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. I motionerna redovisas problem och ställs krav på åtgärder av olika slag från statens sida. I de åtgärdsprogram som presenteras ingår initiativ inom en rad områden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t. ex. utbildnings-, trafik- och industripolitiken. Vissa förslag som förs fram är av långsiktig karaktär, t. ex. förslag om åtgärdsprogram och utvecklingsplaner i länen. Andra förslag avser kortsiktiga insatser för att uppehålla sysselsättningen.

I flera motioner föreslås ändringar i nuvarande stödområdesindelning. De förslagen har utskottet behandlat i föregående avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser i länen har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Övre Norrland

Under denna rubrik behandlar utskottet Norrbottens och Västerbottens län.

Under 1970-talet hade Norrbottens län en årlig ökning av befolkningen. En jämförelse mellan åren 1980 och 1983 visar däremot en minskning. En ytterligare minskning av folkmängden väntas enligt länsstyrelsens prognos fram till år 1990. Norrbotten har under lång tid haft en svår arbetsmarknadssituation som ytterligare försämrades genom de stora strukturproblem som blev akuta inom gruv- och stålindustrin i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet. År 1983 låg andelen sysselsatta drygt sex procentenheter under genomsnittet i riket. Norrbottens län var därmed det län som hade den lägsta andelen sysselsatta av samtliga län. Prognosen för år 1990 visar på att skillnaden mellan Norrbotten och riket totalt kommer att öka. Såväl andelen arbetslösa (5,7%) som andelen personer placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder (8,5%) år 1984 bekräftar länets svåra arbetsmarknadsläge. Inget annat län hade så stor andel av befolkningen i arbetslöshet eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Strukturproblemen i malmfälten återspeglas i de höga procentsiffrorna.

Riksdagen har vid tre tillfällen under senare år – 1979, 1982 och 1983 – beslutat om särskilda program med åtgärder för att stärka näringslivet och sysselsättningen i Norrbotten.

Vad gäller riksdagsbeslutet 1983 innefattade detta bl. a. ett antal väginvesteringar i länet samt upprustning av malmbanan mellan Gällivare och Kiruna. En särskild delegation inrättades för särskilda insatser bland övertalig personal vid LKAB. Särskilda resurser tillfördes också arbetsmark-

nadsinstituterna i Kalix och Piteå. Även arbetsmarknadsutbildningen och olika former av sysselsättningskapande åtgärder utökades. Vidare beviljades LKAB bl. a. ett kapitaltillskott på 1 000 milj. kr. för att genomföra en finansiell rekonstruktion genom nedskrivning av sina tillgångar. Även SSAB fick medel till sitt förfogande för investeringar vid anläggningarna i Luleå.

Åtgärdsprogrammet våren 1983 innefattade också ett ramanslag på 200 milj. kr. som ställdes till regeringens förfogande för särskilda regionalpolitiska insatser i länet under de närmaste tre budgetåren.

I proposition 1984/85: 115 anför industriministern att det långsiktiga arbetet med att stärka näringslivet och sysselsättningen i malmfälten bygger på två förutsättningar – en fortsatt stabil situation för LKAB och en utveckling av näringslivet vid sidan om järnmalmsbrytningen. Insatser bör därför göras för att på olika sätt stärka och bredda näringslivet i regionen. Åtgärderna bör också omfatta Pajala kommun eftersom problemen i malmfälten får negativa återverkningar också i intilliggande kommuner, främst då Pajala.

Vidare anför industriministern att det är väsentligt att insatserna får lokal förankring. Malmfältsdelegationen bör spela en aktiv roll för att initiera, utveckla och samordna olika insatser under de närmaste åren.

När det gäller finansieringen av de fortsatta insatserna i malmfälten anser industriministern att de ordinarie anslagen för t. ex. regionalpolitiskt stöd och arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall användas så långt som möjligt. De åtgärdsprogram som riksdagen beslutade om våren 1983 för Norrbotten och malmfälten innefattade dels det ovan nämnda anslaget på 200 milj. kr. för särskilda regionalpolitiska insatser, dels ett anslag på 262 milj. kr. för beredskapsarbeten och särskilda projekt för övertalig personal från LKAB. Vid årsskiftet 1984/85 fanns det av dessa anslag kvar drygt 65 milj. kr. resp. ca 80 milj. kr. Industriministern anser att även om det först nämnda anslaget är avsett för hela länet så är det rimligt att huvuddelen av de medel som nu återstår och som inte åtgår för vissa ytterligare satsningar på energiområdet används till projekt i malmfälten.

I motion 1461 påtalar Kerstin Nilsson m. fl. (s) behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Pajala, Övertorneå och Haparanda för att dels förhindra fortsatt befolkningsminskning, dels skapa nya arbetstillfällen för kvinnorna i de nämnda kommunerna men också i länet totalt. Även i motion 2928 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) anfördes att östra Norrbotten bör ges högsta prioritet i utarbetandet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

I centerpartiets regionalpolitiska partimotion 2915 betonas behovet av en mer långsiktig omfattning av teknikutvecklingen i bl. a. Luleå.

I motion 2929 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) förordas att malmfältsutredningens förslag i syfte att främja utbildning, forskning, näringsliv och ekonomisk utveckling i malmfältskommunerna i huvudsak genomförs och

att riksdagen hos regeringen begär förslag med denna inriktning. I partimotion 2943 från vänsterpartiet kommunisterna föreslås att 200 milj. kr. anslås till Norrbottens län för insatser i malmfälten.

Behovet av en översyn om ändrad stödområdesindelning i Norrbotten tas upp i den nyss nämnda motionen 2928. Som ett led i att fortsätta och intensifiera arbetet med att utveckla kunskapen inom data- och elektronikområdena i Norrbotten bör enligt motionärerna den i andra sammanhang omtalade teknikbyn byggas vid högskolan i Luleå. Vidare anförs att industribilden i Norrbotten domineras av några få stora företag. Det är därför av vikt att regeringen medverkar i arbetet med att utlokalisera och stimulera fram medelstor industri till Norrbotten.

Behovet av en förnyad datautrustning vid den demografiska databasen i Haparanda påtalas i två motioner, 2910 av Per-Ola Eriksson (c) och Börje Hörnlund (c) och 2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m). I den senare motionen föreslås att 2,8 milj. kr. anvisas för detta ändamål inom ramen för anslaget C 4. I motionen 2910 framhålls även att de filialer till databasen i Haparanda som finns i Jörn, Jokkmokk och Pajala bör permanentas.

Utskottet kan först konstatera att de omfattande åtgärder som har satts in i Norrbotten lagt en ny grund för länets utveckling. Efter några besvärliga år för de stora basindustrierna har deras situation nu stabiliserats. Nya verksamheter har också börjat växa fram med hjälp av ny teknik och nya produkter. Vid de uppföljningar som görs av insatserna i Norrbotten måste emellertid uppmärksamhet riktas mot vilka sysselsättningseffekter som insatserna har på sikt. Trots de omfattande insatserna har Norrbotten nämligen fortfarande den högsta arbetslösheten i landet, den högsta andelen personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och den lägsta relativa sysselsättningsgraden. Skillnaden mellan Norrbotten och övriga riket kommer enligt tillgänglig prognos dessutom att öka. I glesbygdskommunerna har den svåra *arbetsmarknadssituationen för kvinnorna* också lett till en kraftig utflyttning främst bland yngre kvinnor i Pajala, Övertorneå och Haparanda, vilket bl. a. påtalas i motion 1461. Dessa förhållanden bör enligt utskottets mening observeras särskilt av de länsorgan som utformar åtgärdsprogram i länet. Inom exempelvis AMU finns förutsättningar att göra sådana anpassningar att kvinnor kan få sådan utbildning att de i större utsträckning kan komma i fråga vid rekrytering av arbetskraft till nyetablerade verksamheter i länet. Även frågan om den geografiska prioriteringen inom länet när det gäller insatser av arbetsmarknads- och regionalpolitisk art är frågor som måste avgöras på länsplanet. Utskottet anser således att motionerna 1461 och 2928 i här aktuell del inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller framtida *insatser i malmfälten* instämmer utskottet i industriministerns bedömning att flertalet av de åtgärdsförslag som malmfältsutredningen redovisat i sitt betänkande måste analyseras och utvecklas ytterligare innan slutlig ställning kan tas. Det är därför lämpligt att ge

malmfälsdelegationen i uppgift att ansvara för vidareutvecklingen och ta ställning till förslag till åtgärder. Det är också lämpligt att delegationen ansvarar för kontakter och överläggningar med företag som överväger etablering i malmfälten. Därigenom kan insatserna i malmfälten få en lokal förankring och i större utsträckning anpassas till regionens behov. Mot den angivna bakgrunden kan det inte anses påkallat att i enlighet med yrkandet i motion 2929 begära förslag från regeringen om särskilda insatser i regionen.

Utskottet instämmer vidare i den bedömning som görs i propositionen att ordinarie medel skall användas så långt som möjligt. Utskottet noterar i sammanhanget att medel kvarstår på anslaget för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbotten resp. beredskapsarbeten och särskilda projekt för övertalig personal i LKAB. Båda dessa anslag bör enligt utskottets mening i huvudsak användas för insatser i malmfälten och då även inräknat Pajala kommun. För ytterligare insatser i regionen föreslås ett tillskott av 200 milj. kr. i vpk:s motion 2943. Detta belopp skall enligt motionen finansieras genom att man slopar nedsättningen av socialavgifter i länet.

Förslaget om avgiftsnedsättning har utskottet avstyrkt i det föregående. Konsekvensen av den ståndpunkt utskottet intagit är att den finansiella förutsättningen för vpk:s förslag beträffande ytterligare insatser i malmfälten inte längre föreligger.

Med hänvisning till de ovan gjorda uttalandena föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförs om insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten och avslår motionerna 2929 och 2943 i motsvarande delar.

Beträffande frågan om medel till en ny datautrustning vid den demografiska databasen i Haparanda vill utskottet hänvisa till att regeringen i beslut den 25 april 1985 avsatt 2,8 milj. kr. till ny utrustning i Haparanda. Motionerna 2951 och 2910 i aktuella delar behöver således inte föranleda någon åtgärd.

När det gäller yrkandet om en permanentning av *databasens filialer i Jörn, Jokkmokk och Pajala* behandlade utskottet helt nyligen denna fråga i betänkandet AU 1984/85: 11. Då inga nya omständigheter tillkommit vidhåller utskottet sin då redovisade uppfattning och avstyrker motion 2910 i motsvarande del.

I Västerbottens län ökade befolkningen med i genomsnitt 1200 personer eller ca 0,5% per år 1974–1981. Under åren 1982 och 1983 reducerades ökningen till ca 200 främst beroende på en kraftigt minskad inflyttning. Prognosen över utvecklingen visar på en viss reducering av befolkningen i åldern 16–64 år under resten av 1980-talet.

Andelen sysselsatta i länet ligger under riksgenomsnittet samtidigt som andelen arbetslösa och andelen personer placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ligger över riksgenomsnittet. Förvärvsfrekvensen i länet

förväntas öka under 1980-talet och skulle därmed ligga något över riksgenomsnittet.

I motion 2269 kräver Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) ett kraftigt regionalt stöd till Västerbotten samt sänkta arbetsgivaravgifter för Norrlands inlandskommuner. Som grundläggande motiv för förslagen anges bl. a. befolkningsutvecklingen som för Västerbotten innebär att de större tätorterna Umeå och Skellefteå ökar på bekostnad av framför allt inlandet. Utflyttningen från länet har också varit kraftig sedan år 1982.

I motion 1103 av John Andersson (vpk) framhålls att de redovisade befolkningsciffrorna för Västerbotten vid årsskiftet 1984-1985 inger farhågor för framtiden. Västerbottens sysselsättningsproblem måste lösas och befolkningsminskningen i framför allt inlandet stoppas och vändas i en ökning. För att förverkliga de förslag som utarbetas i länet samt tillvarata möjligheterna till ökad sysselsättning räcker det enligt motionären inte med att omfördela eller omflytta resurser inom länet, utan det fordras kraftiga insatser från statsmakternas sida. Liknande tankegångar framför samme motionär i motion 2942. I den motionen betonas också betydelsen av att det sker en fortsatt utveckling och förstärkning av den högre utbildningen och forskningen vid Umeå universitet och att viktiga ämneskomplex vid skogshögskolan i Umeå ytterligare bör förstärkas.

Teknikutvecklingen diskuteras även i motion 2922 av Arne Nygren (s) och Sten-Ove Sundström (s). I motionen föreslås att vid Umeå universitet inrättas ett centrum för bioteknik och medicinteknik som i samarbete med tekniska högskolan i Luleå skall ha till främsta uppgift att bedriva forskning, utveckling och utbildning samt medverka i klinisk utvärdering av olika hjälpmedel inom forskning och vård.

I motion 2923 återkommer Arne Nygren (s) och hemställer att Umeå kommun förs till stödområde C. Som motiv till detta förslag anförs att Umeå behöver lokaliseringsstöd för att utjämna de kostnadsskillnader som klimat och avstånd ger i förhållande till högskolorerna i Sydsverige. I motion 2923 anförs också att Malå kommun bör föras till stödområde A. Malå tillhör de kommuner i Västerbotten som redovisar den lägsta sysselsättningsgraden.

En försöksverksamhet med bruttodimensionering inom statliga, regionala och lokala myndigheter i Västerbottens län föreslås i motion 366 av John Andersson (vpk). Med bruttodimensionering menas här att personalplanerna inte bara skall täcka det normala behovet av personalresurser utan också innehålla extra tjänster som ersätter personal som är borta på grund av sjukdom, ledigheter, semester etc. samt vakanta tjänster. Länsstyrelsen i Västerbottens län har i en utredning visat att en bruttodimensionering ger ett tillskott på 368 helårsarbeten inom de statliga myndigheterna i länet. Kostnaderna för bruttodimensioneringsalternativet måste enligt motionären vägas mot kostnaderna för arbetslöshetsunderstöd genom att de nya tjänsterna ger arbete antingen direkt eller indirekt åt arbetslösa personer.

Utskottet kan först notera att stödområdesindelningen som behandlats tidigare i betänkandet bekräftar Västerbottens prioriterade ställning i regionalpolitiken. Samtliga kommuner i länet utom Umeå kommun kommer även fortsättningsvis vara inplacerade i stödområdet. Länets situation har också beaktats i regeringens fördelning av anslaget för regionala utvecklingsinsatser. Utskottet förutsätter att regeringen även inför kommande fördelning av länsanslaget beaktar situationen i Västerbotten. Utskottet har vidare i det föregående tillstyrkt ett antal förslag i propositionen som har betydelse för länet. Som exempel kan i detta sammanhang nämnas ökat anslag till regionala utvecklingsinsatser och medel till Umeå universitet för en intensifiering av den påbörjade satsningen inom det biotekniska området.

Med återopande av det nu anförda och då utformningen av regionala åtgärdsprogram är en fråga som främst ankommer på länsmyndigheterna anser utskottet att motionerna 1103 och 2942, den senare i motsvarande del, inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Frågan om en *försöksverksamhet med bruttodimensionering* vid statliga, regionala och lokala myndigheter har enligt motion 366 varit uppe till övervägande inom länsstyrelsen i Västerbottens län.

I rådande statsfinansiella läge finner utskottet att andra former av försöksverksamhet i syfte att öka antalet arbetstillfällen bör prioriteras. Utskottet avstyrker därför motion 366.

Refererade delar av motionerna 2269, 2922 och 2923 har utskottet behandlat i tidigare avsnitt.

Mellersta och södra Norrland

Under denna rubrik tar utskottet upp Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län.

Jämtlands län hade befolkningsökning under 1970-talet. Under år 1982 minskade folkmängden något för att åter öka under år 1983. Ökningen var koncentrerad till Östersund och Krokom. Länet har haft ett födelsenetto som dock under 1980-talets början har reducerats. Länsstyrelsens prognos fram till år 1990 visar på en minskning av länets folkmängd.

Förvärvsfrekvensen i Jämtlands län var under riksgenomsnittet år 1983 och förväntas öka under den återstående delen av 1980-talet. Arbetslösheten i länet ligger över riksgenomsnittet. Förvärvsfrekvensen i länet väntas öka under 1980-talet.

I tre motioner, 2946, 2947 och 2948, tar Nils-Olof Gustafsson (s) och Margarcta Winberg (s) upp situationen i Jämtlands län och lämnar förslag till åtgärder. I den första motionen yrkas att Bräcke, Härjedalen, Åre och södra delarna av Krokoms kommuner hänförs till stödområde A samt Östersunds kommun till stödområde B. I den andra motionen behandlas länsanslaget för Jämtlands län. Anslaget sägs ha påtagligt förbättrat möjligheterna att på ett offensivt sätt ta sig an Jämtlands läns utvecklingspro-

blem. Från länets sida har under en följd av år framhållits att behoven av medel för regionala utvecklingsinsatser är åtskilligt större än den medelstildelning man fått. Anledningen är de förhållandevis många ansökningarna om lokaliseringstöd. Enligt motionärerna är det av vikt att regeringen vid fördelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser väsentligt ökar medelstildelningen till Jämtlands län. I motion 2948 framhålls behovet av utvecklingsresurser för näringslivets förnyelse och utveckling. Motionärerna hänvisar till förslag om att 3 milj. kr. bör avsättas för etablering av en filial i Östersund till Stiftelsen Industriellt utvecklingscentrum.

I motion 2966 understryker Nils Åsling (c) att det är angeläget att insatser görs för teknikutveckling i Norrland. Motionären ifrågasätter dock om insatserna skall göras så koncentrerat som regeringen föreslår. Förslag lämnas i stället till att vissa delar av det program för satsning på bioteknik, som förutsätts ske i Umeå, förläggs till Östersund.

Folkmängden i Västernorrlands län reducerades under 1960-talet för att under 1970-talet ligga på en i stort sett oförändrad nivå. Under 1980-talets tre första år förlorade länet i genomsnitt 1000 personer varje år. Samtliga kommuner i länet minskade sin befolkning. Minskningen beror till större delen på den sneda åldersfördelningen i länet som i sin tur beror på en kraftig utflyttning i lägre åldrar under 1960-talet. Det negativa födelsetotot uppgick år 1983 till mer än 700 personer, och nettoutflyttningen var drygt 500 personer. Prognosen för befolkningsutvecklingen fram till år 1990 visar på en ytterligare minskning för samtliga kommuner.

Andelen sysselsatta i länet år 1983 låg under riksgenomsnittet för både män och kvinnor i åldern 16–64 år. Arbetslösheten och andelen personer placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i länet låg över riksgenomsnittet. Länsstyrelsens prognos fram till år 1990 visar på en negativ sysselsättningsutveckling. Drygt 60% av nedgången i efterfrågan på arbetskraft beräknas falla på Sundsvalls och Timrå kommuner.

I motion 2926 av Bengt Wiklund m. fl. (s) framhålls att Västernorrlands län har en i ett flertal avseenden starkt negativ utveckling sedan år 1980. För den regionala utvecklingen är Sundsvall/Timrå en viktig stödjepunkt. Denna region karaktäriseras av omfattande strukturförändringar. Härnösands kommun genomgår en likartad om än inte lika besvärlig utveckling. De regionalpolitiska målen vad gäller balanserad befolkningsutveckling, arbete och service kan inte nås. Enligt motionärerna uppfyller de nämnda kommunerna kriterierna för att varaktigt placeras i stödområdet.

I motion 2914 av Bo Forslund m. fl. (s) tas upp också strukturomvandlingen i Västernorrlands län. I takt med den omfattande strukturomvandlingen ökar behovet av ny produktion och ny produktionsteknik i länet. I motionen hemställs därför att utbildningen inom tekniksektorn, informationsutbildningen samt ekonomiutbildningen vid högskolan i Sundsvall–Härnösand förstärks. Dessutom hemställs att organisatoriska förutsättningar ges nämnda högskola för en uppbyggnad av en industrihögskola.

Vikten av att överföra ytterligare uppgifter till statliga verk i Västernorrlands län framhålls i motion 2697 av Martin Olsson (c) och Sven-Erik Nordin (c).

Gävleborgs län hade under 1960- och 1970-talen i stort sett en oförändrad folkmängd: Sedan 1980-talets början har inga större förändringar i befolkningsutvecklingen skett för länet totalt. Länsstyrelsens prognos fram till år 1990 visar på en viss ökning av folkmängden i åldern 16–64 år.

Drygt 30% av arbetskraften finns inom gruv- och tillverkningsindustrin mot 24% för riket. Förvärvsfrekvensen är lägre för både män och kvinnor i Gävleborg än riksgenomsnittet. Arbetslösheten låg år 1984 liksom tidigare över riksgenomsnittet. Även andelen personer som är placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är hög. Gävleborgs län tillhör tillsammans med Jämtlands län de län som har den högsta andelen förtidspensionärer.

I motion 1469 av Olle Westberg m. fl. (s) redogörs för effekterna av strukturförändringarna inom basnäringarna i Gävleborgs län, främst inom järn- och stålindustrin samt pappers- och mässindustrin. Effekterna av förändringarna har enligt motionärerna blivit hög arbetslöshet och ogynnsam befolkningsutveckling. Arbetsmarknaden förbättrades allmänt under år 1984, men inte länets situation. Industristatistiken visar en mycket kraftig nedgång i industrisysselsättningen i länet. I motionen föreslås bl. a. följande regionalpolitiska åtgärder till förmån för länet:

- utvidgade ekonomiska ramar för lokaliseringstöd, glesbygdstöd och projektverksamhet samt friare disposition av de regionalpolitiska medlen
- utvecklingen av småindustri måste stimuleras, utvecklingsfondens möjligheter att förse småindustri med riskkapital bör förstärkas
- länet bör även framöver få ingå i det regionalpolitiska stödområde
- Sandvikens kommun och de östra delarna av Hudiksvalls kommun bör placeras i stödområde C.

En hemställan om att Sandvikens kommun skall placeras i stödområde C återfinns även i motion 2964 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s). I motion 2744 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk (c) föreslås en allmän översyn av stödområdena i länet.

Motion 1471 av Olle Östrand m. fl. (s) tar också upp behovet av ytterligare medel för länsstyrelsen att disponeras för regionala utvecklingsinsatser i Gävleborgs län. Länsstyrelsen har tilldelats 27 milj. kr. för budgetåret 1984/85, men dessa medel var enligt motionärerna intecknade redan efter halva budgetårets slut.

Även i motion 2744 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) begärs en ökad andel till Gävleborgs län av medlen till regionala utvecklingsinsatser. I motionen framhålls den svåra arbetsmarknadssituationen och den stora befolkningsminskningen under de senaste två åren. Dessa frågor tas vidare upp i motion 2187 av Jan-Erik Wikström (fp) där behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i länet påtalas. I den senare motionen

förs också fram behovet av ett mer varierat näringsliv på de orter i länet som dominerats av en enda bransch eller ett företag.

I motion 2746 återkommer Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) och preciserar vissa åtgärder för industriell utveckling i Gävleborgs län. Motionärerna föreslår bl. a. att länets utvecklingsbolag VENT-X skall få tillgång till särskilda lånemöjligheter.

Bertil Måbrink (vpk) tar i motion 2660 också upp situationen i Gävleborgs län. Förslag lämnas till en utvecklingsplan för länet. Bland åtgärderna märks förläggning av ett träkemiskt forskningscentrum till Söderhamn och prioritering av länet när det gäller nytillkomna statliga verk och institutioner.

Näringslivet i de här aktuella Norrlandslänen är till stor del baserat på inhemska råvaror. Detta skapar problem i form av bl. a. konjunkturkänslighet och strukturförändringar som under senare år också fått konsekvenser för sysselsättningen. För att komma till rätta med problemen pågår inom ramen för länsplaneringen ett omfattande arbete som syftar till att åstadkomma ett mer differentierat näringsliv i länen. Utskottet har i det föregående tillstyrkt en kraftig höjning av anslaget för regionala utvecklingsinsatser och förutsätter att regeringen vid fördelningen av dessa medel tar hänsyn till de särskilda behov som dessa län har.

Det regionala utvecklingsarbetet är omfattande. Från centralt håll har även gjorts ett antal insatser som har betydelse för dessa Norrlandslän. Utskottet vill här särskilt framhålla den omstrukturering mot tekniskt och ekonomiskt inriktade utbildningar vid högskolorna i Östersund och Sundsvall–Härnösand som chefen för utbildningsdepartementet har föreslagit i årets budgetproposition. Regeringen har också tilldelat länsstyrelsen i Jämtlands län 2,5 milj. kr. för spridning av ny teknik till småföretag. Vidare kan nämnas att SIND fr. o. m. budgetåret 1983/84 har tilldelats ökade resurser till ett branschprogram för träindustrin. Genom dessa resurser kan produktutveckling och vidareförädling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdet stimuleras.

I motion 2746 yrkas att utvecklingsbolaget VENT-X i Gävleborgs län skall få särskilda låneresurser. Utskottet har i denna fråga erfarit att regeringen redan den 28 juni 1984 har beviljat Gävleborg Invest AB, tidigare VENT-X, dels en statlig garanti på 2 000 000 kr., dels ett lån på 8 000 000 kr. enligt 7 § förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd. Motionsyrkandet är alltså inte längre aktuellt.

Även de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i de tre här aktuella länen har varit mycket omfattande. Under år 1984 var i genomsnitt över fem procent av länets befolkning i förvärsarbetande åldrar placerade i någon form av åtgärd mot knappt fyra procent för riket i genomsnitt. Den arbetsmarknadspolitiska beredskapen är hög även för budgetåret 1985/86.

Med anledning av det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 1469, 2187, 2660, 2744 och 2746 i förekommande fall i motsvarande delar.

Mellansverige

Under denna rubrik behandlar utskottet utvecklingen dels i Bergslagen, dels i övriga delar av Mellansverige som här omfattas av Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Uppsala län.

Bergslagen. Utvecklingen i regionen har under en följd av år varit mycket besvärlig med en rad driftinskränkningar och företagsnedläggelser inom främst gruv- och stålindustrin. Med anledning härav beslutade riksdagen efter förslag av regeringen (prop. 1983/84:157) om olika åtgärder för att förbättra förhållandena i regionen. Dessa åtgärder innebar i huvudsak statlig medverkan i rekonstruktionen av AB Bofors-Kilsta och särskilda insatser för industriell förnyelse inom en ram av 25 milj. kr., de s. k. Bergslagsmedlen. Därutöver har företag inom regionen gjort ekonomiska åtaganden för företagsutveckling på sammanlagt 125 milj. kr.

Vidare kan nämnas att länsstyrelserna i Bergslagslänen inkl. Gävleborgs län under innevarande budgetår över anslaget Regionala utvecklingsinsatser disponerar sammanlagt 110 milj. kr. Dessutom är flertalet av de s. k. Bergslagskommunerna inplacerade i stödområde. Härigenom har olika verksamheter kunnat komma i gång för att främja utvecklingen i Bergslagen.

Det arbete som för närvarande pågår inom regionen syftar bl. a. till att ta till vara och utveckla lokala initiativ, att utveckla befintliga och skapa nya företag och att ge företagen tillgång till ny kunskap och teknik. SIND, som har ett samordningsansvar, har tillkallat en särskild Bergslagsdelegation med bred representation från regionen. Av de s. k. Bergslagsmedlen har SIND erhållit 10 milj. kr. för att bl. a. initiera och samordna länsövergripande projekt. STU har likaså erhållit 10 milj. kr. för att bl. a. samordna och initiera åtgärder för teknikutveckling och teknikspridning i regionen. Efter rekommendation av Bergslagsdelegationen har verken hittills sammanlagt fattat beslut om medel till olika projekt om ca 12 milj. kr.

Sex motioner tar upp olika åtgärder eller föreslår särskilda åtgärdsprogram för att främja utvecklingen i Bergslagen. En av dessa motioner härrör från den allmänna motionstiden.

Lars Werner m. fl. (vpk) framhåller i motion 2943 att i Bergslagsregionen krävs mer planmässiga insatser än vad som gjorts hittills. Detta är nödvändigt på grund av att en rad relativt stora industriorter drabbats av kris och omstrukturering och där t. o. m. länscentra som Västerås upplevt allvarliga problem. Det är därför nödvändigt att arbetet med Bergslagsproblemen ges en långt bredare karaktär. Ett program innefattande statliga lokaliseringar, förbättringar inom järnvägsväsendet samt inkoppling av löntagarlonder på en industriell förnyelse av regionen är därför påkallat.

I motion 546 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) från den allmänna motionstiden påpekas att Bergslagslänen på grund av brist på arbetstillfällen fått en negativ befolkningsutveckling. En första början på reindustrialiseringsarbetet av Bergslagen har emellertid tagits genom de åtgärder rege-

ringen genomfört under senare år. Arbetet måste emellertid intensifieras och utvecklas för att skapa en ny industristruktur. Vidare anser motionärerna att samhället måste motivera, underlätta och stimulera de enskilda människorna och företagen i Bergslagen vid uppbyggandet av det framtida samhället. För att vidare på sikt utveckla ett mångsidigt näringsliv anser motionärerna att småföretagssektorn behöver utökas och statliga myndigheter förlägga sin verksamhet till regionen. Vidare kräver motionärerna ytterligare åtgärder för att öka teknikspridningen. Ingemar Konradsson (s) återkommer i motion 2919 till förhållandena i Bergslagen och framhåller att tillgången på kunskap om nya tekniker och nya teknologier har avgörande betydelse för att utveckla befintliga företag och skapa förutsättningar för nya konkurrenskraftiga företag. Tillgången på teknisk högskoleutbildning är mycket begränsad i Bergslagslänen och ytterligare medel härför är av största betydelse. Vidare anser motionären att en friare användning av länsanslaget skulle vara en möjlighet att kunna öka utbildningen.

Yngve Nyquist m. fl. (s) redovisar i motion 2924 en rad åtgärder som krävs enligt deras mening i det regionalpolitiska arbetet för att främja utvecklingen i Bergslagen. En ny teknisk högskola till Bergslagen föreslås vilket enligt motionärerna måste ses som en direkt förutsättning för en positiv utveckling i regionen. Vidare föreslås bl. a. utlokalisering av statliga tjänstemän till regionen, utbyggnad av kommunikationerna, medel för lokalt utvecklingsarbete och nya former av offertstödet.

I motion 2925 av Olle Göransson m. fl. (s) konstateras att det snabbt krävs ytterligare åtgärder för att förbättra sysselsättningsläget inom bergslagsområdet i norra Västmanland. Det är, menar motionärerna, betydelsefullt att samordning mellan olika organs resurser sker för att optimalt resultat skall kunna uppnås. Motionärerna föreslår bl. a. att en bättre infrastruktur skapas, att vägnätet byggs ut ytterligare och att teknisk utbildning på högskolenivå och teknisk FoU-verksamhet kan bedrivas på andra orter än där de tekniska högskolorna finns.

Lars-Ove Hagberg (vpk) föreslår i motion 2941 ett regionalpolitiskt program för Dalarna och Bergslagen som bl. a. innehåller förslag om en kraftfullare näringspolitik, utbyggd turism för vanligt folk, bättre kommunikationer och långsiktig planering av byggandet. Vidare anser motionären att det är betydelsefullt att kooperativa initiativ tas och att samverkansprojekt mellan kooperativa och kommunala organ främjas.

Utskottet konstaterar att Bergslagen är en industriregion som under en lång följd av år drabbats hårt av en omstrukturering inom industrin som accentuerats under de senaste åren. Gruv- och handelsstålindustrin har minskat och specialstålindustrin står mitt uppe i en omstrukturering. För att komma till rätta med dessa problem behövs långsiktiga åtgärder för att differentiera näringslivet och få nya företag till regionen. Det behövs även åtgärder för att främja utvecklingen av befintliga företag. Regeringen och näringslivet i regionen har därför ställt medel till regionens förfogande i

form av bidrag, lån och utvecklingskapital som uppgår till närmare 3,5 miljarder kronor. Enligt vad utskottet erfarit pågår ett intensivt utvecklingsarbete i Bergslagslänen för att komma till rätta med de regionala problemen. Bergslagsdelegationen med representanter för regionen har inrättats för att analysera situationen inom näringslivet och medverka till utvecklingsinsatser som främst gäller ianspråktagande av ny teknik. Fler-talet av kommunerna i regionen ingår redan i stödområdet och kan härigenom komma i åtnjutande av regionalpolitiskt stöd. Vidare bör också erinras om regeringens möjlighet att förordna att sådant stöd temporärt kan utgå i viss kommun eller ort. Regeringen har nyligen beslutat att Hallstahammars kommun förs in bland de kommuner som kan få del av de s. k. Bergslagsmedlen. I avvaktan på resultatet av de insatser som nu görs är utskottet inte berett att tillstyrka ytterligare åtgärder.

Motionerna 546, 2919, 2924, 2925, 2941 och 2943 i förekommande fall i aktuella delar avstyrks.

Härefter övergår utskottet att länsvis behandla övriga delar av Mellansverige.

Värmlands län hade under år 1983 en befolkningsminskning på ca 900 personer och länet har under de senaste åren drabbats av befolkningsminskningar med 700–800 personer årligen. Kommuner som främst har drabbats är Filipstad, Hagfors och Säffle. Enligt länsstyrelsens prognos väntas en fortsatt befolkningsminskning fram till år 1990. Den totala sysselsättningen liksom industrisysselsättningen beräknas också att minska fram till den tidpunkten. Antalet arbetslösa och personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder har ökat under år 1983 jämfört med år 1982.

Fyra motioner varav tre från den allmänna motionstiden tar upp frågor som rör Värmlands län.

Sven Aspling m. fl. (s) framhåller i motion 1104 att Värmland trots förbättrade konjunkturer har en fortsatt relativt sett hög arbetslöshet och ett minskande befolkningstal. Det krävs därför enligt motionärerna insatser som förstärker och kompletterar Värmlands förutsättningar för en vidareutveckling i positiv riktning. Bl. a. föreslås att forsknings- och utvecklingsresurserna i länet förstärks, att turistutbildningen byggs ut och att vattenbruket utökas. Vidare anser motionärerna att det krävs särskilda förnyelseinsatser i Bergslagsområdet och att vägnätet i Värmland byggs ut och förbättras. Vidare föreslår Sven Aspling m. fl. (s) i motion 2920 i anledning av den regionalpolitiska propositionen att en rad regionalpolitiska strategiska projekt borde kanaliseras till Värmland som t. ex. ett vattenbrukscentrum i Munkfors, en stiftelse för utbildning, utveckling och forskning i området verktygsteknik samt ett industricentrum i Torsby.

I motion 2768 av Ingemar Eliasson (fp) och Karin Söder (c) konstateras att Värmland länge varit inne i en svår och utdragen strukturomvandling och att det krävs stora insatser för att utvecklingen skall kunna vändas.

Sådana insatser menar motionärerna kan vara mer turism, bättre kommunikationer och en generösare tillämpning av reglerna för det regionalpolitiska stödet. Vidare anser motionärerna att högskolan i Karlstad borde bli ett centrum för bl. a. elektronik och datapedagogik.

Göthe Knutson m. fl. (m, fp) konstaterar i motion 2769 att Värmlands län under flera år betecknats som ett krislän. För att råda bot på detta föreslås en rad åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att skapa en god framtid för länets befolkning. Åtgärder som tas upp i motionen är bl. a. en fortsatt utbyggnad av datateknologin, vattenkraftsutbyggnad, utbyggnad av turismen, stöd till jordbruket och ytterligare resurser för utbildning vid högskolan i Karlstad.

Örebro län uppvisar en befolkningsminskning under de senaste åren. Under år 1983 uppgick minskningen till närmare 1 000 personer. Fram till år 1990 väntas enbart Örebro kommun kunna behålla minst den folkmängd som kommunen har i dag. Enligt länsstyrelsens prognos beräknas antalet sysselsatta minska fram till år 1990 varav de flesta inom tillverkningsindustrin. Under de senaste åren har arbetslösheten i länet legat över riksgenomsnittet. Kommuner med särskilt hög arbetslöshet är Ljusnarsberg, Karlskoga och Degerfors.

I motion 2164 av Per Israelsson (vpk) föreslås ett åtgärdsprogram som bl. a. innehåller krav på att samhället aktivt driver frågor kring forskning och utveckling och att en utlokalisering av produktionen av högteknologiska produkter sker till delar av landet där sysselsättningen behövs. Vidare bör staten ta ett särskilt ansvar för sysselsättningen inom försvarsmaterielindustrin och därmed också för Bofors.

Befolkningen i Västmanlands län minskade med drygt 800 personer under år 1983. Huvudorsaken till befolkningsminskningen är att utflyttningen från länet har varit större än inflyttningen. Sedan i början av 1970-talet har de största flyttningsförlusterna drabbat kommunerna Västerås, Hallstahammar, Köping och Fagersta. Enligt länsstyrelsens prognos beräknas antalet arbetstillfällen i länet minska fram till år 1990. I samtliga kommuner i länet bedöms sysselsättningen minska under 1980-talet och särskilt i Hallstahammar, Surahammar, Kungsörs och Norbergs kommuner.

Hans Petersson (vpk) föreslår i motion 2119 en utvecklingsplan för Västmanlands län som bl. a. innehåller lokalisering av ett järnsvampverk till Norberg, ökad prospektering, en utbyggnad av naturgasledning i regionen och utlokalisering av statlig verksamhet till länet.

Kopparbergs län har efter befolkningstillväxt under perioden 1974–1980 under de senaste tre åren haft befolkningsminskning. Ludvika, Vansbro och Borlänge kommuner hade under år 1983 den kraftigaste befolkningsminskningen i länet. De största flyttningsförlusterna under år 1983 bland länets kommuner hade Borlänge, Ludvika och Avesta. Arbetsmarknadsläget har de senaste åren försämrats i länet och den lägsta arbets-

lösheten återfinns i kommuner med stor offentlig sektor. Hit hör Säter, Falun, Mora och Hedemora kommuner. Efter en nedgång under åren 1981 och 1982 har den totala sysselsättningen emellertid åter stigit i länet.

Situationen i länet tas upp i två motioner från den allmänna motionstiden.

Irène Vestlund m. fl. (s) framhåller i motion 1470 att det är viktigt att skapa nya sysselsättningstillfällen i områden som kommer att drabbas av omstruktureringar. Det är därför angeläget enligt motionärerna att bruksorterna i södra Dalarna snabbt kommer i gång med arbetet med lokalisering av nya verksamheter och utbildning av friställda. Ytterligare insatser för att stärka arbetsmarknaden kan också bli nödvändiga.

I motion 1445 av Inger Hestvik m. fl. (s) konstateras att sysselsättningsfrekvensen för kvinnorna i Kopparbergs län är den lägsta i landet. En bidragande orsak härtill är sannolikt den struktur länet har inom näringslivet med tonvikten lagd på tung industri, t. ex. gruv-, stål- och skogsindustri. Motionärerna föreslår därför att Kopparbergs län utses till ett projekt-län för att få fram en modell för att öka den kvinnliga sysselsättningen på lång sikt i hela landet.

I Uppsala län ökade antalet arbetstillfällen under 1970-talet med närmare 19000. Under 1980-talet pekar länsstyrelsens prognos mot en betydligt svagare sysselsättningsökning. Länet har också under 1970-talet haft en kraftig folkökning som emellertid väntas bli väsentligt svagare under 1980-talet. Under första halvåret 1984 noterades för första gången en minskning av folkmängden i länet. Under år 1983 har antalet arbetslösa och arbetsmarknaden försämrats i alla länets kommuner, men antalet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder uttryckt i procent av befolkningen visar dock att ingen kommun ännu är i nivå med riksgenomsnittet.

Utskottet är medvetet om att dessa läns utveckling till stor del är beroende av att problemen i Bergslagsregionen löses. Som har redovisats i det föregående kommer industri- och regionalpolitiska åtgärder med tonvikt på teknikområdet att ha hög prioritet även i fortsättningen inom denna region. Dessa åtgärder bör kunna innebära att också angränsande regioner kan dra nytta av en förbättrad utveckling. Utskottet ser positivt på de olika lokala engagemang som görs för att lösa sysselsättningsproblemen och förutsätter att länsstyrelserna även i fortsättningen tar initiativ till övergripande handlingsprogram. Utskottet har i det föregående tillstyrkt ett utökat länsanslag vilket bör innebära att länsstyrelserna i denna region har möjlighet att få utökade medel för regionala åtgärder under nästa budgetår. Vidare bör högskolorna och de stora företagen i denna del av landet kunna utnyttjas i arbetet med att stärka hela landsdelens näringsliv. Slutligen vill utskottet erinra om att ett flertal kommuner inom regionen är placerade i stödområde.

Med hänvisning till vad nu anförts avstyrker utskottet motionerna 1104, 1445, 1470, 2119, 2164, 2768, 2769 och 2920 i förekommande fall i motsvarande del.

Stockholms, Södermanlands och Gotlands län

Stockholms län har under hela 1970-talet och hittills under 1980-talet haft en befolkningstillväxt. Enligt länsstyrelsens prognos fram till år 1990 väntas befolkningsökningen fortsätta med i genomsnitt 5 400 personer per år. Antalet sysselsatta i länet väntas öka med ca 43 000 personer mellan åren 1983 och 1990. Ökningen tillfaller den tjänsteproducerande sektorn. Den största delen av sysselsättningstillskottet väntas hamna i den norra länsdelen. Vidare har länet i relativa tal en låg arbetslöshet, klart under riksgenomsnittet.

Två motioner från den allmänna motionstiden berör utvecklingen i Stockholms län.

I motion 2097 av Görel Bohlin m. fl. (m) framhålls att en stark Stockholmsregion är bra för landets industriella utveckling och för exportindustrins avsättningsmöjligheter. Stockholmsregionens arbetsmarknad kännetecknas av en dominerande tjänstesektor med stort inslag av statlig och kommunal verksamhet. Enligt motionärerna skulle åtgärder som innebär en privatisering av delar av den offentliga verksamheten medverka till ett rikare och mer varierat service- och varuutbud och till en lägre kostnad. Motionärerna anser vidare att privat arbetsförmedling måste tillåtas i länet och att andra privata alternativ inom den offentliga sektorn i länet måste uppmuntras. Vidare behövs en bättre vägförsörjning i vissa delar av länet.

Tommy Franzén m. fl. (vpk) framhåller i motion 2205 en rad olika åtgärder för att förbättra den regionala obalansen i länet. Det är bl. a. viktigt enligt motionärerna att företagens lokalisering förs över till samhälls- och regional kontroll och att länets industristruktur förändras. Kollektivtrafiken bör förbättras och vägnätet byggas ut. Vidare anser motionärerna att kompetensfördelningen mellan kommunerna, landstinget och staten bör omprövas grundligt. Samhället bör också i större grad engagera sig i dataindustrin, och ett program för bostadsbyggandet bör upprättas.

Södermanlands län hade en befolkningsminskning under år 1983 med 610 personer vilket innebär att länet under de senaste tre åren förlorat över 1 500 invånare. Flen och Oxelösund hade de kraftigaste befolkningsminskningarna. Eskilstuna uppvisar för åttonde året i rad en negativ befolkningsutveckling. Enligt länsstyrelsens prognos fram till år 1990 väntas sysselsättningen minska. Arbetslösheten nådde i augusti 1983 sin högsta notering på många år. Läget har dock förbättrats, och den öppna arbetslösheten har därefter minskat något.

Olle Svensson m. fl. (s) föreslår i motion 2121 från den allmänna motionstiden ett antal insatser för att skapa en positiv utveckling i fråga om sysselsättning och befolkning i Södermanlands län. Motionärerna anser att

det är angeläget att Södermanland får tillgång till goda transport- och kommunikationsmöjligheter både inom och till angränsande län. Av särskild vikt är en bättre vägförbindelse mellan Nyköping och Eskilstuna. Det är vidare viktigt att de näringsgrenar som har speciellt gynnsamma förutsättningar i ett visst område får möjlighet att utvecklas och tas till vara. Slutligen är en bättre arbetsmarknad för ungdomarna nödvändig. I motion 2935 framhåller Olle Svensson m. fl. (s) behovet av särskilda insatser i Eskilstuna kommun och påpekar att de arbetsmarknadspolitiska och trafikpolitiska frågorna är viktigast att lösa. Vidare bör kommunen ihågkommas i samband med omlokalisering av statliga verk eller enheter.

Gotlands län hade en positiv befolkningsutveckling under 1970-talet och enligt prognoserna väntas den fortsätta. Sysselsättningen väntas öka under 1980-talet och ske i de privata och offentliga servicesektorerna, medan jord- och skogsbruket samt tillverkningsindustrin väntas få tillbakagång. Arbetslösheten ligger under riksgenomsnittet för år 1984.

Två motioner tar upp utvecklingen i Gotlands län.

Gunhild Bolander (c) påpekar i motion 2952 att 1960-talets regionalpolitiska satsningar för Gotlands del gav jämförelsevis liten utdelning. Det föreligger enligt motionen ett stort behov av kraftfulla och samlade regionalpolitiska satsningar för länets del. En absolut nödvändig förutsättning för det befintliga näringslivet på Gotland är goda fastlandskommunikationer. Färjetrafikens taxesättning måste därför anpassas till riksdagsbeslutet år 1974. Vidare anser motionären att jordbruket bör undantas från eventuella begränsningsåtgärder. Roma sockerbruk bör också garanteras fortsatt drift. Motionären föreslår dessutom att turistbranschen på Gotland skall ges samma stödmöjligheter som gäller för fjällområdena, dvs. som i stödområde A, och framhåller värdet av att Gotland får en högskoleenhet.

Barbro Nilsson i Visby (m) anser i motion 2958 i likhet med vad som anförs i motion 2952 att turistbranschen på Gotland bör ges samma stödmöjligheter som de som gäller för fjällområdena, dvs. stödområde A. Motionären anser att det bör vara möjligt att differentiera stödet sektorsvis lika väl som geografiskt.

Utskottet vill först framhålla att det är viktigt att Stockholms läns speciella förutsättningar som huvudregion och centrum för verksamheter inom administration, forskning och utbildning utvecklas och utnyttjas på ett sätt som främjar näringslivets utveckling i hela riket och länet. Arbetsplatserna i länet är emellertid fortfarande koncentrerade till storstadskärnan, och arbete pågår med att styra arbetstillfällena till underförsörjda regiondelar. Ett industriprogram har utformats för länet där mål och riktlinjer för den statliga närings- och industripolitiken i länet anges. Detta bör skapa förutsättningar för en positiv utveckling i regionen.

Södermanlands län har under senare år brottats med problem som har att göra med strukturella frågor inom tillverkningsindustrin. Emellertid finns flera positiva tecken inom länet. Den rådande högkonjunkturen på-

verkar också industrin i regionen positivt, och flera stora företag är inne i en period av stabilisering. Ett antal projekt inom bl. a. teknisk utveckling har kommit i gång. Sammantaget anser utskottet att utvecklingen i länet under det senaste året innebär en återhämtning samt att grunden lags för en gynnsam framtida utveckling.

Gotland som helhet har en förhållandevis gynnsam utveckling, men det finns tendenser till obalanser i de norra och södra delarna. Eftersom Gotland både är ett län och en kommun bör det finnas goda förutsättningar för samlad samhällsplanering för att främja bättre balans i länet. Något skäl att särbehandla en bransch inom länet genom att placera den i annat stödområde än länet i övrigt finns inte enligt utskottets mening.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2097, 2121, 2205, 2935, 2952 och 2958, i förekommande fall i aktuella delar.

Västsverige

Under denna rubrik behandlar utskottet utvecklingen i Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus samt Hallands län men tar först upp problemen i Uddevallaregionen.

Med anledning av att Svenska Varv AB i december 1984 beslutat att inleda MBL-förhandlingar om nedläggning av Uddevallavarvet har regeringen i proposition 1984/85: 125 bilaga 9 föreslagit regionalpolitiska åtgärder för att främja utvecklingen i regionen. Regeringen har tidigare beslutat att regionalpolitiskt stöd under innevarande budgetår tillfälligt skall kunna lämnas i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner.

I propositionen föreslås att regionalpolitiskt stöd även i fortsättningen skall kunna lämnas i nämnda kommuner och att två särskilda anslag inrättas härför samt att lokaliseringsbidrag skall kunna lämnas med högst 30% av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier. Det ena anslaget om 225 milj. kr. avser lokaliseringsbidrag och det andra om 25 milj. kr. lokaliseringsslån. I övrigt är avsikten att de regler som gäller för orter eller kommuner som regeringen tillfälligt har pekat ut för regionalpolitiskt stöd skall tillämpas. Även beslut om offertstöd avses bekostas över nämnda anslag. Ansökningar om stöd skall vara inlämnade till vederbörande myndigheter före utgången av år 1986.

Vidare föreslås i propositionen ett anslag för särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen om 35 milj. kr. Dessa medel skall användas dels med 10 milj. kr. för ett arbete som länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län skall genomföra för att ta fram väsentliga projekt för Uddevallaregionen, dels med 25 milj. kr. för att styrelsen för teknisk utveckling (STU) skall utarbeta förslag till program för att främja teknikutveckling och teknikspridning i regionen.

I motion 3038 av Alf Wennerfors m. fl. (m) tas *reglerna för lokaliserings-*

bidrag i Uddevallaregionen upp. Motionärerna anser att vissa former av regionalpolitiska insatser bör göras i regionen. Emellertid bör enligt deras mening de nuvarande reglerna för lokaliseringsbidrag, offerstöd och lokaliseringslån avskaffas och i stället bör, som också motionärerna i annat sammanhang föreslagit, ett system med riskgarantilån införas.

Utskottet har i det föregående avstyrkt ett motionsyrkande av moderata samlingspartiet som behandlar riskgarantilån. Mot bakgrund härav bör även motion 3038 i aktuell del avslås.

Därefter tar utskottet upp fyra motioner varav en med anledning av den regionalpolitiska propositionen som behandlar *den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen m. m.*

I motion 3043 av Arne Fransson m. fl. (c) finner motionärerna det inte rimligt att begränsa Uddevallaregionen till Uddevalla, Munkedal och Lysekils kommuner. Även övriga kommuner inom samma arbetsmarknadsregion, nämligen Färgelanda, Orust, Sotenäs, Strömstad och Tanum, bör ingå. Vidare framhåller motionärerna att lokaliseringsstöd bör kunna utgå oavsett projektets storlek och vem som fattar beslut härom att gälla fr. o. m. innevarande budgetår. Siri Häggmark (m) och Jens Eriksson (m) i motion 3032 och Kenth Skårvik (fp) i motion 2961 anser att även Orust och Färgelanda kommuner bör omfattas av ifrågavarande regionalpolitiska åtgärder. I motion 3035 yrkar Rune Johansson m. fl. (s) att Färgelanda kommun bör ingå i begreppet Uddevallaregionen.

Utskottet vill framhålla att stor restriktivitet bör iaktas när det gäller att peka ut kommuner där regionalpolitiskt stöd skall kunna utgå. Detta bör gälla inte bara Uddevallaregionen utan – som framgår av utskottets ställningstagande i fråga om stödområdesavgränsningen tidigare i betänkandet – hela landet. Därför måste utgångspunkten enligt utskottets mening vara att sätta in de regionalpolitiska åtgärderna där de negativa effekterna av nedläggningen av Uddevallavarvet är som störst. Mot denna bakgrund anser utskottet att den av regeringen gjorda avgränsningen är väl avvägd. Vidare bör de åtgärder som nu sätts in i Uddevallaregionen på sikt gynna också angränsande kommuner, samtidigt som länsstyrelsen via länsanslaget har tillgång till medel för att stödja länets olika delar. När det gäller bidragsnivån som tas upp i motion 3043 konstaterar utskottet – bl. a. genom ställningstaganden som utskottet gjort i det föregående – att lokaliseringsbidrag fr. o. m. den 1 juli 1985, oavsett om länsstyrelsen eller någon central myndighet fattar beslutet, kommer att inom ifrågavarande region kunna utgå med högst 30%. Motion 3043 i aktuell del får därmed anses vara tillgodosedd och behöver inte medföra någon ytterligare riksdagens åtgärd i denna del. Med hänvisning till vad utskottet anfört bör motionerna 2961, 3032, 3035 och 3043 i förekommande fall i aktuella delar avslås.

Anslagen för lokaliseringsbidrag m. m. och lokaliseringslån behandlas av Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 3038 som yrkar avslag på regeringens förslag med hänvisning till vad motionärerna tidigare anfört om att införa

ett system med riskgarantilån. Motionärerna föreslår att 25 milj. kr. anvisas härför och att dessa medel utnyttjas för projekt i mindre och medelstora företag.

Utskottet har i det föregående avstyrkt införande av riskgarantilån varför utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motion 3038 i aktuell del.

Därefter behandlar utskottet ett yrkande i samma motion som rör *särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen*. I motionen framhålls betydelsen av teknisk utveckling och forskning. Motionärerna varnar dock för en överdriven tilltro till att via subventioner stimulera teknisk utveckling. Det av regeringen föreslagna särskilda anslaget för utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen bör därför avslås. I stället bör enligt motionärerna kontakterna mellan högskolan och forskningen samt näringslivet i Bohuslän förbättras. Därför bör länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län erhålla extra medel om 6 milj. kr. för att utnyttjas enligt reglerna för det s. k. länsanslaget och användas för att främja näringslivets utveckling i Uddevallaregionen. En expansion inom servicesektorn bör därvid beaktas.

Utskottet anser i likhet med industriministern att det utöver de traditionella regionalpolitiska stöden kan komma att behövas speciella utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen som bl. a. innefattar visst projektarbete och främjande av teknikutveckling. Det av regeringen föreslagna beloppet – 35 milj. kr. – anser utskottet väl avvägt, och det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare användningen av medlen. Mot bakgrund härav bör motion 3038 i aktuell del avslås.

I motion 3043 av Arne Fransson m. fl. (c) understryker motionärerna att på samma sätt som i Uddevallaregionen måste *särskilda insatser i orter och regioner utanför det ordinarie stödområdet* sättas in där nödvändiga strukturförändringar inom näringslivet riskerar att leda till ökad arbetslöshet.

Utskottet anser att det får avgöras från fall till fall om och vilka insatser som kan behövas i en region i samband med strukturförändringar i näringslivet. Detta innebär enligt utskottets mening att några generella uttalanden som framförs i motionen inte bör göras. Mot bakgrund härav bör motion 3043 i aktuell del avslås.

Utskottet övergår därefter att behandla en motion som allmänt berör olika regionalpolitiska åtgärder i Uddevallaregionen.

Kenth Skårvik (fp) föreslår i motion 2961 *särskilda stödåtgärder för Uddevallaregionen* med anledning av nedläggningen av Uddevallavarvet. Motionären anser först att de begränsningar som gjorts till särskilda åtgärder i Uddevalla, Munkedals och Lysekils kommuner är alltför snäva. Det är enligt motionären angeläget att utvecklingen i Lysekils kommun följs speciellt med anledning av att verkstadsföretaget Skandiaverken till stora delar skall läggas ned. Genom nedläggningen av Uddevallavarvet kommer många att pendla varför motionären anser att vägarna i området Udde-

valla–Trollhättan–Vänerskogsregionen bör förbättras. Vidare bör en tidigareläggning av polishuset i Uddevalla äga rum.

Regeringen har presenterat ett åtgärdsprogram för Uddevallaregionen som bl. a. innefattar väginvesteringar och inplacering av vissa kommuner i stödområde. Utskottet har i det föregående tillstyrkt regeringens förslag härom och anser att dessa åtgärder tillsammans med andra åtgärder inom det arbetsmarknadspolitiska området ger goda förutsättningar för att skapa nya arbetstillfällen inom regionen och bygga ett näringsliv med mindre ensidighet och konjunkturberoende. Detta hindrar emellertid inte att man även i fortsättningen nog måste följa utvecklingen i regionen och komplettera ifrågavarande åtgärder om utvecklingen skulle kräva det. Detta kan naturligen ske inom ramen för länsplaneringsarbetet. Mot bakgrund härav bör motion 2961 i aktuell del avslås.

När det gäller utvecklingen i Hallands, Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus län utanför Uddevallaregionen har inga motioner väckts.

Hallands län hade under 1970-talet en ökning av antalet sysselsatta, och länsstyrelsens prognos fram till år 1990 pekar på en fortsatt ökning. Även befolkningsutvecklingen har varit gynnsam för länet, och länsstyrelsen förutser en positiv befolkningsutveckling fram till 1990 men takten i ökningen börjar sjunka i förhållande till den utveckling som har varit under 1980-talets första år.

Älvsborgs län hade under åren fram till slutet av 1970-talet en mycket snabb befolkningsökning. Under de senaste åren har folkmängden varit ganska konstant. Befolkningstillväxten har fördelat sig mycket olika mellan olika delar av länet. Av länsdelarna har Mittän-Älvsborg haft den klart mest gynnsamma utvecklingen, och fram till år 1990 förutser länsstyrelsen en fortsatt befolkningsökning. Länet väntas också få en positiv sysselsättningsökning under 1980-talet.

Skaraborgs län hade en kraftig befolkningstillväxt under 1970-talet. Denna utveckling sker inte i samma takt som tidigare, och länsstyrelsens prognos från till år 1990 innebär en mycket marginell folkökning. Vidare förutser länsstyrelsen en viss sysselsättningsändring främst inom privata tjänster under 1980-talet.

Göteborgs och Bohus län noterade för första gången på flera år en liten befolkningsökning under det första kvartalet 1984. Under 1980-talet väntas emellertid en negativ befolkningsutveckling. Sysselsättningen väntas öka fram till år 1990 inom främst tillverkningsindustri och privata tjänster. Även inom offentlig förvaltning väntas en viss uppgång i sysselsättningen.

Utskottet vill för egen del framhålla att det förhållandet att det saknas motioner rörande dessa län exkl. Uddevallaregionen inom Göteborgs och Bohus län inte betyder att det inte skulle finnas regionalpolitiska problem. Sådana finns vilket framgår av utskottets behandling av stödområdesindelningen och länsanslagets fördelning på länen. Utskottet vill i sammanhang-

et också hänvisa till vad som i det föregående sagts om prioriteringsordningen när det gäller lokaliseringen av statlig verksamhet.

Sydöstra Sverige

Under denna rubrik behandlar utskottet Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län.

Befolkningen i Östergötlands län ökade under åren 1970–1983 till 392 300 personer. Befolkningstillväxten väntas fortsätta under resten av 1980-talet. Situationen på länets arbetsmarknad försämrades under åren 1981–1983 men förbättrades under år 1984. Andelen sysselsatta i åldern 16–64 år i länet låg på samma nivå som för riket i sin helhet, dvs. ca 75%. Länsstyrelsens prognos visar på en minskning av andelen sysselsatta i länet fram till år 1990. Beroende på en positiv bedömning av tillverkningsindustrins utveckling förväntas emellertid Motala, Åtvidabergs, Linköpings, Finspångs och Norrköpings kommuner få en relativt gynnsam sysselsättningsutveckling.

Östergötlands län har goda möjligheter att ta emot omflyttade statliga verksamheter enligt motion 1114 av Torsten Karlsson m. fl. (s). I motion 2095 kräver Nils Berndtson (vpk) ett åtgärdsprogram för utveckling och ökad sysselsättning i Östergötland. I motionen anförs att statsmakterna länge betraktade Östergötland som en expansiv region. Man bortsåg från de allvarliga verkningarna av industrinedläggningar såsom textilindustrin och Goodyears gummfabrik i Norrköping, Motala Verkstad och flera betydande företag i Linköping. Under 1970-talet försvann 6 750 arbetstillfällen i industrin, och under 1980-talet beräknas ytterligare 5 800 industrijobb försvinna.

Anders Dahlgren m. fl. (c) framhåller i motion 2959 att Valdemarsviks, Kinda och Ydre kommuner bör inplaceras i stödområde C.

Jönköpings län hade en mycket positiv befolkningsutveckling under 1960-talet. Denna utveckling dämpades emellertid påtagligt i början av 1970-talet. Under 1980-talets första år minskade folkmängden i länet. Folkmängden i Jönköping–Vaggeryds-delen och den östra länsdelen minskade, medan den sydvästra länsdelen uppvisade en viss ökning under år 1983. Den negativa befolkningsutvecklingen i länet totalt förväntas fortsätta under den återstående delen av 1980-talet. Andelen sysselsatta i åldern 16–64 år i länet låg på 78% år 1983 vilket var tre procentenheter högre än riksgenomsnittet. En ökning av förvärvsfrekvensen förväntas fram till år 1990.

I motion 2912 anför Arne Fransson (c) och Kersti Johansson (c) att Jönköpings län bör erhålla ytterligare medel för regionala insatser. Detta skulle ge förutsättningar för nya satsningar i östra länsdelen och då inte minst Nässjö kommun som enligt motionärerna haft det besvärligt med sysselsättningen under en följd av år. Obalansen i näringslivet och sysselsättningen i länet framhålls även i motion 2927 av Åke Gustavsson m. fl.

(s). Även i den motionen anförs att hänsyn till situationen i länets östra delar bör tas vid fördelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser.

I motion 2927 tas också upp frågan om ett samlat investeringsprogram inom den statliga sektorn (inkl. de affärsdrivande verken) för den östra delen av Jönköpings län. I motionen anges vidare att det är viktigt att staten fortsätter att stimulera trähusexporten inom Swebex ansvarsområde. En utökning av den tekniska utbildningen inom den östra delen av länet förordas också. Utbyggnaden föreslås ske genom en omfördelning inom länet av beslutade medel.

Kronobergs län hade under 1970-talet en positiv befolkningsutveckling, vilken också fortsatte under 1980-talets början. Den positiva utvecklingen förväntas fortsätta under den återstående delen av 1980-talet.

Andelen sysselsatta i förvärvsarbete i länet låg något över riksgenomsnittet år 1983. Även sysselsättningsutvecklingen under resten av 1980-talet förväntas vara gynnsam.

Strukturproblem, särskilt inom skogs- och glasindustrin, har inneburit svårigheter i vissa orter.

I motion 2917 framhåller Stina Gustavsson (c) och Runc Gustavsson (c) *behovet av regionalpolitiska insatser i Kronobergs län*. Av motionen framgår att under några år har länet totalt haft en positiv befolkningsutveckling, men under år 1984 noterades en befolkningsminskning. Länet har haft mycket olika utveckling. Under åren 1974–1983 hade fem av länets åtta kommuner en negativ utveckling. Regionalpolitiska åtgärder är därför nödvändiga för näringslivets utveckling, för nya arbetstillfällen och för att bevara befintliga. Motionärerna anser också att det är angeläget att Teknikcentrum i Växjö – ett centrum för informationsteknologi – kan vidareutvecklas och att staten fortsättningsvis tar sin andel av kostnaderna. I motionen hemställs att Lessebo och Tingsryd skall hänföras till gruppen "Östra Småland" och därmed bli föremål för särskilda regionalpolitiska insatser.

Kalmar län hade en oförändrad folkmängd under 1970-talet. Under 1980-talets första år ökade befolkningen i åldern 16–64 år något. Av länets tolv kommuner kunde endast tre, Oskarshamn, Kalmar och Mörbylånga, visa en marginell tillväxt av hela befolkningen under år 1983. Prognosen för länet visar på en viss ökning av åldersgruppen 16–64 år fram till år 1990.

Under 1970-talet ökade antalet arbetstillfällen i Kalmar län med ca 9 500. År 1983 låg andelen sysselsatta i åldern 16–64 år i länet något under riksgenomsnittet. Länsstyrelsens bedömning av sysselsättningsutvecklingen under 1980-talet tyder på att totalt 3 700 arbetstillfällen kommer att försvinna från länets arbetsmarknad. Andelen sysselsatta förväntas därmed sjunka något.

I två motioner, 331 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) samt 902 av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m), tas upp behovet av

lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län. I motion 331 redovisas att Kalmar län har knappt 32 statligt anställda per 1 000 invånare. Motsvarande siffra för riket som helhet är drygt 60. Kalmar län är därmed det län i hela riket som har den lägsta andelen statligt anställda.

I motion 902 hänvisas till budgetpropositionen 1984/85 bilaga 15 civildepartementet, i vilken redovisas att regeringen våren 1984 gav ett tjugotal statliga myndigheter med huvudkontor i Stockholm–Solna i uppdrag att tillsammans med statskontoret undersöka möjligheterna att ytterligare decentralisera sin verksamhet. I denna utlokalisering bör enligt motionärerna Kalmar län i första hand komma i fråga.

I motion 2962 framhåller Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) att befolkningen i Kalmar län har varit konstant under de senaste hundra åren men att befolkningsminskningen nu är mycket påtaglig. Framför allt är det ungdomen som flyttar. För länets vidkommande har det regionalpolitiska länsanslaget varit av utomordentlig vikt inte minst för att vidmakthålla och utveckla en levande skärgård.

Vidare sägs i motionen att stödet för regionala insatser för företagsutveckling bör gälla alla län. Denna form av insatser skulle vara ett utmärkt regionalpolitiskt medel också i Kalmar län. Godstransportstödet i skärgården bör enligt motionärerna permanentas och treårsregeln tas bort. Länsstyrelsen i Kalmar län ger sådant stöd till tunga godstransporter mellan öar i skärgården som saknar landförbindelse. I motionen hemställs slutligen att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförs om ökade behov av regionalpolitiskt stöd till Kalmar län.

I motion 906 begär Agne Hansson m. fl. (c) *särskilda regionalpolitiska utvecklingsinsatser i inre Småland och södra Östergötland*. I motionen anges att de grundläggande strukturproblemen och den kraftiga avfolkningen av landsbygden med över 37 000 människor sedan år 1960 fortfarande är en realitet. Kommunerna inom det aktuella området hade även år 1984 en befolkningsminskning med 1 354 personer. Motionärerna föreslår att 20 milj. kr. avsätts till särskilda regionalpolitiska insatser i inre Småland och södra Östergötland. Det ökade anslaget föreslås finansieras genom motsvarande sänkning av AMS anslag för sysselsättningsskapande åtgärder.

Blekinge län har sedan mitten av 1970-talet haft en negativ befolkningsutveckling. Den reducerade industrisysselsättningen och den minskade statliga sysselsättningen har starkt bidragit till utvecklingen. Olofströms kommun har drabbats hårdast av befolkningsminskningen. En viss ökning av befolkningen i åldern 16–64 år i länet förväntas emellertid under den återstående delen av 1980-talet.

Blekinges näringsliv karaktäriseras av en hög andel sysselsatta inom industrin och en liten andel inom tjänstesektorn. Under andra hälften av 1970-talet hade länet en svag sysselsättningsutveckling, vilken också fort-

satte under de första åren av 1980-talet. Under år 1983 började dock flera av de industriföretag som tidigare minskat sin personal att nyanställa. Den förbättrade utvecklingen inom stora delar av länets industri fortsatte även under år 1984. Den genomsnittliga arbetslösheten var emellertid hög i länet och låg närmare en procentenhet över riksgenomsnittet. Blekinge län var det län som efter Norrbottens län hade den högsta andelen personer placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Länsstyrelsens prognos visar på en positiv sysselsättningsutveckling fram till år 1990. Trots detta bedöms länet ligga under riksgenomsnittet för andelen sysselsatta år 1990.

Några motioner tar upp förhållandena i Blekinge län.

I motion 1465 redogör Mats Olsson m. fl. (s) för befolkningsutvecklingen i Blekinge län. I motionen sägs att länet är starkt beroende av utvecklingen inom ett fåtal stora industrier och av statlig verksamhet. Konjunktursvängningar, strukturförändringar och starka krav på rationaliseringar under den senaste tioårsperioden har lett till höga arbetslöshetstal och befolkningsminskningar. Den negativa utvecklingen bröts under år 1983 och en viss återhämtning kunde skönjas under år 1984. I motionen föreslås att *en särskild sysselsättningsdelegation* för Blekinge län med företrädare för berörda departement och myndigheter tillsätts i syfte att ge förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning inom länet.

I motion 2163 av Christer Skoog (s) framgår att pälsdjursuppfödningen är till stor del koncentrerad till Sölvesborgs kommun i Blekinge. I motionen föreslås att medel avsätts på anslaget Regionalpolitiskt stöd till regionala utvecklingsinsatser för utvecklingsinsatser inom pälsdjursnäringen i länet.

I motion 2956 av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) framhålls att problemen i Blekinge län bör beaktas vid fördelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser. Motionärerna är positiva till de utfästelser som görs i propositionen. Problemen i länet är emellertid av den omfattningen att ytterligare insatser krävs. I motionen hemställs därför

- att riksdagens beslut angående lokalisering av statlig verksamhet till sydöstra Sverige snarast fullföljs,
- att regionalt utvecklingskapital bör få lämnas även i kommunerna Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona,
- att det regionalpolitiska stöd som utgår i stödområde C bör få tillämpas i Olofströms kommun budgetåret 1985/86 samt
- att regionalpolitiskt stöd, som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena, bör ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamns och Sölvesborgs kommuner.

Den negativa befolkningsutvecklingen och den svåra sysselsättningssituationen i länet påtalas även i motion 2963 av Karl-Anders Petersson (c). Om utvecklingen i Blekinge län skall kunna få en mer positiv inriktning krävs enligt motionären en satsning av den karaktär som vidtagits för att

förbättra den arbetsmarknadspolitiska situationen i Uddevallaregionen. Specialinriktade industri- och regionalpolitiska insatser beskrivs som lika nödvändiga i Blekinge läns kommuner som t. ex. i Uddevalla, Lysekil och Munkedals kommuner. Riksdagen bör därför besluta om särskilda stödinsatser i Blekinge län i syfte att skapa nya sysselsättningstillfällen i länet.

Utskottet som under senare år ingående följt utvecklingen i sydöstra Sverige, kan nu konstatera att samtliga fem län inom regionen till följd av konjunkturuppgången fick en positiv utveckling inom industrin under år 1984. Strukturproblem inom både de areella näringarna och industrin kvarstår emellertid. Länen har utarbetat regionala industripolitiska program som bör kunna ligga till grund för att skapa en på litet längre sikt dynamisk industri. Utskottet har i det föregående tillstyrkt regeringens förslag om att östra Småland och Blekinge skall tillhöra det regionalpolitiskt prioriterade område som skall kunna komma i åtnjutande av regeringens stöd till teknikspridningsprojekt. Detta innebär ett observerande av utvecklingsproblemen i den här delen av landet, dvs. de sydligaste delarna av Östergötlands län, de östra delarna av Jönköpings län, de nordvästra delarna av Kalmar län och de nordöstra delarna av Kronobergs län. I regeringens fördelning till länsstyrelserna av anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. återspeglas detta också. För Blekinges del har redan vissa projekt påbörjats. Regeringen har lämnat stöd till ett elektronikcentrum i Svängsta och för planeringen av ett verkstadstekniskt centrum i Karlskrona.

Mot bakgrund av problemens omfattning i Blekinge län utgick utskottet i betänkandet AU 1983/84: 23 från att hela länet skall behandlas generöst när frågor uppkommer om regionalpolitiskt stöd till välgrundade projekt. Konjunkturuppgången har visserligen förbättrat situationen i länet och då främst i den västra länsdelen. På lång sikt kvarstår emellertid problemen. I vad särskilt gäller den östra delen av länet bör erinras om den offentliga sektorns dominerande ställning. Som en följd av att utbyggnaden av denna sektor avtagit har även den östra länsdelen fått betydande sysselsättningsproblem. Utskottet vidhåller därför det uttalande som gjordes i betänkandet AU 1983/84: 23.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt en höjning av det s. k. länsanslaget. Härigenom skapas ökade möjligheter för de enskilda länen att få medel för arbetet med regionala utvecklingsprojekt. Det bör vidare ankomma på länsstyrelserna att initiera samverkan kring de frågor som skulle vara uppgifter för delegationer av det slag som förs fram i motionerna 1465 och 2095.

I motion 2927 föreslås bl. a. prioritering av export av trähus inom Swebex ansvarsområde. Utskottet hänvisar i denna fråga till föregående riksmötes beslut om den exportfrämjande verksamheten (prop. 1983/84: 168, NU 1983/84: 40). I detta sammanhang skedde en prioritering av bl. a. företag för export inom trähusbranschen för budgetåret 1984/85. Intentionerna i propositionen var att Swebex inom Sveriges exportråd skall verka

under i första hand fem budgetår innan en total utvärdering görs. Detta lämnades utan erinran av riksdagen, och det finns inte anledning att på grund av motionsförslaget nu göra en annan bedömning.

I motion 2927 föreslås också en omfördelning av gymnasieutbildningen inom Jönköpings län. Detta är i första hand en fråga för berörda länsmyndigheter och skolöverstyrelsen. Den bör sålunda inte föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Med anledning av det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 906 i motsvarande del, 1465, 2095, 2927 i motsvarande delar, 2963 samt 2956 och 2962 i motsvarande delar.

Frågor om lokalisering av statlig verksamhet, anslaget för regionala utvecklingsinsatser samt stöd till pälsdjursnäringen har utskottet behandlat i det föregående.

Skånelänen

Kristianstads län har haft en tillväxt av befolkningen i åldern 16–64 år under senare år. Tillväxten beräknas fortsätta fram till år 1990. Den genomsnittliga andelen sysselsatta i länet låg år 1983 under riksgenomsnittet. Andelen väntas öka något fram till år 1990 men kommer fortfarande att ligga under riksgenomsnittet. Den öppna arbetslösheten minskade under år 1984 delvis beroende på att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder hade ökat.

Kristianstads län har ett stort antal mindre och medelstora företag. Omkring 30% av de industrisysselsatta arbetar i byggmaterialindustrin. Även livsmedelsindustrin är betydelsefull.

I motion 2117 anför Börje Nilsson m. fl. (s) att under 1980-talets början drabbades Kristianstads län hårt av företagsnedläggningar och inskränkningar med följd att flera tusen arbetstillfällen försvann. Arbetsmarknadssituationen bedöms fortfarande som allvarlig. Det är därför angeläget att de arbetsmarknads- och näringspolitiska insatserna ökar för länet. I motionen konstateras vidare att av det totala anslaget för regionala utvecklingsinsatser tilldelades länet 0,35% eller 1,5 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Denna andel bedöms vara förhållandevis liten om man ser till länets befolkningsandel samt till regionens problembild. Motionärerna anser att Kristianstads län bör tilldelas väsentligt högre anslag för regionala utvecklingsinsatser.

Malmöhus län hade under 1960-talet och början av 1970-talet en kraftig befolkningsökning. Därefter har befolkningsutvecklingen efterhand stagnerat. Utvecklingen under de två senaste åren har inneburit en viss förbättring och resulterat i befolkningsökningar på drygt 1 000 personer per år. I några kommuner skedde dock en fortsatt befolkningsminskning. I Malmö uppgick denna till ca 1 000 personer år 1983, men det var den lägsta minskningen under den senaste tioårsperioden. Vid årsskiftet 1983-1984 uppgick folkmängden i länet till ca 745 000 personer.

Länet hade länge ett expansivt näringsliv men drabbades under senare hälften av 1970-talet hårt av strukturkriser. Dessa kriser inom främst teko-, gummivaru-, byggmaterial- och varvsindustrin har fortfarande negativa effekter på länets arbetsmarknad och bedöms få det flera år framöver. Arbetslösheten har som en följd av strukturkriserna ökat och ligger högre än riksgenomsnittet.

Totalt ökade sysselsättningen i länet under 1970-talet med drygt 30000 arbetstillfällen. Enligt länsstyrelsens prognoser ser andelen sysselsatta ut att stagnera under 1980-talet och ligga något över riksgenomsnittet. Utvecklingen under 1980-talet väntas dock bl. a. medföra att de inre och sydöstra delarna av länet åter kan få svårt att hävda sin ställning på arbetsmarknaden.

I motion 1459 ger Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) förslag till sysselsättningsfrämjande åtgärder i Malmöregionen. Regionen anges ha utvecklingsmöjligheter som saknas i många andra svenska regioner. För att dessa möjligheter skall kunna tillvaratas räcker det emellertid inte med kommunala insatser utan också en rad statliga insatser behövs enligt motionärerna. Det bör vara naturligt att staten när det gäller den egna verksamheten överväger en lokalisering till Malmö. Malmö och Malmöregionen har vid sidan av länsmyndigheterna väldigt litet av statlig förvaltning. Ett medicinskt-tekniskt utvecklingscentrum i Malmö skulle få stor betydelse för näringslivets förnyelse i Malmö. Ökade arbetsmarknadspolitiska insatser föreslås även i motionen. Vidare anförs att regeringen snarast bör påbörja ett arbete med att kartlägga utvecklingspotentialen i storstadsområdena och de åtgärder som är nödvändiga. Ett sådant arbete bör kunna bedrivas inom ramen för en särskild storstadsdelegation och ske i nära samråd med regionala organ och berörda kommuner.

Även i motion 2238 av Stig Josefson m. fl. (c) påtalas arbetsmarknadsproblemen i Malmöhus län. Enligt motionärerna präglas bilden av Malmöhus län inte av utveckling och expansion utan snarare av oroande tendenser till stagnation. Motionärerna anger att förutsättningen för att länet skall få en gynnsam utveckling är en kraftfull satsning på näringslivet med särskild inriktning på de mindre och medelstora företagen och en arbetsmarknadspolitik som bl. a. underlättar för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. I motionen förs också fram behovet av en utvärdering av insatserna i Landskrona i samband med avvecklingen av Öresundsvarvet.

En allsidig utvärdering från statens sida av de insatser som skett i Landskrona föreslås också i motion 2253 av Sigvard Persson (c). Problemen i Landskrona, som uppkommit som en följd av varvsnedläggelsen, är inte över. Den stora satsning som regeringen nu gör i Uddevallaregionen och som är nödvändig där, kan komma att få en dämpande effekt på viljan att etablera sig i Landskronaregionen och i Malmöhus län. Motionären hemställer dessutom att regeringen beaktar angelägenheten av att Lands-

kronaregionen tillförs konkreta, sysselsättningsskapande och miljövänliga verksamheter.

Lokalisering av statlig förvaltning till Skåne har också yrkats i motion 2703 av Eric Jönsson m. fl. (s).

I motion 2943 av Lars Werner m. fl. (vpk) betonas att de tre sydligaste länen Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län har fått påtagliga regionala problem. I bl. a. denna region måste man göra mer planmässiga insatser än hittills. En särskild delegation representerande de tre länsstyrelserna borde därför bildas.

Utskottet konstaterar att Skåne under senare år haft problem att upprätthålla sysselsättningen framför allt i kommuner som drabbats av strukturförändringar inom bl. a. varvs- och tekoindustrin. Både i Kristianstads och i Malmöhus län har emellertid industrin haft en positiv utveckling under det senaste året. I Malmöhus län gäller detta särskilt den exportinriktade industrin som också bidragit till en viss sysselsättningsökning. Ett karaktäristiskt drag för Kristianstads län är dock en märkbar nedgång av efterfrågan på arbetskraft inom byggnadsindustrin.

För att mildra verkningarna av strukturförändringarna inom varvsindustrin i Malmöhus län har ett antal statliga satsningar skett av såväl arbetsmarknadspolitisk som regionalpolitisk art. I Landskrona kommun har dessa insatser varit omfattande. Ett antal uppföljningar av insatserna i Landskrona har gjorts av bl. a. länsarbetsnämnden, länsstyrelsen, ERU och lärarhögskolan i Malmö. Utskottet förutsätter att man regionalt följer och dokumenterar den fortsatta utvecklingen i Landskrona. Åtskilligt arbete kvarstår för att motverka negativa effekter av nedläggningen av Öresundsvarvet. Investmentbolaget – Landskrona Finans – har en betydelsefull roll i arbetet med att finna ersättningsindustri till Landskrona.

I de båda aktuella länen pågår ett omfattande utvecklingsarbete inom näringslivet. Som exempel kan nämnas den samverkan mellan forskning och näringsliv som resulterat i forskarbyn IDEON i Lund vars verksamhet avses leda till industriell produktion som kan förläggas inom länet. I Malmö projekteras också en forskningsby med benämningen IDEON Malmö. Även på ett antal orter i Kristianstads län pågår utvecklingsprojekt av olika slag, t. ex. Tyingeprojektet, med syfte att stimulera nyföretagandet i Tyinge, utveckla befintliga företag och stimulera samarbete mellan företagen. Vidare har startats ett projekt inom fiskhanteringsindustrin i Simrishamn – Marknads- och produktutveckling för Simrishamnsfisk.

Enligt utskottets uppfattning bör utarbetandet av åtgärdsprogram m. m. för Skånelänen och övriga län samt frågan om inrättandet av speciella delegationer ankomma på länsstyrelserna inom ramen för länsplaneringsarbetet. Utskottet har i det föregående tillstyrkt en utökning av länsanslaget. Detta bör öka förutsättningarna för ett regionalt åtgärdsinriktat arbete.

Slutligen vill utskottet framhålla att trots vissa strukturproblem i Skåne finns det anledning att bl. a. mot bakgrund av vad ovan anförts samt

möjligheten till regionalpolitiska insatser se relativt positivt på den långsiktiga utvecklingen i dessa två län. I Skåne finns en rad faktorer som underlättar utvecklingen. Där finns ett väl differentierat näringsliv, en lång industriell tradition, tillgång till högskola och forskning samt en närhet till den europeiska marknaden. Vidare har jordbruket, fisket och livsmedelsindustrin stor betydelse i Skåne.

Med anledning av det anförda avstyrker utskottet motionerna 1459, 2238, 2253 och 2943 i förekommande fall i motsvarande delar.

Kust och skärgård

Tre motioner från den allmänna motionstiden behandlar den svenska kusten och skärgården.

I motion 646 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunnel Jonäng (c) framhålls att i kustbandet utanför Gävleborgs län har befolkningen minskat kraftigt under de senaste årtiondena och att länet saknar en skärgårdspolitik. Vad som enligt motionärerna krävs är åtgärder för att stoppa den sektorsvisa successiva avfolkningen av våra kuster och öar. Därför är det angeläget att en utredning tillsätts för att skapa *en samlad skärgårdspolitik*. Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c) framför i motion 650 liknande synpunkter i vad gäller hela Sveriges kustband och anser att det måste till en riksomfattande samordning av samhällets olika insatser för att behålla och utveckla en levande skärgård.

I motion 2104 framhåller Pär Granstedt m. fl. (c) att tiden är mogen för en ny samlad översyn av stödet till skärgårdsnäringsarna vars syfte bör vara att utvärdera och föreslå olika former av förbättringar av de stöd som utgår i dag. Särskilda insatser för skärgårdsjordbruket bör övervägas samtidigt som utvecklingen av fiskodling och annat s. k. vattenbruk bör fortsätta. Hemslöjd, hantverk och hemförädling av livsmedel är andra viktiga näringar i skärgården. Dessutom har turistnäringen fått en växande betydelse för skärgårdens befolkning.

Utskottet kan först konstatera att det på flera håll skett en vändning till en positivare utveckling i våra skärgårdar, där aktivitet från länsstyrelsernas sida med insatser av bl. a. glesbygdssöd har spelat en stor roll. Utskottet har vidare i det föregående tillstyrkt att fiskodling får stödjas med regionalpolitiskt stöd vilket torde få särskild betydelse i vissa skärgårdsområden. Glesbygdsdelegationen har i sitt betänkande Glesbygden – resurser och möjligheter (Ds I 1984: 20) behandlat olika skärgårdsfrågor. Delegationen kommer även i fortsättningen att ta upp frågor som rör den svenska skärgården. Vidare genomförs en utvärdering av landstinget och länsstyrelsen i Stockholms län när det gäller samhällets insatser för skärgården. Utvärderingen kommer att presenteras inom kort. Utskottet anser att det är viktigt att inte skärgården med sina speciella möjligheter och förutsättningar glöms bort när det gäller att skapa en offensiv och utveck-

lingsinriktad politik för olika glesbygder. Det bör ankomma på de skilda länsstyrelserna att efter behov och i samarbete med kommuner och andra intressenter verka för utvecklingen av en livskraftig skärgård. Mot bakgrund härav bör motionerna 646, 650 och 2104 avslås.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på proposition 1984/85:115* bilaga 1 att riksdagen avslår motion 1984/85: 2932.

Mål och riktlinjer för regionalpolitiken

2. beträffande *de allmänna målen för regionalpolitiken* att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen¹ i motsvarande del,
3. beträffande *förutsättningarna för regionalpolitiken* att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2123 i motsvarande del, 1984/85: 2943 yrkande 4 i motsvarande del samt 1984/85: 2951 yrkande 1 i motsvarande del godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del. res. 1 (m)
res. 2 (vpk)
4. beträffande *den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken* att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 1519, 1984/85: 2667 i motsvarande del, 1984/85: 2915 yrkande 1 i motsvarande del, 1984/85: 2937 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2940 godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del. res. 3 (c)
res. 4 (fp)
res. 5 (m)
5. beträffande *oförändrad befolkningsandel i storstäderna* att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2962 yrkande 1, res. 6 (c)
6. beträffande *särskild storstadsdelegation* att riksdagen avslår motion 1984/85: 1459 i motsvarande del.
7. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden* att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2409 och 1984/85: 657, res. 7 (c)
8. beträffande *ansvarsfördelningen i regionalpolitiken såvitt avser SIND:s medverkan* att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2937 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande 1 i motsvarande del godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del. res. (m, fp)

¹ Med "propositionen" avses i det följande proposition 1984/85: 115 bilaga 1 i den mån inte annat anges.

9. beträffande *ansvarsfördelningen i regionalpolitiken såvitt avser kommunerna*
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2919 yrkande 2 och 1984/85: 2937 yrkande 7 godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del.
10. beträffande *ansvarsfördelningen i regionalpolitiken i övrigt samt inriktningen av den regionala projektverksamheten*
att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del,
11. beträffande *regionkontor för handläggning av regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1467,
12. beträffande *de regionalpolitiska medlens allmänna inriktning* res. 9 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 10 (fp)
avslår motionerna 1984/85: 2123 i motsvarande del, 1984/85: 2937 res. 11 (vpk)
yrkande 1 i motsvarande del, 1984/85: 2943 yrkande 4 i motsvarande del samt 1984/85: 2951 yrkande 1 i motsvarande del.
13. beträffande *åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft* res. 12 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 2, 1984/85: 2930, 1984/85: 2933, 1984/85: 2934 och 1984/85: 2966 yrkande 2.
14. beträffande *viss regionalpolitisk forskning*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2944,
15. beträffande *nordiskt regionalpolitiskt samarbete*
att riksdagen lägger propositionen i motsvarande del till handlingarna,
16. beträffande *plan för utveckling av Mittskandinavien* res. 13 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1453,

Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken

17. beträffande *samordning av resursanvändningen inom olika sektorer*
att riksdagen med avslag på motion 1984/85: 2919 yrkande 1 godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del.
18. beträffande *den offentliga sektorns roll för sysselsättningen* res. 14 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2943 yrkandena 6 och 8. res. 15 (m)
19. beträffande *telekommunikationernas roll i regionalpolitiken* res. 16 (c, fp)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 3, 1984/85: 2937 yrkande 5 och 1984/85: 2955 i motsvarande del, res. 17 (m)
20. beträffande *förbättrade kommunikationer i övrigt i norra Sverige*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2955 i motsvarande del.
21. beträffande *utbildningsinsatser i regionalpolitiskt syfte*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2954 yrkande 3.

22. beträffande *effektivitetsproblem vid utlokaliseringen av statliga civila myndigheter*
att riksdagen med anledning av förslag 1984/85: 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
23. beträffande *fortsatt arbete med omlokalisering av statlig verksamhet* res. 18 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2652, 1984/85: 2954 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 3159 yrkande 2,
24. beträffande *effekterna av rationalisering och besparing inom statlig administration*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 367 och 1984/85: 2667 i motsvarande del,
25. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet inom Uppsala län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1123,
26. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Bergslagen* res. 19 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 546 i motsvarande del, 1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2924 i motsvarande del,
27. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till sydöstra Sverige*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2956 yrkande 1,
28. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Eskilstuna*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2935 i motsvarande del,
29. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Östergötlands län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1114,
30. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Jönköpings län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2927 yrkande 3,
31. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 331 och 1984/85: 902,
32. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Skåne*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2703,
33. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Malmö*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1459 i motsvarande del,
34. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Sjuhäradsbygden*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 918 yrkande 2,
35. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Värmlands län* res. 19 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1104 i motsvarande del och 1984/85: 2920 yrkande 2,
36. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Västmanlands län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2119 i motsvarande del,

37. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Gävleborgs län* res. 19 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2660 i motsvarande del
och 1984/85: 2744 yrkande 6,
38. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2697.
39. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till malmfälten*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2928 i motsvarande del.
40. beträffande *löntagarfonderna i regionalpolitiken* res. 20 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del res. 21 (m, c, fp)
och 1984/85: 2943 yrkande 5.
41. beträffande *teknik- och kunskapsspridning* res. 22 (vpk)
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2917 i motsva-
rande del, 1984/85: 2943 yrkande 7, 1984/85: 2951 yrkande 2 och
1984/85: 2954 yrkande 4 godkänner vad som förordats i proposi-
tion om stöd till teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt
prioriterade regioner och om inriktningen av åtgärder för sådant
ändamål,
42. beträffande *åtgärder hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena* res. 23 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 5, 1984/
85: 2931, 1984/85: 2949 och 1984/85: 2957,
43. beträffande *insatser för forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion* res. 24 (c)
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2914, 1984/
85: 2915 yrkande 16, 1984/85: 2922 och 1984/85: 2966 yrkande 3
godkänner vad som förordats i propositionen om insatser för
utveckling av bioteknisk forskning och utbildning vid universite-
tet i Umeå, för datateknisk forskning och utbildning vid högsko-
lan i Luleå samt för rymdforskning och högskoleutbildning i
Kiruna.
44. beträffande *forskning och utveckling i allmänhet* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del
och 1984/85: 2954 yrkande 2.
45. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del
till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna: Särskilda åtgärder*
under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisar
ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.,
46. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del
till *Tekniska fakulteterna: Särskilda åtgärder* under åttonde hu-
vudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av
8 000 000 kr.,
47. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del
till *Lokala och individuella linjer och enstaka kurser: Särskilda*

- åtgärder* under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
48. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del till *Kiruna geofysiska institut: Särskilda åtgärder* under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.,
49. beträffande *regionalpolitiskt utvecklingskapital* res. 26 (c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 27 (m)
avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 6, 1984/85: 2956 yrkande 2 och 1984/85: 2962 yrkande 4,
50. beträffande *regionalpolitiska åtgärder för företagsutveckling i övrigt*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen om regionalpolitiska insatser för nyföretagande, företagsförnyelse, företagsservice, utbildning samt produktutveckling och marknadsföring i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,
51. beträffande *utvecklingsfondernas lånevillkor*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2911,

Regionalpolitiskt stöd till företagen m. m.

52. beträffande *riskgarantilån* res. 28 (m)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2951 yrkandena 6 i motsvarande del och 7,
53. beträffande *avskaffande av lokaliseringsslånen* res. 29 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 8 i motsvarande del, 1984/85: 2937 yrkande 6 och 1984/85: 2951 yrkande 6 i motsvarande del, res. 30 (c, fp)
54. beträffande *avskaffande av nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt medel* res. 31 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1125 och 1984/85: 2943 yrkande 1 i motsvarande del,
55. beträffande *utnyttjande av investeringsfonder och regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1195,
56. beträffande *trädgårdsnäringen som stödberättigad verksamhet* res. 32 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2269 yrkande 3 och 1984/85: 2915 yrkande 7 i motsvarande del,
57. beträffande *stöd till produktutveckling och marknadsföring inom areella sektorn m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2744 yrkande 3,
58. beträffande *jordbruksföretag i Norrland som stödberättigad verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2130,

59. beträffande *pälsdjursnäringen som stödberättigad verksamhet* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2163,
60. beträffande *stödmöjligheter för databranschens mjukvarusida* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2915 yrkande 7 i motsvarande del,
61. beträffande *stöd till lokaler för s.k avknopnings- och groddföretag* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2954 yrkande 5,
62. beträffande *ett obundet stöd till industrilokaler i Värmland* att riksdagen avslår motion 1984/85: 1520 yrkande 3,
63. beträffande *lokaliseringsstöd till statliga affärsdrivande verk* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2919 yrkande 4,
64. beträffande *avsättning av stödmedel för lokalisering av statliga myndigheter till Bergslagen* att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 546 och 1984/85: 1443 i motsvarande delar,
65. beträffande *statsgaranti inom bilglasindustrin* att riksdagen avslår motion 1984/85: 908. res. 33 (vpk)
66. beträffande *övriga frågor om stödberättigad verksamhet* att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen om verksamheter som bör vara berättigade till regionalpolitiskt stöd i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,
67. beträffande *oförändrad nivå för lokaliseringsbidrag i stödområde C* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2952 yrkande 7,
68. beträffande *effekterna av de lägre bidragsnivåerna* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2921,
69. beträffande *sysselsättningsmotivet vid bidragsgivningen* att riksdagen godkänner vad utskottet anfört,
70. beträffande *lokaliseringsstödet såvitt avser högsta bidragsandel* att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen om den högsta andelen lokaliserings- och investeringsbidrag som skall kunna lämnas i samband med en investering,
71. beträffande *lokaliseringsstöd såvitt avser handläggningsordningen* att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om *dels* beloppsgräns för beslut om lokaliseringsstöd och investeringsbidrag som bör kunna fattas av länsstyrelse. *dels* länsstyrelsens möjligheter att lämna lokaliseringsstöd i orter eller kommuner utanför stödområdet vilka regeringen anger skall tillfälligt komma i fråga för regionalpolitiskt stöd,
72. beträffande *privata investmentbolag* att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om lån till regionala investmentbolag med huvudsaklig verksamhet i orter eller kommuner utanför stödområdet vilka regeringen anger skall tillfälligt komma i fråga för regionalpolitiskt stöd,

73. beträffande *utredning om offertstödet*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2924 i motsvarande del,
74. beträffande *nedläggningen av socialavgifter* res. 34 (m)
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2269 yrkande 2, res. 35 (c)
1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2929 yrkan- res. 36 (fp)
dena 1 och 2, 1984/85: 2937 yrkande 2, 1984/85: 2951 yrkande 4 res. 37 (vpk)
och 1984/85: 2966 yrkande 1 godkänner vad som anförts i propo-
sitionen om nedläggningen av företagens socialavgifter,
75. beträffande *avgiftsbefrielsen i Svappavaara såvitt gäller geogra- res. 38 (c)*
fisk omfattning
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2915 yrkande 11,
76. beträffande *avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäl- res. 39 (fp)*
ler branschomfattning
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2937 yrkande 3,
77. beträffande *sysselsättningsstödet* res. 40 (c)
att riksdagen med avslag på motion 1984/85: 2915 yrkande 10 i
motsvarande del godkänner vad som anförts i propositionen om
sysselsättningsstödet storlek i stödområdena A; B och C,
78. beträffande *industricentra* res. 41 (m)
att riksdagen med avslag på motion 1984/85: 2951 yrkande 8
godkänner vad som anförts i propositionen om verksamheten vid
Stiftelsen industricentra,
79. beträffande *lokaliseringssamrådets framtida inriktning* res. 42 (m)
att utskottet med anledning av propositionen i motsvarande del res. 43 (c)
och motionerna 1984/85: 2915 yrkande 15, 1984/85: 2919 yrkande
3 och 1984/85: 2928 i motsvarande del samt med avslag på motion
1984/85: 2951 yrkande 9 godkänner vad utskottet anförde,
80. beträffande *regionala prioriteringar i samband med lokalise- res. 44 (m)*
ringssamråd res. 45 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 546 i motsvarande del,
1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2954 yrkande 1 i
motsvarande del,

Insatser i glesbygden

81. beträffande *inriktningen av glesbygdstödet och övriga insatser i res. 46 (m)*
glesbygd res. 47 (vpk)
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2943 yrkande 9
och 1984/85: 2951 yrkande 5 godkänner vad som anförts i propo-
sitionen i motsvarande del,
82. beträffande *högsta belopp för stöd till företag i glesbygd* res. 48 (c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 12 i motsvarande del
och 1984/85: 2937 yrkande 11,

83. beträffande *avskrivningslån för uthyrningsstugor* res. 48 (c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 12 i motsvarande del
och 1984/85: 2937 yrkande 12.
84. beträffande *stödberättigade ändamål vid stöd till företag i gles-
bygd*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motion 1984/85: 2913 yrkande 2.
85. beträffande *högsta belopp för stöd till intensifierade kommunala
sysselsättningsinsatser* res. 49 (c, fp)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1984/85: 2915 yrkande 13 i motsvarande del
och 1984/85: 2937 yrkande 13,
86. beträffande *reserverande av IKS-stödet för äldre arbetslösa* res. 50 (c)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2915 yrkande 13 i motsva-
rande del,
87. beträffande *upprustning av vissa lokaler i glesbygd*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2960.
88. beträffande *permanentning av stöd till godstransporter i vissa
fall*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2913 yrkande 1 och
1984/85: 2962 yrkande 3,
89. beträffande *möjligheten att lämna stöd till företag eller ekono-
misk förening för vissa godstransporter i glesbygd*
att riksdagen bifaller propositionen i motsvarande del,
90. beträffande *glesbygdssöd åt fiskerinäringen i mellersta och nor-
ra Bohuslän*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2696,
91. beträffande *lantmäteriförrättningar i glesbygd*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2965 yrkande 2.

Medelsanvisning till regionalpolitiken

92. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till
Visst regionalpolitiskt stöd för budgetåret 1985/86 under tolfte
huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.,
93. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt res. 51 (m)
med avslag på motionerna 1984/85: 2937 yrkande 10 och 1984/ res. 52 (fp)
85: 2951 yrkandena 10 och 16 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för
budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reserva-
tionsanslag av 362 000 000 kr.,
94. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt res. 53 (m)
med avslag på motionerna 1984/85: 2915 yrkande 8 i motsvarande res. 54 (c, fp)
del, 1984/85: 2937 yrkande 9 och 1984/85: 2951 yrkande 11 till
Lokaliseringslån för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln
anvisar ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,

95. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85:2915 yrkandena 4 och 14, 1984/85:2937 yrkande 14, 1984/85:2942 i motsvarande del, 1984/85:2943 yrkande 3, 1984/85:2951 yrkande 12 och 1984/85:2962 yrkande 2 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 488 000 000 kr., res. 55 (m)
res. 56 (c)
res. 57 (fp)
res. 58 (vpk)
96. beträffande *ekonomiskt stöd till lokala projektgrupper* att riksdagen avslår motion 1984/85:2642,
97. beträffande *reglerna för regeringens medelsdisposition* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2917 i motsvarande del och 1984/85:2918,
98. beträffande *länsanslaget till Älvsborgs län* att riksdagen avslår motion 1984/85:778,
99. beträffande *särskilda insatser i inre Småland och södra Östergötland* att riksdagen avslår motion 1984/85:906 yrkande 1,
100. beträffande *länsanslaget till Gävleborgs län* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1469 i motsvarande del, 1984/85:1471 och 1984/85:2654,
101. beträffande *länsanslaget till Värmlands län* att riksdagen avslår motion 1984/85:1520 yrkandena 1 och 2,
102. beträffande *länsanslaget till Kopparbergs län* att riksdagen avslår motion 1984/85:2098,
103. beträffande *länsanslaget till Kristianstads län* att riksdagen avslår motion 1984/85:2117,
104. beträffande *länsanslaget till Västerbottens län* att riksdagen avslår motion 1984/85:2269 yrkande 1,
105. beträffande *länsanslaget till Jönköpings län* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2912 och 1984/85:2927 yrkande 1,
106. beträffande *länsanslaget till Jämtlands län* att riksdagen avslår motion 1984/85:2947,
107. beträffande *industriellt utvecklingscentrum i Östersund* att riksdagen avslår motion 1984/85:2948,
108. beträffande *anställning av en forskningsassistent* att riksdagen avslår motion 1984/85:2965 yrkande 1,
109. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del medger att *statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service* får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garantier räknat från den 1 juli 1985 uppgår till högst 52 000 000 kr.,
110. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i*

- glesbygder m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
111. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2937 yrkande 8, 1984/85: 2942 i motsvarande del, 1984/85: 2943 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande 13 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 360 000 000 kr., res. 59 (m)
res. 60 (c)
res. 61 (fp)
res. 62 (vpk)
112. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2915 yrkande 10 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkandena 14 och 15 till *Sysselsättningsstöd* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 120 000 000 kr., res. 63 (m)
res. 64 (c)
113. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Expertgruppen för forskning och regional utveckling* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.,

Stödområdesindelningen

114. beträffande *översyn av stödområdesindelningen i vissa län* att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2744 yrkande 2 och 1984/85: 2928 i motsvarande del,
115. beträffande *inplacering i stödområde A av Bräcke m.fl. kommuner* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2946 i motsvarande del,
116. beträffande *inplacering i stödområde A av Malå kommun* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2923 yrkande 2,
117. beträffande *inplacering i stödområde B av Gotlands kommun* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2958 yrkande 1,
118. beträffande *inplacering i stödområde B av norra och södra delarna av Gotlands kommun* att riksdagen avslår motion 1984/85: 2952 yrkande 6,
119. beträffande *inplacering i stödområde B av Filipstad, Hagfors och Munkfors kommuner* att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 773 i motsvarande del och 1984/85: 2920 yrkande 1 i motsvarande del,
120. beträffande *inplacering i stödområde B av Storfors kommun* att riksdagen avslår motion 1984/85: 773 i motsvarande del,
121. beträffande *inplacering i stödområde B av Fagersta, Skinnskatteberg och Norbergs kommuner* att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 450 i motsvarande del, 1984/85: 648 i motsvarande del, 1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2925 i motsvarande del,

122. beträffande *inplacering i stödområde B av Surahammar och Hallstahammar kommuner*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 450 i motsvarande del och 1984/85: 648 i motsvarande del.
123. beträffande *inplacering i stödområde B av Östersunds kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2946 i motsvarande del.
124. beträffande *inplacering i stödområde C av Valdemarsvik m.fl. kommuner*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2959.
125. beträffande *inplacering i stödområde C av Olofströms kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2956 yrkande 3.
126. beträffande *inplacering i stödområde C av Färgelanda m.fl. kommuner*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2939.
127. beträffande *inplacering i stödområde C av Gullspång m.fl. kommuner*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2945 och 1984/85: 2953.
128. beträffande *inplacering i stödområde C av Kristinehamns kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2920 yrkande 1 i motsvarande del.
129. beträffande *inplacering i stödområde C av Hallstahammar och Surahammar kommuner* res. 65 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2925 i motsvarande del.
130. beträffande *inplacering i stödområde C av Gagnefs kommun* res. 65 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2936.
131. beträffande *inplacering i stödområde C av Sandvikens kommun*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1469 i motsvarande del och 1984/85: 2964.
132. beträffande *inplacering i stödområde C av östra delarna av Hudiksvalls kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1469 i motsvarande del.
133. beträffande *inplacering i stödområdet av Härnösand m.fl. kommuner*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2926.
134. beträffande *inplacering i stödområde C av Umeå kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2923 yrkande 1.
135. beträffande *den geografiska inriktningen av det regionalpolitiska arbetet i kvarstående delar*
att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen i motsvarande del i den mån frågan inte behandlats i föregående moment.

Utvecklingen i länen

136. beträffande *åtgärder för kvinnor i Norrbotten*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1461,
137. beträffande *regionala utvecklingsinsatser i östra Norrbotten*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2928 i motsvarande del,
138. beträffande *insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten* res. 66 (vpk)
res. 67 (c)
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85: 2929 yrkande 3 och 1984/85: 2943 yrkande 2 godkänner vad som anförts i propositionen,
139. beträffande *nö utrustning till databasen i Haparanda*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2910 i motsvarande del och motion 1984/85: 2951 yrkande 3,
140. beträffande *demografiska databasens filialer i Pajala, Jokkmokk och Jörn* res. 68 (c, fp)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2910 i motsvarande del,
141. beträffande *åtgärdsprogram för Västerbottens län* res. 69 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1103 och 1984/85: 2942 i motsvarande del,
142. beträffande *försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län* res. 70 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 366.
143. beträffande *särskilda lånemöjligheter till VENT-X*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2746 yrkande 2,
144. beträffande *åtgärdsprogram för Gävleborgs län* res. 71 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1469 i motsvarande del, 1984/85: 2187, 1984/85: 2660 i motsvarande del och 1984/85: 2744 yrkande 1,
145. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Bergslagen m. m.* res. 72 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 546 i motsvarande del, 1984/85: 2919 yrkande 5, 1984/85: 2924 i motsvarande del, 1984/85: 2925 i motsvarande del, 1984/85: 2941 och 1984/85: 2943 yrkande 10 i motsvarande del,
146. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Värmlands län* res. 73 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1104 i motsvarande del, 1984/85: 2768, 1984/85: 2769 och 1984/85: 2920 yrkande 3,
147. beträffande *åtgärdsprogram för Örebro län* res. 73 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2164,
148. beträffande *utvecklingen för Västmanlands län* res. 73 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2119 i motsvarande del,
149. beträffande *åtgärder på bruksorter i södra Dalarna* res. 73 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1470,
150. beträffande *sysselsättningen för kvinnor i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 1445,

151. beträffande *åtgärdsprogram för Stockholms län* res. 74 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2097 och 1984/85: 2205,
152. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Södermanlands län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2121,
153. beträffande *regionalpolitiska åtgärder för Eskilstuna kommun*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2935 i motsvarande del,
154. beträffande *regionalpolitiska åtgärder för Gotlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2952 yrkandena 1–5
och motion 1984/85: 2958 yrkande 2,
155. beträffande *reglerna för lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen* res. 75 (m)
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i
motsvarande del avslår motion 1984/85: 3038 yrkande 11,
156. beträffande *den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen m. m.* res. 76 (c, fp)
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i
motsvarande del avslår motionerna 1984/85: 2961 yrkande 1,
1984/85: 3032 yrkande 1, 1984/85: 3035 samt 1984/85: 3043 yrkan-
dena 1 och 2,
157. att riksdagen med bifall till proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i res. 77 (m)
motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 3038 yrkan-
dena 12 och 14 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m. m. i*
Uddevallaregionen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 225 000 000
kr.,
158. att riksdagen med bifall till proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i res. 77 (m)
motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 3038 yrkan-
dena 13 och 14 i motsvarande del till *Lokaliseringslån i Uddevallaregionen*
på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret
1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,
159. att riksdagen med bifall till proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i res. 78 (m)
motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 3038 yrkan-
dena 15 och 16 till *Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen*
på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret
1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,
160. beträffande *särskilda insatser i orter och regioner utanför det* res. 79 (c)
ordinarie stödområdet
att riksdagen avslår motion 1984/85: 3043 yrkande 3,
161. beträffande *särskilda stödåtgärder för Uddevallaregionen*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2961 yrkandena 2–4,
162. beträffande *utvecklingsinsatser i Östergötlands län* res. 80 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2095,
163. beträffande *regionala utvecklingsinsatser i Jönköpings län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2927 yrkandena 2 och 4,

164. beträffande *regionalpolitiska stödinsatser i Kalmar län*
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2962 yrkande 5,
165. beträffande *regionala utvecklingsinsatser i Blekinge län*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 1465, 1984/85: 2956 yrkande 4 och 1984/85: 2963,
166. beträffande *regionala utvecklingsinsatser i Malmöhus län*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2238 i motsvarande del och 1984/85: 2253 yrkande 2,
167. beträffande *särskild delegation för Skåne och Blekinge* res. 81 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1984/85: 2943 yrkande 10 i motsvarande del,
168. beträffande *utvärdering av insatserna i Landskrona*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 2238 i motsvarande del samt 1984/85: 2253 yrkande 1,
169. beträffande *en samlad skärgårdspolitik* res. 82 (m, c)
att riksdagen avslår motionerna 1984/85: 646, 1984/85: 650 och 1984/85: 2104,
170. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om *regionalpolitikens inriktning* i den mån frågan inte har behandlats i föregående moment.

Stockholm den 9 maj 1985

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLÜND

Närvarande: Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Anders Högmark (m), Karin Flodström (s), Arne Fransson (c), Gustav Persson (s), Elver Jonsson (fp), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sten Östlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Christer Skoog (s), Håkan Stjernlöf (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Sven Lundberg (s).

Reservationer

1. Förutsättningarna för regionalpolitiken (mom. 3)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar "Det finns" och på s. 33 slutar "av propositionen" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i moderata samlingspartiets kommittémotioner 2123 och 2951 ger en väl avvägd och konsekvent ekonomisk politik de bästa förutsättningarna för att utveckla alla delar av vårt land. All erfarenhet visar att de svagaste regionerna drabbas hårdast i tider av ekonomisk stagnation och tillbakagång.

Den ekonomiska politik som förs av den socialdemokratiska regeringen ger inte förutsättningar för varaktig tillväxt. Under de två och ett halvt år som gått sedan regeringsskiftet har den ekonomiska politik som förts ej angripit de grundläggande obalanserna i den svenska ekonomin. Detta har inneburit en växande statlig upplåning såväl inom som utom landet. Vidare har inflationsbekämpningen till stora delar misslyckats varvid landets internationella konkurrenskraft gradvis försvagats, vilket bl. a. inneburit att regeringen och riksbanken tvingats chockhöja räntan efter ett dramatiskt valutautflöde under våren. De kvarstående obalanserna i den svenska ekonomin försämrar långsiktigt möjligheterna till utveckling och sysselsättning i "svagare" regioner.

Regionalpolitikens uppgift är att skapa så likvärdiga förutsättningar som möjligt för människorna i olika delar av landet när det gäller främst sysselsättningen. Grunden för detta är enligt utskottets mening en dynamisk utveckling av det fria näringslivet. En näringslivsvänlig politik och en minskande offentlig sektor ger de bästa förutsättningarna för regional balans och utveckling. Utskottet vill understryka vikten härav eftersom regional utveckling ofta diskuteras enbart i termer av olika bidrag och stöd.

Den viktigaste åtgärden för att förbättra ekonomins funktionssätt och för att stimulera till ökad sysselsättning är att sänka skattetrycket. Sänkta marginalskatter skulle som anförs i motion 2951 medverka till mindre inflationsdrivande avtalsuppgörelser samtidigt som nya initiativ och extra arbetsinsatser skulle stimuleras. En skattesänkning som kan bedömas få särskild betydelse från regionalpolitiska utgångspunkter gäller avskaffandet av förmögenhetsskatten på arbetande kapital i små och medelstora företag.

Skattesänkningar av detta slag kommer enligt utskottets mening att få positiva följdverkningar. På ett par års sikt kommer de att leda till en betydligt ökad riskbenägenhet. Allt fler individer kommer att vara beredda att satsa tid och resurser för att försöka förverkliga en affärsidé. Därför kommer skattesänkningar att ge upphov till nya småföretag. Ökad syssel-

sättning och köpkraft kommer även att stimulera andra företag till att öka sin produktion.

En annan viktig åtgärd när det gäller att förbättra ekonomins funktions-sätt är att ge arbetsmarknadspolitiken en ny inriktning. Man bör t. ex. sträva efter åtgärder som underlättar möten mellan arbets sökande och potentiella permanenta arbetsgivare. Detta kan man t. ex. göra genom att förbättra möjligheterna för ungdomar och andra arbetslösa att ta ett vikariat eller tillfälligt arbete.

Ungdomslagen och beredskapsarbetenas nuvarande form försvårar för den arbetssökande att på detta sätt presentera sig för arbetsgivare.

Vidare är det som framhålls i motion 2951 möjligt att förbättra matchningen mellan lediga platser och arbetssökande. Privata och andra fristående arbetsförmedlingar skulle också kunna göra stora insatser för att underlätta denna matchning.

Det finns anledning att i detta sammanhang peka på att den solidariska lönepolitiken har försvårat de regionala obalansproblemen. Genom denna lönepolitik har många företag i stödområdena blivit utkonkurrerade. Arbetstagarerna har inte haft möjlighet att göra valet mellan å ena sidan lägre löneökningar och tryggare arbeten och å andra sidan samma löneökningar som i andra delar av landet men större risk att förlora jobben. Arbetstagarerna har således inte fått en möjlighet att själva avgöra värdet av att få bo kvar på sina hemorter.

Om nya företag skall kunna utvecklas i regionalpolitiskt eftersatta områden måste utbildningen utformas så att tillgången på välutbildad arbetskraft säkras. Utskottet vill här peka på att den nuvarande yrkesutbildningen i gymnasieskolan i alltför hög grad har förlorat kontakten med arbetslivet. Detta har gjort att arbetsgivare tvingats konstatera att formellt färdigutbildade ungdomar inte varit lämpliga att anställa. Med det lärlingsutbildningssystem som moderata samlingspartiet redovisat i annat sammanhang får näringslivet väl yrkesutbildade ungdomar som kan medverka till en positiv utveckling av företagen. Vidare motverkas tendensen att centralisera yrkesutbildning till större orter.

De areella näringarna spelar en central roll för regional balans och utveckling i skogslänen. En jord- och skogsbrukspolitik som ger dessa näringar möjligheter att utvecklas är därför utomordentligt viktig för glesbygdens utveckling. Moderata samlingspartiet har i annan ordning föreslagit åtgärder för att stimulera utvecklingen i dessa näringar. Det gäller bl. a. en sänkning av skogsvårdsavgifterna och en översyn av jordförvärvslagen i syfte att skapa möjligheter att förvärva mindre skogs- och jordbruksfastigheter för att öka möjligheterna till deltidsarbeten.

Det är utskottets övertygelse att de åtgärder som beskrivits ovan skulle förbättra förutsättningarna för näringslivets utveckling i alla delar av landet och därmed minska behovet av traditionella regionalpolitiska åtgärder.

Förslagen i motion 2943 (vpk) syftar också till en omläggning av politi-

ken inom flera områden för att ändra förutsättningarna för regionalpolitiken men i en riktning som utskottet tar bestämt avstånd från.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkande av motionerna 2123 och 2951 i berörda delar och med avslag på motion 2943 i motsvarande del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *förutsättningarna för regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2123 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande 1, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2943 yrkande 4 i motsvarande del som *sin mening* ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förutsättningarna för regionalpolitiken (mom. 3)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet delar" och slutar "den bakgrunden" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk:s partimotion 2943 är det sedan länge klarlagt att de allmänna ekonomiska kriserna inte beror på tillfälligheter, politiska ingripanden eller extern påverkan. De är följder av det ekonomiska systemets egna mekanismer och rörelsemönster. Denna aspekt på det kapitalistiska systemets inre natur har studerats av en lång rad internationellt erkända samhällsforskare med ofta skilda politiska värderingar. Gemensamt för dem är att de förkastar den klassiska tesen att systemet har någon inneborende strävan efter jämvikt. Regionala obalanser är det geografiska uttrycket för dessa motsättningar och tendenser inom det kapitalistiska systemet.

Det leder därför enligt utskottets mening fel att ge regionala obalanser ytliga förklaringar som t. ex. dåligt företagsklimat, bristande företaganda, högre produktionskostnader eller långa avstånd. Enskilda företagens reaktionsmönster är snarare följder av än orsaker till regional svaghet. Produktionskostnader är inte givna vare sig geografiskt eller i tiden. Avstånd mellan regioner har i moderna industriella ekonomier numera knappast någon självständig betydelse. Depressiva och eftersatta regioner har för övrigt ofta en belägenhet, som helt utesluter förklaringar av de båda senare typerna.

De mekanismer som vållar eftersatthet hos vissa regioner består av flera delar, vilka stärker varandra då de uppträder gemensamt. Tendensen till koncentration av kapital och verksamhetsenheter medför redan i sig själv en ojämn regional fördelning. Det uppstår automatiskt tomrum utanför koncentrationscentra. Marknadsförhållanden, riskminimering, strävan efter skalfördelar och intensivt utnyttjande av resurser driver på den regio-

nala koncentrationen i en självförstärkande process. Redan högt utvecklade och mångsidiga regioner får merparten av den allmänna tillväxten och av de nya företagens inom teknologi och produktion. Skillnaderna visar sig sedan också i infrastrukturen och i demografiska förhållanden. Utvecklingens drivkrafter kan lätt leda till en koncentration och ansamling som går utöver vad som samhällsekonomiskt är försvarligt.

Depressiva regionala tillstånd av mer kronisk natur kan uppträda i regioner av olika karaktär. Det kan röra sig om områden, som lider av en gammal eftersläpning i den allmänna industrialiseringen. Det kan vara fråga om regioner med en "halvkolonial" ekonomi, byggd på ett ensidigt och oproportionerligt beroende av vissa basvaror. En speciell nyare variant härav är den typ av krisfenomen som utvecklas i t. ex. Bergslagens järn- och ståldistrikt. Men även i storstadsområden har eftersatthet börjat uppträda.

För att kunna upphäva regionala obalanser fordras – som framhålls i vpk:s partimotion – att man i de eftersatta regionerna sätter in stora block av investeringar och andra insatser vilka är samordnade och består av såväl produktions- som infrastrukturella delar. Dessa blockinsatser måste vara av en storlek och en inriktning som kan förändra den eftersatta regionens situation i stort och föra bort från strukturer, vilka håller kvar eftersattheten.

Regionalpolitiska stödåtgärder, som bygger på erbjudanden om fördelar, vilkas antagande ytterst beror på företagets eget initiativ, kan aldrig ge någon grundläggande förändring i en eftersatt regions läge. Sådana åtgärder har en tendens att försvagas under perioder då behovet av insatser stiger. Detta innebär dock inte att man bör underskatta den partiella betydelse de kan ha.

Generella stimulanser i form av lättnader i skatter eller socialavgifter saknar enligt utskottets mening alla förutsättningar att förändra en regional problemsituation. Om de ges som allmän stimulans över hela landet riskerar de närmast att förstora de regionala klyftorna. Kostnaderna för det allmänna vid sådana generella lättnader har endast ett ytterst slumpartat och oförutsebart samband med resultaten. De torde därför vara olämpliga som regionalpolitiska medel.

Vi ser alltså hur hela den framväxande samhällsliga situationen hotar försätta regionalpolitiken i ett allvarligt dilemma. Ett lösande av detta dilemma är knappast möjligt med mindre än att man i betydande omfattning söker infoga sådana resurser i regionalpolitiken vilka inte går över den statliga budgeten. Två huvudvägar står till buds, dels att ett nationellt industrialiseringsprogram genomförs i vilket löntagarfonderna får en ökad roll i regionalpolitiken och, dels att en fortsatt utbyggnad sker av den offentliga sektorn. Motion 2943 tillstyrks i denna del av utskottet. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks. Det anförda bör ges regeringens till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *förutsättningarna för regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2943 yrkande 4 i motsvarande del. med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85:2123 i motsvarande del och 1984/85:2951 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (mom. 4)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "Gemensamt för" och på s. 35 slutar "av propositionen" bort ha följande lydelse:

Den nuvarande utvecklingen ger enligt utskottets mening anledning att se med oro på möjligheterna att nå regional balans. Den förbättring i detta hänseende som rådde under andra hälften av 1970-talet och i början av 1980-talet håller nu på att gå förlorad. Nettoflyttningen som ännu år 1980 i huvudsak var riktad ut från storstadsområden och andra tätbefolkade regioner mot mindre tätbefolkade områden har de senaste åren ändrat riktning och påminner alltmer om mönstret i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Den här ändringen av flyttningsmönstret understöds också aktivt med arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Flyttningsbidraget har nu på förslag av regeringen förstärkts två år i rad, detta trots att det finns en rad undersökningar som visar att flertalet av de människor som deltog i den tidigare omflyttningsvågen drabbades av klara välfärdsförluster. Det finns inget som tyder på att de som utsätts för den ökade geografiska rörlighet som man nu med olika medel vill uppnå skulle komma lindrigare undan.

Det är mot den här bakgrunden som en ändrad helhetssyn på samhällsutvecklingen är angelägen. Politiken inom alla väsentliga samhällsområden måste ges en sådan utformning att den motverkar de tendenser till ökad koncentration som nu kan spåras. Om inte detta sker blir regionalpolitiken som sägs i centerns partimotion 2915 endast en "rännil" som försöker påverka den stora koncentrationsströmmen. Det bör också noteras att regeringen inte förmått utnyttja de senaste årens högkonjunktur för att på ett varaktigt sätt skapa en bättre regional balans. Flyttningsrörelserna har brutto aldrig varit större än nu, vilket speglar den osäkerhet som finns i många regioner om de egna utvecklingsmöjligheterna. Som framhålls i motion 2915 måste varje region ges förutsättningar till utveckling och ha full tillgång till samhällets resurser på olika områden och all den moderna teknik som utvecklas. Sker inte detta förstärks den ovan beskrivna tendensen till en ny koncentrationsvåg, med mer förödande sociala och ekonomiska konsekvenser än 1950- och 1960-talens utveckling.

För att bana väg för den ändrade samhällssyn som berörts ovan bör

riksdagen – som föreslås i motion 1519 – göra ett uttalande om att konkreta politiska ställningstaganden på alla områden skall utgå från ett decentralistiskt synsätt. Behovet av ett sådant uttalande framstår som särskilt angeläget mot bakgrund av att de krafter som förespråkar och arbetar för ökad centralisering och koncentration i samhället för närvarande har ett starkt politiskt stöd för denna inriktning. För att riksdagen skall kunna fortlöpande tillse att detta uttalande följs upp i det praktiska handlandet bör som föreslås i motion 2940 regeringen i varje proposition till riksdagen ange hur dess förslag påverkar möjligheterna att nå de regionalpolitiska målen. Förslag som äventyrar dessa mål bör avvisas av riksdagen. Med en sådan inriktning av regionalpolitiken tillgodoses också kravet i motionerna 2667 och 2937 att de regionalpolitiska insatserna skall göras i de områden av landet som har de svåraste problemen.

Den decentralistiskt inriktade regionalpolitik som utskottet här förordad fullföljs i det följande genom förslag innebärande fortsatt decentralisering och förstärkning av de regionalpolitiska medlen. Det gäller nedsättning av arbetsgivaravgifterna i främst stödområde A – dvs. den del av landet som har de största regionalpolitiska problemen –, ökat stöd till företag som ökar sin sysselsättning inom stödområdena, förstärkt glesbygdsstöd och en fördjupning av det lokaliseringssamråd som syftar till att påverka de större företagen att lokalisera verksamhet inom stödområdena. Ett ytterligare väsentligt inslag är en förstärkning av länsstyrelsernas och utvecklingsfondernas möjligheter att arbeta för fullföljandet av denna politik genom kraftigt ökade anslag för utvecklingsfrämjande insatser i länen.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motionerna 1519, 2915 och 2940 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1519, 1984/85:2915 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85:2940 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85:2667 i motsvarande del och 1984/85:2937 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (mom. 4)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "Gemensamt för" och på s. 35 slutar "av propositionen" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionerna 2667 och 2937 är det viktigt att de regionalpolitiska insatserna sätts in i de områden av landet som har de svåraste

problemen. Detta är viktigt med hänsyn till de begränsade budgetmedel som står till förfogande, men det ökar också förutsättningarna att nå positiva resultat i dessa regioner. Utskottet vill varna för den tendens som finns i dag att sätta in regionalpolitiska insatser så snart en region råkar i svårigheter, t. ex. genom branschkriser. Denna sammanblandning av temporära sysselsättningskriser som kan drabba vilken region som helst i landet och bestående konkurrensnackdelar som främst har sin grund i klimat och avstånd gör att de stora regionala obalanserna består. Felprioriteringar av detta slag finns också i nuvarande ordning för nedsättning av socialavgifterna som är lika stor i malmfälten som i Norrbottens kustland trots de uppenbara skillnader som finns mellan dessa områden när det gäller lokaliseringsförutsättningarna. Utskottet återkommer senare i betänkandet till denna fråga.

Utskottet vill tillägga med anledning av vad som anförs i motionerna 1519, 2915 och 2940 om en mera decentralistisk inriktning av regionalpolitiken att en sådan följer om de regionala prioriteringarna av insatserna följer det mönster som anges i motionerna 2667 och 2937 och som utskottet ansluter sig till. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2667 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande I i motsvarande del samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85: 1519, 1984/85: 2915 yrkande I i motsvarande del och 1984/85: 2940 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (mom. 4 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "Gemensamt för" och på s. 35 slutar "av propositionen" bort ha följande lydelse:

Som utskottet har framhållit i det föregående med anledning av moderata samlingspartiets kommittémotion 2951 är en politik som syftar till ett bättre fungerande näringsliv en förutsättning för en regional utveckling av landets alla regioner. Den angivna sänkningen av skattetrycket, avvecklingen av löntagarfonderna, omläggningen av arbetsmarknadspolitiken, insatser för jord- och skogsbruket m. m. syftar till att ge också svaga regioners näringsliv möjlighet att utvecklas. Den som förlorar sitt arbete på grund av strukturella förändringar bör kunna ha ett alternativ till att flytta.

Arbetsplatser i den egna regionen ger kanske inte samma ekonomiska fördelar som om man flyttar till någon annan region. Att få behålla kontakten med släktingar, vänner och en ofta attraktiv natur är, liksom innehav av fastighet, emellertid ting som värderas så högt att många vill stanna kvar i sin hemtrakt. Regionalpolitiken bör därmed utformas så att de regionala handikapp som näringslivet möter i dessa delar av landet kompenseras. Det innebär att insatserna skall, som sägs i motionerna 2667 och 2937, sättas in i de områden som har de svåraste utvecklingsproblemen. Det innebär också att regionalpolitiken i allt väsentligt därmed får den decentralistiska inriktning som förordas i motionerna 1519 och 2915. Utskottet utgår från att regeringen vid beredningen av de förslag som läggs fram för riksdagen gör den bedömning som efterlyses i motion 2940 om hur förslagen påverkar möjligheterna att nå de regionalpolitiska målen.

6. Oförändrad befolkningsandel i storstäderna (mom. 5)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar "Kravet i" och på s. 36 slutar "refererad del" bort ha följande lydelse:

Som utskottet utvecklat i det föregående med tillstyrkan av centerns partimotion 2915 är risken nu stor att den regionala obalansen rubbas och inflyttningen till storstadsområdena tar ny fart. Riksdagen bör därför uttala som föreslås i samma motion att politiken på samtliga samhällsområden bör utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad. Det innebär bl. a. att de gemensamma samhällsresurserna för vård, omsorg och service fördelas så, att människor i alla delar av landet på ett rättvist sätt har tillgång till den gemensamma kakan utifrån de skilda förutsättningar som råder.

Den här beskrivna målsättningen för utvecklingen i storstadsområdena bör återspeglas i de nya planeringstal för länen som industriministern enligt propositionen har för avsikt att senare lägga fram förslag om. Motion 2915 liksom motion 2962 tillstyrks i denna del. Av det anförda framgår att det inte kan bli aktuellt att stimulera utvecklingen i storstadsområdena, vilket är den reella innebörden av yrkandet i motion 1459. Den motionen avstyrks av utskottet. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *oförändrad befolkningsandel i storstäderna* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2962 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 7)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar "Begreppet landsbygd" och slutar "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1983/84: 2409 befinner sig landsbygdens befolkning och näringsliv i en svår situation. Den stora befolkningsutflyttningen under flera årtionden, bl. a. som en följd av storleksrationaliseringen inom jord- och skogsbruket, har satt djupa spår. Den utveckling som präglat de areella näringarna har också i hög grad kommit att påverka andra sektorer och näringsgrenar på landsbygden, t. ex. kommersiell service, kommunikationer och utbildning.

Dess värre behandlas landsbygdens problem och framtidsfrågor endast sporadiskt eller inte alls i samhällsarbetet. Samhällsplaneringen som till stor del är sektorsorienterad tar liten eller ingen hänsyn till de speciella förhållanden som råder på landsbygden. Således tar t. ex. den närings-, bostads- eller utbildningspolitiska planeringen inte hänsyn till behovet av en positiv befolkningsutveckling på landsbygden. Ej heller beaktas behovet av hushållning med naturresurser.

För att kunna skapa en levande landsbygd behövs enligt utskottets mening en bättre utvecklad samverkan mellan olika samhällssektorer och planeringsinsatser än som nu sker. Det måste finnas en helhetssyn för landsbygden. Därvid måste bosättning, bebyggelse, infrastruktur och näringsliv av annat slag än de areella näringarna beaktas.

Utskottet föreslår därför att riksdagen tar initiativ till ett utvecklingsprogram för landsbygden. Målsättningen med detta program skall vara att forma en strategi för en levande landsbygd.

En levande landsbygd har betydelse för långt fler än dem som är direkt engagerade i de areella näringarna. Det gäller alla som är bosatta på landsbygden. Ett stabilt landsbygdssamhälle bärs upp av det sociala och kulturella nätverk som formas genom alla landsbygdensinvånare.

Även stadsbygden och dess befolkning drar fördelar av en levande landsbygd. Det gäller då inte bara i fråga om landsbygden som rekreationsområde utan som en produktiv naturresurs inom ramen för de areella näringarna. Förädlingsindustrierna, som företrädesvis är lokaliserade till stadsbygden, bygger på de naturresurser som finns på landsbygden. En god hushållning med naturresurserna blir därför av betydelse för andra än landsbygdens befolkning.

Å andra sidan utgör stadsbygden en tillgång för landsbygdens befolkning med hänsyn till den mer differentierade arbetsmarknad som finns där. Funktioner inom service och administration avser också landsbygdens befolkning.

En levande landsbygd utgör den bästa förutsättningen för en god hushållning med naturresurserna, såsom skog, åkermark och vatten.

Av dessa skäl bör ett långsiktigt utvecklingsprogram för landsbygden utformas med följande huvudbeståndsdelar.

- Jord- och skogsbruket måste stärkas. De senaste årens utveckling har lett till att det nu finns endast ett fåtal jord- och skogsbruksfastigheter kvar. Därvid bör kvarvarande små jord- och skogsbruksfastigheter kunna användas som bas för deltidjordbruk och deltidsskogsbruk.
- Inflyttningen till landsbygden måste stimuleras. Det kan bl. a. ske genom att kommunerna ger förtur till bostadsbyggande på landsbygden före exploatering i tätorternas utkanter. Ett omvänt flyttningsbidrag, som premierar inflyttning till landsbygden, bör utformas.
- Kommunikationerna bör utvecklas. Nuvarande principer för nedläggningsprövning av vissa bandelar är otillfredsställande och måste ändras.
- Särskilda stimulansformer bör infrias för utvecklingen av småskalig teknik.
- Samordningen mellan olika sektorer med syfte att motverka nuvarande negativa utveckling för landsbygden.

En på detta sätt utformad politik för landsbygden skulle också tillgodose syftena med motion 657 som därför inte bör föranleda någon åtgärd.

En landsbygdspolitik med den inriktning som här angetts fullföljs med åtgärdsförslag från centerpartiet som behandlas i annat sammanhang. Det gäller t. ex. stödet till jordbruket i norra Sverige, utvecklingsåtgärder för småföretag och insatser på kommunikationsområdet. Utskottet återkommer i det följande till åtgärder på det regionalpolitiska området i fråga om bl. a. stödåtgärder i glesbygderna.

Regeringen bör uppdraga åt glesbygdsdelegationen att lägga fram förslag till ett utvecklingsprogram för landsbygden enligt de riktlinjer som angivits ovan.

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion 2409.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2409 samt med avslag på motion 1984/85: 657 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Ansvarsfördelningen i regionalpolitiken såvitt avser SIND:s medverkan (mom. 8)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m) och Håkan Stjernlöf (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "Utskottet vill" och på s. 39 slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionerna 2937 (fp) och 2951 (m) måste regionalpoliti-

ken arbeta över ett brett område som omfattar flera olika ämbetsverks ansvarsområde. Eftersom SIND:s huvuduppgift är industrifrågor kan en regionalpolitik under dess samlade ansvar väntas bli alltför snävt avgränsad. Dessutom är det så att SIND är ett ämbetsverk på samma ansvarsnivå som t. ex. arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen och kan därmed inte ges meningsfulla samordningsuppgifter gentemot dessa organ. Utskottet menar – som närmare utvecklas i motionerna – att SIND:s ansvarsområde inte heller passar för handläggningen av regionalpolitiskt stöd. Tillväxten inom näringslivet sker alltmer inom andra sektorer av näringslivet än industrin, och dessa sektorer kan i ökad omfattning komma i fråga för regionalpolitiska åtgärder, t. ex. den privata service- och tjänstesektorn.

Utskottet vill mot denna bakgrund betona att regionalpolitiken inte skall vara en regional industripolitik utan en generell politik för att ta vara på och utveckla de naturliga förutsättningarna för näringslivet inom olika regioner i landet. Organisationens av det regionalpolitiska arbetet på central nivå bör därför ses över på nytt. Syftet bör därvid vara att decentralisera ytterligare beslutsbefogenheter till länen och återföra till beslut av regeringen de regionalpolitiska avgöranden som oundgängligen måste ligga på central nivå.

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad utskottet här anfört med instämmande av vad som anförs i refererade delar av motionerna 2937 och 2951.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *ansvarsfördelningen i regionalpolitiken såvitt avser SIND:s medverkan*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2937 yrkande I i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande I i motsvarande del samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (mom. 12)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar "Utskottet delar" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i moderata samlingspartiets kommittémotioner 2123 och 2951 att de regionalpolitiska medlen i huvudsak bör vara generella.

De generellt verkande medlen har den fördelen att de bättre än de selektiva insatserna stämmer överens med marknadsekonomins sätt att fungera. De ger en prispåverkan som lätt kan uppfattas av alla företag och påverkar därmed deras underlag för beslut om verksamheters omfattning

och inriktning En fördel är dessutom att de generella medlen är lätta att administrera samt att de leder till en mindre snedvridning av konkurrensen än selektiva åtgärder.

Grundläggande för de generellt verkande medlen är alltså att de ändrar förutsättningarna för näringslivets utveckling i en region. Inom vissa delar av landet finns emellertid sådana regionala handikapp att selektiva åtgärder bör komma i fråga. Dessa insatser bör som utskottet återkommer till ha formen av riskgarantilån som handläggs av främst länsstyrelserna.

Vad utskottet här anfört och som också tillgodoser motion 2937 i aktuell del bör bringas till regeringens kännedom. Motion 2943 som vill lägga tyngdpunkten vid åtgärder med planekonomisk karaktär avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande de regionalpolitiska medlens allmänna inriktning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2123 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1984/85: 2937 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2943 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (mom. 12)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar "Utskottet delar" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Från början hade det regionalpolitiska stödet enbart selektiva inslag, dvs. stöd lämnades först efter prövning i varje enskilt fall. Efter hand har stöd med mera generellt verkande drag införts. Exempel härpå är transportstödet och sysselsättningsstödet och nedsättningen av socialavgifterna som beslutades år 1982. Generellt verkande stöd syftar till att göra förutsättningarna för näringslivets utveckling mera likartade i olika delar av landet. Som framhålls i motion 2937 bör det regionalpolitiska stödet göras i högre grad generellt verkande.

De generellt verkande medlen förbättrar förutsättningarna för näringslivet på ett sätt som lätt kan uppfattas av alla företag och påverkar därmed deras underlag för beslut om verksamhetens omfattning och inriktning. En annan fördel med dessa medel är att de är lätta att administrera.

Grundläggande för de generellt verkande medlen är alltså att de ändrar förutsättningarna för näringslivets utveckling i en region. Men inom stora delar av vårt land är näringslivet inte ännu så väl utvecklat att det i sådan grad kan dra nytta av de fördelar som de generella medlen ger att sysselsättningsproblemen därigenom löses. Selektiva åtgärder behövs därför enligt utskottets mening under överskådlig tid. Det finns här anledning

påpeka att de två typerna av medel inte bör ses som varandras motsatser utan som komplement till varandra.

I det följande tar utskottet upp förslag i motion 2937 som gäller såväl en fortsatt utbyggnad av de generella insatserna – bl. a. nedsättning av socialavgifter och utjämning av teletaxor – som en vidareföring av nuvarande selektiva insatser.

Motion 2943 som förespråkar åtgärder av närmast planekonomiskt slag avstyrks. Motion 2951 i aktuell del tillgodoses med vad utskottet anfört ovan med instämmande i vad som föreslås i motion 2937. Utskottets uttalande i denna del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *de regionalpolitiska medlens allmänna inriktning* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2937 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85:2123 i motsvarande del och 1984/85:2951 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85:2943 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (mom. 12)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar "När det" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Ett nytt mera långsiktigt grepp på regionalpolitiken är som framhålls i vpk:s partimotion 2943 nödvändigt. Som utskottet påpekat i det föregående är en fördjupning och spridning av de regionala problemen nu att vänta. Samtidigt sker en åtstramning i statsbudgeten och samhällssektorn. De krafter som verkar utjämnande och utvecklande riskerar alltså att bli för svaga för att effektivt motverka regionala kriser och strukturella problem.

En politik, vars tyngdpunkt ligger i att söka locka enskilda företagare och enstaka företag att lokalisera i områden som de i grund betraktar med skepsis löser inte de regionala problemen. Vad som fordras är ett samlat grepp – en mobilisering av en bred potential, som möjliggör både kvantitativt stora insatser och en allsidig regional samhällsutveckling. Till denna potential hör såväl de nuvarande regionalpolitiska insatserna som löntagarfonderna, de samhällsägda företagen och verken samt länens och kommunernas verksamheter.

Underlag och organisatoriska förutsättningar för en sådan medveten samordning existerar redan. I länsplanering och länsprogram, i kommunala utvecklingsunderlag och planer finns redan den konkreta problematiken belyst och lämpliga åtgärder utredda. Vad som återstår är att samordna och verkställa insatser, vilka tillsammans är starka nog att ändra struktu-

ren och utvecklingsriktningen region för region. Kring sådana program kan sedan lokala och privata insatser gruppera sig.

Utskottet tillstyrker med det anförda motion 2943 i denna del och avstyrker samtidigt motionerna 2123, 2937 och 2951. Regeringen bör underlättas om det anförda.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande de regionalpolitiska medlens allmänna inriktning* att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkande 4 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2123 i motsvarande del, 1984/85: 2937 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85: 2951 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

12. Åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft (mom. 13)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar "Utskottet tar" och slutar "vissa villkor" bort ha följande lydelse:

Ett särskilt problem när det gäller att uppnå en bättre utveckling i stödområdena är svårigheterna att rekrytera kvalificerad arbetskraft. Vissa åtgärder för att underlätta sådan rekrytering har vidtagits på det arbetsmarknadspolitiska området. De framstår emellertid nu som otillräckliga. Särskilt svåra rekryteringsproblem, alternativt kostnadsökning, för företagen uppstår när medföljande make/maka inte kan beredas arbete i den berörda regionen. Som anføres i motion 2915 bör därför en utredning tillkallas för att se över arbetsmarknads- och andra regler som utgör hinder i sammanhanget. Övriga upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft* att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1984/85: 2930, 1984/85: 2933, 1984/85: 2934 och 1984/85: 2966 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

13. Plan för utveckling av Mittskandinavien (mom. 16)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 45 börjar "När det" och på s. 46 slutar "det anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i yrkandet i motion 1453 att en särskild utvecklingsplan bör utformas för det gränsområde mellan Sverige och Norge som benämns Mittskandinavien. Eftersom i motionen aktualiserade åtgärder ligger inom såväl statligt som kommunalt ansvarsområde i de båda länderna kan den efterfrågade planen inte åstadkommas genom samverkan enbart inom den berörda regionen. Regeringen bör därför inom Nordiska ministerrådet verka för att en plan upprättas enligt de intentioner som läggs fram i motion 1453. Detta bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *plan för utveckling av Mittskandinavien*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 1453 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Den offentliga sektorns roll för sysselsättningen (mom. 18)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar "Utskottet drar" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Samhällssektorn har, som anförs i vpk:s partimotion 2943, en mycket tungt vägande roll i skogslänens utveckling, i lika mån för att skapa arbete som för att kvalitativt – infrastrukturellt – skapa en allsidig ekonomisk och social miljö. Denna betydelse kan väntas öka i och med att en försvagning av konjunkturen inträffar.

Att angripa de regionala problemen förutsätter vidgat utrymme för samhällssektorn. Detta nödvändiggör en viss förskjutning i den ekonomiska politikens inriktning, eftersom denna är knuten kring en åtstramning på den offentliga sidan med motivet att bl. a. öka exporten. Om balansen i utrikesaffärerna i högre grad än nu kunde försvaras med produktivitetshöjande tekniska och organisatoriska åtgärder, skulle gynnsamma kostnadsrelationer kunna upprätthållas utan att den offentliga sektorn hölls tillbaka så hårt som nu. De delvis mycket omfattande fördelar exportindustrin kunnat inkassera skulle därmed till viss del också kunna överföras till samhällssektorn. Detta skulle – till skillnad från vad en ökad privatkonsumtion medför – ha en positiv verkan på utrikesbalansen. Samhälleliga investeringar och samhällelig konsumtion spelar därtill en viktig roll som marknad för *annan regionalt orienterad produktion och serviceverksamhet*. Ett vidgat utrymme för samhällssektorn är således en viktig form av allmänt verkande regionalpolitik, som överför resurser till de eftersatta regionerna utan särskilda administrativa styråtgärder.

Särskilt framträdande regionalpolitisk betydelse har tre avsnitt inom samhällssektorn: utbildningen, transporterna och hälsovård-socialtjänst. Utskottet återkommer till utbildningsfrågorna i det följande.

På transportområdet framstår järnvägsväsendet som det utan jämförelse viktigaste och mest framtidsbetonade transportmedlet. De kortsiktiga besparingskrav som nu gör sig starkt gällande inom SJ är därför både direkt och indirekt skadliga ur trafik- och regionalpolitisk synvinkel. Det är nödvändigt – och för skogslänen i särskild grad – att komma ifrån den snäva och alltför sektoriellt orienterade typ av lönsamhetssyn som i dag hämmar järnvägens utveckling. Transporter bör ses ur ett externekonomiskt perspektiv – ett högklassigt och lättillgängligt järnvägssystem utgör därför en tillgång för hela ekonomin.

Hälsovård och socialtjänst är tungt vägande inslag i den totala samhällsmiljön. Hälsovårdsresurserna är i vissa avseenden mycket ojämnt fördelade, till stark nackdel för skogslän och glesbygd. I samband med att den nya allmänläkarutbildningen får fullt genomslag måste detta resultera i en generösare politik gentemot landstingen och i försök att fördela läkartillgången rättvisare.

Det anförda som bör ges regeringen till känna innebär att utskottet tillstyrker motion 2943 i refererad del.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. *beträffande den offentliga sektorns roll för sysselsättningen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkandena 6 och 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

15. Den offentliga sektorns roll för sysselsättningen (mom. 18 – motivering- en)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar "Utskottet drar" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Den offentliga sektorn har hittills spelat stor roll för sysselsättningsutvecklingen inom bl. a. stödområdena, vilket ger anledning till oro för framtiden. Genom denna utveckling har vissa regioner blivit alltför ensidigt beroende av utvecklingen inom denna sektor. När nu denna tillväxt upphör kommer sannolikt samma slag av strukturproblem att uppstå som i t. ex. ensidiga industriorter. Utskottet är därför övertygat om att en politik i enlighet med moderata samlingspartiets kommittémotion 2951, som syftar till att stimulera den privata sektorn och hålla tillbaka den offentliga, är till fördel för alla regioner. En allmänt näringslivsvänlig politik kommer att stimulera uppkomsten av en mångfald av företag inom såväl industri som privata tjänster, vilken kommer att göra det möjligt att avveckla det ensidiga beroende av sysselsättning inom den offentliga sektorn som nu förekommer på sina håll. Motion 2943 som förordar en kraftig stimulans av denna sektor avstyrks.

16. Telekommunikationernas roll i regionalpolitiken (mom. 19)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar "Utskottet vill" och på s. 51 slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Bra och billiga kommunikationer är en viktig förutsättning för expansion av näringslivet. För att åstadkomma "ett rundare Sverige" är det därför angeläget att inte bara förutsättningarna för direkta personkontakter förbättras utan även förutsättningarna för personkontakter via telefon. Förslag härom läggs fram i motionerna 2915 och 2937 vilka tillstyrks av utskottet.

I sammanhanget anförs att datateknikens tillgänglighet som regionalpolitiskt instrument avgörs av två faktorer: tillgång till ledningar och kostnaderna för att utnyttja dessa. Utskottet vill här klargöra att riksdagen bör fatta beslut innebärande ett direkt åläggande för televerket att i dessa frågor underordna sig regionalpolitiska mål. Exempelvis bör en enhetstaxa för hela landet tillämpas för datakommunikationstjänster. Från regionalpolitiska utgångspunkter kan det finnas skäl att i vissa regioner tillämpa 0-taxa, vilket i viss mån nu införs i malmfältskommunerna i Norrbottens län. Men det är också viktigt att de investeringar som nu görs för att klara överföringen av de stora datamängder som är aktuella inte gynnar storstadsområdena på bekostnad av andra delar av landet. Annars finns risk att företag som har behov av väl utvecklad datakommunikation tvingas till storstadsområdena. Det anförda bör ges regeringen till känna. Motion 2955 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *telekommunikationernas roll i regionalpolitiken*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2915 yrkande 3 och 1984/85:2937 yrkande 5 samt med avslag på motion 1984/85:2955 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

17. Telekommunikationernas roll i regionalpolitiken (mom. 19 – motivationen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar "Utskottet vill" och på s. 51 slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Den nya tele- och datatekniken har skapat möjligheter att snabbt överföra stora mängder information över långa avstånd.

Tillgång till goda tele- och dataförbindelser är ofta en väsentlig lokalise-

ringsfaktor. Trots gjorda försök att göra Sverige "rundare" i teletaxehänseende kan kostnaderna för bl. a. datakommunikation över telenätet framstå som besvärande höga för trafik till och från perifera regioner jämfört med trafik inom mer centralt belägna områden. Ur regionalpolitisk synvinkel är det därför av intresse att göra data- och telekommunikation tillgänglig till en rimlig kostnad även i sådana regioner. Ett första försök görs nu med taxereduktion för datakommunikation med abonnenter i malmfältskommunerna. Med hänsyn till det anförda bör motionerna 2915, 2937 och 2955 i aktuella delar anses tillgodosedda.

18. Fortsatt arbete med omlokalisering av statlig verksamhet (mom. 23)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 53 som börjar "I fråga" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Det kan först konstateras att några verkliga försök att omlokalisera statlig verksamhet inte har skett under de senaste åren. Som framhålls i motion 3159 är detta uppseendeväckande med hänsyn till de kraftfulla uttalanden som gjordes i en socialdemokratisk partimotion våren 1982. I den sistnämnda motionen underströks att den statliga förvaltningen är ojämnt fördelad i landet med en koncentration till Stockholmsområdet och att en fortlöpande prövning bör ske av lokaliseringen i samband med större omorganisationer och när nya myndigheter inrättas. Särskilt viktigt är det att pröva lokaliseringen av smärre nytillkommande nämnder o. d. som kan väntas växa. Ofta gör man felbedömningen att låta dessa smärre organisationer – vanligen i kommittéform – fritt välja lokalisering, dvs. starta i Stockholmsregionen. När verksamheten vuxit och stabiliserats så att en mer permanent organisation skall inrättas blir en omlokalisering i allmänhet inte möjlig.

Mot bakgrund av det mycket svaga resultatet av regionalpolitiken på detta område finns det anledning att förstärka ansträngningarna. Det bör påpekas att även s. k. ny verksamhet givetvis alltid är en avknoppning eller utvidgning av tidigare befintlig verksamhet. Ny verksamhet uppstår inte ur något vakuum. Krav bör därför ställas på statliga myndigheter som planerar expansion och utvidgning av nya uppgifter att de omlokaliserar den nya verksamheten eller delar av den tidigare i motsvarande omfattning.

Med tanke på de hinder i form av fördyrade kostnader och effektivitetsminskningar som brukar anföras som skäl mot utlokalisering skulle ett sådant krav samtidigt kunna innebära en hämsko på den offentliga sektorns och byråkratins tillväxt. Det skulle då sannolikt inte bli lika intressant för statliga myndigheter att ställa krav på nya resurser med tanke på deras negativa inställning till lokalisering av verksamhet utanför Stock-

holmsregionen. Regeringen bör underrättas om det anförda. Motionerna 2652 och 3159 tillstyrks. Motion 2954 får anses tillgodosedd med det anförda.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. *beträffande fortsatt arbete med omlokalisering av statlig verksamhet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2652 och 1984/85: 3159 yrkande 2 samt med anledning av motion 1984/85: 2954 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

19. Lokalisering av statlig verksamhet till Bergslagen m. m. (mom. 26, 35, 36 och 37)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar "Utskottet är" och slutar "aktuella yrkanden" bort ha följande lydelse:

Den prioritering som utskottet har gjort när det gäller lokalisering av statlig verksamhet bör ligga fast. Utskottet vill dock i sammanhanget ge sitt förord för etableringar även i Bergslagslänen. Detta betyder att motioner som rör lokalisering till Gävleborgs, Värmlands och Västmanlands län omfattas av utskottets uttalande. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund de aktuella yrkandena i motionerna 546, 1104, 1443, 2119, 2660, 2744, 2920 och 2924. Övriga i sammanhanget berörda motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 26, 35, 36 och 37 bort ha följande lydelse:

26. *beträffande lokalisering av statlig verksamhet till Bergslagen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 546 i motsvarande del, 1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2924 i motsvarande del som sin mening ger regeringen tillkänna vad utskottet anført.
35. *beträffande lokalisering av statlig verksamhet till Värmlands län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 1104 i motsvarande del och 1984/85: 2920 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.
36. *beträffande lokalisering av statlig verksamhet till Västmanlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2119 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.
37. *beträffande lokalisering av statlig verksamhet till Gävleborgs län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2660 i motsvarande del och 1984/85: 2744 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

20. Löntagarfonderna i regionalpolitiken (mom. 40)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar "Utskottet avgav" och slutar "delar avslås" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör löntagarfonderna ingå i en politik som syftar till att upphäva skillnaderna mellan landets olika regioner och som bryter den koloniala karaktär ekonomin fått i de s. k. skogslänen. Fonderna skall också kunna sättas in för att rehabilitera och utveckla krisdrabbade industrier samt i förekommande fall investera i nya orter, när de gamla industrierna faller. Det är enligt utskottets mening, som också framförs i motion 2943, både en logisk och demokratiskt tilltalande linje att fonderna medvetet engageras i de regionala ekonomiernas uppbyggnad och omformning. Detta är också ett sätt att ge fonderna en förankring i opinionen som de svårligen kan få om de enbart utvecklas till placeringsinstitut. Vidare kan fondernas engagemang också bidra till att minska det beroende av de stora privatföretagen och av ekonomiska maktcentra utanför de egna regionerna som utgör en traditionell belastning i skogslänens situation. Det är därför, som anförs i motion 2942, särskilt viktigt att de nödvändiga formerna skapas för att norra löntagarfonden skall få en aktiv roll för en utveckling av Norrlandslänens näringsliv. Med bifall till motionerna 2942 och 2943 bör vad utskottet nu anfört ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

beträffande löntagarfonderna i regionalpolitiken

 att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del och 1984/85: 2943 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Löntagarfonderna i regionalpolitiken (mom. 40 – motiveringen)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar "Utskottet avgav" och slutar "delar avslås" bort ha följande lydelse:

Som utskottet tidigare vid upprepade tillfällen framhållit med anledning av motioner från moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet har löntagarfonderna en ogynnsam effekt på sysselsättningen, vilket kommer att få negativa regionala följder. Vissa regioner kommer att få avstå kapital därför att de har många småföretag som saknar förutsättningar att bli placeringsobjekt eller saknar större företag som ger tillräckligt hög avkastning. Det är vidare enligt utskottets mening ofrånkomligt att den höjda arbetsgivaravgiften innebär en kostnadsökning för kommunerna och

att fonderna sammantaget leder till ett minskat skatteunderlag. Mot bakgrund av vad utskottet anfört bör motionerna 2942 och 2943 i motsvarande delar avslås.

22. Teknik- och kunskapsspridning (mom. 41)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar "Arbetsmarknadsutskottet vill" och slutar "delar avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion 2943 att det visserligen finns goda skäl att som i propositionen ta upp teknikspridningsfrågor men att det i ett mer långsiktigt perspektiv är nödvändigt att se regionalpolitik och teknologi i ett något allsidigare ljus. Speciellt data- och elektronikområdet bär på tendenser som kan bli negativa ur regionalpolitisk synvinkel och leda till skärpta regionala skillnader eftersom centraliseringstendenserna är starka både i fråga om tillverkning och programkompetens. För att motverka detta bör den tekniska utbildningen ges en rörlig och självständig karaktär som möjliggör en anknytning till regionernas egna villkor och krav. Detta kan i sin tur understödja en teknikutveckling i delvis ny riktning. Vidare anser utskottet att de fackliga organisationernas inflytande på teknikutvecklingen inom industri, administration och vård är särskilt betydelsefullt. Vad utskottet anfört med anledning av motion 2943 i refererad del bör ges regeringen till känna. Motionerna 2917 och 2951 i aktuella delar bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande teknik- och kunskapsspridning

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkande 7. med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2917 i motsvarande del, 1984/85: 2951 yrkande 2 och 1984/ 85: 2954 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

23. Åtgärder för sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena (mom. 42)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar "Arbetsmarknadsutskottet anser" och slutar "2915 avslås" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion 2915 anser arbetsmarknadsutskottet – som också den regionalpolitiska utredningen föreslagit – att 10 milj. kr. avsätts under nästa budgetår och ytterligare 10 milj. kr. under vart och ett av de två kommande budgetåren för att stimulera produktutveckling och vidareför-

ädling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena. Bakgrunden härtill är att större delen av de sågade trävarorna levereras i oförädlad skick trots att de är utomordentligt väl lämpade för vidareförädling på platsen. Det ligger menar utskottet i både skogslänens och landets intresse att dessa värdefulla råvarutillgångar utnyttjas för att åstadkomma ökad sysselsättning och högre produktvärden. Trätekniskt centrum har efter samråd med intressenter i de fyra nordligaste länen utarbetat ett programförslag till insatser för att främja utvecklingen inom den trämekaniska industrin. Dessa åtgärder menar utskottet skulle utgöra en effektiv form av regionalpolitiskt stöd, varför ett särskilt anslag på sätt utskottet ovan förordad bör anvisas för ifrågavarande ändamål. Med tillstyrkan av motion 2915 i motsvarande del och med anledning av motionerna 2931, 2949 och 2957 bör detta ges regeringen till känna

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. *beträffande åtgärder för sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 5 samt med anledning av motionerna 1984/85: 2931, 1984/85: 2949 och 1984/85: 2957 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

24. Insatser för forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion (mom. 43)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar "Arbetsmarknadsutskottet som" och slutar "Umeå högskoleregion" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion 2915 anser utskottet att den nya teknik som för närvarande bryter igenom i sig rymmer utomordentliga förutsättningar för decentralisering och en bättre regional balans. Emellertid fungerar den som en "sockerbit" till vilken kreativa människor och nya aktiviteter dras. Därför är den koncentration av teknikutveckling till storstadsområdena som nu sker allvarlig ur regionalpolitisk synpunkt. I propositionen föreslås nödvändiga och viktiga insatser för teknikutveckling inom Umeå högskoleregion som utskottet ser positivt på. Emellertid måste enligt utskottets mening redan nu markeras att den fyraårsram som föreslås också skall ha en fortsättning, eftersom det inte är möjligt att därefter inordna verksamheten i de ordinarie anslagen. Vad utskottet nu anfört med tillstyrkan av motion 2915 i motsvarande del bör ges regeringen till känna. Motionerna 2914, 2922 och 2966 i aktuella delar avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *insatser för forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 16, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2914, 1984/85: 2922 och 1984/85: 2966 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

25. Forskning och utveckling i allmänhet (mom. 44)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar "Av samma" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion 2942 att det visserligen är positivt att ytterligare medel tillförs Umeå högskoleregion men att detta måste ses som ett första steg i en fortsatt utbyggnad av den högre utbildningen och forskningen i regionen. Då det gäller forskning och utveckling måste det påpekas att industrin satsar mindre på detta i övre Norrland än i resten av landet. Det är angeläget att denna bild förändras. För att utveckla näringslivet i Västerbotten och övriga Norrlandslän måste industrins forsknings- och utvecklingsverksamhet inriktas mot en mera differentierad industristruktur. Enligt utskottets mening måste därför frågan om industrins forsknings- och utvecklingsverksamhet i Norrlandsläna omgående utredas och lämpliga åtgärder vidtas. Vad utskottet nu anfört med tillstyrkan av motion 2942 i aktuell del bör ges regeringen till känna. Motion 2954 i motsvarande del får anses vara tillgodosedd och behöver inte medföra någon ytterligare åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *forskning och utveckling i allmänhet*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2942 i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2954 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Regionalpolitiskt utvecklingskapital (mom. 49)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 63 börjar "Arbetsmarknadsutskottet anser" och på s. 64 slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som ansluter sig till vad som anförts i motion 2915, anser att medel för företagsutveckling bör tillföras utvecklingsfonderna direkt. Den av regeringen föreslagna ordningen att länsstyrelsen skall tillföra utvecklingsfonderna medel innebär en oklarhet beträffande det ansvar huvudmännen för fonderna, staten genom statens industriverk och landstingen har. Det är emellertid naturligt att länsstyrelserna och fonderna bedriver sin verksamhet i nära samverkan men att fondernas medelstilldelning sker som hittills. Utskottet förordar därför att utvecklingsfonderna tillförs medel om 130 milj. kr. till stöd för industriellt utvecklingsarbete. Med bifall till motion 2915 i aktuell del bör vad utskottet nu anført ges regeringen till känna. Motionerna 2956 och 2962 avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 49 bort ha följande lydelse:

49. beträffande *regionalpolitiskt utvecklingskapital*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 6, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2956 yrkande 2 och 1984/85: 2962 yrkande 4 till *Stöd till industriellt utvecklingsarbete* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 130 000 000 kr.

27. Regionalpolitiskt utvecklingskapital (mom. 49 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 63 börjar "Arbetsmarknadsutskottet anser" och på s. 64 slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutskottet anser att det effektivaste sättet att utveckla ett konkurrenskraftigt näringsliv är genom generella åtgärder inom ramen för den allmänna ekonomiska politiken, skattepolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Detta menar utskottet gäller också inom regionalpolitiskt prioriterade områden. Den typ av åtgärder för företagsutveckling som föreslås i propositionen är av jämförelsevis marginell betydelse, men utskottet har ingen invändning mot att länsstyrelserna får rätt att använda medel ur länsanslaget för företagsutveckling. Det är emellertid av största vikt att insatserna får karaktär av starthjälp och att företagen därefter kan leva vidare utan bidrag av offentliga medel. Det är också angeläget att insatserna inte leder till snedvridning av konkurrensen. Mot bakgrund härav godtar utskottet förslaget i propositionen. Motionerna 2915, 2956 och 2962 bör i motsvarande delar avslås.

28. Riskgarantilån (mom. 52)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar "Industriministerns ovan" och på s. 66 slutar "berörd del" bort ha följande lydelse:

Lika litet som regeringen gjort någon utvärdering i egentlig mening av de regionala obalansproblemen har den företagit någon analys av vilka medel som är mest verkningsfulla för att minska problemen. Och varken den regionalpolitiska utredningen eller regeringen har varit beredda att sanera den flora av stödformer som finns i dag. Industriministern slår sig till ro med konstaterandet att det regionalpolitiska stödet enligt hans bedömning i huvudsak har fungerat bra.

Medelsarsenalen i den regionalpolitik som nu har bedrivits i tjugofem års tid i vårt land har dominerats av olika selektiva stödformer. Dessa är förenade med en rad nackdelar. I den föregående framställningen har förespråkats en övergång till stöd för näringslivet i utsatta regioner genom allmänna åtgärder på olika politikområden och genom generella regionalpolitiska medel. Detta bör förenas med en angelägen förenkling av det regionalpolitiska stödsystemet.

Med utgångspunkt häri föreslår utskottet att man som ett led i den förordade omläggningen av stödsystemet sammanslår lokaliseringsbidraget samt offert- och sysselsättningsstöden till en ny stödform, benämnd riskgarantilån. Samtidigt bör lokaliseringslånen avskaffas. Utskottet biträder alltså moderata samlingspartiets förslag härom i kommittémotionen 2951 liksom grundtanken bakom förslaget, att de enskilda projekten skall för de normala riskerna finansieras med eget kapital och sedvanliga bankkrediter och att riskgarantilånen skall kompensera för den högre risk som kan betingas av lokalisering till ett stödområde.

När det gäller den mer detaljerade utformningen av riskgarantilånen hänvisas till motionen, i vilken lämnas förslag beträffande differentiering av lånens storlek i de olika stödområdena, återbetalning och handläggning. Förslagen tillstyrks.

När det gäller avskaffandet av lokaliseringslånen skall här tilläggas att dessa lån varit avsedda att utgöra den finansiella tyngdpunkten i det regionalpolitiska stödet. Efterfrågan på dessa lån har emellertid varit begränsad. Under den senaste stödperioden, som inleddes budgetåret 1979/80, utnyttjades en tredjedel av det tillgängliga låneutrymmet. Även detta liksom den marknadsanpassning som skett beträffande räntenivån talar för att lokaliseringslånen kan undvaras som stödform och ersättas med krediter i banker och på andra reguljära vägar.

Vad som nu förordats med anslutning till motion 2951 innebär sammanfattningsvis en betydande uppstramning jämfört med det nuvarande stödsystemet. Denna kommer att leda till besparingar men innefattar dessutom

en klar markering av att det regionalpolitiska stödet inte är en bidragsmöjlighet för mindre goda affärsprojekt utan att detta stöd uteslutande har till syfte att kompensera för den högre risk som kan följa av lokaliseringen till ett stödområde.

Vid bifall till vad ovan förordats får det ankomma på regeringen att utfärda bestämmelser om de nya riksgarantilånen med ledning av motion 2951 och vad här anförts.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. beträffande *riskgarantilån*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2951 yrkandena 6 i motsvarande del och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

29. Avskaffande av lokaliseringsslånen (mom. 53)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 66 börjar "Frågan om" och på s. 67 slutar "medverka till" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i den tidigare framställningen föreslås att lokaliseringsslånen avskaffas. Detta förordas även i motionerna 2915 (c) och 2937 (fp). Anledning kan inte sägas föreligga att ersätta dessa lån med statliga kreditgarantier, såsom aktualiseras i de nyssnämnda motionerna.

dels att utskottets hemställan under 53 bort ha följande lydelse:

53. beträffande *avskaffande av lokaliseringsslånen*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2951 yrkande 6 i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1984/85:2915 yrkande 8 i motsvarande del och 1984/85:2937 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

30. Avskaffande av lokaliseringsslånen (mom. 53)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 66 börjar "Frågan om" och på s. 67 slutar "medverka till" bort ha följande lydelse:

Såsom anförts i centerpartiets och folkpartiets motioner är det en rimlig ordning att lokaliseringsslånen hanteras direkt av bankerna, för vilka kreditprövning och kreditgivning – i motsats till statliga myndigheter – är ett normalt led i den egna verksamheten. Statens engagemang bör begränsas till att ge erforderliga kreditgarantier.

I början av år 1984 fick riksrevisionsverket (RRV) regeringens uppdrag att se över den statliga långivningen med syfte att ta fram underlag för bedömning av vilka låneformer som kan avskaffas resp. ersättas med kreditgarantier eller bidrag. RRV gjorde därvid bedömningen att lokaliseringslånen med fördel kan ersättas med lånegarantier. Även denna på regeringens initiativ gjorda översyn talar sålunda för en övergång till kreditgarantisystem.

Ett slopande av lokaliseringsslånen förordas även i motion 2951 (m), dock utan koppling till statliga lånegarantier. Genom vad ovan anförts blir denna motion delvis tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 53 bort ha följande lydelse:

53. *beträffande avskaffande av lokaliseringsslånen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 8 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 6 samt med anledning av motion 1984/85: 2951 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

31. Avskaffande av nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt medel (mom. 54)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 67 som börjar "Vpk har" och slutar " och 2943" bort ha följande lydelse:

Den nedsättning av socialavgifterna som nu tillämpas i Norrbottens län är principiellt felaktig. Avgifterna bör vara lika i hela landet. Nedsättningen drar dessutom avsevärda kostnader över budgeten för att kompensera socialförsäkringssystemet för avgiftsbortfallet utan att ge något påvisbart utbyte. Såsom vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motionerna 1125 och 2943 bör avgiftsnedsättningen upphöra. De budgetmedel som härigenom frigörs kan användas på effektivare sätt. I det följande kommer att föreslås att medlen används för industriutveckling i malmfälten och för en förstärkning av det s. k. länsanslaget.

Utskottet återkommer i det följande till de anslagsfrågor som föranleds av vad ovan förordats. I detta sammanhang föreslås att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad här anförts om att avgiftsnedsättningen skall upphöra som regionalpolitiskt medel.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. *beträffande avskaffande av nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt medel*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 1125 och 1984/85: 2943 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

32. Trädgårdsnäringen som stödberättigad verksamhet (mom. 56)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar "Trädgårdsnäringen tillhör" och slutar "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

De förslag till utvidgning av begreppet stödberättigad verksamhet som läggs fram i propositionen och bl. a. avser fiskodling och pälsdjursuppfödning är på det hela taget väl avvägda. Såsom föreslås av centerpartiet bör även trädgårdsnäringen mer generellt ingå som stödberättigad verksamhet och inte som nu ifrågakomma för stöd enbart i särskilda fall. Att det från jordbrukshuvudtiteln utgår ett begränsat stöd till trädgårdsnäringens rationalisering bör inte hindra att det ännu utgår ett regionalpolitiskt motiverat stöd, dvs. av helt andra skäl. De samordningsproblem som eventuellt kan uppstå bör lätt kunna bemästras. Riksdagen bör ge sin anslutning till vad nu anförts och bringa detta till regeringens kännedom. Med det anförda tillgodoses samtidigt yrkandet i motion 2269 om stöd till växthus.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

56. *beträffande trädgårdsnäringen som stödberättigad verksamhet* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2915 yrkande 7 i motsvarande del och med anledning av motion 1984/85:2269 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Statsgaranti inom bilglasindustrin (mom. 65)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 71 börjar "Stödet till" och på s. 72 slutar "motion 908" bort ha följande lydelse:

Som påpekas i motion 908 varnade industriverket år 1980 för att det förelåg överhängande risker för en överetablering inom bilglasindustrin. Det oaktat beviljade industriverket i början av år 1984 lokaliseringssöd med 18 milj. kr. till ett nytt företag i branschen, Eurosun AB, med etablering i Svappavaara. Det må vara att detta samhälle särskilt vid den tidpunkt det här gäller behövde tillföras nya arbetstillfällen. Mot bakgrund av förhållandena i branschen och industriverkets egen utredning framstår åtgärden som anmärkningsvärd. I det läge som uppstått, i vilket den nya etableringen är ett faktum, är det angeläget att regeringen uppmärksam följer den fortsatta utvecklingen i branschen och snabbt vidtar och för riksdagen redovisar de åtgärder som denna utveckling kan ge anledning till.

Vad ovan anförts med anledning av motion 908 bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *statsgaranti inom bilglasindustrin*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85: 908 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

34. Nedsättningen av socialavgifter (mom. 74)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Sjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Av de" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Såsom föreslås i kommittémotion 2951 från moderata samlingspartiet bör avgiftsnedsättningen gälla i områden med de största problemen, dvs. i stödområde A. Nedsättningen bör avse all verksamhet utom den offentliga. Med hänsyn till de tröskelproblem som kan uppkomma för angränsande regioner bör införas en avgiftsnedsättning med tre procentenheter i stödområde B. Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen, så att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1986.

Det ovan anförda tillgodoser i huvudsak motsvarande förslag i motionerna 2269 (c), 2915 (c), 2929 (c), 2937 (fp) och 2966 (c). Det innebär samtidigt att propositionens ståndpunkt – att inga förändringar bör göras i fråga om avgiftsnedsättningens geografiska eller branschmässiga omfattning – inte godtas av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. beträffande *nedsättningen av socialavgifter*
att riksdagen *dels* med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 4, *dels* med anledning av motionerna 1984/85: 2269 yrkande 2, 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2929 yrkandena 1 och 2, 1984/85: 2937 yrkande 2 och 1984/85: 2966 yrkande 1, *dels* med avslag på vad som anförts i propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om nedsättningen av företagets socialavgifter.

35. Nedsättningen av socialavgifter (mom 74)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Av de" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Såsom anförs av centerpartiet i motion 2915 kan det knappast hävdas att det finns någon avgörande skillnad mellan de kommuner i Jämtlands och Västerbottens län som tillhör stödområde A och de kommuner i Norrbot-

ten som tillhör stödområde B. Avgiftsnedsättningen bör således utvidgas till att gälla hela stödområde A och därutöver omfatta de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. Avgiftsnedsättningen bör i fortsättningen avse alla typer av företag.

Utöver avgiftsnedsättningen kan Norrbottensföretag som ökar sin selsättning få bidrag till arbetsgivaravgiften med för närvarande 10000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Bidraget utgår därvid för nyanställda. I enlighet med förslaget i motion 2929 bör bidraget differentieras, så att det utgår med 15000 kr. till företag belägna i sådana Norrbottenkommuner som tillhör stödområdena A eller B och med 5000 kr. till företag i de kommuner i samma län som tillhör stödområde C.

Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen, så att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1986.

Det ovan anförda tillgodoser i huvudsak motsvarande förslag i motionerna 2269 (c), 2937 (fp), 2951 (m) och 2966 (c). Det innebär samtidigt att propositionens ståndpunkt – att inga förändringar bör göras i fråga om avgiftsnedsättningens geografiska eller branschmässiga omfattning – inte godtas av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. *beträffande nedsättningen av socialavgifter*

att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del och 1984/85: 2929 yrkandena 1 och 2, *dels* med anledning av motionerna 1984/85: 2269 yrkande 2, 1984/85: 2937 yrkande 2, 1984/ 85: 2951 yrkande 4 och 1984/85: 2966 yrkande 1, *dels* med avslag på vad som anförts i propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om nedsättningen av företagens socialavgifter.

36. Nedsättningen av socialavgifter (mom. 74)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Av de" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Såsom anføres av folkpartiet i kommittémotion 2937 måste man vid avgiftsnedsättningen prioritera de delar av landet som har de svåraste problemen. Det bör vara uppenbart för alla att problemen är större i exempelvis Bergs och Sorsele kommuner, som nu inte omfattas av avgiftsnedsättningen, än i Luleå, som däremot har denna form av stöd. Utskottet anser således att avgiftsnedsättningen bör gälla i hela stödområde A. Den bör vidare omfatta all verksamhet som inte är offentlig. Regeringen bör få i

uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen, så att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1986.

Det ovan anförda tillgodoser i huvudsak motsvarande förslag i motionerna 2269 (c), 2915 (c), 2929 (c), 2951 (m) och 2966 (c). Det innebär samtidigt att propositionens ståndpunkt – att inga förändringar bör göras i fråga om avgiftsnedsettningens geografiska eller branschmässiga omfattning – inte godtas av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. beträffande *nedsettningen av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2937 yrkande 2, *dels* med anledning av motionerna 1984/85: 2269 yrkande 2, 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2929 yrkandena 1 och 2, 1984/85: 2951 yrkande 4 och 1984/85: 2966 yrkande 1, *dels* med avslag på vad som anförts i propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om nedsettningen av företagens socialavgifter.

37. Nedsettningen av socialavgifter (mom. 74)

under förutsättning av bifall till reservation 31

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Av de" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

I den föregående framställningen har föreslagits att nedsettningen av socialavgifter skall avskaffas som regionalpolitiskt medel. Med hänsyn härtill avstyrks såväl vad som anförts i propositionen om denna avgiftsnedsettning som förslagen i motionerna 2269 (c), 2915 (c), 2929 (c), 2937 (fp), 2951 (m) och 2966 (c) om nedsettningens geografiska och branschmässiga omfattning.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. beträffande *nedsettningen av socialavgifter*

att riksdagen avslår *dels* vad som anförts i propositionen om nedsettningen av företagens socialavgifter, *dels* motionerna 1984/85: 2269 yrkande 2, 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2929 yrkandena 1 och 2, 1984/85: 2937 yrkande 2, 1984/85: 2951 yrkande 4 och 1984/85: 2966 yrkande 1.

38. Avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäller geografisk omfattning (mom. 75)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Liknande förslag" och slutar "2915 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom centerpartiet att den avgiftsbefrielse som nu gäller Svappavaara samhälle bör utsträckas att gälla hela Kiruna kommun utom centralorten. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram förslag till lagändring även på denna punkt.

dels att utskottets hemställan under 75 bort ha följande lydelse:

75. beträffande *avgiftsbefrielsen i Svappavaara såvitt gäller geografisk omfattning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

39. Avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäller branschomfattning (mom. 76)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar "Utskottet har" och slutar "motion 2937" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar folkpartiets uppfattning att avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle bör utvidgas till att gälla all verksamhet utom den som bedrivs av staten, kommunen eller försäkringskassan. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram förslag till lagändring även i detta avseende.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. beträffande *avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäller branschomfattning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2937 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

40. Sysselsättningsstödet (mom. 77)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 79 börjar "Som framgår" och på s. 80 slutar "om sysselsättningsstödet" bort ha följande lydelse:

Det förslag som lagts fram i det föregående beträffande nedsättningen av företagens socialavgifter överensstämmer med vad som förordats av den regionalpolitiska utredningen. I konsekvens härmed föreslås att även sysselsättningsstödet utformas enligt utredningens förslag, vilket innebär att

bidraget bör utgå per ny årsarbetskraft med 160 000 kr. i stödområde A, med 120 000 kr. i stödområde B och med 60 000 kr. i stödområde C. Med detta ställningstagande ansluter sig utskottet också till vad som förordats i centerpartiets motion 2915.

dels att utskottets hemställan under 77 bort ha följande lydelse:

77. *beträffande sysselsättningsstödet*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2915 yrkande 10 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om sysselsättningsstödet storlek i stödområdena A, B och C.

41. Industricentra (mom. 78)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar "Som framgår" och slutar "behandlade delen" bort ha följande lydelse:

I likhet med moderata samlingspartiet finner utskottet anledning att understryka det angelägna i att uthyrningen av Stiftelsen Industricentras anläggningar ökar kraftigt. Det bör också prövas om det är möjligt att på rimliga villkor avyttra delar av anläggningarna om detta leder till att lokaler som nu står tomma därigenom kan nyttiggöras.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. *beträffande industricentra*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2951 yrkande 8 samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om verksamheten vid Stiftelsen Industricentra.

42. Lokaliseringssamrådets framtida inriktning (mom. 79)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar "Som utskottet" och på s. 84 slutar "och 2928" bort ha följande lydelse:

I det föregående har utskottet med instämmande i de moderata kommittémotionerna 2123 och 2951 förordat en regionalpolitik vars viktigaste inslag är att förbättra förutsättningarna för det enskilda näringslivets utveckling. Minskad skattetryck och slopande av hämmande regleringar kännetecknar en sådan politik. Den allmänna stimulans som härigenom uppstår kommer också sysselsättningsvaga regioner till del. Lokaliseringss-

Samrådet har inte varit till någon hjälp för dessa områden och är enligt utskottets mening ett inslag i medelsarsenalen som kan verka hämmande på näringslivets utveckling. Härtill kommer att utskottet av principiella skäl finner det olämpligt med ett system som ger möjlighet för regeringen att tvinga in företag i till innehållet ospecificerade överläggningar. Regering och riksdag skall styra näringslivet genom generella lagar och förordningar, inte genom "påtryckningar". Vill regeringen eller ämbetsverken ha överläggningar med företagen kan detta ske utan lokaliseringssamråd. Det nuvarande systemet bör därför avskaffas. Härav följer att utskottet avstyrker motionerna 2915, 2919 och 2928 i aktuella delar. Regeringen bör underrättas om vad utskottet här anfört. Det innebär att motion 2951 tillstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. beträffande *lokaliseringssamrådets framtida inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 9 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85: 2915 yrkande 15, 1984/85: 2919 yrkande 3 och 1984/85: 2928 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Lokaliseringssamrådets framtida utformning (mom. 79)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar "Som utskottet" och på s. 84 slutar "och 2928" bort ha följande lydelse:

Risken för att de regionala obalanserna skall öka är enligt utskottets mening nu påtaglig. Det är därför angeläget att de regionalpolitiska medlen förstärks. Detta är huvudinriktningen av förslagen i centerpartiets motion 2915. Den översyn av lokaliseringssamrådet som industriministern anmäler i propositionen bör syfta till att fördjupa och förstärka samrådet. Utskottet vill understryka detta eftersom vad som sägs i propositionen om lokaliseringssamrådets hittillsvarande tillämpning kan tolkas som att samrådet i framtiden liksom hittills under den socialdemokratiska regeringstiden skall inriktas på branschfrågor och andra industripolitiska frågeställningar. Det sker emellertid fortlöpande en rad nylokaliseringar inom svenskt näringsliv – lokaliseringen av en filial till Volvo i Uddevalla är det senaste exemplet. Motsvarande situationer kommer med säkerhet att uppstå även i framtiden, och det är då angeläget att ett lokaliseringssamråd av ungefär nuvarande utformning finns kvar att användas för att påverka näringslivet till lokaliseringar inom områden där det av regionalpolitiska skäl är angeläget. En fördjupning av samrådet bör också särskilt beakta den snabba tillväxt som för närvarande sker inom den privata tjänstesektorn. Den bör också innebära att man på ett kraftfullt sätt använder den

s. k. offertprincipen för att åstadkomma angelägna lokaliseringar. Motionerna 2919 och 2928 är i huvudsak tillgodosedda med det anförda. Motion 2951 avstyrks i motsvarande del. Utskottet tillstyrker alltså motion 2915 i denna del. Regeringen bör underrättas om det anförda.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. *beträffande lokaliseringssamrådets framtida inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 15, med anledning av propositionen och motionerna 1984/85: 2919 yrkande 3 och 1984/85: 2928 i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2951 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

44. Regionala prioriteringar i samband med lokaliseringssamråd (mom. 80 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 84 som börjar "Tre motioner" och slutar "lokaliseringssamrådets huvudsyfte" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslag i motion 2951 som innebär att sådana regleringar som verkar hämmande på näringslivets utveckling skall slopas. Lokaliseringssamrådet är ett sådant inslag i regeringens verksamhet och bör därför avvecklas. Utskottet avstyrker mot bakgrund därav de motioner som yrkar att det i samband med detta samråd skall göras vissa regionala prioriteringar. Detta gäller motionerna 546, 1443 och 2954.

45. Regionala prioriteringar i samband med lokaliseringssamrådet (mom. 80 – motiveringen)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 84 som börjar "Tre motioner" och slutar "lokaliseringssamrådets huvudsyfte" bort ha följande lydelse:

För att förstärka den regionalpolitiska medelsarsenalen har utskottet i det föregående föreslagit med instämmande i centerpartiets motion 2915 att lokaliseringssamrådet skall förstärkas. Det finns därmed bättre förutsättningar att tillgodose de behov av lokaliseringar som yrkandena i motionerna 546, 1443 och 2954 är uttryck för. Utskottet kan vitsorda att det finns behov av sysselsättningsökning i de regioner som tas upp i motionerna. Utskottet är emellertid inte berett att förorda att lokaliseringssamrådet skall ges någon annan geografisk inriktning än den som följer av prioriteringar som ligger i stödområdesindelningen. Motionerna 546, 1443 och 2954 avstyrks med det anförda i aktuella delar.

46. Inriktningen av glesbygdssstödet och övriga insatser i glesbygd (mom. 81)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar "Utvecklingen i" och slutar "av utskottet".

I moderata samlingspartiets kommittémotion 2951 framhålls att varje arbetstillfälle är av stor betydelse för glesbygdens utveckling. Viss stimulans kan användas för att åstadkomma en utveckling i positiv riktning. Glesbygdssstödet har visat sig ha en god effekt med en relativt liten insats av stödmedel.

Enbart stöd kan inte stimulera en ordentlig utveckling av glesbygden. Även olika typer av hinder måste undanröjas. Den offentliga sektorns monopolställning har en negativ inverkan. På alltför många områden har stat, landsting och kommun ensamrätt att bedriva serviceverksamhet, vilket kan leda till en koncentration av service i tätorter. Privata initiativ inom t. ex. barn- och äldreomsorg skulle ge en bättre service och fler arbetstillfällen även i glesbygder.

De strandskyddsbestämmelser som i dag gäller innebär generella begränsningar av bebyggelse vid vattendrag. Eftersom förhållandena varierar bör inte samma regler gälla för hela landet. Även andra regler och normer kan förenklas för att medverka till att ge bättre förutsättningar för att bygga såväl privatbostäder som service- och industrilokaler i glesbygdsområden. En översyn av det nuvarande regelsystemet inom flera områden bör göras i syfte att genom förenklingar underlätta glesbygdens utveckling.

Vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion 2951 i aktuell del bör bringas regeringen till kännedom. Motion 2943 i motsvarande del avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 81 bort ha följande lydelse:

81. beträffande *inriktningen av glesbygdssstödet och övriga insatser i glesbygd*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 5, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2943 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

47. Inriktningen av glesbygdssstödet och övriga insatser i glesbygd (mom. 81)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar "Utvecklingen i" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk:s partimotion 2943 har glesbygdssområdenas situation förvärrats. Många bygder närmar sig nu en mycket kritisk punkt i sin utveckling, där underlagen för elementär service redan är allvarligt under-

grävda. Det är nödvändigt att ta ett grundläggande politiskt ställningstagande om glesbygdspolitiken. Har man som utgångspunkt att glesbygden skall leva vidare i någon rimlig mening, måste man precisera hur detta skall ske och vilken form glesbygdens samhällsliv framdeles skall ta. Detta är en delvis kontroversiell fråga, som emellertid snarast måste besvaras.

De glesbygdspolitiska åtgärderna har i många fall varit värdefulla. De har i konkreta fall kunnat försvara viktiga funktioner i glesbygdens småsamhällen. Men inför hotet om ett ras i glesbygdens hela samhälleliga struktur räcker de inte.

Skall glesbygden räddas, måste den ha ett antal stödjepunkter med viss styrka. Alternativet är en osystematisk politik, som söker hjälpa alla småorter utan att därför ge någon av dem en förmåga att stå emot utvecklingen. Det är bättre att en glesbygd i längden kan bevara ett samhälleligt liv och en kulturell särart genom att ha *en* någorlunda stark och allsidig ort – helst med kommunikationsmässigt god anknytning till någon större tätort – än att hela bygder skall falla, därför att närings- och bebyggelsestruktur är för splittrad för att kunna fungera efter vår tids förutsättningar och människors behov. För att motverka koncentration till riks- och länscentra, blir det med säkerhet nödvändigt med en styrke- och resurskoncentration *inom* varje glesbygd.

Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om den närmare utformningen av en glesbygdspolitik enligt de riktlinjer som anges i motion 2943. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet kan däremot inte instämma i de synpunkter på glesbygdspolitikens inriktning som förs fram i motion 2951 som avstyrks i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 81 bort ha följande lydelse:

81. beträffande *inriktningen av glesbygdssstödet och övriga insatser i glesbygd*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkande 9, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2951 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

48. Högsta belopp för stöd till företag i glesbygd m. m. (mom. 82 och 83)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar "Utskottet noterar" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att kostnadsutvecklingen avsevärt minskat realvärdet och att det finns behov av att stödja större investeringar bör utredningens förslag accepteras. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår de av regeringen föreslagna beloppsgränserna och bifaller motionerna 2915 och

2937 i motsvarande delar. Detta innebär att det högsta bidraget vid stöd till företag i glesbygd bör höjas till 300 000 kr. och för uthyrningsstugor till 50 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 82 och 83 bort ha följande lydelse:

82. *beträffande högsta belopp för stöd till företag i glesbygd*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 12 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 11 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

83. *beträffande avskrivningslån för uthyrningsstugor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 12 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 12 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

49. Högsta belopp för stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (mom. 85)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 87 som börjar "Den höjning" och slutar "och 2937" bort ha följande lydelse:

Erfarenheterna från IKS-stödet är till övervägande delen positiva. Av detta skäl som anförts för ökat stöd till företag i glesbygd samt mot bakgrund av utvecklingen av dagsverkskostnaderna är det motiverat att i enlighet med motionärernas förslag höja maximibeloppet för detta stöd till 50 000 kr. Regeringens förslag om beloppsgränser bör således avslås samtidigt som motionerna 2915 och 2937 i här aktuella delar bör bifallas.

dels att utskottets hemställan under 85 bort ha följande lydelse:

85. *beträffande högsta belopp för stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkande 13 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 13 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

50. Reserverande av IKS-stödet för äldre arbetslösa (mom. 86)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att utskottets yttrande på s. 87 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att IKS-verksamheten

på ett mera offensivt och långsiktigt sätt bör användas som ett regionalpolitiskt instrument. Kravet på en inriktning enbart på den äldre arbetskraften bör därför slopas. Motion 2915 tillstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *reserverande av JKS-stödet för äldre arbetslösa* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2915 yrkande 13 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

51. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (mom. 93)

under förutsättning av bifall till reservation 28

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 94 börjar "Utskottet har" och slutar "Lokaliseringsbidrag m. m." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till ställningstagandet i det föregående att ersätta lokaliseringsbidrag m. m. med riskgarantilån, vilket innebär ändrade förutsättningar för anslagsgivningen, bör regeringens framställning om anslag till lokaliseringsbidrag avslås. Detsamma gäller om anslagsyrkandet i motion 2937 (fp). I stället bör i enlighet med förslaget i motion 2951 (m) tillkomma ett anslag som finansierar de föreslagna riskgarantilånen och – övergångsvis – beviljade men inte utbetalade bidrag m. m. enligt nu gällande bestämmelser.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2951 yrkandena 10 och 16 samt med avslag på *dels* propositionen i vad avser begäran om anslag till Lokaliseringsbidrag m. m., *dels* motion 1984/85:2937 yrkande 10 till *Riskgarantilån* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 155 000 000 kr.

52. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (mom. 93)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 94 börjar "Utskottet har" och slutar "Lokaliseringsbidrag m. m." bort ha följande lydelse:

Regeringen har under detta anslag beräknat 40 milj. kr. för offertstöd. Beloppet bör kunna sättas ned till 10 milj. kr. med hänsyn *dels* till efterfrågan på stödet under det senast förflutna budgetåret, *dels* till det nya stöd till teknikcentra som skall införas. I övrigt godtas regeringens anslagsberäkning. Utskottet har i det föregående inte biträtt förslaget i motion 2951

(m) om riskgarantilån och avstyrker till följd härav även motsvarande anslagsyrkanden i samma motion.

Hinder bör — — — (=utskottet) — — — Lokaliseringsbidrag m. m.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2937 yrkande 10 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2951 yrkandena 10 och 16 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 332 000 000 kr.

53. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 94)

under förutsättning av bifall till reservation 29

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 94 börjar "Yrkandena i" och slutar "benämningen Lokaliseringslån" bort ha följande lydelse:

Som följd av förslaget i ett tidigare avsnitt att avskaffa lokaliseringsslånen avstyrks regeringens framställning om anslag för ändamålet. Beviljade men inte utbetalade lån kan finansieras av odisponerade belopp på innevarande och tidigare budgetårs anslag till lokaliseringsslån. Med det sagda tillgodoses i allt väsentligt de likartade yrkandena i motionerna 2915 (c) och 2937 (fp).

dels att utskottets hemställan under 94 bort ha följande lydelse:

94. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 11 samt med anledning av motionerna 1984/85: 2915 yrkande 8 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 9 avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1985/86 till Lokaliseringslån.

54. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 94)

under förutsättning av bifall till reservation 30

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 94 börjar "Yrkandena i" och slutar "benämningen Lokaliseringslån" bort ha följande lydelse:

Vid bifall till det tidigare i betänkandet framställda förslaget att ersätta lokaliseringsslånen med statliga kreditgarantier bör regeringens framställning om anslag till nämnda lån avslås. För att täcka eventuella förluster på grund av kreditgarantierna bör i enlighet med förslaget i motion 2915 (c) anvisas ett nytt anslag om förslagsvis 1 milj. kr. Beviljade men inte utbeta-

lade lån kan finansieras av odisponerade medel på innevarande och tidigare budgetårs anslag till lokaliseringsslån.

Med det anförda tillgodoses i sak avslagsyrkandena i motion 2937 (fp) samt i motion 2951 (m).

dels att utskottets hemställan under 94 bort ha följande lydelse:

94. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 8 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1984/85: 2937 yrkande 9 och 1984/85: 2951 yrkande 11 samt med avslag på propositionen i vad avser begäran om anslag till Lokaliseringsslån till *Kreditgarantier för lokaliseringsslån* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

55. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m.

(mom. 95)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 97 börjar " Ifrågavarande anslags" och slutar "längre föreligger" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med moderata samlingspartiet i motion 2951 att ambitionen bör vara att minska selektiva stödförmer till förmån för generella sådana. Detta har också kommit till uttryck i det förslag till riskgarantilån som utskottet i det föregående har behandlat. Utskottet anser vidare att de selektiva stöd som finns kvar i huvudsak bör hanteras på länsnivå inom ramen för det samlade länsanslaget. Under nämnda anslag bör projektstöd och glesbygdsstöd samt även riskgarantilån finansieras. Vidare anser utskottet, som också föreslås i motion 2951, att anslaget bör höjas i förhållande till regeringens förslag till 505 milj. kr. ungefär 40 % av medlen bör i genomsnitt användas för riskgarantilån. Som följd härav bör motionerna 2915, 2937, 2942, 2943 och 2962 i motsvarande delar avstyrkas.

dels att utskottets hemställan under 95 bort ha följande lydelse:

95. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 12 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2915 yrkandena 4 och 14, 1984/85: 2937 yrkande 14, 1984/85: 2942 i motsvarande del, 1984/85: 2943 yrkande 3 och 1984/85: 2962 yrkande 2 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 505 000 000 kr.

56. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 95)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar "Utskottet vill" och slutar "längre föreligger" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår en viss uppräknig av ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Vidare föreslås att en viss del av anslaget, 31 milj. kr., skall ligga kvar som en central pott till regeringens disposition. Utskottet anser i likhet med centerpartiets motion 2915 att med hänsyn till inflationsutvecklingen innebär regeringens förslag ingen reell uppräknig av anslaget. Med hänsyn till betydelsen av ifrågavarande anslag – där länsstyrelserna själva kan prioritera de insatser som de bedömer som mest angelägna för länet i fråga och snabbt ge konkreta och varaktiga sysselsättningstillfällen i bl. a. de mest utsatta glesbygdsregionerna – anser utskottet i likhet med motionerna 2915 och 2962 att en höjning av anslaget med 112 milj. kr. till 600 milj. kr. är motiverat. Vidare bör hela beloppet disponeras av länsstyrelserna. Som en följd härav är motionerna 2937 och 2951 i motsvarande delar tillgodosedda. Motionerna 2942 och 2943 bör i aktuella delar avslås.

dels att utskottets hemställan under 95 bort ha följande lydelse:

95. att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1984/85: 2915 yrkandena 4 och 14 och 1984/85: 2962 yrkande 2, *dels* med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85: 2937 yrkande 14 och 1984/85: 2951 yrkande 12, *dels* med avslag på motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del och 1984/85: 2943 yrkande 3 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 600 000 000 kr.

57. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 95)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar "Ifrågavarande anslags" och slutar "längre föreligger" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med folkpartiet i motion 2937 att regionalpolitikens genomförande till stor del kan och bör decentraliseras till länsnivå. Regeringen har föreslagit en utökning av ifrågavarande anslag som länsstyrelserna disponerar för regionalpolitiska insatser. Utskottet ser positivt på detta men anser i likhet med motion 2937 att ytterligare 30 milj. kr. bör anvisas. Som en följd härav är motion 2951 tillgodosedd. Motionerna 2915, 2942, 2943 och 2962 bör med hänsyn till vad utskottet nu anfört avslås.

dels att utskottets hemställan under 95 bort ha följande lydelse:

95. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2937 yrkande 14 och med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1984/85: 2951 yrkande 12 samt med avslag på motionerna 1984/85: 2915 yrkandena 4 och 14, 1984/85: 2942 i motsvarande del, 1984/85: 2943 yrkande 3 och 1984/85: 2962 yrkande 2 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 518 000 000 kr.

58. Medelansvisning till anslag till Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 95)

under förutsättning av bifall till reservation 31
Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar "Ifrågavarande anslags" och slutar "längre föreligger" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit att nedsättningen av socialavgifter i vissa Norrbottenskommuner skall upphöra. Det särskilda anslag för ändamålet om 360 milj. kr. som behandlas i det följande blir därmed obehövligt. I enlighet med vad som anförs i vpk:s motion 2943 bör 170 milj. kr. av nämnda belopp tillföras länsanslaget för att på så sätt förstärka möjligheten till regionalpolitiska insatser för framför allt Norrbotten och skogslänen i allmänhet. Som en följd härav är motionerna 2915, 2937, 2942, 2951 och 2962 i motsvarande delar tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 95 bort ha följande lydelse:

95. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkande 3 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85: 2915 yrkandena 4 och 14, 1984/85: 2937 yrkande 14, 1984/85: 2942 i motsvarande del, 1984/85: 2951 yrkande 12 och 1984/85: 2962 yrkande 2 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 658 000 000 kr.

59. Medelansvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 111)

under förutsättning av bifall till reservation 34
Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar "I det" och slutar "anslagsbelopp avstyrks" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till den i det föregående föreslagna utvidgningen av nedsättningen av socialavgifter dels branschmässigt, dels beträffande stödområdena A och B bör anslaget i enlighet med yrkandet i motion 2951 beräknas till 560 milj. kr. Därmed tillgodoses även yrkandena i motionerna 2915 (c) och 2937 (fp) om högre anslag än regeringen begärt. Yrkandena i vpk-motionerna 2942 och 2943 att anslag inte skall anvisas för ändamålet avstyrks med hänvisning till den tidigare behandlingen av vpk-yrkandena om förevarande regionalpolitiska medel.

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. att riksdagen *dels* med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkande 13, *dels* med anledning av propositionen i motsvarande del samt motionerna 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del och 1984/85: 2937 yrkande 8, *dels* med avslag på motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del och 1984/85: 2943 yrkande 1 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 560 000 000 kr.

60. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 111)

under förutsättning av bifall till reservation 35

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar "I det" och slutar "anslagsbelopp avstyrks" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till vad som förordats i det föregående om nedsättning av socialavgiften i stödområde A och i kommuner tillhörande stödområde B i Norrbottens län bör anslaget i enlighet med yrkandet i motion 2915 beräknas till 420 milj. kr. Därmed tillgodoses till en del även yrkandena i motionerna 2937 (c) och 2951 (m) om högre anslag än regeringen begärt. Yrkandena i vpk-motionerna 2942 och 2943 att anslag inte skall anvisas för ändamålet avstyrks med hänvisning till den tidigare behandlingen av vpk-yrkandena om förevarande regionalpolitiska medel.

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. att riksdagen *dels* med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, *dels* med anledning av propositionen i motsvarande del samt motionerna 1984/85: 2937 yrkande 8 och 1984/85: 2951 yrkande 13, *dels* med avslag på motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del och 1984/85: 2943 yrkande 1 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 420 000 000 kr.

61. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 111)

under förutsättning av bifall till reservation 36

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 100 som börjar "I det" och slutar "anslagsbelopp avstyrks" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till vad som förordats i det föregående om nedsättning av socialavgifter i stödområde A bör anslaget i enlighet med yrkandet i motion 2937 beräknas till 460 milj. kr. Därmed tillgodoses även yrkandena i motionerna 2915 (c) och 2951 (m) om högre anslag än regeringen har begärt. Yrkandena i vpk-motionerna 2942 och 2943 att anslag inte skall anvisas för ändamålet avstyrks med hänvisning till den tidigare behandlingen av vpkyrkandena om förevarande regionalpolitiska medel.

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. att riksdagen *dels* med bifall till motion 1984/85: 2937 yrkande 8, *dels* med anledning av propositionen i motsvarande del samt motionerna 1984/85:2915 yrkande 9 i motsvarande del och 1984/85:2951 yrkande 13, *dels* med avslag på motionerna 1984/85:2942 i motsvarande del och 1984/85:2943 yrkande 1 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar förslagsanslag av 460 000 000 kr.

62. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 111)

under förutsättning av bifall till reservationerna 31 och 37

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar "I det" och slutar "anslagsbelopp avstyrks" bort ha följande lydelse:

I det föregående har förordats att nedsättningen av socialavgifter skall avskaffas som regionalpolitiskt medel. Vid bifall härtill bör riksdagen i enlighet med vpk-motionerna 2942 och 2943 avslå begäran om medel för ändamålet i propositionen liksom motsvarande anslagsyrkanden i motionerna 2915 (c), 2937 (fp) och 2951 (m).

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 2942 i motsvarande del och 1984/85: 2943 yrkande 1 i motsvarande del avslår *dels* propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1985/86 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter*, *dels* motionerna 1984/85: 2915 yrkande 9 i motsvarande del, 1984/85: 2937 yrkande 8 och 1984/85: 2951 yrkande 13.

63. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 112)

under förutsättning av bifall till reservation 28

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar "I det" och slutar "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Vid bifall till vad som förordats i det föregående om sammanslagning av sysselsättningsstödet med andra stödformer till riskgarantilån behövs inte något anslag för sysselsättningsstöd. Regeringens framställning om medel för det ändamålet kan därför avslås. Detsamma gäller – på grund av de ändrade förutsättningarna – om motsvarande anslagsyrkande i motion 2915 (c).

Redan beviljat sysselsättningsstöd bör övergångsvis få betalas ut från tionde huvudtitelns anslag Sysselsättningskapande åtgärder.

dels att utskottets hemställan under 112 bort ha följande lydelse:

112. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2951 yrkandena 14 och 15 *dels* avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1985/86 till Sysselsättningsstöd samt motion 1984/85: 2915 yrkande 10 i motsvarande del, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av tidigare beviljat sysselsättningsstöd.

64. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 112)

under förutsättning av bifall till reservation 40

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar "I det" och slutar "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet i det föregående föreslagit annan utformning av sysselsättningsstödet än regeringen bör anslaget i enlighet med yrkandet i motion 2915 (c) uppföras med 140 milj.kr. I övrigt godtas vad regeringen hemställt beträffande det nya anslaget. Avslagsyrkandet i motion 2951 (m) avstyrks med hänvisning till den tidigare behandlingen av förslaget i samma motion att slopa bl. a. sysselsättningsstödet.

dels att utskottets hemställan under 112 bort ha följande lydelse:

112. att riksdagen *dels* med bifall till motion 1984/85: 2915 yrkande 10 i motsvarande del, *dels* med anledning av propositionen i motsvarande del, *dels* med avslag på motion 1984/85: 2951 yrkandena 14 och 15 till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 140 000 000 kr.

65. Inplacering i stödområde C av Hallstahammar och Surahammar kommuner m. m. (mom. 129 och 130)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 105 som börjar "I övrigt" och slutar "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till de stora problem som finns på arbetsmarknaden i bruksorterna Surahammars och Hallstahammars kommuner anser utskottet i likhet med motionerna 1443 och 2925 att ifrågavarande kommuner bör inplaceras i stödområde C. För att vidare råda bot på den akuta situation som Gagnefs kommun har hamnat i på grund av att träindustrin inom kommunen har kommit i en svacka och måste stabileras anser utskottet i likhet med motion 2936 att kommunen bör placeras i stödområde. Detta bör med bifall till motionerna 1443, 2925 och 2936 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 129 och 130 bort ha följande lydelse:

129. beträffande *inplacering i stödområde C av Hallstahammar och Surahammar kommuner*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 1443 i motsvarande del och 1984/85: 2925 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

130. beträffande *inplacering i stödområde C av Gagnefs kommun*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2936 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

66. Insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten (mom. 138)

under förutsättning av bifall till reservation 31.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 109 börjar "Förslaget om" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i vpk:s motion 2943 om att slopa nedskärningen av socialavgiften i länet. Utskottet tillstyrker även förslaget i motionen om att 200 milj. kr. av de medel som på detta sätt frigörs avsätts till industriutveckling i malmfälten. Härigenom kommer dessa medel att kunna användas på ett mer effektivt sätt än vad som regeringen föreslagit i propositionen. Utskottet tillstyrker således motion 2943 i motsvarande del. Syftena med motion 2929 blir härmed också tillgodosedda. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 138 bort ha följande lydelse:

138. beträffande *insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2943 yrkande 2 samt med anledning av motion 1984/85: 2929 yrkande 3 och propositionen i motsvarande del till *Särskilda insatser i malmfälten* för budgetåret 1985/86 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.

67. Insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten (mom. 138)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 109 börjar "Utskottet instämmer" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion 2929 anser utskottet att handfallenheten och kraftlösheten inför Norrbottens problem kommer på nytt till uttryck i den föreliggande propositionen. Malmfältsutredningen tillsattes för att utarbeta ett utvecklingsprogram för malmfälten och angränsande kommuner. Motivet för utredningen var det föreliggande behovet av långsiktiga näringspolitiska satsningar i malmfälten, vilka samtidigt är av ett nationellt intresse. Utredningen slutfördes under våren 1984. Med tanke på den tid som förflutit borde regeringen kunnat ta ställning till förslagen. Av malmfältsutredningens trettiotal förslag är det endast fyra som regeringen har en mera uttalad mening om i propositionen. I övriga är industriministern allmänt positiv eller föreslår ytterligare utredningsarbete. Inga särskilda resurser anvisas för genomförandet av förslagen.

Enligt utskottets mening krävs det omedelbar handling för att få en positiv ekonomisk utveckling med ökade sysselsättningstillfällen som följd. Malmfältsutredningen har presenterat ett tillräckligt beslutsunderlag för konkreta åtgärder i syfte att skapa en bättre utveckling i malmfältskommunerna. Ytterligare utredningsarbete är i flertalet fall inte nödvändigt. Även motion 2943 i motsvarande del avstyrks medan motion 2929 tillstyrks. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 138 bort ha följande lydelse:

138. beträffande *insatser för att stärka och bredda näringslivet i malmfälten*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2929 yrkande 3, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1984/85: 2943 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

68. Demografiska databasens filialer i Pajala, Jokkmokk och Jörn (mom. 140)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 109 som börjar "När det" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 2910 om betydelsen av en fortsatt verksamhet vid den demografiska databasens filialer i Pajala, Jokkmokk och Jörn. Filialerna, som drivs i form av beredskapsarbete, bidrar på ett aktivt sätt att ge sysselsättning åt lokalt bunden arbetskraft på orter med betydande arbetslöshetsproblem. De skapar likaså differentiering av arbetsmarknaden i dessa glesbygdskommuner. Vid sidan om den centralt prioriterade forskningen tillgodoser denna verksamhet ett stort behov. Det kyrkoboksmaterial och arkivmaterial som registreras är en unik skatt ur såväl nationellt som internationellt perspektiv. Arbetet är dessutom väl lämpat för lokalisering till de orter där det nu bedrivs. Med hänvisning till dels de sysselsättningspolitiska, dels de forskningspolitiska motiven för verksamheten bör de tre registreringscentralerna permanentas. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till hur verksamheten vid filialerna kan finansieras. Detta innebär att utskottet tillstyrker motion 2910. Vad utskottet anfört bör regeringen ges till känna.

dels att utskottets hemställan under 140 bort ha följande lydelse:

140. beträffande *demografiska databasens filialer i Pajala, Jokkmokk och Jörn*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2910 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

69. Åtgärdsprogram för Västerbottens län (mom. 141)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att utskottets yttrande på s. 111 som börjar "Utskottet kan" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som anförs i motionerna 1103 och 2942 att sysselsättningsproblemen i Västerbottens län måste lösas och befolkningsminskningen i framför allt inlandet stoppas och vändas i en ökning. Redan nu görs stora insatser på både lokal och regional nivå för att bekämpa arbetslösheten. Utöver länsmyndigheternas program har tillsatta grupper i bl. a. de fackliga organisationerna lagt ned stor möda på att utarbeta konkreta förslag till åtgärder. För att förverkliga de förslag som utarbetas i länet samt tillvarata möjligheterna till ökad sysselsättning räcker det inte enligt utskottets mening med att omfördela eller omflytta

resurser inom länet, utan det fordras kraftiga insatser från statsmakternas sida.

Utskottet anser att ett åtgärdsprogram bör utarbetas i samarbete med länsmyndigheterna för att bekämpa arbetslösheten och vända den negativa befolkningsutvecklingen. Med anledning av det här anförda föreslår utskottet att motionerna 1103 och 2942 bifalls. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 141 bort ha följande lydelse:

141. *beträffande åtgärdsprogram för Västerbottens län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1103 och 1984/85:2942 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

70. Försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län (mom. 142)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att utskottets yttrande på s. 111 som börjar "I rådande" och slutar "motion 366" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det av intresse att den försöksverksamhet som föreslås i motion 366 med bruttodimensionering vid statliga regionala och lokala myndigheter i Västerbottens län genomförs. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till finansiering av verksamheten. Motion 366 bör således bifallas. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 142 bort ha följande lydelse:

142. *beträffande försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:366 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

71. Åtgärdsprogram för Gävleborgs län (mom. 144)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 114 som börjar "Även de" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som anføres i motion 2660 att Gävleborgs län har goda ekonomiska förutsättningar för investeringar och utvecklingsarbete. Vinsten från skogen, stålet och vattenkraften uppgår till väldiga belopp. Enligt utskottets mening kan och bör dessa vinster styras till investeringar med anknytning till produktion inom länet och regionen.

Utskottet betraktar arbetslöshet och undersysselsättning som det helt dominerande samhällsproblemet. Avgörande för välfärdens fortbestånd och framtida utveckling är i vilken grad som meningsfulla arbeten kan skapas åt alla. I motion 2660 återfinns en rad förslag med denna inriktning. Utskottet anser att dessa förslag lämpligen bör ingå i en utvecklingsplan för Gävleborgs län, som bör kunna förverkligas utan stora dröjsmål. Av det ovan anförda följer att utskottet tillstyrker motion 2660 samtidigt som motionerna 1469 i motsvarande del, 2187, 2744 samt 2746 i motsvarande delar avstyrks. Regeringen bör underrättas om vad utskottet har anfört.

dels att utskottets hemställan under 144 bort ha följande lydelse:

144. *beträffande åtgärdsprogram för Gävleborgs län*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2660 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 1469 i motsvarande del och 1984/85: 2187, 1984/85: 2744 yrkande I som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

72. Regionalpolitiska åtgärder i Bergslagen m. m. (mom. 145)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att utskottets yttrande på s. 117 som börjar "Motionerna 546" och slutar "delar avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen i Dalarna har de senaste århundradena varit starkt ihopkopplad med svenska storföretag och de ekonomiska maktthavarna i landet. Detta förhållande gäller speciellt i de södra och sydvästra delarna.

Utskottet anser i likhet med motion 2941 att grunden för en region som Bergslagen och Dalarna är att näringspolitiken utvecklas så att alla skall komma i arbete. Vidare bör en politik föras som tillvaratar råvaror, naturresurser och mänskligt arbete. Därför krävs följande insatser för Dalarna:

1. Länets malmresurser skall utnyttjas.
2. Dalarnas verkstadsindustri måste frigöra sig från det extrema exportberoendet.
3. Jordbruket måste bevaras och utvecklas i Dalarna.
4. Skogsbruket skall underställas en samhällelig styrning baserad på planering, samhällsnytta och ekologi.
5. Turismens expansion skall styras från spekulation till folkturism.
6. Kommunikationer måste utvecklas.
7. Byggandet måste planeras långsiktigt.
8. Miljöförsämringarna måste stoppas.

Vidare anser utskottet att samverkansprojekt mellan kooperativ och kommunala organ borde främjas. Som också framhålls i motion 2943 anser utskottet att stödpolitiken i Bergslagen visat sig otillräcklig. Det är därför nödvändigt att arbetet med Bergslagsproblemen ges en långt bredare ka-

raktär, varför bl. a. löntagarfonderna bör kopplas in på en industriell förnyelse av regionen.

För att utveckla befintliga företag och skapa förutsättningar för nya konkurrenskraftiga företag är tillgången på kunskap om nya tekniker och nya teknologier av avgörande betydelse. Utskottet anser därför i likhet med motionerna 2919, 2924 och 2925 att högre utbildning, forskning och utvecklingsarbete är av strategisk betydelse för den industriella utvecklingen och förnyelsen. Tillgången till teknisk högskoleutbildning är mycket begränsad i Bergslagslänen, och utskottet anser att sådan utbildning bör tillföras regionen genom att en ny teknisk högskola byggs.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna 2919, 2924, 2925, 2941 och 2943 i aktuella delar bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 145 bort ha följande lydelse:

145. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Bergslagen m. m.*

att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1984/85: 2941 och 1984/85: 2943 yrkande 10 i motsvarande del, *dels* med anledning av motionerna 1984/85: 2919 yrkande 5, 1984/85: 2924 i motsvarande del och 1984/85: 2925 i motsvarande del, *dels* med avslag på motion 1984/85: 546 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

73. Regionalpolitiska åtgärder i Värmlands län m. m. (mom. 146, 147, 148 och 149)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 120 som börjar "Med hänvisning" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1104 skulle utvecklingsarbetet i Värmlands län underlättas om det fanns en bättre utbyggd teknisk och naturvetenskaplig utbildning. Det är enligt utskottets mening angeläget att en fortsatt utbyggnad av högskoleutbildning inom teknikområdet vid högskolan i Karlstad görs.

Örebro län är ett av de mest utsatta länen i Bergslagen. Inom tillverkningsindustrin har under den senaste tioårsperioden förlorats 6000–8000 arbetstillfällen. Den totala andelen arbetslösa hörde under första halvåret 1984 till de högsta i landet. För att komma till rätta med problemen i länet anser utskottet i likhet med motion 2164 att ett åtgärdsprogram för ökad sysselsättning bör upprättas. Vidare måste samhället driva frågorna kring forskning och utveckling parat med utlokalisering av högteknologisk produktion till bl. a. Örebro län. Dessutom måste staten ta ett ansvar för sysselsättningen inom försvarsmaterielindustrin.

Västmanlands län är ett av landets mest industrialiserade län och är ett

av de län som drabbats hårdast av omstruktureringen av stålindustrin. Länet har en förhållandevis liten offentlig sektor som borde kunnat ta emot dem som blir arbetslösa inom industrin. Som framhålls i motion 2119 bör en utvecklingsplan tas fram för länet som bl. a. innehåller:

- Lokalisering av järnsvampverk till Norberg.
- Ökad prospektering efter åtråvärda mineraler och legeringsmetaller.
- En utbyggnad av naturgasledning i regionen som ansluter till den finska ledningen från Sovjet.
- Planering för ökad civil produktion vid CVA i Arboga.
- Skapande av regionala energibolag med ansvar för tillvaratagande av inhemska förnybara energikällor.
- Utlokalisering av statlig verksamhet till Västmanland.
- Satsningar på produktion av annars importerade grönsaker och successiv övergång till naturenlig odling av livsmedel.

Utskottet anser slutligen i likhet med motion 1470 att det i bruksorterna i södra Dalarna behövs stora utbildnings- och omskolningsinsatser för att möta omstruktureringen av specialstålsindustrin och vidga kompetensen hos friställda samt öka deras möjligheter att få jobb. Även andra insatser för att stärka arbetsmarknaden kan vara nödvändiga.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna 1104, 1470, 2119 och 2164 i aktuella delar bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 146–149 bort ha följande lydelse:

146. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Värmlands län*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1104 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1984/85: 2768, 1984/85: 2769 och 1984/85: 2920 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.
147. beträffande *åtgärdsprogram för Örebro län*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2164 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.
148. beträffande *utvecklingen för Västmanlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2119 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.
149. beträffande *åtgärder på bruksorter i södra Dalarna*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85: 1470 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

74. Åtgärdsprogram för Stockholms län (mom. 151)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 122 som börjar "Mot bakgrund" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

För att kunna upphäva den regionala obalansen i Stockholmsregionen fordras att stora block av investeringar och andra insatser sätts in. Regionalpolitiska stödåtgärder som bygger på erbjudanden om fördelar, vilkas antaganden ytterst beror på företagens eget initiativ kan aldrig ge någon grundläggande förändring av eftersatta regiondelars situation. Vidare anser utskottet i likhet med motion 2205 att generella stimulanser i form av skattelättnader eller minskade socialavgifter saknar alla förutsättningar att förändra en regional problemsituation. För att komma till rätta med problemen i Stockholmsregionen behöver nya industrier som styrs till länets södra del inrättas. Kollektivtrafiken måste förbättras. Kompetensfördelningen mellan kommunerna, landstinget och staten måste omprövas grundligt. Kommunerna kan t. ex. överta flera av landstingets uppgifter. Skatteutjämnningen måste utökas, och det är nödvändigt med stora satsningar på tågtrafiken. En fjärrtågsstation i Flemmingsberg skulle få stor betydelse och ge förbättrad turtäthet på pendeltåg under lågtrafik. Vagnätet behöver byggas ut och en jämnare arbetsmarknad skapas. För regionen krävs vidare särskilda sysselsättnings- och bostadsprogram.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion 2205 bör regeringen ges till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 151 bort ha följande lydelse:

151. beträffande *åtgärdsprogram för Stockholms län*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2205 och med avslag på motion 1984/85:2097 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

75. Reglerna för lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen (mom. 155)

under förutsättning av bifall till reservation 28

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 123 som börjar "Utskottet har" och slutar "del avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt ett förslag av moderata samlingspartiet i motion 2951 om riskgarantilån. Med hänvisning härtill och i enlighet med vad som anförs i motion 3038 bör i konsekvens därmed även ett system med riskgarantilån införas i stället för det särskilda lokaliseringsbidraget i Uddevallaregionen.

dels att utskottets hemställan under 155 bort ha följande lydelse:

155. beträffande *reglerna för lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen* att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3038 yrkande 11 och med anledning av proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

76. Den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen m. m. (mom. 156)

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 123 som börjar "Utskottet vill" och slutar "delar avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom centerpartiet i motion 3043 att det är rimligt att samtliga kommuner som är berörda av nedläggningen av Uddevallavarvet får stöd för att hindra verkningarna härav. Det är då inte rimligt att inskränka stödmöjligheterna geografiskt på det sätt som regeringen förordar. Den avgränsning som föreslås riskerar att diskriminera de kommuner som inte kan få del av stödet. Det kommer att bli självklart att ett företag inte etablerar sig i en grannkommun till Uddevalla om förmånligare villkor kan erhållas i regionens huvudort. Enligt utskottets mening måste därför, med bifall till motion 3043 i aktuell del, det särskilda åtgärdsprogrammet för Uddevallaregionen även omfatta Färgelanda, Orusts, Sotenäs, Strömstads och Tanums kommuner. Som en följd härav är motionerna 2961, 3032 och 3035 i förekommande fall i aktuella delar tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 156 bort ha följande lydelse:

156. beträffande *den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3043 yrkandena 1 och 2 samt med anledning av proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i motsvarande del och motionerna 1984/85: 2961 yrkande 1, 1984/85: 3032 yrkande 1 och 1984/85: 3035 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

77. Medelsanvisning till anslaget till Lokaliseringsbidrag m. m. och lokaliseringsslån i Uddevallaregionen (mom. 157 och 158)

under förutsättning av bifall till reservationerna 28, 29 och 75

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att utskottets yttrande på s. 124 som börjar "Utskottet har" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt ett förslag i moderata

samlingspartiets kommittémotion 2951 angående riskgarantilån. I enlighet med vad som anförts i motion 3038 bör i stället för regeringens förslag om två särskilda anslag för lokaliseringsbidrag och lokaliseringsslån i Uddevallaregionen ett särskilt anslag om 25 milj. kr. inrättas för riskgarantilån.

dels att utskottets hemställan under 157 och 158 bort ha följande lydelse:

157. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3038 yrkandena 12 och 14 i motsvarande del. *dels* avslår förslaget i proposition 1984/85: 125 bilaga 9 om anslag till Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen, *dels* till *Riskgarantilån i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

158. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3038 yrkandena 13 och 14 i motsvarande del avslår förslaget i proposition 1984/85: 125 bilaga 9 om anslag till Lokaliseringsslån i Uddevallaregionen.

78. Medelsanvisning till anslaget Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen (mom. 159)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att utskottets yttrande på s. 124 som börjar "Utskottet anser i" och slutar "del avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i den uppfattning som förs fram i moderata samlingspartiets kommittémotion 3038 att regeringens förslag att anslå 35 milj. kr. för teknisk spridning baseras på en överdriven tilltro till subventioner för att framkalla teknisk utveckling. Utskottet som visserligen instämmer i betydelsen av teknisk utveckling och forskning delar inte regeringens syn på hur denna kan åstadkommas. Som utskottet tidigare i betänkandet anfört är de viktigaste instrumenten för att främja mindre och medelstora företags investeringar och utvecklingsinsatser först och främst generella åtgärder i form av bl. a. en förändrad ekonomisk politik och ändrade skatteregler. Det s. k. FoU-avdraget borde återinföras vilket skulle stimulera teknisk utveckling. Behovet att med särskilda subventioner stödja teknisk spridning skulle därmed minska kraftigt. Vad som enligt utskottets mening krävs är förbättrade ömsesidiga kontakter mellan dels företrädare för högskoleutbildning och forskning, dels näringslivet i Bohuslän. På så sätt kan utbildning och forskning tillföras erfarenheter och uppslag samtidigt som inte minst ansvariga för produktion och teknisk utveckling i mindre företag ges möjlighet till en fruktbar dialog med välutbildade tekniker. I detta läge tillstyrker utskottet förslaget i motion 3038 om ett särskilt anslag för utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen om 6 000 000 kr. att nyttjas enligt de regler som gäller för länsanslaget för att främja närings-

livets utveckling i Uddevallaregionen. Propositionen avstyrkes i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 159 bort ha följande lydelse:

159. att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3038 yrkandena 15 och 16 och med avslag på proposition 1984/85: 125 bilaga 9 i motsvarande del till *Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

79. Särskilda insatser i orter och regioner utanför det ordinarie stödområdet (mom. 160)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att utskottets yttrande på s. 124 som börjar "Utskottet anser att" och slutar "del avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motion 3043 särskilt understryka att när orter och regioner drabbas av nödvändiga strukturförändringar inom näringslivet som leder till ökad arbetslöshet på samma sätt som i Uddevallaregionen måste särskilda insatser göras. Detta innebär enligt utskottets uppfattning i princip att andra drabbade kommuner utanför det ordinarie stödområdet måste garanteras samma rätt till stöd som kommunerna i Uddevallaregionen nu erhållit. Med tillstyrkan av motion 3043 i motsvarande del bör detta ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 160 bort ha följande lydelse:

160. beträffande *särskilda insatser i orter och regioner utanför det ordinarie stödområdet*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 3043 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

80. Utvecklingsinsatser i Östergötlands län (mom. 162)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 130 som börjar "Det bör" och slutar "och 2095" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som anförs i motion 2095 att i Östergötlands län är det en rad faktorer som har bidragit till en negativ utveckling i länet; samtidigt föreligger goda möjligheter för en positiv utveckling. Men för att detta skall ske behövs en planerad och målmedveten statlig satsning. Utskottet föreslår att regeringen får i uppdrag att initiera att statliga organ och länsorgan i samverkan utarbetar ett åtgärdsprogram för Östergötlands län i enlighet med vad som föreslås i motion

2095 som härmed tillstyrks. Utskottet föreslår samtidigt att motion 1465 avslås. Vad som här anförs bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 162 bort ha följande lydelse:

162. beträffande *utvecklingsinsatser i Östergötlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85: 2095 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

81. Särskild delegation för Skåne och Blekinge (mom. 167)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 133 börjar "Slutligen vill" och på s. 134 slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening som förs fram i motion 2943 att Malmöhus, Kristianstads och Blekinge län utgör en problemregion. Där sammanfaller Blekingeregionens industriella tillbakagång med allvarliga tendenser till stagnation och avindustrialisering i Malmö, Landskrona och Helsingborg. Det handlar om orter och områden, som tidigare varit drivkrafter i den ekonomiska expansionen. Stagnationstendenserna gör sig gällande i sådan grad att det enligt utskottets mening är motiverat med ett mer planmässigt grepp för att påverka utvecklingen. Det får givetvis inte bli så, att Sydsverige konkurrerar med norra Sverige om statliga medel. Men en särskild delegation, representerande de tre länsstyrelserna bör bildas. Utskottet tillstyrker således motion 2943 i motsvarande del. Motionerna 1459 och 2238 i motsvarande delar samt 2253 avstyrks samtidigt. Vad som här anförs bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 167 bort ha följande lydelse:

167. beträffande *särskild delegation för Skåne och Blekinge*
att riksdagen med bifall till motion 2943 yrkande 10 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

82. Utredning för en samlad skärgårdspolitik (mom. 169)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att utskottets yttrande som på s. 134 börjar "Utskottet kan" och på s. 135 slutar "2104 avslås" bort ha följande lydelse:

Sverige har 270 mil kuster samt stora skärgårdar och otaliga öar. Det borde och som också framhålls i motion 650 vara ett riksintresse att hålla dessa delar av vårt land starka och levande. För att stoppa den successiva avfolkningen av våra kuster och öar måste det till en samordning av

samhällets olika insatser i dessa delar av vårt land. En sådan samordning skulle förhindra att de positiva satsningar som många länsstyrelser gör i "sina" skärgårdar omintetgörs av andra samhälleliga beslut. Det skulle också förhindra att skärgården avfolkas genom att olika statliga verk var för sig vidtar åtgärder som för resp. verk kan förefalla rimliga men som sammantagna bidrar till kustbygdernas avfolkning. Som också framhålls i motion 646 anser utskottet att det är angeläget att en utredning tillsätts för att skapa en samlad skärgårdspolitik.

Utskottet anser vidare i likhet med motion 2104 att tiden nu är mogen för en ny samlad översyn av stödet till skärgårdsnäringsarna. Syftet bör vara att utvärdera de stöd som nu utgår och föreslå olika former av förbättringar. Det kan t. ex. finnas behov av att ytterligare statliga medel ställs till förfogande för stöd åt skärgårdsföretag. Särskilda insatser för skärgårdsjordbruket kan krävas, och utveckling av fiskodling och annat s. k. vattenbruk kan bli ett positivt tillskott till skärgårdsnäringsarna.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna 646, 650 och 2104 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 169 bort ha följande lydelse:

169. beträffande *utredning för en samlad skärgårdspolitik*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85: 646, 1984/85: 650 och 1984/85: 2104 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Förutsättningarna för regionalpolitiken (mom. 3)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Vi vill framhålla att centerpartiet i andra sammanhang lagt fram förslag inom andra politikområden som syftar till att förbättra förutsättningarna för regionalpolitiken. Förslagen rör sig från den allmänna ekonomiska politiken och avskaffande av löntagarfonderna till en förstärkning av jord- och skogsbruk samt särskilda åtgärder för att stödja småföretagen. Den sysselsättningsstimulans som dessa åtgärder kommer att ge får också positiva effekter i de områden som nu har sysselsättningsproblem. Härutöver har centerpartiet lagt fram en rad åtgärdsförslag med särskilt regionalpolitisk inriktning.

2. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 7)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Den bästa förutsättningen för en positiv utveckling av den svenska

landsbygden är självfallet att det i landet som helhet bedrivs en framsynt ekonomisk politik som stimulerar arbete, företagande och sparande.

Självfallet varierar förutsättningarna för olika delar av den svenska landsbygden som framgår av utskottets skrivning. Men det utpräglade sektorstänkande som tyvärr vidlåter alltför stor del av den svenska lagstiftningen och byråkratins tillämpning av denna slår relativt sett hårdare mot landsbygden än andra regioner.

I samband med länsstyrelsernas äskande om medel för det s. k. länsanslaget framgår just vikten av samordning över sektorsgränserna som absolut nödvändigt för att insatserna av glesbygdsmedel skall få full effekt.

Säkert helt oavsiktligt motverkar därför viss lagstiftning såväl direkt som indirekt samhällets insatser på andra områden för att utveckla landsbygden.

Moderata samlingspartiet har på ett flertal områden som bl. a. rör jord- och skogsbruket, utbildningen, kommunikationer samt inte minst näringspolitiken och skattepolitiken lagt fram förslag som sammantaget skulle gagna en positiv utveckling av landsbygden.

Avreglering och mindre av snävt sektorstänkande skulle enligt vår mening gagna inte bara landsbygden utan hela landet.

3. Åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft (mom. 13)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Utvecklingen inom stödområdet kommer i framtiden att bli allt mer beroende av tillgången på kvalificerad arbetskraft av olika slag.

För såväl dessa regioners näringsliv som för befolkningens tillgång till kvalificerad service måste en genomtänkt politik utformas för att säkerställa detta.

Flera orsaker går att finna till problemen med att få kvalificerad arbetskraft att flytta till orter inom stödområdet.

Ett ändrat försörjningsmönster med båda makarna förvärvsarbetande utanför hemmet är en viktig faktor. Med de ofta ganska "tunna" lokala arbetsmarknaderna finns en mycket begränsad möjlighet för båda makarna att erhålla adekvata arbeten.

Vidare ger vårt nuvarande skatte- och bidragssystem med dess marginal-effekter små eller inga möjligheter för ett hushåll att klara sin ekonomi med endast en av makarna förvärvsarbetande.

Det finns självfallet ingen enkel patentrösning på dessa frågor. Därför bör man enligt vår mening pröva en mängd vägar och se om man genom insatser av olika slag sammantaget kan uppnå bättre förutsättningar för att rekrytera kvalificerad personal till dessa regioner.

Man måste då generellt komma till rätta med skatte- och bidragssyste-

mets orimliga margineffekter vilket vi i ett flertal motioner redovisat till årets riksmöte.

Vidare bör man noga uppmärksamma nuvarande utbildningssystemets koncentrationstendenser, vilket tvingar ungdom att i relativt tidig ålder söka sig utbildning långt ifrån hemorten – ett system med lärlingsutbildning skulle hindra dessa effekter.

För att klara tillgången på kvalificerad sjukvårdspersonal – bl. a. läkare – har en lång rad försök gjorts, dock med mycket dåligt resultat, nu senast den s. k. Dagmarreformen. Här är det nödvändigt att pröva nya oprövade metoder.

Det kan finnas skäl att överväga om inte försök med villkorad avskrivning av exempelvis studiemedel som redovisas i motion 2933 skulle kunna vara av intresse att pröva.

För såväl industri som servicenäringsarna blir tillgången på kvalificerad arbetskraft alltmer en överlevnads- och utvecklingsfråga. Att därför pröva nya och kanske ibland något okonventionella vägar framstår därför som angeläget.

4. Teknik- och kunskapsspridning (mom. 41)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vi anser att det i och för sig är positivt att främja kontakterna mellan företag och högskolor. Den metod som regeringen föreslår, att bygga upp s. k. teknikcentra, är emellertid förenad med åtskilliga problem. Uppbyggnaden av sådana centra kan innebära en fara för låsning till en viss institutionell ram för kontakterna. Även om tanken är att dessa centra skall vara självbärande efter några år föreligger en avsevärd risk att de kommer att kräva permanenta subventioner från stat eller kommun för att kunna leva vidare. Därför anser vi att erfarenheterna av existerande teknikcentra fortlöpande bör utvärderas och att andra former för att sprida ny teknik tas till vara.

Det finns i detta sammanhang anledning att bl. a. påpeka den mycket omfattande teknikerspridning och kunskapsbyggnad som inom de stora företagens underleverantörssystem nu sker. Denna utveckling finns all anledning att stimulera vilket skulle kunna ske än bättre genom ett återinförande av FoU-avdraget.

5. Teknik- och kunskapsspridning (mom. 41)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Vi vill erinra om att vi i motion 1516 från allmänna motionstiden i år föreslagit ökade resurser för stöd till bl. a. teknikutveckling i mindre företag. Motionen behandlas i näringsutskottets betänkande NU 1984/85: 22.

6. Åtgärder för sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena (mom. 42)

Elver Jonsson (fp) anför:

Det är enligt min mening önskvärt att vi bättre än i dag utnyttjar de värdefulla råvarutillgångarna i de nordligaste länen för att åstadkomma ökad sysselsättning och högre produktvärden. Det behövs därför stimulanser för att stödja produktutveckling och vidareförädling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena. Konkreta utvecklingsprojekt finns färdiga hos Träteknikcentrum i Skellefteå. Länsstyrelserna och de regionala utvecklingsfonderna har medverkat i programutformningen. Det är därför angeläget att resurser tas fram för att stödja denna verksamhet som inte bara blir ett stöd till träföretag i norra Sverige utan till hela den svenska träindustrin.

7. Riskgarantilån (mom. 52)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vi har i reservation 28 förordat att en ny stödform, riskgarantilån, införs och att man i samband därmed avskaffar lokaliseringsbidraget samt offert- och sysselsättningsstöden. Vid bifall härtill kommer framställningen i betänkandets avsnitt om regionalpolitiskt stöd till företagen att inte längre vara aktuell i vad avser de behandlade frågorna om dessa nuvarande stödformers användning och bidragsnivåer m. m. Med hänsyn härtill har vi ansett oss kunna avstå från att reservera oss mot framställningen i dessa delar.

8. Jordbruksföretag i Norrland som stödberättigad verksamhet (mom. 58)

Elver Jonsson (fp) anför:

I betänkandet behandlas ett förslag i motion 2130 (fp) att göra det möjligt för jordbruksföretag i Norrland att få del av det regionalpolitiska stödet. Syftet härmed är att förbättra förutsättningarna för det norrländska jordbruket. Sedan motionen väcktes i januari i år har inträffat i viss mån ändrade förutsättningar. Stödfrågan har aktualiserats på nytt genom regeringens proposition 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken och därtill anslutande motioner. Jordbruksutskottets behandling av ärendet (JoU 1984/85: 33) har i dagarna lett fram till en uppgörelse om en kraftig förbättring av stödet till jordbruket i norra Sverige jämfört med vad regeringen har föreslagit. Mot denna bakgrund har jag kunnat ansluta mig till ställningstagandet i föreliggande betänkande till motion 2130.

9. Länsanslaget till Älvsborgs län m. m. (mom. 98).

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Sjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Vi vill särskilt betona betydelsen av länsanslaget som innebär en decentralisering av besluten till länsstyrelserna som själva kan prioritera viktiga regionalpolitiska insatser i länen. Det är därför viktigt att länsanslaget är så väl tilltaget att olika betydelsefulla insatser kan göras på länsnivå. Vi anser inte att det nu föreliggande förslaget till medelsanvisning medger detta vilket också framgår av bl. a. motionerna 1469, 2942 och 2947. Med ett större anslag skulle självfallet flertalet av de motioner som krävt ökade medel till vissa län och andra åtgärder inom län och regioner kunnat bättre tillgodoses. Vi utgår ifrån att regeringen noga följer belastningen på detta anslag under början av det nya budgetåret och vid behov återkommer på tilläggsbudget med förnyad beräkning av medelsbehovet under anslaget.

10. Särskilda stödåtgärder för Uddevallaregionen (mom. 161)

Elver Jonsson (fp) anför:

Genom nedläggningen av Uddevallavarvet försvinner 2 500 arbetstillfällen. Jag anser att kommunerna Uddevalla, Munkedal, Lysekil, Orust och Färgelanda måste ses som en naturlig enhet, vilket också framgår av en av mig biträdd reservation i detta betänkande. Det finns emellertid anledning att särskilt uppmärksamma problemen i Lysekil, där många företag genom nedläggningen kommer att få det besvärligt. Därför är det angeläget att regeringen med särskild uppmärksamhet följer utvecklingen i Lysekils kommun. Eventuella ytterligare neddragningar av verksamheter och arbetsplatser bör följas samtidigt som en beredskap bör finnas för att andra verksamheter och nya arbetsplatser skall komma i gång. På grund av varvsnedläggningen kommer några att få pendla till andra arbetsplatser och kommuner, varför vägen Uddevalla–Trollhättan behöver upprustas. Ett polishus i Uddevalla anser jag även bör komma till stånd.

Näringsutskottets yttrande

1984/85: 9 y

om regional utveckling och utjämning (prop. 1984/85: 115)

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1984/85: 115 om regional utveckling och utjämning, avsnitten 3.3.1, 3.3.2, 3.4.1 och 3.4.2, jämte motsvarande delar av elva motioner som har väckts med anledning av propositionen. I de angivna avsnitten av propositionen läggs fram vissa förslag om regionalpolitiska insatser för att främja teknikspridning och företagsutveckling.

De motioner som behandlas här är följande:

1984/85: 2911 av Kersti Johansson (c) och Arne Fransson (c), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utvecklingsfondernas utlåningsvillkor förändras i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85: 2915 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), såvitt gäller hemställan

4. att riksdagen beslutar att anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. i sin helhet fördelas till resp. länsstyrelse utan reservation av medel för regeringens disposition.

5. att riksdagen till nytt anslag, Produktutveckling inom det trätekniska området, för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr. i enlighet med det som anförts i motionen,

6. att riksdagen till de regionala utvecklingsfonderna m. m. anvisar ett reservationsanslag av 130 000 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85: 2917 av Stina Gustavsson (c) och Rune Gustavsson (c), vari hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska insatser i Kronobergs län.

1984/85: 2918 av Lennart Bladh m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att medel för teknikspridning skall komma hela landet till del.

1984/85: 2942 av John Andersson (vpk), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i anledning av regeringens proposition om regional utveckling och utjämning.

1984/85: 2943 av Lars Werner m. fl. (vpk), såvitt gäller hemställan (7) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om teknologins utveckling och spridning.

1984/85:2948 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om komplettering av utvecklingsresurser för näringslivets förnyelse och utveckling i Jämtlands län,

1984/85:2951 av Alf Wennerfors m. fl. (m), såvitt gäller hemställan (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om spridning av teknik och utbildningsmöjligheter,

1984/85:2954 av Arne Nygren m. fl. (s), såvitt gäller hemställan att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts

2. om ytterligare forsknings- och utvecklingsarbete i skogslänen,
4. om teknikspridningsinsatser till skogslänen,

1984/85:2956 av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s), såvitt gäller hemställan (2) att regionalpolitiskt utvecklingskapital bör få lämnas även i kommunerna Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona.

1984/85:2962 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c), såvitt gäller hemställan (4) att riksdagen beslutar att stödet för regionala insatser för företagsutveckling skall gälla alla län.

Allmänna synpunkter

De avsnitt av proposition 1984/85: 115 som näringsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över utgör endast en liten del av propositionen. Avsnittet innehåller emellertid förslag av betydande principiellt intresse. Förslagen kan ses som uttryck för en strävan att anpassa regionalpolitiken till nya förutsättningar. En sådan omorientering har länge framstått som önskvärd mot bakgrund bl. a. av att tillväxten i ekonomin har avtagit och att det därför har blivit svårare att omfördela industriell verksamhet mellan olika delar av landet i syfte att förbättra den regionala balansen.

Såsom anförs i propositionen blir nu den primära uppgiften att främja utvecklingen av befintliga företag och stödja nyföretagande i de regionalpolitiskt prioriterade delarna av landet. Detta innebär en ändring av regionalpolitikens traditionella inriktning, som är stöd till fysiska investeringar med direkta sysselsättningseffekter. Med en sådan ändrad inriktning kommer det regionalpolitiska stödet att delvis sammanfalla med det industripolitiska stödet, särskilt det som riktar sig till små och medelstora företag. I båda fallen är målet att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga företag. I båda fallen sker detta framför allt genom åtgärder för att höja kunskapsnivån i företagen och genom stöd till sådana "mjuka" investeringar i produktutveckling och marknadsföring m. m. som blir allt viktigare för företagens tillväxt.

Näringsutskottet ansluter sig allmänt till vad som sägs i propositionen om vikten av att få till stånd en utveckling av livskraftiga företag även i de regionalpolitiska stödområdena. Utskottet ser det också som angeläget att de regionalpolitiska medlen ges en utformning som är lämpad för det angivna syftet. Härvid bör särskilt erfarenheterna av det industripolitiska småföretagsstödet kunna komma till användning. I betänkandena NU 1984/85: 22 och 23 har utskottet nyligen behandlat en rad frågor rörande detta stöd. Utskottet har därvid tagit ställning till såväl principfrågor om stödets inriktning och omfattning som olika konkreta frågor, bl. a. om de regionala utvecklingsfondernas verksamhet.

Näringsutskottets ställningstaganden utgick från riksdagens beslut våren 1984 om industripolitikens inriktning (prop. 1983/84: 135, NU 1983/84: 42, rskr. 1983/84: 379). Beslutet innebar bl. a. ett treårsprogram för statens industriverk (SIND), innefattande ökade insatser för spridning av ny teknik till de små och medelstora industriföretagen och uppbyggnad av teknisk kompetens hos företagen. Det förutsattes att även det statliga stödet till industrins forsknings- och utvecklingsarbete genom styrelsen för teknisk utveckling (STU) i ökad grad skulle inriktas på de mindre företagen. Vidare innebar beslutet att de regionala utvecklingsfonderna liksom tidigare skulle tjäna som instrument för de statliga insatserna på regional nivå. I samband med 1984 års beslut skedde även vissa förändringar i reglerna för utvecklingsfondernas finansieringsverksamhet i syfte att öka flexibiliteten i verksamheten.

Det ligger i sakens natur att åtgärder av det slag som ingår i 1984 års industripolitiska program kan ge effekter först på något längre sikt. Näringsutskottet håller det emellertid för sannolikt att de statliga insatserna för bl. a. teknikspridning och kompetensuppbyggnad i inte oväsentlig grad har bidragit till den nuvarande dynamiska utvecklingen av de små och medelstora företagen. Med hänsyn härtill biträder utskottet vad som föreslås i proposition 1984/85: 115 om att åtgärder med motsvarande inriktning skall införlivas med det regionalpolitiska stödet.

I sammanhanget bör påpekas att regeringens förslag innebär att de nuvarande regionalpolitiska stödformerna bibehålls samtidigt som nya införs. Näringsutskottet har under de senaste åren haft att behandla åtskilliga motioner med yrkanden om en minskning av antalet stödformer och en samordning av det industripolitiska med det regionalpolitiska stödet. Utskottet har vid sin behandling av dessa yrkanden hänvisat till att pågående översyn av regionalpolitiken kunde väntas leda till att kraven på förenkling och samordning skulle komma att tillgodoses. Det kan nu konstateras att så inte har blivit fallet. Utskottet noterar att det inom regeringskansliet har inletts en översyn av stödsystemen. I sitt nyligen avlämnade betänkande NU 1984/85: 23 (s. 26) har utskottet förutsatt att regeringen på lämpligt sätt håller riksdagen informerad om sitt fortsatta arbete med frågan.

Teknikspridning

I propositionen (avsnitt 3.3.1) görs vissa allmänna uttalanden om teknikspridning i de regionalpolitiskt prioriterade områdena. Föredragande statsrådet pekar bl. a. på att en väl utbyggd infrastruktur inom utbildnings- och forskningens område är en viktig förutsättning för en god utveckling i landets olika delar och att den geografiska spridningen av högskoleutbildningen därvidlag har haft stor betydelse. Därefter berörs frågor om de olika former av samverkan mellan regionala organ, högskolor och företag som har vuxit fram på många håll i landet och som har lett till inrättandet av teknikcentra med särskild inriktning på att underlätta spridningen av ny teknik till små och medelstora företag. I propositionen anförs att de avgörande besluten om inrättande av sådana centra bör fattas av regionala och lokala organ, som har bäst kännedom om förutsättningarna i det enskilda fallet. Länsstyrelserna har emellertid en viktig samordnande roll och kan också medverka i finansieringen genom de projektmedel som ställs till förfogande inom det s.k. länsanslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. Sådant stöd bör, anförs det, vara av engångskaraktär och inte ha karaktären av driftsstöd.

I sammanhanget erinras om att näringsutskottet under senare år har behandlat ett stort antal motionsyrkanden om direkta statliga bidrag till olika *regionala teknikcentra*. Utskottet har avstyrkt samtliga dessa yrkanden med hänvisning till att riksdagen normalt inte bör ta ställning till frågor om prioritering av olika regionala insatser. Utskottet kan också ansluta sig till vad som sägs i proposition 1984/85: 115 om att de avgörande besluten om inrättandet av teknikcentra bör fattas på regional nivå och att statligt stöd via länsstyrelserna bör ha karaktären av starthjälp.

Principiella frågor om teknikspridning berörs i motion 1984/85: 2951 från moderata samlingspartiet. Där anförs att högre utbildning och forskning inte i första hand bör betraktas som ett regionalpolitiskt instrument och att resurserna måste koncentreras till ett begränsat antal orter. Motionärerna ger vidare uttryck för en viss tveksamhet beträffande värdet av regionala teknikcentra. Uppbyggnaden av sådana centra kan enligt deras mening innebära risk för krav på permanent stöd från stat och kommun.

Näringsutskottet vill från sina utgångspunkter ansluta sig till vad som i propositionen sägs om de regionala högskolornas betydelse för teknikspridningen. Mot bakgrund av vad som nyss har anförts om inrättandet av regionala teknikcentra finner utskottet vidare att de farhågor beträffande sådana centra som kommer till uttryck i motion 1984/85: 2951 (m) är överdrivna. De principer för statens insatser för bildandet av teknikcentra som anges i propositionen och som riksdagen föreslås ansluta sig till bör skapa full klarhet hos berörda intressenter om att verksamheten efter ett uppbyggnadsskede måste kunna bedrivas utan statligt stöd. Således ser utskottet ingen anledning för riksdagen att uttala sig i enlighet med yrkandet i motionen.

Allmänna frågor om teknikspridning berörs också i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1984/85: 2943. Där anføres bl. a. att utvecklingen på *data- och elektronikområdet* kan få negativa följder ur regionalpolitisk synvinkel. Motionärerna pekar på att det finns starka tendenser till centralisering i fråga om såväl tillverkning som programkompetens.

Näringsutskottet erinrar om att regeringen, sedan riksdagen på förslag av utskottet (NU 1983/84: 11) i december 1983 begärt ett samlat program på informationsteknologins område, har låtit berörda myndigheter utarbeta ett underlag för ett sådant program. Regeringen väntas komma att redovisa detta underlag jämte sina egna bedömningar i en skrivelse till riksdagen under detta riksmöte.

Näringsutskottet räknar med att frågor av det slag som tas upp i motion 1984/85: 2943 (vpk) kommer att bli belysta i denna skrivelse. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen i nu angiven del.

Näringsutskottet övergår härefrån till förslaget i propositionen om särskilda medel till regeringens förfogande för *stöd till teknik- och kunskaps-spridning* i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Förslaget motiveras med att regeringen bör kunna stödja särskilt angelägna projekt, t. ex. om medelsfrågan inte kan lösas på regional nivå. Som riktlinjer föreslås bl. a. att stöd skall kunna lämnas även i vissa regioner som inte tillhör stödområdet. Vidare föreslås att det statliga stödet, i likhet med vad som gäller för stöd genom länsstyrelserna, skall begränsas till ett initialskede. Stödet förutsätts inte överstiga en tredjedel av den totala insatsen i form av stiftelsekapital e. d.

Det föreslagna stödet utgör en utvidgning av det stöd som under innevarande budgetår har lämnats för fördjupad samverkan mellan småföretag och högskolor och för vilket 5 milj. kr. av länsanslaget har avsatts. Det anges inte vilket belopp som beräknas för det nya stödet under nästa budgetår. Av den del av länsanslaget som enligt propositionen skall stå till regeringens förfogande, nämligen 31 milj. kr. av ett totalt anslag av 488 milj. kr., torde dock ca hälften vara avsedd för stöd till teknikspridning.

I centerpartiets partimotion 1984/85: 2915 yrkas på att länsanslaget i sin helhet skall fördelas till länsstyrelserna. Ett bifall till detta yrkande skulle få till följd att regeringen saknade medel för det föreslagna stödet. Vid behandlingen i näringsutskottet har centerpartiets företrädare bekräftat att yrkandet bör tolkas bl. a. som ett avståndstagande från förslaget om ett centralt av regeringen fördelat stöd. Emellertid finns det enligt centerpartiets uppfattning behov av ett ökat stöd till teknikspridning på regional nivå. Den höjning av länsanslaget som föreslås i ett annat yrkande i partimotionen skulle också ge utrymme härför.

Näringsutskottet finner från sina utgångspunkter att det i propositionen föreslagna stödet till teknikspridning fyller ett angeläget behov. Denna uppfattning grundas på bl. a. de positiva erfarenheterna av det stöd som

under innevarande budgetår har lämnats för fördjupad samverkan mellan småföretag och högskolor. Inom ramen härför har bidrag utgått till verksamhet som är av betydelse inte bara i ett regionalt perspektiv. Exempel härpå är den långsiktiga kunskapsutveckling på småföretagsområdet som bedrivs vid högskolan i Växjö. Mot bakgrund härav anser utskottet det befogat att fördelningen av det föreslagna utvidgade stödet sker centralt av regeringen. Näringsutskottet avstyrker alltså, från denna särskilda synpunkt, yrkandet i motion 1984/85: 2915 (c) om att hela länsanslaget skall fördelas till länsstyrelserna. Utskottet har ingen erinran mot vad som anförs i propositionen om riktlinjer för det nya stödet.

I motion 1984/85: 2915 (c) föreslås vidare att riksdagen anvisar ett särskilt anslag av 10 milj. kr. till *produktutveckling inom det trätekniska området*. Yrkandet grundas på ett förslag av regionalpolitiska utredningen om att 30 milj. kr. under en treårsperiod skall avsättas för att stimulera produktutveckling och vidareförädling hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena. De särskilda medlen skulle utgöra en förstärkning av SIND:s branschprogram för den träbearbetande industrin. Utredningens förslag har inte biträttts av regeringen.

Det ifrågavarande branschprogrammet, som inleddes budgetåret 1972/73, innefattar stöd till bl. a. utbildning, utredningar, omställningsåtgärder och kollektiva exportfrämjande åtgärder. Inom den treårsram för SIND:s verksamhet som riksdagen fastställde år 1984 har medelsförbrukningen för branschprogrammet beräknats till ca 14 milj. kr. om året. Näringsutskottet har i betänkandet NU 1984/85: 3 (s. 13–15) närmare redogjort för programmet och för de övriga statliga insatserna, bl. a. genom STU, för den träbearbetande industrin. Bl. a. framgår att insatserna till stor del kommer företag inom de regionalpolitiska stödområdena till godo.

Med hänvisning till det anförda avstyrker näringsutskottet motion 1984/85: 2915 (c) i denna del.

Näringsutskottet övergår herefter till att behandla fem motioner i vilka framförs olika yrkanden om den *geografiska fördelningen* av stödet till teknikspridning.

I motion 1984/85: 2917 (c), som behandlar frågor rörande Kronobergs län, anförs bl. a. att det är angeläget att verksamheten vid Teknikcentrum i Växjö kan vidareutvecklas och att staten fortsättningsvis tar sin andel av kostnaderna. I motion 1984/85: 2918 (s) föreslås att medel för teknikspridning skall komma hela landet till del. Motionärerna hänvisar till planer på att inrätta ett s. k. CAD/CAM-centrum i Kristianstads län.

Frågor om Jämtlands län behandlas i motion 1984/85: 2948 (s), i vilken föreslås att särskilda resurser ställs till förfogande för teknikspridning inom länet. Dessa resurser skulle utgöra en ersättning för den uppbyggnad av en filial i Östersund till Stiftelsen Industriellt utvecklingscentrum (IUC) som

föreslagits av regionalpolitiska utredningen, ett förslag som regeringen dock inte anslutit sig till.

I motion 1984/85: 2954 (s) berörs den negativa befolkningsutvecklingen i skogslänen. Motionärerna anser att det behövs mycket kraftfulla åtgärder för att vända denna utveckling. I fråga om teknikspridning anförs bl. a. att det krävs särskilda insatser inom data- och elektronikområdet i regionen, exempelvis någon form av ingenjörsutbildning på mellannivå.

Näringsutskottet anser sig inte ha anledning att ta ställning till de angivna motionsyrkandena, som gäller frågor om prioritering mellan olika regioners behov vid fördelningen av de statliga insatserna för teknikspridning. Det torde få ankomma på regeringen och berörda länsstyrelser att utifrån regionalpolitiska överväganden fördela de resurser som riksdagen ställer till förfogande för ändamålet.

I motion 1984/85: 2942 (vpk) begärs en utredning om *industrins forskning och utveckling i de fyra nordligaste länen*. Motionären anser att verksamheten, som i dag är övervägande processinriktad, bör inriktas mot en mer differentierad industristruktur. Om det krävs särskilda åtgärder för att detta skall ske får regeringen och riksdagen inte tveka att skaffa de nödvändiga styrmedlen, anförs det.

Näringsutskottet hänvisar till att betydande insatser har gjorts bl. a. genom Norrlandsfonden för att bredda basen för näringslivet i de nordligaste länen. Fonden har sålunda lämnat stöd till forskning och teknikutveckling, i första hand inom områden som ger möjligheter till utveckling av Norrlands egna naturresurser men även inom bioteknik, medicinsk teknik samt elektronik och data. Vidare har Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) nyligen avsatt 10 milj. kr. för ett teknikcentrum vid högskolan i Luleå. Utskottet erinrar också om att propositionen innehåller förslag om medel för att förstärka forskning och högre utbildning i Umeå, Luleå och Kiruna.

Mot bakgrund av de insatser som redovisats ser näringsutskottet inget behov av en utredning enligt motionsyrkandet.

Företagsutveckling

Som en bakgrund till de förslag om regionalpolitiska insatser för företagsutveckling som läggs fram i propositionen anför industriministern att investeringar i forskning, utveckling och marknadsföring har kommit att bli allt viktigare för företagen och att ökad vikt bör tillmätas dessa faktorer inom det regionalpolitiska stödssystemet. Näringsutskottet delar, som redan sagts, denna principiella uppfattning.

Innebörden av regeringens förslag är att regionalpolitiska medel från länsanslaget skall kunna användas av länsstyrelserna för det nya ändamålet företagsutveckling vid sidan av de nuvarande stödformerna lokalise-

ringsbidrag, glesbygdsstöd och regional projektverksamhet. Enligt förslaget skall företagsutveckling omfatta tre slag av åtgärder, nämligen företagsstimulerande åtgärder, företagservice inkl. utbildningsinsatser och stöd till produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt i form av regionalt utvecklingskapital. De två förstnämnda slagen av insatser skall kunna komma i fråga i hela landet. Utvecklingskapital skall däremot enligt förslaget kunna lämnas enbart inom de regionalpolitiskt prioriterade områdena.

I propositionen föreslås att i princip samma regler skall gälla för regionalt utvecklingskapital som i dag gäller för utvecklingskapital från de regionala utvecklingsfonderna. Denna finansieringsform bygger på riskdelning. Medlen behöver inte återbetalas om projektet i fråga misslyckas; å andra sidan kan fonderna genom royalty få tillbaka ett större belopp än det som har satsats.

De två andra föreslagna formerna av regional företagsutveckling svarar också mot verksamhet som utvecklingsfonderna redan i dag bedriver. I propositionen föreslås därför att länsstyrelserna även beträffande dessa åtgärder skall låta utvecklingsfonderna handha genomförandet av åtgärderna. Sammanfattningsvis kan alltså det föreslagna regionala stödet till företagsutveckling ses som en intensifiering av den verksamhet som utvecklingsfonderna bedriver i hela landet i syfte att främja utvecklingen av de små och medelstora industriföretagen.

Förslaget i propositionen bygger i huvudsak på ett förslag av regionalpolitiska utredningen. Denna ansåg dock att medel borde avsättas direkt till utvecklingsfonderna i de prioriterade länen. Som framgått föreslår regeringen att i stället de berörda länsstyrelserna skall kunna disponera medel för ändamålet från den del av länsanslaget som anvisas till resp. länsstyrelse. Det blir alltså länsstyrelsernas sak att fördela medlen mellan olika ändamål. Härav följer att omfattningen av det nya stödet inte i förväg kan beräknas eftersom den blir resultatet av prioriteringar inom varje län.

I de motioner som näringsutskottet har att yttra sig över har inga invändningar rests mot det föreslagna stödet till regional företagsutveckling. Däremot har centerpartiet i motion 1984/85: 2915 yrkat på att medel för ändamålet skall tillföras utvecklingsfonderna direkt i enlighet med regionalpolitiska utredningens förslag. Motionärerna hänvisar till att centerpartiet tidigare har föreslagit en ökning av medelstilldelningen till de regionala utvecklingsfonderna m. m. med 100 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Denna anslagsfråga har nyligen behandlats av näringsutskottet, som har avstyrkt ifrågasvarande motionsyrkande (NU 1984/85: 22 s. 30). Centerpartiets företrädare i utskottet har reserverat sig häremot (res. 17). I den nu aktuella motionen vidhålls det tidigare yrkandet, varjämte föreslås att ytterligare 30 milj. kr. skall anvisas till de regionala utvecklingsfonderna.

I nämnda betänkande lämnas också en utförlig redogörelse för olika frågor om utvecklingsfonderna. Såvitt gäller fondernas finansieringsverksamhet framgår (s. 23) att efterfrågan på finansieringsformen utvecklingskapital har ökat under de senaste åren.

Näringsutskottet förordar regeringens förslag om regionalpolitiska insatser för företagsutveckling. Erfarenheterna av de regionala utvecklingsfondernas motsvarande verksamhet har i huvudsak varit goda. En intensifiering av insatserna inom de regionalpolitiskt prioriterade områdena kan mot bakgrund härav väntas bidra till utvecklingen av ett konkurrenskraftigt näringsliv i dessa delar av landet.

Näringsutskottet kan inte biträda förslaget i motion 1984/85: 2915 (c) om att medel för regional företagsutveckling skall tillföras utvecklingsfonderna direkt. Avvägningen av olika insatser på regional nivå synes lämpligen böra ske genom länsstyrelserna, i all synnerhet som möjligheterna att öka insatserna för företagsutveckling kan variera mellan länen. Beträffande frågan om medel till utvecklingsfonderna m. m. hänvisar utskottet till sitt ställningstagande i betänkandet NU 1984/85: 22. Motionen avstyrks alltså i ifrågavarande del.

I två motioner framförs önskemål om att stöd i form av regionalpolitiskt utvecklingskapital skall kunna lämnas även utanför de regionalpolitiskt prioriterade områdena. I motion 1984/85: 2962 (c) sägs att sådana insatser skulle vara ett verksamt medel även i Kalmar län. I motion 1984/85: 2956 (s), som gäller förhållandena i Blekinge län, pekas på att de föreslagna reglerna innebär att endast en av länets fem kommuner kan komma i åtnjutande av stödet.

Det ankommer inte på näringsutskottet att uttrycka någon uppfattning om avgränsningen av de områden inom vilka regionalpolitiskt stöd av olika slag kan lämnas. Utskottet vill dock peka på att regeringen, oberoende av stödområdesindelningen, kan ta hänsyn till förhållandena inom varje län vid fördelningen av länsanslaget. Samma gäller vid SIND:s fördelning av medel till de regionala utvecklingsfondernas företagsservice och administration. Utskottet finner alltså inget skäl att biträda motionsyrkandena.

Näringsutskottet tar slutligen upp motion 1984/85: 2911 (c), i vilken föreslås att de regionala utvecklingsfonderna ges möjlighet att lämna stöd till investeringar i lokaler i form av lån till förmånliga villkor. Såvitt utskottet kan finna avser motionärerna införandet av en generell stödform utan särskilt regionalpolitiskt syfte. Med hänsyn bl. a. till angelägenheten av att antalet stödformer begränsas avstyrker utskottet motionen.

Stockholm den 25 april 1985

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Gunnar Nilsson i Stockholm (s), Lilly Hansson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Per-Ola Eriksson (c) och Hugo Bergdahl (fp).

Avvikande meningar

1. Allmänna synpunkter

Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Per-Richard Molén (m), Lars Ahlström (m) och Hugo Bergdahl (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Allmänna synpunkter – som börjar med "Det ligger" och slutar med "regionalpolitiska stödet" bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets uppfattning har industripolitiken genom 1984 års beslut givits en felaktig inriktning. Åtgärder av selektiv natur har i alltför hög grad kommit att prägla de statliga insatserna på området. Statens industriverk (SIND) har tillagts uppgiften att avgöra vilka branscher och företag som är utvecklingsbara och som skall få del av det statliga stödet.

Utskottet anser att den statliga industripolitiken i stället bör baseras på generella åtgärder som varaktigt ökar lönsamheten och omställningsförmågan hos näringslivet. Detta förutsätter en omfattande avreglering och även en rad ändringar av bestämmelser på beskattningens område. Av största vikt är att marknadens funktion inte störs. Vidare bör den nuvarande myndighetsorganisationen på området omprövas framför allt i vad avser SIND:s roll som centralt organ för industri- och regionalpolitiken.

Näringsutskottet har alltså en principiellt kritisk inställning till den av regeringen förda industripolitiken. Härav följer att utskottet inte är berett att allmänt förorda en användning av nuvarande industripolitiska medel i regionalpolitiken. Utskottet kommer i det följande att ge synpunkter på de olika förslagen i proposition 1984/85: 115 utifrån den grundsyn som här har redovisats.

2. Allmänna synpunkter

Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av yttrandet – under rubriken Allmänna synpunkter – som börjar med "Det ligger" och slutar med "regionalpolitiska stödet" bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets uppfattning har industripolitiken genom 1984 års beslut i alltför hög grad kommit att präglas av selektiva åtgärder. Man har inte i tillräcklig grad beaktat vikten av att näringslivets och särskilt de mindre företagens arbetsvillkor förbättras genom en omfattande avreglering och genom ändrade skattebestämmelser. Utskottet ställer sig också kritiskt till att statens industriverk (SIND) har givits rollen som centralt organ för industri- och regionalpolitiken. Allmänt bör eftersträvas en mera decentraliserad organisation på området med ökade befogenheter för de regionala utvecklingsfonderna.

Näringsutskottet finner alltså att kritik på vissa punkter kan riktas mot den nuvarande utformningen av industripolitiken. Trots detta ställer sig

utskottet i princip positivt till att åtgärder för att främja teknikspridning och företagsutveckling liknande dem som ingår i det industripolitiska småföretagsstödet införlivas med det regionalpolitiska stödsystemet. En förutsättning är att detta sker på ett sätt som står i överensstämmelse med den decentralistiska grundsyn som utskottet nyss har redovisat. Utskottet återkommer härtill i samband med de synpunkter som lämnas i det följande på de olika förslagen i proposition 1984/85: 115.

3. Regionala teknikcentra

Sten Svensson, Per Westerberg, Per-Richard Molén och Lars Ahlström (alla m) anser att den del av yttrandet – under rubriken Teknikspridning – som börjar med "Näringsutskottet vill" och slutar med "i motionen" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet ansluter sig till vad som anförs i motion 1984/85: 2951 (m) om spridning av teknik och utbildningsmöjligheter. Såsom framhålls i motionen kan det leda till en försämring av kvaliteten hos den högre utbildningen om verksamheten i första hand används som ett regionalpolitiskt instrument. Detta skulle på längre sikt kunna få allvarliga konsekvenser för industrins internationella konkurrenskraft. Även om de mindre högskolorna bör kunna spela en roll för att förmedla ny teknik till företag inom regionen får detta inte ske på bekostnad av deras huvuduppgift. För att kvaliteten på undervisningen vid dessa högskolor skall kunna hållas på en hög nivå bör de ges en fastare anknytning till universitet och högskolor som bedriver forskning.

Utskottet delar också motionärernas uppfattning att den i propositionen förordade metoden för kontakt mellan högskolor och företag, nämligen inrättandet av teknikcentra, är förenad med vissa problem. Sådana centra kan medföra låsningar till en viss institutionell ram. Risker finns också för att verksamheten efter ett uppbyggnadsskede kommer att kräva fortsatta bidrag av offentliga medel i alltför stor omfattning. Detta gäller även om riksdagen såsom näringsutskottet har förordat ställer sig bakom de i propositionen föreslagna principerna för finansieringen av teknikcentra. Det finns alltså skäl för staten att löpande utvärdera erfarenheterna av nuvarande teknikcentra. Utskottet finner det önskvärt att riksdagen genom ett särskilt uttalande till regeringen ansluter sig till vad som här anförts.

4. Data- och elektronikområdet

Jörn Svensson (vpk) anser att den del av yttrandet – under rubriken Teknikspridning – som börjar med "Näringsutskottet räknar" och slutar med "angiven del" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet vill understryka vikten av att sådana frågor om de regionalpolitiska effekterna av utvecklingen på data- och elektronikområ-

det som berörs i motion 1984/85: 2943 (vpk) blir väl belysta i den skrivelse till riksdagen om informationsteknologin som har aviserats av regeringen. Riksdagen bör genom ett uttalande ansluta sig till vad som här anförts.

5. Stöd till teknik- och kunskapsspridning

Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Lars Ahlström (m), Per-Ola Eriksson (c) och Hugo Bergdahl (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Teknikspridning – som börjar med "Näringsutskottet finner" och slutar med "nya stödet" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet biträder förslaget i motion 1984/85: 2915 (c) om att länsanslaget i sin helhet skall fördelas till länsstyrelserna, vilket överensstämmer med regionalpolitiska utredningens förslag. Utskottet avvisar alltså tanken på en central detaljstyrning av stödet. Det bör ankomma på länsstyrelserna att utifrån sin kunskap av förhållandena inom resp. region avväga behovet av stöd till teknikspridning mot andra behov. Samma uppfattning redovisas i motion 1984/85: 2951 (m), dock utan att något särskilt yrkande om fördelningen av anslaget framförs. Den ökning av länsanslaget som föreslås i de båda nämnda motionerna bör ge utrymme för stöd från länsstyrelserna till angelägna teknikspridningsprojekt. Enligt näringsutskottets mening bör därvid de riktlinjer för stödet som anges i propositionen kunna gälla i tillämpliga delar. Utskottet förordar att riksdagen i ett uttalande ansluter sig till vad som nu anförts.

6. Produktutveckling inom det trätekniska området

Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av yttrandet – under rubriken Teknikspridning – som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet finner det anmärkningsvärt att regeringen inte har beaktat regionalpolitiska utredningens förslag om särskilda medel för att stimulera produktutveckling m. m. inom den träbearbetande industrin. Såsom redovisas i motion 1984/85: 2915 (c) finns redan förslag till program, som har utarbetats av Träteknikcentrum efter samråd med intressenter i de fyra nordligaste länen. Enligt utskottets mening skulle den föreslagna förstärkningen av insatser för vidareförädling inom träindustrin utgöra en effektiv form av regionalpolitiskt stöd. Utskottet biträder alltså yrkandet i motionen om att riksdagen skall anvisa ett särskilt anslag av 10 milj. kr. för angivna ändamål.

7. Industrins forskning och utveckling i de fyra nordligaste länen

Jörn Svensson (vpk) anser att den del av yttrandet – under rubriken Tekniskspridning – som börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "enligt motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

De insatser som har gjorts av staten bl. a. genom Norrlandsfonden har inte kunnat ändra den bristande balansen mellan de fyra nordligaste länen och landet i övrigt såvitt avser fördelningen av industrins forsknings- och utvecklingsverksamhet. Som anförs i motion 1984/85: 2942 (vpk) är verksamheten i de nordligaste länen inriktad på att denna del av landet skall fungera som leverantör av råvaror och halvfabrikat. Näringsutskottet delar motionärens uppfattning att forsknings- och utvecklingsarbetet i stället bör sikta till en differentiering av regionens industristruktur. Både statlig och privatägd industri bör förmås att ta sitt ansvar härför. Utskottet förordar alltså förslaget i motionen om en utredning av frågan. I uppdraget för utredningen bör ingå även att överväga lämpliga styrmedel.

8. Regionalpolitiska insatser för företagsutveckling

Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Per-Richard Molén (m), Lars Ahlström (m) och Hugo Bergdahl (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Företagsutveckling – som börjar med "Näringsutskottet förordar" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser det angeläget att utvecklingen av ett konkurrenskraftigt näringsliv i de regionalpolitiskt prioriterade områdena främjas. Enligt utskottets mening sker detta effektivast genom generella åtgärder inom ramen för den allmänna ekonomiska politiken, skattepolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Utskottet ansluter sig till vad som anförs härom i moderata samlingspartiets motion 1984/85: 2951.

Enligt näringsutskottets uppfattning är den typ av åtgärder för företagsutveckling som föreslås i propositionen av jämförelsevis marginell betydelse. Utskottet anser dock att särskilda insatser bl. a. för att stimulera till nyföretagande i de berörda delarna av landet bör prioriteras liksom allmän ekonomisk rådgivning. Mot bakgrund härav biträder utskottet regeringens förslag om att länsstyrelserna skall kunna använda medel ur länsanslaget för sådana ändamål. Av största vikt är därvid att insatserna får karaktären av starthjälp till företagen och att dessa skall kunna leva vidare utan bidrag av offentliga medel. Det är också angeläget att insatserna inte leder till snedvridning av konkurrensen.

Näringsutskottet anser sig också kunna godta att de regionala utvecklingsfonderna i berörda län får svara för genomförandet av sådana åtgärder för företagsutveckling som länsstyrelserna finner angelägna.

Näringsutskottet avstyrker yrkandet i motion 1984/85: 2915 (c) om särskilda medel till utvecklingsfonderna.

9. Regionalpolitiska insatser för företagsutveckling

Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av yttrandet – under rubriken Företagsutveckling – som börjar med "Näringsutskottet kan" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser emellertid, med instämmande i vad som anförs härom i centerpartiets motion 1984/85: 2915, att medel för företagsutveckling bör tillföras utvecklingsfonderna direkt. Den av regeringen föreslagna ordningen att länsstyrelserna ur länsanslaget skall avsätta medel till fonderna för ändamålet skulle strida mot nuvarande fördelning av ansvaret för fonderna mellan huvudmännen, dvs. landstingen och staten genom SIND. Som framhålls i motionen bör länsstyrelserna och fonderna bedriva sin verksamhet på området i nära samverkan. Fondernas medelstillsättning bör dock som hittills ske direkt. Utskottet tillstyrker yrkandet i motionen om att 30 milj. kr. skall tillföras utvecklingsfonderna, att användas för stöd till nyföretagare och annan företagsservice m. m. i berörda delar av landet. Dessa medel utgör ett tillägg till den ökning med 100 milj. kr. av insatserna för småföretagsutveckling bl. a. genom utvecklingsfonderna som centerpartiet tidigare har föreslagit. Näringsutskottet förordar alltså den i motionen föreslagna ökningen med sammanlagt 130 milj. kr. av medelstillsättningen för angivna ändamål under nästa budgetår.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Regeringens förslag</i>	4
<i>Motionerna</i>	7
<i>Utskottet</i>	28
Inledning	28
Fråga om avslag på proposition 1984/85: 115	29
Mål och riktlinjer för regionalpolitiken	30
De allmänna målen för regionalpolitiken	30
Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning	30
Ansvarsfördelningen i regionalpolitiken	38
De regionalpolitiska medlens inriktning	41
Forskning och nordiskt samarbete	43
Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken	46
Allmänt	46
Offentlig sektor	48
Lokalisering av statlig verksamhet	52
Åtgärder för att främja utbildning, forskning, teknikutveckling och teknikspridning	55
Teknik- och kunskapsspridning	56
Forskning och utveckling i Umeå högskoleregion	60
Regionala insatser för företagsutveckling	62
Utvecklingsfonderna	64
Regionalpolitiskt stöd till företagen	64
Den allmänna utformningen	64
Villkor för regionalpolitiskt stöd	68
Lokaliseringsstöd	72
Investeringsbidrag	75
Lån till privata regionala investmentbolag	75
Offertstöd	76
Nedsättning av företagens socialavgifter	77
Sysselsättningsstödet	79
Industricentra	80
Lokaliseringssamråd	81
Insatser i glesbygd	84
Anslagsfrågor	89
C 1. Visst regionalpolitiskt stöd	91
C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.	93
C 3. Lokaliseringslån	94
C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m.	95
C 5. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	99
C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter	100
C 7. Sysselsättningsstöd	100
C 8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling	101
Stödområdesindelningen	101
Utvecklingsproblem i landsdelar och län	106
Övre Norrland	106
Mellersta och södra Norrland	111
Mellansverige	115
Stockholms, Södermanlands och Gotlands län	120
Västsverige	122

Sydöstra Sverige	126
Skånelänen	131
Kust och skärgård	134
<i>Utskottets hemställen</i>	135
<i>Reservationer</i>	149
1. Förutsättningarna för regionalpolitiken (m)	150
2. Förutsättningarna för regionalpolitiken (vpk)	151
3. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (c) ..	153
4. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (fp) ..	154
5. Den allmänna geografiska inriktningen av regionalpolitiken (m) ..	155
6. Oförändrad befolkningsandel i storstäderna (c)	156
7. Utvecklingsprogram för landsbygden (c)	157
8. Ansvarsfördelningen i regionalpolitiken såvitt avser SIND:s med- verkan (m)	158
9. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (m)	159
10. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (fp)	160
11. De regionalpolitiska medlens allmänna inriktning (vpk)	161
12. Åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbets- kraft (c)	162
13. Plan för utvecklingen av Mittskandinavien (vpk)	162
14. Den offentliga sektorns roll för sysselsättningen (vpk)	163
15. Den offentliga sektorns roll för sysselsättningen (m)	164
16. Telekommunikationernas rol i regionalpolitiken (c, fp)	165
17. Telekommunikationernas roll i regionalpolitiken (m)	165
18. Fortsatt arbete med omlokalisering av statlig verksamhet (c) ..	166
19. Lokalisering av statlig verksamhet till Bergslagen m. m. (vpk) ..	167
20. Löntagarfonderna i regionalpolitiken (vpk)	168
21. Löntagarfonderna i regionalpolitiken (m, c, fp)	168
22. Teknik- och kunskapsspridning (vpk)	169
23. Åtgärder hos sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområ- dena (c)	169
24. Insatser för forskning och utveckling inom Umeå högskoleregion (c)	170
25. Forskning och utveckling i allmänhet (vpk)	171
26. Regionalpolitiskt utvecklingskapital (c)	171
27. Regionalpolitiskt utvecklingskapital (m)	172
28. Riskgarantilån (m)	173
29. Avskaffande av lokaliseringsslånen (m)	174
30. Avskaffande av lokaliseringsslånen (c, fp)	174
31. Avskaffande av nedsättning av socialavgifter som regionalpoli- tiskt medel (vpk)	175
32. Trädgårdsnäringen som stödberättigad verksamhet (c)	176
33. Statsgaranti inom bilglasindustrin (vpk)	176
34. Nedsättningen av socialavgifter (m)	177
35. Nedsättningen av socialavgifter (c)	177
36. Nedsättningen av socialavgifter (fp)	178
37. Nedsättningen av socialavgifter (vpk)	179
38. Avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäller geografisk omfattning (c)	180
39. Avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle såvitt gäller bransch- omfattning (fp)	180
40. Sysselsättningsstödet (c)	180
41. Industricentra (m)	181

42. Lokaliseringssamrådets framtida inriktning (m)	181
43. Lokaliseringssamrådets framtida inriktning (c)	182
44. Regionala prioriteringar i samband med lokaliseringssamråd (m)	183
45. Regionala prioriteringar i samband med lokaliseringssamrådet (c)	183
46. Inriktningen av glesbygdsstödet och övriga insatser i glesbygd (m)	184
47. Inriktningen av glesbygdsstödet och övriga insatser i glesbygd (vpk)	184
48. Högsta belopp för stöd till företag i glesbygd m. m. (c, fp)	185
49. Högsta belopp för stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (c, fp)	186
50. Reserverande av IKS-stödet för äldre arbetslösa (c)	186
51. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (m)	187
52. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (fp)	187
53. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (m)	188
54. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (c, fp)	188
55. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (m)	189
56. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (c)	190
57. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (fp)	190
58. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (vpk)	191
59. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (m)	191
60. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (c)	192
61. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (fp)	193
62. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (vpk)	193
63. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (m)	194
64. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (c)	194
65. Inplacering i stödområde C av Hallstahammar och Surahammars kommuner m. m. (vpk)	195
66. Insatser för att stärka och bredda näringslivet i Malmfälten (vpk)	195
67. Insatser för att stärka och bredda näringslivet i Malmfälten (c) ..	196
68. Demografiska databasens filialer i Pajala, Jokkmokk och Jörn (c, fp)	197
69. Åtgärdsprogram för Västerbottens län (vpk)	197
70. Försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län (vpk)	198
71. Åtgärdsprogram för Gävleborgs län (vpk)	198
72. Regionalpolitiska åtgärder i Bergslagen m. m. (vpk)	199
73. Regionalpolitiska åtgärder i Värmlands län m. m. (vpk)	200
74. Åtgärdsprogram för Stockholms län (vpk)	202
75. Reglerna för lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen (m)	202
76. Den geografiska avgränsningen av i Uddevallaregionen m. m. (c) ..	203
77. Anslag till Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen m. m. (m)	203
78. Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen (m)	204
79. Särskilda insatser i orter och regioner utanför det ordinarie stödområdet (c)	205

80. Utvecklingsinsatser i Östergötlands län (vpk)	205
81. Särskild delegation för Skåne och Blekinge (vpk)	206
82. En samlad skärgårdspolitik (c)	206

Särskilda yttranden

1. Förutsättningarna för regionalpolitiken (c)	207
2. Utvecklingsprogram för landsbygden (m)	207
3. Åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbets- kraft (m)	208
4. Teknik- och kunskapsspridning (m)	209
5. Teknik- och kunskapsspridning (c)	209
6. Åtgärder för sågverks- och träförädlingsföretagen i stödområdena (fp)	210
7. Riskgarantilån (m)	210
8. Jordbruksföretag i Norrland som stödberättigad verksamhet (fp)	210
9. Länsanslaget till Älvsborgs län m. m. (m, c, fp)	211
10. Särskilda stödåtgärder för Uddevallaregionen (fp)	211

Bilagor

1. Näringsutskottets yttrande 1984/85: 9 y	212
2. Statistiska uppgifter om länens utveckling i separat del	

Bilaga 2

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1984/85: 13

om regionalpolitiken

Statistiska uppgifter om den regionala utvecklingen

Innehållsförteckning	Sid.
Norrbottnens län	B 4
Västerbottnens län	B 6
Västernorrlands län	B 8
Jämtlands län	B 10
Gävleborgs län	B 12
Kopparbergs län	B 14
Värmlands län	B 16
Örebro län	B 18
Västmanlands län	B 20
Uppsala län	B 22
Stockholms län	B 24
Södermanlands län	B 26
Östergötlands län	B 28
Skaraborgs län	B 30
Älvsborgs län	B 32
Göteborgs och Bohus län	B 34
Hallands län	B 36
Jönköpings län	B 38
Kronobergs län	B 40
Kalmar län	B 42
Gotlands län	B 44
Blekinge län	B 46
Kristianstads län	B 48
Malmöhus län	B 50
<i>Definitioner</i>	B 52

Kvarstående arbetsökande utan arbete, placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%).

Första kvartalet år 1985

Län	I	II	III	IV	V	VI	VII
I Kvarstående arbetslösa arbetssökande							
II I beredskapsarbete							
III I ungdomslag							
IV Anställda med rekryteringsstöd							
V I AMU							
VI I AMI, Samhällsföretag samt anställda med lönebidrag							
VII Förtidspensionerade							
Norrbotten	5,7	1,5	1,3	0,9	2,3	2,3	6,9
Västerbotten	3,8	0,6	0,8	0,7	1,1	1,9	7,3
Västernorrland	3,5	0,7	0,9	0,3	1,1	1,6	7,5
Jämtland	3,4	1,0	0,8	0,5	0,9	2,3	8,0
Gävleborg	4,1	1,1	1,3	0,5	0,9	1,6	8,1
Kopparberg	3,6	1,0	1,0	0,4	0,7	1,4	6,9
Värmland	4,4	1,2	1,0	0,4	0,8	1,5	6,7
Örebro	3,6	1,1	0,9	0,5	1,2	1,2	6,4
Västmanland	3,4	0,7	1,1	0,5	0,7	1,2	6,6
Uppsala	2,4	0,2	0,7	0,2	0,8	1,3	4,6
Stockholm	1,4	0,2	0,3	0,0	0,6	1,1	5,1
Södermanland	3,1	0,5	0,9	0,5	0,9	1,3	7,0
Östergötland	2,4	0,3	0,7	0,2	0,7	1,1	5,7
Skaraborg	2,6	0,3	0,8	0,4	0,8	1,2	4,6
Älvsborg	2,4	0,5	0,6	0,5	0,7	1,3	5,8
Göteborg o. Bohus	2,7	0,5	0,4	0,5	0,9	1,3	6,7
Halland	2,4	0,4	0,7	0,3	0,5	1,1	5,1
Jönköping	2,2	0,2	0,6	0,2	0,5	1,5	5,1
Kronoberg	2,2	0,4	0,7	0,3	1,1	1,6	5,3
Kalmar	3,1	0,5	0,9	0,3	0,7	1,7	5,8
Gotland	2,2	0,4	1,3	0,4	1,4	2,6	5,1
Blekinge	3,5	0,8	1,2	0,6	0,9	1,8	6,1
Kristianstad	3,0	0,6	0,7	0,4	0,7	1,3	5,5
Malmöhus	3,4	0,7	0,7	0,3	0,6	1,3	5,1
Riket	2,8	0,6	0,7	0,3	0,8	1,3	6,0

Riket

Län	Arbetslöshet (%)					
	1982			1984		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Norbottens län	6.14	6.08	10.53	5.65	5.17	7.47
Västerbottens län	4.01	4.36	7.10	3.73	3.77	5.47
Västernorrlands län	3.58	3.64	6.31	3.68	3.63	5.22
Jämtlands län	3.15	2.90	5.76	3.47	2.94	5.14
Gävleborgs län	3.86	4.32	8.05	4.20	4.24	6.24
Kopparbergs län	3.60	3.73	6.83	3.72	3.79	5.52
Värmlands län	4.94	4.85	9.12	4.62	4.52	6.60
Örebro län	3.43	3.33	5.75	3.95	3.69	5.44
Västmanlands län	3.58	3.86	7.22	3.60	3.70	5.31
Uppsala län	1.99	2.06	3.90	2.46	2.29	3.58
Stockholms län	1.43	1.30	2.71	1.54	1.42	2.30
Södermanlands län	3.26	3.40	6.89	3.28	3.40	5.23
Östergötlands län	2.77	2.80	5.43	2.55	2.55	3.76
Skaraborgs län	3.42	3.57	6.44	2.76	3.11	3.81
Älvsborgs län	3.31	3.47	5.71	2.75	2.97	3.81
Göteborgs o. Bohus län	3.02	3.00	4.88	2.98	2.84	3.71
Hallands län	2.84	3.20	5.69	2.49	2.91	3.34
Jönköpings län	2.94	3.35	5.78	2.49	2.89	3.53
Kronobergs län	2.87	3.14	5.54	2.63	2.93	3.71
Kalmar län	3.25	3.50	5.93	2.96	3.34	3.96
Gotlands län	1.75	1.76	4.31	2.16	2.14	3.88
Blekinge län	3.76	4.10	7.71	3.80	4.36	6.22
Kristianstads län	3.45	3.79	6.54	3.11	3.42	4.36
Malmöhus län	3.62	3.75	6.80	3.70	3.74	5.17
Riket	3.07	3.15	5.71	3.00	3.02	4.27

Norrbottnens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Arvidsjaur	8 050	8 392	8 264	104,2	102,7	99,7	21,4	22,0
Arjeplog	4 192	4 041	3 917	96,4	93,4	91,9	20,8	21,5
Jokkmokk	7 598	7 087	6 941	93,3	91,4	76,4	19,6	22,8
Överkalix	5 462	5 083	4 904	93,1	89,8	87,8	23,9	26,2
Kalix	18 687	19 599	19 483	104,9	104,3	99,5	18,6	19,4
Övertorneå	6 526	6 293	6 262	96,4	96,0	93,9	22,9	24,3
Pajala	9 421	8 763	8 719	93,0	92,5	85,7	22,2	24,7
Gällivare	25 406	24 711	23 717	97,3	93,4	89,2	14,2	15,5
Älvsbyn	9 145	9 624	9 536	105,2	104,3	105,0	17,4	19,3
Luleå	66 290	66 834	66 811	100,8	100,8	102,3	12,4	14,0
Piteå	35 547	38 402	38 797	108,0	109,1	108,5	15,3	16,4
Boden	27 815	28 848	29 113	103,7	104,7	106,4	17,4	18,2
Haparanda	9 053	9 672	10 000	106,8	110,5	105,6	17,2	19,0
Kiruna	31 194	29 705	27 220	95,2	87,3	80,6	10,8	13,0
Norrbottnens län	264 386	267 054	263 684	101,0	99,7	97,7	15,6	17,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Arvidsjaur	76,4	71,8	59,8	65,1	377,18
Arjeplog	78,1	76,1	61,7	65,1	374,01
Jokkmokk	81,1	81,7	63,6	67,4	399,65
Överkalix	69,4	65,7	55,2	60,7	350,70
Kalix	78,5	70,9	61,5	63,7	374,04
Övertorneå	64,3	61,2	51,0	58,7	340,12
Pajala	64,8	63,0	47,4	52,7	326,34
Gällivare	74,2	72,1	62,7	66,3	427,99
Älvsbyn	78,6	73,2	57,3	60,6	349,28
Luleå	79,3	74,4	66,2	69,1	430,97
Piteå	81,1	76,2	63,9	66,2	380,90
Boden	79,4	77,6	70,9	74,5	422,87
Haparanda	67,9	60,7	54,8	56,4	337,70
Kiruna	75,5	72,4	55,8	60,6	440,04
Norrbottnens län	77,0	73,0	62,5	65,9	402,22
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Norrbottens län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Arvidsjaur	5,48	5,78	8,49	5,29	5,32	7,88	5,06	4,72	6,46
Arjeplog	4,74	5,88	5,19	4,81	5,80	5,02	3,98	4,99	2,52
Jokkmokk	4,11	4,57	4,45	4,14	4,37	4,93	3,55	3,43	3,36
Övertkalix	8,86	7,54	16,00	9,51	7,78	16,42	7,87	6,28	10,15
Kalix	7,56	6,81	12,74	7,24	6,38	13,41	5,86	5,24	8,97
Övertorneå	9,28	8,89	11,83	9,36	8,81	11,64	9,13	8,52	8,29
Pajala	12,20	10,85	15,01	12,17	10,47	14,69	11,62	10,25	11,81
Gällivare	6,07	5,77	11,77	6,55	5,70	12,58	5,63	4,25	7,77
Älvsbyn	8,08	8,54	12,98	7,84	7,81	12,30	7,20	7,25	9,94
Luleå	4,50	4,32	8,24	4,87	4,27	8,07	4,09	3,99	6,41
Piteå	4,79	4,52	8,97	5,28	5,07	10,50	4,14	3,90	6,12
Boden	4,16	3,70	6,90	4,12	3,56	6,34	3,99	3,32	4,46
Haparanda	11,07	10,79	15,79	10,38	9,18	14,31	9,38	8,74	11,15
Kiruna	8,53	10,66	15,29	9,75	10,24	15,58	9,22	9,03	10,96
Norrbottens län	6,14	6,08	10,53	6,43	5,93	10,68	5,65	5,17	7,47
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 773
Kvarstående lediga platser	1 540	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,3	3,1
I beredskapsarbete	2 634	1,5	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	3 964	2,3	0,8
I ungdomslag	2 144	1,3	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	1 451	0,9	0,3

Västerbottens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Nordmaling	7 736	8 124	7 952	105,0	102,8	99,1	22,8	22,1
Bjurholm	11 356	3 354	3 156	29,5	27,8	27,5	28,0	24,8
Vindeln	7 153	7 101	6 758	99,3	94,5	95,7	24,4	23,5
Robertsfors	7 454	7 737	7 778	103,8	104,3	98,9	21,5	21,5
Norsjö	10 177	5 719	5 483	56,2	53,9	54,1	21,2	21,7
Malå	10 177	4 312	4 241	42,4	41,7	41,4	17,8	18,9
Storuman	8 439	8 330	8 256	98,7	97,8	94,7	18,7	19,5
Sorsele	4 060	3 923	3 775	96,6	93,0	91,1	25,3	24,2
Dorotea	3 966	3 972	3 866	100,2	97,5	93,3	25,7	24,0
Vännäs	11 356	8 093	8 102	71,3	71,3	71,8	18,5	19,9
Vilhelmina	8 687	8 681	8 686	99,9	100,0	97,5	20,5	21,1
Åsle	4 895	4 719	4 442	96,4	90,7	90,7	28,6	26,0
Umeå	75 290	81 088	84 192	107,7	111,8	115,0	12,2	12,8
Lycksele	14 692	14 493	14 165	98,6	96,4	97,6	18,4	18,5
Skellefteå	72 492	74 210	74 329	102,4	102,5	100,8	18,0	18,8
Västerbottens län	236 397	243 856	245 181	103,2	103,7	103,7	17,2	17,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Nordmaling	81,9	76,2	64,0	67,9	331,41
Bjurholm	78,0	75,9	60,7	59,6	328,04
Vindeln	80,1	77,3	63,4	69,3	351,36
Robertsfors	81,0	80,5	65,4	67,4	330,46
Norsjö	79,3	76,8	60,8	61,1	361,59
Malå	76,4	73,1	56,1	58,8	354,60
Storuman	77,9	72,8	60,3	61,6	352,68
Sorsele	73,1	67,2	58,7	62,1	334,46
Dorotea	79,1	73,8	59,2	62,6	334,56
Vännäs	78,6	75,1	63,7	69,0	369,48
Vilhelmina	78,1	74,1	60,0	63,3	349,36
Åsle	77,8	75,7	62,4	66,0	350,60
Umeå	79,5	76,7	72,4	73,9	427,11
Lycksele	77,7	75,9	67,1	70,2	388,93
Skellefteå	82,3	77,3	66,1	68,1	393,71
Västerbottens län	80,0	76,4	67,2	69,4	390,93
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Västerbottens län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Nordmaling	3.86	4.03	7.17	4.19	3.86	8.27	3.87	4.31	5.12
Bjurholm	—	—	—	—	—	—	4.69	5.27	5.32
Vindeln	3.15	3.72	3.96	3.61	3.60	4.97	3.17	3.26	3.62
Robertsfors	3.40	4.05	5.74	3.97	5.05	7.91	3.56	4.47	4.37
Norsjö	10.34	14.92	17.83	5.24	6.95	8.87	4.45	6.17	5.76
Malå	—	—	—	—	—	—	5.21	6.72	7.63
Storuman	4.37	4.03	8.23	4.68	4.59	8.10	5.12	4.66	7.37
Sorsele	6.70	9.03	8.57	6.64	8.12	10.28	5.93	6.47	7.58
Dorotea	8.16	9.18	11.47	8.84	10.14	11.67	7.17	8.59	8.37
Vännäs	5.43	6.69	8.99	3.76	3.92	7.06	3.20	3.29	4.43
Vilhelmina	6.24	6.19	11.33	6.38	5.75	12.33	5.54	4.50	8.87
Åsele	5.89	7.09	10.17	4.79	5.45	7.62	4.55	4.63	6.52
Umeå	3.02	2.74	5.22	2.89	2.47	4.95	2.93	2.66	4.43
Lycksele	4.02	4.26	7.74	4.05	3.72	8.14	3.70	3.27	6.23
Skellefteå	4.33	5.07	8.32	4.81	4.95	9.54	3.94	4.27	6.00
Västerbottens län	4.01	4.36	7.10	4.14	4.10	7.49	3.37	3.77	5.47
Riket	3.07	3.15	5.71	3.38	3.35	6.12	3.00	3.02	4.27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 870	3,8	2,8
Kvarstående lediga platser	1 679	1,1	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,5	3,1
I heredskapsarbete	873	0,6	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 730	1,1	0,8
I ungdomslag	1 266	0,8	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	1 029	0,7	0,3

Jämtlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Ragunda	7 826	7 571	7 432	96,7	95,0	95,5	27,0	25,6
Bräcke	9 503	9 224	8 944	97,1	94,1	90,8	26,0	24,7
Krokom	13 112	13 418	13 999	102,3	106,8	104,7	21,0	19,6
Strömsund	17 758	17 343	16 752	97,7	94,3	93,1	25,3	25,3
Åre	9 178	9 469	9 603	103,2	104,6	106,6	22,8	20,8
Berg	8 906	9 003	8 700	101,1	97,7	98,5	26,3	25,0
Härjedalen	13 015	13 096	12 894	100,6	99,1	98,1	24,0	23,4
Östersund	54 135	55 810	56 407	103,1	104,2	102,6	16,8	17,8
Jämtlands län	133 433	134 934	134 731	101,1	101,0	99,8	21,2	21,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Ragunda	75,7	73,6	60,2	61,9	338,81
Bräcke	74,7	71,8	66,3	69,8	344,78
Krokom	78,7	74,4	67,3	70,2	325,23
Strömsund	73,3	69,5	60,9	64,2	346,24
Åre	77,3	74,5	69,1	72,1	349,14
Berg	74,2	73,5	62,7	68,6	309,70
Härjedalen	77,1	73,8	63,8	66,5	351,58
Östersund	80,7	76,2	72,4	72,9	425,34
Jämtlands län	77,8	74,3	67,9	70,0	374,90
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Jämtlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ragunda	2,30	2,21	5,21	3,43	3,39	6,88	3,77	3,50	6,16
Bräcke	1,60	1,71	2,98	1,82	1,78	3,41	1,84	1,63	3,05
Krokom	2,86	2,63	5,32	4,14	3,37	8,09	3,82	2,72	5,61
Strömsund	5,39	5,03	8,76	5,74	4,79	9,77	5,24	4,27	7,33
Åre	3,60	2,88	5,61	3,65	2,55	5,90	3,21	2,29	4,02
Berg	4,24	3,61	7,49	4,68	4,39	8,60	4,18	4,01	6,03
Härjedalen	5,70	5,59	9,61	6,31	6,07	10,46	5,47	5,06	7,83
Östersund	2,13	2,00	4,57	2,85	2,63	6,09	2,62	2,30	4,22
Jämtlands län	3,15	2,90	5,77	3,79	3,35	7,09	3,47	2,94	5,14
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 835	3,4	2,8
Kvarstående lediga platser	372	0,4	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		7,6	3,1
I beredskapsarbete	849	1,0	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	747	0,9	0,8
I ungdomslag	670	0,8	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	378	0,5	0,3

Västernorrlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Ånge	13 908	13 349	13 134	96,0	94,4	94,1	25,0	25,1
Timrå	18 603	18 872	18 405	101,4	98,9	93,9	17,4	17,8
Härnösand	27 051	27 756	27 556	102,6	101,9	99,8	20,0	20,1
Sundsvall	93 992	94 742	93 569	100,8	99,5	98,6	17,2	17,6
Kramfors	27 892	26 611	25 501	95,4	91,4	89,6	26,7	25,1
Sollefteå	26 210	26 053	25 515	99,4	97,3	96,3	24,2	23,6
Örnsköldsvik	60 378	60 552	59 918	100,3	99,2	98,4	19,2	20,1
Västernorrlands län	268 034	267 935	263 598	100,0	98,3	97,0	19,9	20,1
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Ånge	79,8	76,6	62,2	64,6	372,77
Timrå	82,4	75,9	65,0	67,3	372,50
Härnösand	80,1	77,8	72,5	73,6	410,25
Sundsvall	80,4	76,0	68,6	70,4	423,49
Kramfors	77,7	72,0	63,0	68,0	353,60
Sollefteå	76,6	72,3	65,5	67,6	378,94
Örnsköldsvik	81,7	81,1	62,3	66,6	388,20
Västernorrlands län	80,2	76,7	66,2	68,9	396,90
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Västernorrlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ånge	3,35	4,13	5,48	3,37	4,02	5,74	3,47	3,72	3,82
Timrå	4,34	3,97	7,52	5,36	4,99	10,12	4,48	4,44	6,32
Härnösand	2,46	2,25	4,41	3,03	2,48	5,50	2,87	2,52	3,64
Sundsvall	3,24	2,96	5,86	3,91	3,58	7,71	3,83	3,57	6,02
Kramfors	4,84	4,77	8,55	5,19	4,65	8,96	4,50	3,83	5,78
Sollefteå	4,87	4,81	8,40	4,36	4,13	6,73	4,46	4,21	5,40
Örnsköldsvik	3,41	4,30	6,10	3,92	4,48	7,60	2,98	3,68	4,25
Västernorrlands län	3,58	3,64	6,32	4,05	3,93	7,55	3,68	3,63	5,22
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 786	3,5	2,8
Kvarstående lediga platser	1 260	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,6	3,1
I beredskapsarbete	1 203	0,7	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 805	1,1	0,8
I ungdomslag	1 489	0,9	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	512	0,3	0,3

Gävleborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Ockelbo	6 410	6 663	6 583	103,9	102,7	102,7	23,9	23,2
Hofors	14 456	13 170	12 459	91,1	86,2	79,5	21,3	22,6
Ovanåker	13 446	13 785	13 624	102,5	101,3	100,6	20,8	20,8
Nordanstig	11 576	11 962	11 646	103,3	100,6	99,4	23,5	23,6
Ljusdal	21 868	21 595	21 319	98,8	97,5	96,2	24,5	25,1
Gävle	86 911	87 378	87 817	100,5	101,0	101,5	18,1	19,7
Sandviken	43 143	42 866	40 778	99,4	94,5	94,0	20,4	20,6
Söderhamn	32 243	31 186	30 525	96,7	94,7	92,0	21,4	21,7
Bollnäs	27 667	27 877	28 059	100,8	101,4	101,3	20,3	20,8
Hudiksvall	36 692	37 538	37 723	102,3	102,8	102,2	19,9	20,5
Gävleborgs län	294 412	294 020	290 533	99,9	98,7	97,8	20,3	21,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		1983
	1980	1983	1980	1983	
Ockelbo	80,7	74,0	62,1	62,6	355,39
Hofors	81,8	80,2	60,1	62,7	414,38
Ovanåker	83,9	80,8	62,8	64,3	351,07
Nordanstig	79,1	74,8	60,6	62,8	320,67
Ljusdal	75,8	71,5	62,1	64,6	340,33
Gävle	81,4	77,4	67,4	69,5	436,27
Sandviken	84,0	79,1	63,7	66,6	409,41
Söderhamn	80,2	75,9	62,7	64,5	389,18
Bollnäs	80,0	75,6	68,3	70,4	377,47
Hudiksvall	80,5	75,7	66,9	67,1	379,55
Gävleborgs län	81,1	76,8	65,1	67,1	396,01
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Gävleborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ockelbo	3,93	4,77	7,44	4,84	5,39	9,16	4,32	4,65	5,00
Hofors	3,50	5,31	7,31	5,07	6,67	9,59	4,62	5,64	5,84
Ovanåker	4,29	5,14	8,82	4,01	4,72	9,50	3,53	4,37	6,46
Nordanstig	3,37	3,73	6,86	4,41	4,91	10,24	3,74	4,32	5,28
Ljusdal	5,53	6,22	11,16	6,32	6,74	13,77	5,82	6,22	9,69
Gävle	3,29	3,50	6,91	4,02	3,85	7,87	3,34	3,11	4,81
Sandviken	4,26	4,81	9,48	5,25	5,27	10,99	5,09	4,89	7,12
Söderhamn	4,34	4,78	9,64	5,60	5,75	12,01	4,72	4,54	6,59
Bollnäs	3,22	3,10	6,69	3,72	3,75	8,11	3,81	3,59	5,89
Hudiksvall	4,06	4,76	7,90	5,28	5,75	11,22	4,53	4,89	7,49
Gävleborgs län	3,86	4,32	8,06	4,73	4,92	9,85	4,20	4,24	6,24
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 367	4,1	2,8
Kvarstående lediga platser	1 223	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,0	3,1
I heredskapsarbete	1 923	1,1	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 560	0,9	0,8
I ungdomslag	2 273	1,3	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	829	0,5	0,3

Kopparbergs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Vansbro	8 693	8 523	8 246	98,0	94,9	94,0	27,1	24,9
Malung	11 965	11 971	11 796	100,1	98,6	98,0	22,1	22,0
Gagnef	9 122	9 842	9 904	107,9	108,6	97,6	19,5	20,3
Leksand	12 761	13 572	13 918	106,4	109,1	108,4	25,3	24,3
Rättvik	10 732	11 194	11 115	104,3	103,6	105,5	27,4	25,8
Orsa	7 005	7 354	7 379	105,0	105,3	103,4	23,6	22,9
Älvdalen	8 429	8 348	8 289	99,0	98,3	96,4	23,3	23,8
Smedjebacken	13 397	13 389	13 328	99,9	99,5	91,0	18,3	19,0
Mora	17 927	19 376	19 788	108,1	110,4	110,5	19,9	19,3
Falun	47 650	50 597	51 443	106,2	108,0	107,5	17,9	18,8
Borlänge	46 208	46 794	46 181	101,3	99,9	100,5	17,2	18,6
Säter	10 262	10 874	11 140	106,0	108,6	95,6	18,3	19,0
Hedemora	16 736	17 063	16 988	102,0	101,5	96,6	21,2	20,9
Avesta	27 153	26 376	25 317	97,1	93,2	88,9	21,3	21,9
Ludvika	33 069	31 695	30 281	95,8	91,6	93,4	22,7	21,9
Kopparbergs län	281 109	286 968	285 113	102,1	101,4	99,6	20,5	20,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Vansbro	80,2	75,8	55,7	56,3	333,03
Malung	82,2	78,3	59,8	64,5	386,39
Gagnef	83,6	78,0	55,9	58,9	338,91
Leksand	83,6	78,1	65,2	66,5	371,47
Rättvik	79,9	74,6	61,0	62,6	349,48
Orsa	79,7	77,3	62,2	62,8	342,88
Älvdalen	79,4	74,7	60,4	63,5	348,30
Smedjebacken	81,7	74,9	58,0	60,3	368,42
Mora	83,3	77,9	63,7	65,3	373,81
Falun	82,4	78,5	69,5	71,4	419,17
Borlänge	82,9	76,7	64,8	66,4	407,70
Säter	86,0	79,9	73,3	73,9	364,04
Hedemora	82,8	78,3	67,8	67,8	370,13
Avesta	79,7	76,3	61,0	63,4	387,52
Ludvika	78,6	75,9	59,5	64,0	406,49
Kopparbergs län	81,8	77,2	63,8	65,9	386,86
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Kopparbergs län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vansbro	4,99	5,40	9,20	5,37	6,13	10,49	4,67	5,15	6,52
Malung	4,91	5,26	9,43	4,81	4,64	7,02	4,35	4,21	4,82
Gagnef	2,86	3,33	4,30	3,79	3,82	6,44	3,26	3,26	4,24
Leksand	3,37	2,83	5,58	4,00	3,33	5,97	3,16	2,87	3,52
Rättvik	5,77	4,29	9,42	5,49	4,63	8,49	4,80	4,25	5,88
Orsa	3,97	3,68	6,44	4,24	4,02	6,20	3,94	3,86	4,35
Älvdalen	4,61	3,71	8,14	5,03	4,74	9,25	4,12	3,80	6,27
Smedjebacken	4,58	6,16	10,27	5,77	7,11	12,13	5,39	6,75	8,90
Mora	3,31	3,26	5,75	3,29	2,98	6,21	2,69	2,56	4,13
Falun	2,68	2,48	5,14	3,09	2,79	6,02	2,57	2,39	3,78
Borlänge	3,40	3,33	6,57	4,67	4,18	8,09	4,11	4,15	6,71
Säter	1,75	1,51	3,35	2,15	2,05	3,93	2,10	1,97	3,08
Hedemora	2,96	3,39	5,71	3,92	3,98	6,97	3,25	3,25	3,87
Avesta	4,07	4,96	7,97	4,78	4,93	8,96	4,52	4,58	6,81
Ludvika	4,20	5,03	8,82	5,35	6,25	11,71	4,57	5,42	7,84
Kopparbergs län	3,60	3,73	6,84	4,28	4,22	7,90	3,72	3,79	5,52
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 403	3,6	2,8
Kvarstående lediga platser	1 801	1,0	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	3,1
I beredskapsarbete	1 773	1,0	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 165	0,7	0,8
I ungdomslag	1 823	1,0	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	762	0,4	0,3

Värmlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Kil	9965	11 171	11 427	112,1	114,7	114,4	14,4	14,2
Eda	9663	9 518	9 494	98,5	98,3	93,8	23,2	23,4
Torsby	16 072	15 601	15 325	97,1	95,4	95,1	25,8	24,6
Storfors	5 274	5 508	5 411	104,4	102,6	100,5	20,4	18,6
Hammarö	10 777	12 129	12 535	112,5	116,3	118,8	14,6	14,3
Munkfors	5 483	5 132	4 889	93,6	89,2	84,8	25,7	26,3
Forshaga	11 224	12 019	11 697	107,1	104,2	104,6	16,7	15,2
Grums	10 872	10 805	10 420	99,4	95,8	94,0	19,1	18,0
Årjäng	9 825	9 805	9 866	99,8	100,4	96,1	24,1	23,9
Sunne	13 618	13 344	13 147	98,0	96,5	95,1	25,6	25,2
Karlstad	72 369	74 068	74 324	102,3	102,7	100,8	17,8	18,9
Kristinehamn	27 811	26 977	26 356	97,0	94,8	93,6	20,1	20,0
Filipstad	15 513	14 606	13 910	94,2	89,7	87,5	24,9	23,8
Hagfors	18 597	17 511	16 688	94,2	89,7	86,4	22,7	22,8
Arvika	27 446	26 891	26 616	98,0	97,0	95,9	22,8	22,9
Säffle	19 740	18 985	18 394	96,2	93,2	91,7	21,8	22,1
Värmlands län	284 249	284 070	280 499	99,9	98,7	97,0	20,5	20,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Kil	85,0	78,5	63,1	64,9	336,32
Eda	82,2	77,5	62,1	62,5	344,70
Torsby	76,4	68,3	62,6	64,8	367,50
Storfors	85,2	79,4	65,7	65,3	363,89
Hammarö	83,5	78,8	71,5	71,2	419,63
Munkfors	80,8	76,3	62,4	65,4	388,28
Forshaga	83,6	79,4	65,6	67,8	343,76
Grums	83,0	81,0	62,2	63,2	371,45
Årjäng	82,3	73,8	64,7	61,3	334,04
Sunne	82,3	75,9	65,4	67,1	343,48
Karlstad	80,3	75,7	70,6	70,8	430,71
Kristinehamn	82,7	77,8	69,6	71,3	402,20
Filipstad	80,3	74,9	66,2	67,7	381,30
Hagfors	81,4	77,1	62,3	64,6	382,55
Arvika	80,8	75,9	62,8	65,0	366,28
Säffle	79,6	76,2	62,1	64,9	364,61
Värmlands län	81,3	76,3	66,4	67,6	386,14
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Värmlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Kil	4,25	4,74	7,90	4,51	5,08	8,61	3,71	4,58	5,22
Eda	4,57	4,79	8,00	4,18	4,54	6,49	3,00	3,00	3,35
Torsby	7,35	6,03	11,37	7,72	5,89	10,43	6,54	5,07	7,20
Storfors	7,02	7,22	10,13	6,02	7,35	9,23	4,91	5,98	7,03
Hammarö	3,00	2,92	7,43	3,42	3,51	7,26	3,38	3,50	4,92
Munkfors	5,71	6,21	11,21	7,25	6,60	14,44	6,19	6,86	10,88
Forshaga	4,83	5,52	9,42	5,06	5,75	10,70	4,22	4,89	7,49
Grums	3,97	5,15	8,59	4,15	5,33	8,58	3,62	4,46	5,53
Årjäng	5,93	4,93	9,28	5,95	4,02	8,57	4,17	2,69	4,28
Sunne	6,41	5,62	11,62	6,06	5,41	9,77	5,08	4,68	6,17
Karlstad	4,82	4,62	9,34	5,19	4,96	9,82	4,99	4,91	7,85
Kristinehamn	4,21	3,75	6,50	4,53	4,19	7,59	4,09	3,74	5,25
Filipstad	4,10	4,35	7,36	5,60	4,79	9,61	4,39	3,87	5,64
Hagfors	6,16	7,13	12,06	7,30	8,41	14,63	6,22	6,98	9,07
Arvika	4,63	4,59	9,13	5,40	5,00	10,61	4,21	3,97	6,45
Säffle	4,83	4,41	8,93	4,83	4,13	8,62	4,01	3,59	5,05
Värmlands län	4,94	4,85	9,12	5,33	5,12	9,65	4,62	4,52	6,60
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 732
Kvarstående lediga platser	1 785	1,0	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,3	3,1
I beredskapsarbete	2 137	1,2	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 344	0,8	0,8
I ungdomslag	1 755	1,0	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	778	0,4	0,3

Örebro län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Laxå	8 664	8 662	8 102	100,0	93,5	94,3	19,1	20,1
Hallsberg	16 643	17 246	16 828	103,6	101,1	101,9	19,0	19,7
Degerfors	12 153	12 246	12 014	100,8	98,9	96,0	18,9	19,2
Hällefors	11 219	10 576	9 974	94,3	88,9	86,2	23,4	24,3
Ljusnarsberg	7 209	7 006	6 787	97,2	94,1	88,3	25,6	24,8
Örebro	117 837	116 969	117 569	99,3	99,8	100,4	19,7	20,3
Kumla	16 939	17 760	17 806	104,8	105,1	104,9	18,9	20,0
Askersund	11 342	11 896	11 744	104,9	103,5	100,0	23,0	22,4
Karlskoga	38 103	36 828	35 170	96,7	92,3	89,8	21,2	22,2
Nora	9 269	10 211	10 097	110,2	108,9	108,9	20,3	18,9
Lindesberg	24 545	24 956	24 870	101,7	101,3	101,1	20,6	20,4
Örebro län	273 923	274 356	270 961	100,2	98,9	98,3	20,3	20,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Laxå	82,2	78,3	63,2	64,9	390,14
Hallsberg	84,8	82,2	66,7	70,4	380,09
Degerfors	84,4	78,0	62,8	66,2	379,20
Hällefors	82,3	80,2	61,1	65,9	406,82
Ljusnarsberg	78,8	75,2	60,0	63,1	361,54
Örebro	79,6	75,6	72,3	73,5	421,31
Kumla	84,3	78,2	68,7	71,8	378,18
Askersund	85,6	82,7	64,1	65,9	368,15
Karlskoga	83,7	79,9	67,0	68,7	443,88
Nora	83,2	79,8	70,5	73,0	391,75
Lindesberg	82,8	78,3	68,9	72,0	383,42
Örebro län	81,9	77,8	68,9	71,1	407,10
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Örebro län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Laxå	3,96	4,65	7,69	4,50	4,16	7,59	3,36	3,24	4,30
Hallsberg	2,96	2,84	4,48	3,28	2,93	4,81	3,23	2,86	3,21
Degerfors	3,73	3,56	5,83	4,84	4,44	8,38	4,67	4,26	5,74
Hällefors	3,25	4,24	5,95	3,74	4,00	6,75	3,94	3,85	3,66
Ljusnarsberg	5,36	5,77	9,02	7,11	6,92	12,36	6,49	6,38	7,61
Örebro	3,52	3,05	5,60	4,16	3,47	7,02	3,91	3,41	5,49
Kumla	2,40	1,93	3,71	3,16	2,34	5,13	2,46	2,24	3,05
Askersund	3,18	3,57	5,88	4,06	4,18	6,87	3,65	3,85	4,61
Karlskoga	3,36	3,98	6,45	4,28	4,48	9,26	4,53	4,98	7,91
Nora	3,00	3,04	5,30	3,41	3,11	6,51	3,67	3,36	4,83
Lindesberg	3,65	3,54	6,25	4,18	3,88	6,74	4,24	3,95	5,64
Örebro län	3,43	3,33	5,76	4,12	3,71	7,21	3,95	3,69	5,44
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5974
Kvarstående lediga platser	1366	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,4	3,1
I beredskapsarbete	1810	1,1	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1932	1,2	0,8
I ungdomslag	1511	0,9	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	883	0,5	0,3

Västmanlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Skinnskatteberg	5 383	5 346	5 286	99,3	98,2	96,3	20,8	20,3
Surahammar	11 074	11 439	11 412	103,3	103,1	97,0	15,0	15,3
Heby	13 189	13 378	13 162	101,4	99,8	96,9	20,3	20,9
Kungsör	8 279	8 606	8 348	103,9	100,8	96,8	17,5	16,4
Hallstahammar	18 552	18 237	17 036	98,3	91,8	88,4	16,0	17,5
Norberg	6 612	6 843	6 551	103,5	99,1	95,1	21,0	20,7
Västerås	117 911	117 487	117 658	99,6	99,8	98,6	15,7	17,5
Sala	20 421	20 936	21 052	102,5	103,1	100,3	19,9	20,9
Fagersta	15 911	15 121	14 199	95,0	89,2	89,2	21,3	22,7
Köping	27 872	27 201	26 503	97,6	95,1	90,9	17,8	18,8
Arboga	14 717	14 944	14 484	101,5	98,4	94,8	19,0	19,7
Västmanlands län	259 921	259 538	255 691	99,9	98,4	96,0	17,3	18,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Skinnskatteberg	82,3	76,7	61,0	63,0	365,83
Surahammar	84,4	79,9	66,1	68,3	387,20
Heby	84,1	81,2	61,6	63,4	335,80
Kungsör	85,4	82,3	66,8	66,3	375,91
Hallstahammar	81,3	73,5	64,7	65,8	401,73
Norberg	82,4	77,9	62,1	64,4	365,91
Västerås	80,9	76,3	68,5	69,0	444,12
Sala	83,5	78,6	68,3	70,7	373,75
Fagersta	83,5	79,3	66,1	67,8	430,95
Köping	83,4	80,0	65,6	67,0	399,09
Arboga	83,6	80,9	61,7	64,8	393,31
Västmanlands län	82,2	77,7	66,6	67,8	413,23
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Västmanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Skinnskatteberg	3,29	3,45	6,34	5,88	5,44	10,30	5,80	5,28	6,37
Surahammar	4,08	5,36	8,24	5,35	6,00	10,95	5,04	5,51	6,84
Heby	3,52	3,99	6,88	3,18	3,40	6,18	2,95	3,16	5,03
Kungsör	4,05	5,10	7,96	4,81	5,40	8,58	4,58	5,30	6,23
Hallstahammar	5,31	6,07	10,32	5,90	6,50	12,02	4,18	5,12	6,94
Norberg	4,83	3,97	7,13	6,10	5,29	11,13	5,01	4,80	6,83
Västerås	3,08	3,15	6,59	3,61	3,45	7,55	2,97	2,95	4,54
Sala	3,15	3,53	6,54	3,54	3,89	7,76	3,12	3,49	5,46
Fagersta	3,93	3,96	7,21	5,83	5,23	10,14	5,10	4,20	6,30
Köping	3,95	4,43	8,49	4,39	4,78	9,03	3,76	4,00	5,25
Arboga	4,05	4,59	6,63	4,74	5,18	8,73	4,52	4,86	6,27
Västmanlands län	3,58	3,86	7,22	4,23	4,27	8,50	3,60	3,70	5,31
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 659	3,4	2,8
Kvarstående lediga platser	2 175	1,3	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,6	3,1
I breddskapsarbete	1 146	0,7	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 100	0,7	0,8
I ungdomslag	1 753	1,1	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	817	0,5	0,3

Uppsala län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Håbo	9 987	13 301	13 780	133,2	138,0	148,7	5,5	5,6
Älvkarleby	9 947	9 736	9 361	97,9	94,1	94,0	21,3	20,7
Tierp	20 833	20 608	19 986	98,9	95,9	93,2	23,5	21,8
Uppsala	138 116	146 192	152 579	105,8	110,5	115,2	14,9	14,5
Enköping	31 911	32 720	32 808	102,5	102,8	103,0	17,6	17,8
Östhammar	19 234	21 028	21 198	109,3	110,2	107,4	18,2	18,1
Uppsala län	230 028	243 585	249 712	105,9	108,6	111,4	15,9	15,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Håbo	88,7	83,0	67,2	69,6	377,83
Älvkarleby	83,8	80,5	61,0	66,1	386,43
Tierp	85,1	82,2	62,7	68,9	358,83
Uppsala	78,3	75,6	70,2	70,6	426,95
Enköping	83,4	81,3	65,2	67,6	380,55
Östhammar	86,0	81,5	66,4	67,6	370,94
Uppsala län	80,9	77,9	68,2	69,7	406,20
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Uppsala län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Håbo	1,93	2,61	4,92	2,02	2,51	4,68	2,04	2,54	3,47
Ålvkarleby	2,73	3,45	5,98	3,73	4,62	8,24	3,17	3,61	5,30
Tierp	2,33	2,60	5,40	2,71	2,80	5,91	3,12	2,71	4,35
Uppsala	1,78	1,64	3,23	2,19	1,99	4,06	2,16	1,87	3,21
Enköping	2,97	3,41	5,91	3,47	3,76	6,89	3,16	3,55	4,78
Östhammar	1,40	1,71	2,94	2,33	2,22	4,54	3,02	2,54	3,11
Uppsala län	1,99	2,06	3,90	2,46	2,42	4,79	2,46	2,29	3,58
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 846
Kvarstående lediga platser	1 220	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,2	3,1
I beredskapsarbete	326	0,2	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 258	0,8	0,8
I ungdomslag	1 180	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	269	0,2	0,3

Stockholms län *Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Upplands-Väsby	28 810	31 961	33 477	110,9	116,2	118,1	6,9	8,8
Vallentuna	14 886	17 603	19 189	118,3	128,9	137,6	9,5	9,8
Österåker	69 989	78 097	25 810	111,6	36,9	38,5	7,5	8,3
Värmdö	16 050	17 846	18 719	111,2	116,6	126,7	10,9	11,5
Järfälla	51 549	53 321	55 776	103,4	108,2	105,9	7,5	10,5
Ekerö	15 081	15 927	16 375	105,6	108,6	114,6	9,3	10,5
Huddinge	62 576	66 570	69 581	106,4	111,2	114,2	9,1	10,3
Botkyrka	69 989	78 097	65 927	111,6	94,2	93,8	6,7	8,3
Salem	69 989	78 097	12 406	111,6	17,7	18,3	6,7	6,7
Haninge	50 295	58 541	60 460	116,4	120,2	119,8	6,9	8,5
Tyresö	29 366	31 061	32 041	105,8	109,1	114,0	6,2	8,0
Upplands-Bro	14 792	18 489	19 653	125,0	132,9	134,6	6,4	8,0
Täby	41 307	47 105	52 771	114,0	127,8	128,5	9,9	12,2
Danderyd	27 168	27 842	28 484	102,5	104,8	108,0	17,3	18,3
Sollentuna	43 413	45 868	47 587	105,7	109,6	113,8	10,7	11,9
Stockholm	665 202	647 214	653 455	97,3	98,2	98,3	23,0	22,8
Södertälje	77 695	80 045	79 429	103,0	102,2	105,4	12,6	13,8
Nacka	55 321	57 229	59 009	103,4	106,7	109,1	12,6	14,0
Sundbyberg	26 995	25 717	27 444	95,3	101,7	113,6	19,9	19,9
Solna	53 878	50 441	48 828	93,6	90,6	95,0	20,8	22,5
Lidingö	36 727	37 390	37 987	101,8	103,4	106,6	16,9	18,9
Vaxholm efter delning	69 989	78 097	6 263	111,6	8,9	9,5	14,1	14,0
Norrtälje	39 193	40 842	42 101	104,2	107,4	112,6	20,3	19,9
Sigtuna	26 615	28 276	28 956	106,2	108,8	114,9	9,2	10,4
Nynäshamn	19 100	20 333	20 762	106,5	108,7	113,7	14,7	15,1
Stockholms län	1 493 546	1 528 200	1 562 490	102,3	104,6	106,4	16,2	16,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Upplands-Väsby	86,6	82,9	77,5	79,1	456,12
Vallentuna	86,5	82,8	73,1	75,3	421,71
Österåker	85,2	81,1	71,1	74,2	412,96
Värmdö	85,3	80,3	75,3	74,8	458,79
Järfälla	84,1	81,4	75,8	77,6	501,54
Ekerö	87,9	84,5	76,6	78,3	471,80
Huddinge	82,6	80,1	76,3	77,6	472,70
Botkyrka	80,1	78,4	71,5	74,2	423,61
Salem	84,7	78,0	72,6	73,2	430,07
Haninge	83,1	79,8	74,6	77,3	433,01
Tyresö	83,2	80,4	76,0	78,1	460,94
Upplands-Bro	86,3	82,9	74,3	76,1	424,67
Täby	85,3	79,3	75,2	74,3	503,78
Danderyd	81,5	78,6	73,3	74,0	704,93
Sollentuna	83,6	82,6	76,4	78,8	504,45
Stockholm	78,6	75,9	75,3	75,4	553,53
Södertälje	81,4	78,4	69,7	71,0	435,85
Nacka	83,2	80,1	75,7	76,6	523,52
Sundbyberg	79,9	75,6	77,1	73,7	518,41
Solna	78,8	77,4	75,5	77,5	574,74
Lidingö	82,0	80,0	75,3	76,9	628,33
Vaxholm efter delning	83,1	80,3	76,1	77,6	469,28
Norrtälje	82,9	80,1	67,4	68,7	388,72
Sigtuna	82,8	80,2	72,7	74,1	437,78
Nynäshamn	85,4	82,0	71,6	74,4	445,35
Stockholms län	81,1	78,3	74,6	75,5	511,50
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Stockholms län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Upplands-Väsby	1,18	1,10	2,19	1,48	1,40	2,36	1,32	1,30	1,74
Vallentuna	0,88	1,05	1,66	1,02	1,18	1,96	0,96	1,06	1,37
Österåker							1,19	1,28	2,11
Värmdö	0,97	0,82	2,28	1,16	1,10	2,67	0,94	0,87	1,73
Järfälla	0,95	0,94	1,93	1,28	1,17	2,48	1,26	1,16	2,01
Ekerö	0,52	0,64	1,12	0,49	0,54	1,20	0,56	0,64	0,94
Huddinge	1,30	1,11	2,45	1,40	1,21	2,46	1,16	1,03	1,75
Botkyrka	1,51	1,39	2,87	1,65	1,50	2,74	1,83	1,61	2,58
Salem							0,65	0,58	1,13
Haninge	1,80	1,62	3,41	1,84	1,60	3,32	1,48	1,32	2,37
Tyresö	1,41	1,37	2,59	1,74	1,63	3,08	1,57	1,45	2,25
Upplands-Bro	0,90	0,93	1,87	1,31	1,22	2,85	1,24	1,15	2,26
Täby	0,85	0,88	1,77	1,09	1,11	2,20	0,93	0,98	1,40
Danderyd	0,57	0,60	0,88	0,74	0,75	1,42	0,55	0,57	0,70
Sollentuna	1,00	0,92	1,84	1,17	1,11	2,29	1,05	1,02	1,60
Stockholm	1,51	1,28	2,74	1,70	1,47	2,87	1,72	1,50	2,45
Södertälje	2,68	2,82	5,26	2,97	3,01	5,86	2,83	2,94	4,54
Nacka	1,33	1,19	2,78	1,50	1,28	2,69	1,29	1,19	2,03
Sundbyberg	1,60	1,40	3,07	1,84	1,60	3,33	1,78	1,59	2,57
Solna	1,53	1,24	3,11	1,75	1,50	3,20	1,68	1,34	2,55
Lidingö	0,56	0,54	1,27	0,70	0,68	1,59	0,67	0,65	1,26
Vaxholm	1,03	1,17	2,09	0,34	0,43	0,49	1,27	1,59	1,75
Norrtälje	1,60	1,87	3,04	1,83	2,04	3,48	1,85	2,01	2,90
Sigtuna	1,45	1,36	2,82	1,60	1,58	3,05	1,35	1,30	1,97
Nynäshamn	1,61	1,71	2,92	1,91	2,20	3,35	1,33	1,51	1,68
Stockholms län	1,43	1,30	2,71	1,63	1,49	2,94	1,54	1,42	2,30
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	14 018	1,4	2,8
Kvarstående lediga platser	8 777	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,6	3,1
I beredskapsarbete	2 187	0,2	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	5 796	0,6	0,8
I undomslag	2 824	0,3	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	420	0,0	0,3

Södermanlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Vingåker	9 519	9 750	9 744	102,4	102,4	103,0	19,6	20,6
Nyköping	62 561	64 099	64 686	102,5	103,4	103,8	17,9	18,9
Oxelösund	14 211	14 120	13 376	99,4	94,1	97,7	13,2	14,8
Flen	18 079	18 231	17 447	100,8	96,5	96,2	19,8	20,4
Katrineholm	32 635	32 277	31 883	98,9	97,7	98,5	20,6	21,8
Eskilstuna	92 663	90 354	88 664	97,5	95,7	92,7	18,2	20,0
Strängnäs	22 245	23 705	24 715	106,6	111,1	109,6	18,3	19,8
Södermanlands län	251 913	252 536	250 515	100,2	99,4	98,6	18,3	19,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Vingåker	83,5	79,6	64,6	65,1	348,36
Nyköping	83,8	79,8	66,2	67,5	405,49
Oxelösund	82,6	77,4	65,8	66,9	438,97
Flen	83,2	79,7	68,4	68,9	377,43
Katrineholm	82,8	78,4	66,1	67,7	391,50
Eskilstuna	80,4	74,4	67,2	67,1	411,08
Strängnäs	82,1	76,9	68,1	69,2	409,48
Södermanlands län	82,1	77,2	66,8	67,5	403,68
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Södermanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vingåker	2,86	2,47	5,10	3,34	3,04	5,48	2,92	2,53	3,92
Nyköping	2,38	2,67	5,35	2,60	2,89	5,59	2,15	2,51	3,65
Oxelösund	3,55	3,92	7,42	3,82	3,85	6,85	2,81	3,41	4,77
Flen	2,74	2,97	6,07	3,44	3,62	7,24	3,15	3,22	4,15
Katrineholm	3,44	3,48	6,89	3,61	3,66	7,03	3,35	3,33	5,05
Eskilstuna	4,03	4,01	8,50	4,91	4,62	10,42	4,33	4,26	6,99
Strängnäs	2,74	3,19	5,54	2,89	3,04	6,14	2,81	3,07	4,47
Södermanlands län	3,26	3,40	6,90	3,74	3,74	7,79	3,28	3,40	5,23
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 834
Kvarstående lediga platser	1 868	1,2	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,6	3,1
I beredskapsarbete	841	0,5	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 389	0,9	0,8
I ungdomslag	1 489	0,9	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	728	0,5	0,3

Östergötlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Ödeshög	6 051	6 228	6 101	102,9	100,8	99,6	22,6	22,6
Ydre	4 297	4 362	4 373	101,5	101,8	102,4	23,8	22,7
Kinda	10 635	10 595	10 230	99,6	96,2	95,2	23,8	22,6
Boxholm	5 899	5 794	5 692	98,2	96,5	96,3	23,0	20,8
Åtvidaberg	12 976	12 927	12 847	99,6	99,0	99,9	19,4	19,4
Finspång	24 799	24 614	23 874	99,3	96,3	95,2	17,7	19,0
Valdemarsvik	8 864	9 303	8 906	105,0	100,5	98,7	21,8	21,5
Linköping	109 236	112 600	115 600	103,1	105,8	105,7	16,7	18,3
Norrköping	119 169	119 238	118 451	100,1	99,4	98,5	19,1	20,3
Söderköping	10 338	11 467	12 175	110,9	117,8	122,7	16,3	15,7
Motala	41 577	41 965	41 364	100,9	99,5	99,6	19,6	20,9
Vadstena	7 718	7 654	7 505	99,2	97,2	96,6	21,5	22,3
Mjölby	25 529	26 042	25 769	102,0	100,9	100,7	18,9	19,8
Östergötlands län	387 088	392 789	392 887	101,5	101,5	101,2	18,7	19,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Ödeshög	84,2	80,0	60,0	63,8	317,89
Ydre	85,4	81,7	62,8	65,9	318,41
Kinda	85,0	83,3	64,6	69,0	341,05
Boxholm	86,1	81,4	61,8	64,9	348,77
Åtvidaberg	84,8	81,9	65,5	67,0	362,91
Finspång	86,8	83,2	66,5	68,1	383,08
Valdemarsvik	85,8	82,0	65,2	64,1	330,57
Linköping	82,4	79,8	71,9	72,5	437,01
Norrköping	81,6	78,0	69,6	71,0	412,65
Söderköping	87,0	83,8	72,2	73,1	352,66
Motala	81,6	78,0	67,9	68,5	376,83
Vadstena	84,7	82,8	75,3	76,8	403,21
Mjölby	84,6	80,6	64,3	65,2	358,38
Östergötlands län	83,0	79,7	69,1	70,3	399,70
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Östergötlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ödeshög	2,42	2,85	3,32	1,75	1,92	2,56	1,75	2,33	1,91
Ydre	2,68	2,99	6,90	2,03	2,82	3,33	1,87	2,41	2,64
Kinda	2,56	3,18	4,13	2,83	3,34	5,78	2,31	2,38	3,31
Boxholm	2,30	3,61	3,92	1,81	2,14	2,97	2,05	1,96	1,85
Atvidaberg	3,26	3,43	4,63	2,92	3,19	3,97	1,65	2,06	2,23
Finspång	2,58	3,50	5,21	3,08	3,49	4,15	2,83	3,19	2,93
Valdemarsvik	3,40	3,72	5,64	4,34	4,59	6,60	3,58	4,12	4,65
Linköping	2,38	2,32	5,17	2,55	2,53	5,20	2,45	2,33	3,80
Norrköping	2,83	2,47	5,16	2,97	2,64	5,39	2,57	2,37	3,68
Söderköping	1,29	1,25	2,19	1,41	1,27	2,14	1,28	1,28	1,63
Motala	4,08	4,14	8,26	3,99	4,23	7,38	3,59	3,69	5,97
Vadstena	1,99	1,99	4,48	2,01	2,05	4,22	1,58	1,57	2,45
Mjölby	3,10	3,74	6,57	2,92	3,40	5,84	2,53	2,90	4,16
Östergötlands län	2,77	2,80	5,44	2,87	2,88	5,28	2,55	2,55	3,76
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 878	2,4	2,8
Kvarstående lediga platser	2 914	1,2	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,0	3,1
I beredskapsarbete	836	0,3	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 837	0,7	0,8
I ungdomslag	1 778	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	515	0,2	0,3

Skaraborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Grästorp	5 259	5 719	5 831	108,7	110,9	112,2	20,8	19,0
Essunga	22 427	6 061	5 906	27,0	26,3	27,3	22,1	20,1
Mullsjö	5 097	6 518	6 900	127,9	135,4	145,2	13,1	12,2
Habo	6 675	8 085	8 666	121,1	129,8	134,3	12,1	11,2
Karlsborg	8 157	8 236	8 087	101,0	99,1	98,8	22,4	21,3
Gullspång	6 923	6 685	6 461	96,6	93,3	93,1	21,7	20,5
Vara	22 427	16 932	16 888	75,5	75,3	75,8	21,8	20,8
Götene	12 303	12 854	13 086	104,5	106,4	105,7	18,5	17,5
Tibro	10 997	11 214	11 136	102,0	101,3	101,9	17,6	16,9
Töreboda	10 231	10 393	10 257	101,6	100,3	99,7	21,0	18,9
Mariestad	24 686	24 413	24 178	98,9	97,9	97,7	17,4	17,5
Lidköping	34 625	35 061	35 229	101,3	101,7	101,3	19,8	20,4
Skara	17 321	17 868	17 993	103,2	103,5	102,7	20,3	19,6
Skövde	45 357	46 007	46 273	101,4	102,0	103,7	16,5	16,7
Hjo	7 682	8 740	8 938	113,8	116,3	115,2	20,3	20,0
Tidaholm	12 965	13 069	13 048	100,8	100,6	101,5	20,8	19,4
Falköping	32 513	31 875	31 565	98,0	97,1	97,0	21,3	21,3
Skaraborgs län	263 218	269 730	270 382	102,5	102,7	103,3	19,1	18,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Grästorp	85,9	79,8	66,3	67,5	337,18
Essunga	87,4	84,5	68,5	69,5	317,50
Mullsjö	88,5	83,7	71,0	70,1	320,28
Habo	89,3	85,3	69,1	70,7	317,91
Karlsborg	83,8	80,1	65,1	67,5	379,88
Gullspång	86,6	79,6	62,1	65,3	330,45
Vara	87,4	84,9	67,7	69,9	341,08
Götene	88,2	83,3	66,4	68,0	363,51
Tibro	86,7	79,6	62,6	64,4	345,05
Töreboda	83,6	77,4	59,6	62,4	316,88
Mariestad	84,7	80,1	71,0	71,3	385,58
Lidköping	84,4	80,4	69,1	70,5	378,84
Skara	87,1	84,9	73,5	74,4	382,43
Skövde	84,2	80,0	69,1	69,5	411,59
Hjo	86,7	81,2	67,6	66,0	345,16
Tidaholm	87,8	86,7	67,1	68,7	352,08
Falköping	85,9	81,9	72,6	73,7	372,44
Skaraborgs län	85,8	79,9	68,7	68,4	368,40
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Skaraborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Essunga	—	—	—	—	—	—	2,14	2,91	3,07
Grästorp	3,26	2,93	6,26	2,35	2,11	3,28	2,11	2,07	2,82
Mullsjö	3,47	4,19	5,99	3,05	3,85	4,90	2,32	3,35	2,91
Habo	2,09	2,84	3,71	2,14	2,77	4,20	2,23	3,23	3,64
Karlsborg	3,60	4,36	5,86	3,68	4,02	5,43	3,34	3,63	2,27
Gullspång	5,31	4,81	7,33	4,51	4,37	7,06	3,42	3,87	4,46
Vara	2,42	2,92	4,41	2,06	2,33	3,74	2,12	2,50	3,09
Götene	2,28	2,69	3,96	2,63	2,51	4,51	2,02	2,09	2,77
Tibro	4,00	4,37	6,53	4,62	5,53	7,07	3,18	4,02	4,02
Töreboda	5,52	5,07	9,24	5,22	4,72	8,71	4,68	4,23	6,08
Mariestad	3,26	2,84	7,03	3,49	3,17	7,81	2,86	2,80	4,73
Lidköping	4,31	4,40	7,22	3,95	4,01	6,08	3,39	3,65	3,73
Skara	2,86	2,86	5,64	2,75	2,82	5,06	1,99	2,24	2,86
Skövde	4,03	4,38	7,78	4,15	4,62	7,68	3,47	3,91	5,03
Hjo	2,54	2,42	4,23	2,40	2,22	3,25	2,21	2,51	2,38
Tidaholm	2,18	2,65	4,54	2,22	2,90	4,67	1,74	2,52	2,38
Falköping	2,86	2,68	6,74	2,93	2,96	6,17	2,46	2,83	4,12
Skaraborgs län	3,42	3,57	6,44	3,42	3,60	6,19	2,76	3,11	3,81
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 288	2,6	2,8
Kvarstående lediga platser	1 514	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,8	3,1
I beredskapsarbete	532	0,3	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 340	0,8	0,8
I ungdomslag	1 262	0,8	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	687	0,4	0,3

Älvsborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Dals-Ed	5 252	5 287	5 341	100.7	101.7	106.7	24,0	24,0
Färgelanda	6 903	7 373	7 422	106.8	107.5	106.1	19.2	19.6
Ale	21 980	23 312	23 486	106.1	106.9	103.8	12.3	13.3
Lerum	28 162	29 871	30 898	106.1	109.7	106.3	10.2	11.9
Vårgårda	8 370	9 256	9 459	110.6	113.0	114.4	18.3	18.2
Tranemo	11 786	12 413	12 331	105.3	104.6	107.4	17.8	17.6
Bengtstors	12 345	12 199	11 962	98.8	96.9	95.3	24.7	24.2
Mellerud	10 421	10 677	10 532	102.5	101.1	96.8	24.0	24.2
Lilla Edet	11 229	11 836	11 939	105.4	106.3	106.8	16.3	15.9
Mark	30 217	31 418	31 748	104.0	105.1	100.6	20.1	20.7
Svenljunga	10 165	10 989	10 985	108.1	108.1	110.9	20.8	19.5
Herrljunga	8 833	9 347	9 329	105.8	105.6	110.8	20.8	20.4
Vänersborg	34 365	34 574	35 540	100.6	103.4	97.7	18.2	19.7
Trollhättan	50 225	49 600	48 922	98.8	97.4	97.4	16.8	19.2
Alingsås	27 796	29 637	31 074	106.6	111.8	112.6	18.8	19.6
Borås	105 177	102 129	99 945	97.1	95.0	96.5	19.8	20.2
Ulricehamn	21 451	21 970	22 145	102.4	103.2	99.1	21.4	21.9
Åmål	13 349	13 564	13 267	101.6	99.4	99.6	22.4	23.2
Älvsborgs län	418 026	425 452	426 325	101.8	102.0	101.2	18.4	19.2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101.3	101.6	101.5	18.4	19.0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Dals-Ed	84.8	75.5	65.4	65.6	314.25
Färgelanda	83.9	80.2	69.5	71.8	322.76
Ale	86.0	82.8	68.3	70.0	365.80
Lerum	85.3	81.0	68.8	70.8	389.78
Vårgårda	88.7	82.1	66.3	67.3	311.92
Tranemo	90.3	86.5	75.0	76.5	382.32
Bengtstors	84.6	80.8	67.3	68.5	371.40
Mellerud	83.6	80.3	66.2	68.3	337.99
Lilla Edet	85.3	79.3	62.6	63.9	347.34
Mark	85.9	82.0	72.3	72.9	359.74
Svenljunga	87.0	81.7	70.6	70.5	335.24
Herrljunga	86.2	82.4	66.0	64.1	334.72
Vänersborg	83.5	80.2	73.0	73.1	408.37
Trollhättan	83.2	80.6	68.5	70.3	425.56
Alingsås	84.2	78.9	68.3	68.1	372.57
Borås	81.1	77.3	72.4	72.4	411.53
Ulricehamn	88.2	83.2	74.9	75.4	359.16
Åmål	79.5	74.3	60.3	62.9	371.63
Älvsborgs län	84.1	80.1	70.1	70.8	383.89
Riket	81.8	77.9	69.1	70.3	417.97

Älvsborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Dals-Ed	3,80	3,94	6,64	4,09	4,03	6,88	2,91	3,80	3,31
Färgelanda	2,51	2,77	4,63	2,00	2,07	3,34	1,94	2,12	2,75
Ale	2,14	2,79	3,84	2,19	2,74	3,99	1,93	2,38	2,83
Lerum	1,84	2,20	3,07	2,19	2,47	4,02	2,03	2,44	2,84
Vårgårda	3,07	3,35	6,02	4,11	3,97	6,10	3,07	3,38	3,56
Tranemo	1,63	2,38	2,90	1,38	1,97	2,05	1,03	1,60	1,37
Bengtstors	3,31	3,56	5,64	3,54	3,90	5,49	3,06	3,58	4,00
Mellerud	3,72	4,02	6,37	3,73	3,82	5,79	3,10	3,59	3,10
Lilla Edet	3,90	4,28	6,55	3,44	4,05	6,86	2,22	2,55	2,96
Mark	3,24	3,16	5,82	2,94	2,75	4,52	2,43	2,31	3,12
Svenljunga	3,18	3,79	4,88	3,39	4,30	5,29	2,28	2,99	2,01
Herrljunga	1,95	2,57	2,99	1,80	1,97	2,92	1,37	1,52	1,11
Vänersborg	2,30	2,16	4,96	2,39	2,22	4,93	2,15	2,33	3,17
Trollhättan	3,58	3,89	5,25	3,85	4,04	5,59	2,93	3,39	3,83
Alingsås	4,38	4,54	7,47	4,08	4,32	6,14	3,39	3,82	3,93
Borås	4,13	4,00	7,09	4,26	4,08	7,51	3,45	3,25	5,46
Ulricehamn	2,06	2,02	4,32	2,23	2,28	4,23	1,69	2,00	2,46
Åmål	5,84	6,31	10,00	6,17	6,54	11,73	5,39	5,77	7,73
Älvsborgs län	3,31	3,47	5,71	3,38	3,49	5,74	2,75	2,97	3,81
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 328	2,4	2,8
Kvarstående lediga platser	3 118	1,2	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,0	3,1
I beredskapsarbete	1 394	0,5	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 984	0,7	0,8
I ungdomslag	1 555	0,6	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	1 323	0,5	0,3

Göteborgs och Bohus län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Härryda	20 741	23 195	24 638	111,8	118,8	122,4	10,8	12,2
Partille	27 151	27 172	28 681	100,1	105,6	104,0	12,5	14,8
Öckerö	9 219	9 842	10 102	106,8	109,6	110,2	16,0	17,6
Stenungsund	14 617	16 091	16 864	110,1	115,4	117,9	11,0	12,8
Tjörn	10 618	11 701	12 425	110,2	117,0	121,1	16,9	17,6
Orust	105 586	12 364	12 909	116,8	121,9	123,7	19,4	19,1
Sotenäs	9 133	9 252	9 208	101,3	100,8	101,4	27,4	26,8
Munkedal	10 210	10 703	10 734	104,8	105,1	107,9	20,0	20,5
Tanum	11 058	11 463	11 506	103,7	104,1	104,0	25,7	24,4
Göteborg	444 651	431 273	424 085	97,0	95,4	92,7	19,8	20,7
Mölnådal	47 295	47 788	49 063	101,0	103,7	103,9	14,2	16,5
Kungälv	28 311	29 702	31 209	104,9	110,2	110,6	13,3	15,1
Lysekil	15 076	15 037	14 971	99,7	99,3	98,2	21,3	21,7
Uddevalle	46 861	46 032	45 703	98,2	97,5	96,5	18,7	20,8
Strömstad	9 485	9 580	9 980	101,0	105,2	104,3	22,8	23,6
Göteborgs och Bohus län	715 012	711 195	712 078	99,5	99,6	98,1	18,4	19,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Härryda	85,9	82,6	72,3	74,4	399,20
Partille	81,8	79,0	69,7	70,7	432,16
Öckerö	87,7	84,5	60,4	65,2	348,05
Stenungsund	83,1	79,8	65,7	66,6	391,66
Tjörn	85,4	80,5	60,7	62,9	351,85
Orust	85,0	80,1	60,2	63,5	329,75
Sotenäs	83,0	78,2	62,8	67,3	367,59
Munkedal	83,4	81,8	61,7	64,3	335,80
Tanum	82,4	76,6	63,8	67,6	318,73
Göteborg	76,4	74,4	68,0	69,3	462,97
Mölnådal	84,2	84,5	71,5	74,5	444,23
Kungälv	85,5	82,4	67,6	70,3	402,58
Lysekil	82,1	79,0	65,0	67,3	371,81
Uddevalle	82,1	79,9	68,2	70,1	408,41
Strömstad	81,2	75,5	68,0	70,8	360,87
Göteborgs och Bohus län	79,2	77,0	67,8	69,5	435,69
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Göteborgs och Bohus län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Härryda	1,54	1,91	2,28	1,55	1,74	2,06	1,36	1,58	1,55
Partille	2,17	2,42	3,71	2,88	3,07	4,63	2,44	2,53	2,80
Öckerö	1,57	1,91	3,36	1,41	1,54	2,63	1,63	2,08	1,84
Stenungsund	3,39	4,59	6,30	3,03	4,00	5,89	2,44	3,16	3,84
Tjörn	2,74	3,34	4,93	2,42	3,09	4,07	1,86	2,41	2,36
Orust	2,55	2,70	4,57	2,49	3,06	4,44	2,27	2,92	2,78
Sotenäs	3,10	3,19	4,33	3,01	3,01	4,73	2,44	2,22	3,71
Munkedal	3,18	3,80	5,51	3,16	3,65	5,50	2,72	2,83	3,10
Tanum	2,68	2,64	4,79	2,89	3,00	6,04	2,44	2,52	3,83
Göteborg	3,51	3,32	5,49	3,84	3,49	5,64	3,57	3,23	4,42
Mölndal	1,41	1,49	2,23	1,56	1,54	2,30	1,38	1,43	1,50
Kungälv	1,90	2,31	2,95	2,15	2,54	3,16	1,86	2,23	2,10
Lysekil	2,96	3,01	4,38	2,74	2,90	2,71	3,13	3,13	3,38
Uddevalla	2,51	2,58	5,22	2,60	2,83	5,44	2,46	2,49	3,69
Strömstad	2,64	2,40	4,23	2,55	2,27	3,73	2,10	1,74	2,93
Göteborgs och Bohus län	3,02	3,00	4,48	3,25	3,13	4,96	2,98	2,84	3,71
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	12 590	2,7	2,8
Kvarstående lediga platser	3 323	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,8	3,1
I beredskapsarbete	2 529	0,5	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	4 006	0,9	0,8
I ungdomslag	1 909	0,4	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	2 058	0,5	0,3

Hallands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Hylte	11 152	11 211	10 921	100,5	97,9	99,3	22,3	20,4
Halmstad	74 292	76 042	76 971	102,4	103,6	105,6	18,8	19,2
Laholm	19 830	21 059	21 404	106,2	107,9	111,0	20,2	19,3
Falkenberg	33 102	34 912	35 523	105,5	107,3	109,9	20,3	19,8
Varberg	43 051	44 164	45 828	102,6	106,5	108,0	18,4	18,0
Kungsbacka	38 353	43 536	47 700	113,5	124,4	125,4	11,9	12,9
Hallands län	219 780	230 924	238 347	105,1	108,4	110,3	17,8	17,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Hylte	86,2	79,9	65,7	67,0	357,68
Halmstad	82,0	77,1	69,6	69,4	395,93
Laholm	86,7	82,3	66,8	69,3	327,02
Falkenberg	84,5	79,5	67,7	67,7	350,35
Varberg	86,1	82,7	69,3	69,4	368,39
Kungsbacka	84,9	80,1	66,2	67,1	387,79
Hallands län	84,3	79,7	68,2	68,6	374,18
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Hallands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Hylte	3,13	4,19	4,51	3,47	4,44	4,91	2,85	4,01	3,28
Halmstad	3,75	4,04	7,48	3,64	3,66	6,25	3,24	3,57	4,15
Laholm	2,74	3,12	5,77	2,94	3,56	6,08	2,50	3,11	4,13
Falkenberg	2,69	3,15	5,69	2,91	3,64	5,76	2,37	3,02	3,37
Varberg	2,39	2,55	4,59	2,67	2,98	4,88	2,23	2,56	3,18
Kungsbacka	1,86	2,20	3,86	1,94	2,21	3,58	1,52	1,75	1,87
Hallands län	2,84	3,20	5,69	2,94	3,26	5,31	2,49	2,91	3,34
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 534	2,4	2,8
Kvarstående lediga platser	795	0,5	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,4	3,1
I beredskapsarbete	614	0,4	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	725	0,5	0,8
I ungdomslag	1 047	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	413	0,3	0,3

Jönköpings län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Aneby	6 508	6 873	6 903	105,6	106,1	104,8	20,3	19,7
Gnosjö	8 324	9 056	9 086	108,8	109,2	108,5	14,3	14,5
Gislaved	27 570	28 483	28 376	103,3	102,9	102,1	16,3	16,7
Vaggeryd	11 355	12 121	12 133	106,7	106,9	102,8	18,8	18,7
Jönköping	108 500	107 561	107 031	99,1	98,6	98,4	19,1	19,4
Nässjö	32 591	31 694	30 900	97,2	94,8	95,0	21,2	22,1
Värnamo	30 072	30 342	30 495	100,9	101,4	100,8	17,7	18,5
Sävsjö	11 590	11 838	11 634	102,1	100,4	98,4	21,7	21,6
Vetlanda	28 532	28 736	28 190	100,7	98,8	98,4	21,1	20,6
Eksjö	18 227	18 072	18 054	99,1	99,1	98,8	21,6	21,0
Tranås	18 717	18 380	18 122	98,2	96,8	95,3	22,6	22,8
Jönköpings län	301 986	303 156	300 924	100,4	99,6	99,0	19,4	19,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Aneby	89,0	83,7	67,5	67,8	314,23
Gnosjö	90,4	87,9	78,5	81,0	384,70
Gislaved	88,7	84,2	74,9	75,0	381,32
Vaggeryd	88,4	84,2	67,0	68,4	353,78
Jönköping	82,9	79,2	69,1	70,2	403,55
Nässjö	84,0	81,3	65,7	67,7	376,69
Värnamo	87,2	83,2	75,6	76,3	390,84
Sävsjö	87,8	84,7	63,9	65,1	339,05
Vetlanda	87,3	82,7	66,2	67,0	350,20
Eksjö	83,1	80,2	71,0	71,4	376,84
Tranås	84,4	74,5	68,1	66,0	358,70
Jönköpings län	85,3	81,2	69,7	70,5	380,95
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Jönköpings län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	2,32	3,43	4,74	2,10	2,95	4,47	1,81	2,33	3,00
Gnosjö	1,36	1,84	2,02	0,90	1,20	0,97	0,42	0,59	0,51
Gislaved	2,48	3,11	4,48	2,01	2,50	3,23	1,37	1,77	1,95
Vaggeryd	3,63	4,44	6,12	3,39	3,95	4,83	2,82	3,33	2,81
Jönköping	3,19	3,20	6,17	3,21	3,25	6,03	2,82	3,05	4,28
Nässjö	2,63	3,51	5,43	2,78	3,40	5,79	2,37	2,96	3,35
Värnamo	2,33	2,48	4,38	2,13	2,07	3,18	1,79	1,92	2,00
Sävsjö	2,76	3,47	4,80	2,36	3,09	4,35	1,95	2,55	2,53
Vetlanda	3,08	3,71	6,79	3,02	3,71	5,78	2,73	3,31	3,63
Eksjö	2,61	3,11	5,67	2,79	3,08	6,21	2,70	3,18	4,51
Tranås	4,56	5,44	10,05	5,24	6,24	9,66	4,60	5,60	6,47
Jönköpings län	2,94	3,35	5,78	2,90	3,24	5,34	2,49	2,89	3,53
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 041	2,2	2,8
Kvarstående lediga platser	1 604	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,5	3,1
I beredskapsarbete	451	0,2	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	983	0,5	0,8
I ungdomslag	1 117	0,6	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	436	0,2	0,3

Kronobergs län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Uppvidinge	11 531	11 040	10 621	95,7	92,1	90,8	25,5	24,8
Lessebo	8 908	9 006	8 874	101,1	99,6	101,2	21,3	19,9
Tingsryd	14 735	14 773	14 452	100,3	98,1	95,3	24,5	24,5
Alvesta	18 784	19 442	19 791	103,5	105,4	105,0	19,7	18,9
Älmhult	15 250	15 562	15 671	102,0	102,8	103,0	19,8	19,5
Markaryd	11 918	11 798	11 323	99,0	95,0	95,8	20,7	19,7
Växjö	62 048	64 661	66 173	104,2	106,6	108,4	15,8	16,0
Ljungby	26 264	27 409	27 360	104,4	104,2	105,0	19,0	18,9
Kronobergs län	169 438	173 691	174 265	102,5	102,8	103,4	19,0	18,8
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Uppvidinge	84,4	78,0	64,0	66,4	350,57
Lessebo	86,1	85,9	69,5	71,0	359,03
Tingsryd	85,3	79,4	64,4	65,1	330,14
Alvesta	85,6	81,1	68,1	70,0	346,37
Älmhult	85,4	81,8	67,2	68,6	365,76
Markaryd	84,8	78,0	65,4	66,6	352,48
Växjö	83,0	77,5	71,6	72,7	407,95
Ljungby	85,8	80,7	69,0	69,0	366,97
Kronobergs län	84,5	79,4	68,9	70,1	374,56
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Kronobergs län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Uppvidinge	5,35	6,55	7,98	5,05	5,66	6,46	3,99	4,55	4,15
Lessebo	2,11	2,60	3,79	2,09	2,46	3,48	2,04	2,53	2,93
Tingsryd	2,95	3,55	5,02	3,20	3,57	5,74	3,27	3,85	4,37
Alvesta	1,75	1,84	3,31	2,02	2,19	3,39	1,79	2,08	1,77
Älmhult	2,28	2,84	3,90	2,26	2,73	3,61	1,81	2,33	2,30
Markaryd	4,41	5,03	7,57	3,85	4,50	6,92	3,12	3,73	4,92
Växjö	3,02	2,97	6,67	3,23	3,12	6,62	2,79	2,75	4,21
Ljungby	2,29	2,56	4,38	2,80	3,34	5,04	2,42	3,12	3,81
Kronobergs län	2,87	3,14	5,54	3,03	3,25	5,54	2,63	2,93	3,71
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 352
Kvarstående lediga platser	937	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,5	3,1
I beredskapsarbete	386	0,4	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 161	1,1	0,8
I ungdomslag	752	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	364	0,3	0,3

Kalmar län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Högsby	7 671	7 800	7 547	101,7	98,4	94,4	27,0	25,3
Torsås	7 670	7 923	7 921	103,3	103,3	102,8	24,6	23,8
Mörbylånga	11 383	12 613	12 805	110,8	112,5	112,5	19,3	19,9
Hultsfred	18 422	17 794	17 120	96,6	92,9	91,5	22,6	22,1
Mönsterås	13 036	13 135	13 093	100,8	100,4	99,2	19,7	19,7
Emmaboda	11 699	11 324	10 952	96,8	93,6	93,8	21,2	21,0
Kalmar	52 385	52 846	53 747	100,9	102,6	103,5	19,3	20,2
Nybro	21 569	21 636	20 992	100,3	97,3	95,3	21,6	22,7
Oskarshamn	28 007	28 037	27 788	100,1	99,2	95,9	19,0	20,0
Västervik	41 702	41 263	40 395	98,9	96,9	95,5	21,4	21,3
Vimmerby	16 394	16 180	15 837	98,7	96,6	92,0	20,6	21,5
Borgholm	10 786	11 030	11 183	102,3	103,7	104,1	25,5	25,0
Kalmar län	240 724	241 581	239 380	100,4	99,4	98,2	21,0	21,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Högsby	85,5	80,1	65,3	66,0	334,79
Torsås	84,1	79,6	64,1	66,0	288,76
Mörbylånga	87,1	81,7	64,8	68,0	332,35
Hultsfred	84,5	78,4	65,1	65,8	356,33
Mönsterås	84,0	79,7	63,4	62,7	353,14
Emmaboda	86,0	80,6	67,4	69,6	378,87
Kalmar	83,5	78,4	72,1	73,0	407,69
Nybro	85,2	79,1	66,0	67,8	362,48
Oskarshamn	84,4	78,8	67,6	67,8	386,10
Västervik	83,3	78,1	69,6	70,1	374,27
Vimmerby	85,2	78,7	61,9	62,5	343,44
Borgholm	83,7	79,3	65,7	68,1	306,07
Kalmar län	84,3	79,0	67,6	68,6	368,32
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Kalmar län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Högsby	4,21	5,58	8,61	5,52	6,79	9,47	5,48	7,13	6,74
Torsås	3,19	3,13	5,30	3,12	3,16	5,48	2,38	2,52	2,88
Mörbylånga	1,87	1,84	4,12	2,37	2,50	4,93	2,19	2,18	3,06
Hultsfred	4,35	4,54	6,45	4,39	4,87	7,33	3,64	4,54	4,70
Mönsterås	3,84	5,00	7,37	4,21	5,10	8,34	3,60	4,36	4,93
Emmaboda	2,92	3,89	5,13	3,32	4,56	6,52	2,46	3,63	3,27
Kalmar	2,40	2,36	4,58	2,97	2,91	5,61	2,40	2,40	3,23
Nybro	3,92	4,41	6,21	3,94	4,56	5,82	2,70	3,21	3,54
Oskarshamn	3,18	3,86	6,26	3,67	4,29	7,15	3,82	4,45	4,86
Västervik	3,54	3,18	6,33	3,54	3,39	5,56	2,74	2,65	3,64
Vimmerby	4,25	5,28	8,43	4,31	5,46	8,80	3,42	4,52	5,41
Borgholm	2,52	2,27	4,72	2,76	2,95	4,46	2,43	2,52	3,31
Kalmar län	3,25	3,50	5,94	3,55	3,89	6,37	2,96	3,34	3,96
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 524	3,1	2,8
Kvarstående lediga platser	1 579	1,1	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,9	3,1
I beredskapsarbete	661	0,5	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 004	0,7	0,8
I ungdomslag	1 371	0,9	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	434	0,3	0,3

Gotlands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Gotlands kommun	54 400	55 346	56 203	101,7	103,3	101,8	18,8	18,5
Gotlands län	54 400	55 346	56 203	101,7	103,3	101,8	18,8	18,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		1983
	1980	1983	1980	1983	
Gotlands kommun	83,7	80,4	71,3	72,1	350,68
Gotlands län	83,7	80,4	71,3	72,1	350,68
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Gotlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Gotlands kommun	1,75	1,76	4,31	2,15	2,24	4,81	2,16	2,14	3,88
Gotlands län	1,75	1,76	4,31	2,15	2,24	4,81	2,16	2,14	3,88
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	782	2,2	2,8
Kvarstående lediga platser	338	1,0	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,3	3,1
I beredskapsarbete	124	0,4	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	490	1,4	0,8
I ungdomslag	451	1,3	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	128	0,4	0,3

Blekinge län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Olofström	17 187	15 630	15 070	90,9	87,7	89,0	17,2	18,0
Karlskrona	60 013	60 141	59 660	100,2	99,4	99,2	20,7	21,1
Ronneby	30 368	30 159	29 684	99,3	97,7	95,5	20,2	20,5
Karlshamn	32 136	31 879	31 678	99,2	98,6	98,1	18,9	19,6
Sölvesborg	15 632	15 733	15 560	100,6	99,5	99,6	19,2	20,0
Blekinge län	155 336	153 542	151 652	98,8	97,6	97,2	19,7	20,2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Olofström	84,3	83,3	62,6	63,6	400,16
Karlskrona	80,7	75,9	69,0	70,7	382,77
Ronneby	82,4	78,0	62,4	64,9	356,31
Karlshamn	83,5	76,4	65,5	65,7	378,95
Sölvesborg	85,6	80,5	62,6	65,1	357,22
Blekinge län	82,5	77,7	65,7	67,2	375,93
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Blekinge län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	4,35	5,80	8,13	4,61	6,62	7,68	3,83	5,43	5,29
Karlskrona	2,67	2,54	6,26	3,52	3,41	8,22	3,42	3,39	5,99
Ronneby	3,48	4,15	7,52	4,31	5,19	9,09	3,53	4,28	5,88
Karlshamn	5,18	5,45	9,87	5,42	5,80	10,15	4,55	5,23	7,70
Sölvesborg	4,87	5,52	8,64	4,94	6,01	8,44	4,19	5,25	5,73
Blekinge län	3,76	4,10	7,71	4,34	4,85	8,76	3,80	4,36	6,22
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	3 319
Kvarstående lediga platser	1 684	1,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,0	3,1
I beredskapsarbete	772	0,8	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	811	0,9	0,8
I ungdomslag	1 113	1,2	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	512	0,6	0,3

Kristianstads län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Ö Göinge	14 942	15 424	14 982	103,2	100,3	99,0	18,4	18,9
Örkelljunga	8 843	9 306	9 303	105,2	105,2	106,0	20,3	21,1
Tomelilla	12 605	12 664	12 389	100,5	98,3	99,9	23,8	22,5
Bromölla	11 384	12 069	12 143	106,0	106,7	108,3	16,0	17,5
Osby	13 810	13 765	13 633	99,7	98,7	98,2	21,6	22,2
Perstorp	7 407	7 526	7 258	101,6	98,0	96,5	16,1	17,3
Klippan	16 263	16 549	16 261	101,8	100,0	101,1	19,6	20,8
Åstorp	11 486	12 946	12 638	112,7	110,0	111,6	14,5	14,7
Båstad	11 160	12 091	12 453	108,3	111,6	111,8	23,8	24,1
Kristianstad	67 499	68 883	69 581	102,1	103,1	103,7	19,6	20,7
Simrishamn	20 103	20 303	20 018	101,0	99,6	101,1	24,5	25,2
Ängelholm	28 173	29 813	31 071	105,8	110,3	112,9	20,0	21,2
Hässleholm	48 339	48 854	48 600	101,1	100,5	100,9	19,7	20,7
Kristianstads län	272 014	280 193	280 330	103,0	103,1	103,8	20,0	20,8
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1980	1983	1980	1983	1983
Ö Göinge	84,0	78,3	66,4	68,2	355,64
Örkelljunga	83,7	77,3	64,7	66,0	335,53
Tomelilla	85,4	81,0	65,2	68,4	325,76
Bromölla	85,5	80,2	64,5	64,3	357,66
Osby	85,4	79,4	65,2	66,1	353,58
Perstorp	81,8	78,2	66,6	66,7	379,72
Klippan	84,4	80,4	64,1	66,3	360,40
Åstorp	85,1	84,4	66,7	67,5	346,97
Båstad	84,8	79,9	65,6	65,5	364,60
Kristianstad	81,9	78,0	70,5	69,9	387,83
Simrishamn	85,1	80,4	68,5	69,3	356,53
Ängelholm	84,3	79,3	69,0	67,3	377,50
Hässleholm	82,9	76,9	65,2	65,8	356,72
Kristianstads län	83,6	78,9	67,3	67,6	365,14
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Kristianstads län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ö Göinge	4,80	5,19	6,36	4,32	4,30	6,46	2,99	3,34	3,77
Örkelljunga	3,51	4,30	4,70	3,28	3,91	4,81	2,56	3,07	3,07
Tomelilla	4,02	4,65	8,56	4,31	4,38	8,71	3,93	4,21	6,13
Bromölla	5,88	7,07	10,80	5,53	6,81	9,32	4,49	6,17	6,93
Osby	4,98	5,14	7,50	5,17	5,63	7,64	3,81	4,67	5,06
Perstorp	2,73	3,62	5,39	2,28	2,73	3,91	1,36	1,58	2,00
Klippan	3,19	3,67	5,71	3,38	3,98	6,09	2,98	3,24	4,12
Åstorp	3,71	4,63	6,97	4,05	5,32	7,16	3,84	5,43	5,50
Båstad	1,10	1,12	2,04	1,19	1,36	1,98	1,20	1,27	1,49
Kristianstad	3,19	3,40	6,22	3,99	4,17	7,59	3,33	3,34	4,71
Simrishamn	2,93	2,96	5,42	3,01	2,74	4,92	2,89	2,71	3,89
Ängelholm	2,33	2,50	5,15	2,41	2,69	4,77	2,09	2,30	3,24
Hässleholm	3,85	4,07	8,23	3,67	3,71	6,94	3,47	3,76	4,73
Kristianstads län	3,45	3,79	6,54	3,63	3,90	6,52	3,11	3,42	4,36
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 073	3,0	2,8
Kvarstående lediga platser	1 811	1,1	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,8	3,1
I beredskapsarbete	1 105	0,6	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	1 145	0,7	0,8
I ungdomslag	1 119	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	689	0,4	0,3

Malmöhus län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Svalöv	12 546	12 990	12 760	103,5	101,7	101,1	18,9	18,1
Staffanstorps	15 819	16 368	17 323	103,5	109,5	111,3	7,9	9,4
Burlöv	14 112	14 323	14 308	101,5	101,4	102,5	12,0	12,9
Vellinge	21 833	23 190	24 995	106,2	114,5	116,7	11,0	13,1
Bjuv	14 192	14 672	14 179	103,4	99,9	99,8	14,9	15,7
Kävlinge	19 239	20 643	20 977	107,3	109,0	110,5	12,9	14,1
Lomma	15 404	16 607	16 915	107,8	109,8	112,1	11,0	13,0
Svedala+Bara	13 244	15 471	16 482	116,8	124,4	130,1	11,1	11,4
Skurup	11 789	12 583	12 824	106,7	108,8	111,6	18,7	18,3
Sjöbo	14 050	15 016	15 123	106,9	107,6	109,2	21,1	21,2
Hörby	11 871	12 624	12 845	106,3	108,2	109,1	22,4	22,1
Höör	10 005	10 902	11 495	109,0	114,9	119,2	20,0	19,8
Malmö	243 591	233 803	229 107	96,0	94,1	92,6	22,0	23,7
Lund	76 284	78 487	81 199	102,9	106,4	111,0	14,4	14,6
Landskrona	38 409	36 493	35 350	95,0	92,0	89,6	21,3	23,3
Helsingborg	101 685	101 956	104 689	100,3	103,0	103,7	20,5	22,1
Höganäs	21 267	22 111	22 232	104,0	104,5	105,0	19,8	21,6
Eslöv	26 288	26 829	26 356	102,1	100,3	101,5	18,5	18,7
Ystad	23 693	23 773	23 910	100,3	100,9	101,7	23,4	24,5
Trelleborg	34 748	34 445	34 071	99,1	98,1	97,4	18,9	20,1
Malmöhus län	740 069	743 286	747 140	100,4	101,0	101,4	18,7	19,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 342 621	101,3	101,6	101,5	18,4	19,0

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		1983
	1980	1983	1980	1983	
Svalöv	86,3	81,5	69,6	70,7	345,54
Staffanstorps	86,9	82,5	74,1	74,7	409,37
Burlöv	84,7	81,4	74,3	76,3	421,91
Vellinge	86,5	79,5	71,8	70,8	414,89
Bjuv	85,7	81,2	68,5	68,7	352,44
Kävlinge	89,8	85,0	73,4	72,9	381,18
Lomma	85,2	80,9	72,5	73,0	437,75
Svedala+Bara	88,4	83,6	71,0	71,6	357,29
Skurup	87,0	82,0	64,6	65,9	331,37
Sjöbo	86,8	83,1	70,3	70,7	326,34
Hörby	87,1	85,2	74,4	76,4	330,73
Höör	85,4	80,6	72,3	72,1	350,98
Malmö	77,3	73,3	69,4	69,2	449,38
Lund	78,7	75,6	73,6	73,4	450,29
Landskrona	82,9	76,5	67,7	66,9	402,73
Helsingborg	80,7	75,7	70,8	68,8	411,51
Höganäs	84,2	79,8	66,3	65,8	385,86
Eslöv	85,9	82,4	71,5	73,5	373,62
Ystad	83,1	81,0	68,3	70,9	385,23
Trelleborg	84,3	81,0	69,8	70,2	393,10
Malmöhus län	81,5	77,4	70,5	70,4	414,26
Riket	81,8	77,9	69,1	70,3	417,97

Malmöhus län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1982			1983			1984		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	2,05	2,34	3,81	2,48	2,56	4,19	1,98	2,14	2,19
Staffanstorps	1,67	2,00	3,74	2,00	2,43	4,39	1,76	2,13	2,51
Burlöv	2,84	3,27	4,63	3,34	3,67	5,28	3,41	3,68	4,53
Vellinge	1,83	2,39	3,91	2,17	2,70	4,36	1,84	2,26	2,47
Bjuv	2,99	3,43	6,84	3,23	3,64	6,23	2,96	3,47	3,79
Kävlinge	1,96	2,14	4,29	2,34	2,40	5,20	1,80	2,02	2,65
Lomma	1,21	1,42	3,35	1,30	1,44	3,15	1,15	1,40	1,95
Svedala	1,80	2,46	3,96	2,06	2,61	4,46	1,86	2,40	2,99
Skurup	3,88	4,82	7,57	4,28	4,77	8,28	3,59	4,45	5,60
Sjöbo	3,17	3,79	6,00	3,65	4,15	7,12	3,14	3,86	5,23
Hörby	2,15	2,06	3,86	2,43	2,25	4,04	2,19	2,27	3,41
Höör	2,44	2,04	5,02	2,29	2,16	3,68	2,07	2,08	2,84
Malmö	4,98	4,80	8,68	5,50	5,17	8,92	4,96	4,64	6,57
Lund	2,82	2,55	5,02	3,08	2,86	5,14	3,01	2,80	4,23
Landskrona	3,69	4,07	6,85	5,14	4,62	7,27	5,09	4,70	5,76
Helsingborg	3,39	3,56	6,29	3,93	4,16	7,12	3,80	3,92	5,51
Höganäs	2,27	2,54	4,02	2,68	2,93	5,25	2,19	2,68	3,13
Eslöv	3,08	3,63	6,53	3,47	3,86	7,73	3,01	3,34	4,92
Ystad	4,86	5,48	10,42	4,70	4,72	9,87	4,12	4,41	6,74
Trelleborg	4,28	5,06	9,77	4,96	5,81	10,95	4,32	4,93	7,25
Malmöhus län	3,62	3,75	6,80	4,07	4,09	7,19	3,70	3,74	5,17
Riket	3,07	3,15	5,72	3,38	3,35	6,12	3,00	3,02	4,27

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	15 924	3,4	2,8
Kvarstående lediga platser	3 642	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,3	3,1
I beredskapsarbete	3 431	0,7	0,6
I arbetsmarknadsutbildning	2 672	0,6	0,8
I ungdomslag	3 517	0,7	0,7
Anställda med rekryteringsstöd	1 350	0,3	0,3

Definitioner

Regionalstatistiskt underlag

I föregående tabeller redovisas regionalstatistiska uppgifter för landets kommuner och län avseende befolkning, förvärvsfrekvens, arbetslöshet samt arbetsmarknadsläget under första kvartalet 1985. De redovisade uppgifterna är hämtade från följande källor.

Befolkningsutveckling åren 1975–1990

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1975, 1980 och 1984 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år.

Beteckningen "1975=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1975 i form av en index. Uppgifterna för år 1990 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser efter översyn hösten 1984.

Förvärvsfrekvens åren 1980 och 1983 och skattekraft

Uppgifter avseende förvärvsfrekvensen år 1980 är hämtade från folk- och bostadsräkningen. 1983 års uppgifter är baserade på specialbearbetningar av inkomststatistiken (SPINK). Denna statistik har anpassats för största möjliga jämförbarhet med folk- och bostadsräkningarna. Förvärvsfrekvensen avser andelen förvärvsarbetande som arbetar minst 1 timme per vecka av befolkningen i arbetsför ålder, dvs. i åldern 16–64 år.

Skattekraften redovisas på grundval av preliminära siffror från 1984 års taxering. Med skattekraft avses antal skattekrönor dividerat med invånarantalet vid taxeringsårets ingång.

Arbetslöshet

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbets sökande utan arbete aktuella för omedelbar placering för åren 1982, 1983 och 1984 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

Uppgifterna avser årsmedeltal för respektive år.

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under första kvartalet 1985 avser ett genomsnittsvärde för årets tre första månader. Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Antalet lediga platser är tagna ur arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension och sjukbidrag är hämtade från riksförsäkringsverkets statistik och avser förhållandet i början på april månad 1985.

